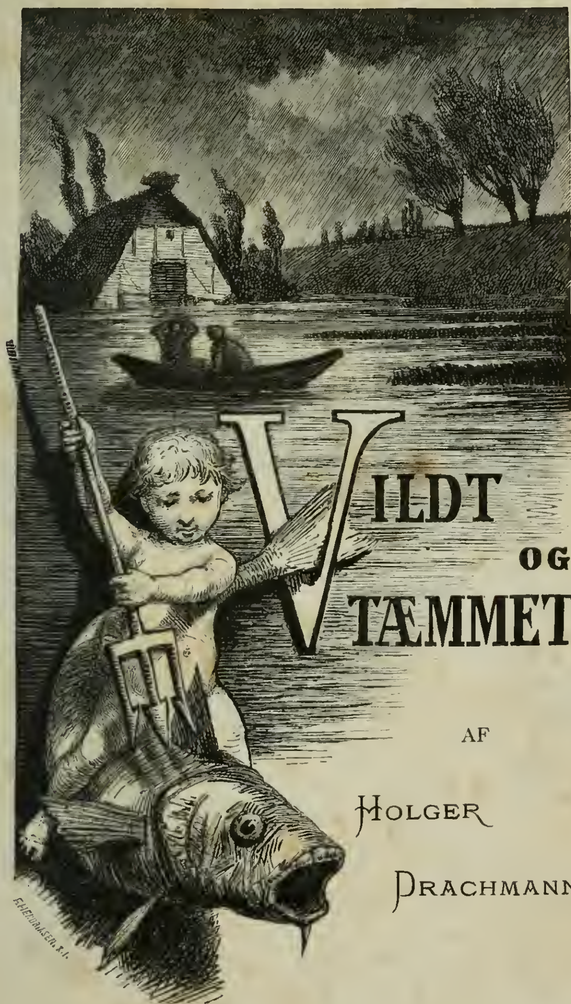

632.k


VILDT
OG
TÆMMET.
AF
HOLGER
DRACHMANN.

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/vildtogtmmetfo00drac

VILDT OG TÆMMET.

FORTÆLLINGER OG NATURSTUDIER

AF

HOLGER DRACHMANN.





KØBENHAVN.

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & Co.

1881.


LIBRARY
MAY 25 1976
UNIVERSITY OF TORONTO

PT
VS

Tilegnet

Venner og Kammerater

blandt danske Kunstnere.

INDHOLD.



Skraaplaner.

Der kom en Mand, to, tre, fire Stykker dukkende frem rundt omkring fra.

De nikkede alvorligt til hverandre, holdt nogle Børn tilbage, som talte lidt vel højt, og nærmede sig Midterdøren paa en langstrakt Fiskerbolig, der vendte den østre Gavl mod Søen, den vestre mod Kørevejen.

Udenfor Døren tog Mændene Huerne af og skubbede sig saa, tøvende og med dukkende Nakker, ind i den snævre Forstue, hvor de foreløbig blev staaende.

Idetmindste forekom det Børnene, der lyttede udenfor, at det varede en Evighed inden Dørklinken blev løftet ind til den indre Stue.

Da dette endelig skete, hørtes som en Hulken af Kvinder; saa blev Alt igen stille.

Ruderne paa den lave Længe, der vendte imod Syd, vare mørke som Følge af det langt fremspringende Tagskæg; der var desuden Urte-

potter med hensygnende Pelargonier og Gyldenlakker i Vindveskarmene; man skulde vanskeligt kunne se, hvad der foregik derinde.

Børnene vovede det heller ikke. Højtideligheden omkring dem skyggede for Nysgerrigheden, ligesom Taget for Vindverne.

En halvvoksen Dreng tog Pegefingerens Kno ud af Munden og sagde til en halvvoksen Pige, som traadte med sin højre Fods Trætøffel paa sin venstre Fods Vrist:

Hør, Martha . . .!

Tys! svarede hun og skiftede Fødderne.

Han vedblev, lidt mere dæmpet:

Jeg siger bare, naar nu »Kongen« er død, tror Du saa at vi alligevel skal gaa til Præsten til Høst?

Jeg siger bare, at Du skal være stille! svarede hun med ganske lav Stemme men med bestemt Betoning.

Han tav, og det gjorde de mindre Børn rundt omkring med.

Og saa kom der atter et Par Mand gaaende, temmelig aldrende Folk, der trak paa Benene og ludede forover.

Ogsaa de tøvede noget udenfor Døren, inden de gik ind.

Og fra de nærliggende Huse paa den lave, smalle Forstrand, og fra Vejen, der løb herned

oppe fra den høje Skrænt, kom snart En, snart en Anden af Fiskerlejets Beboere henimod den lange, lave Længe, udenfor hvilken de standsede og gav sig til at samtale hviskende i smaa Grupper.

Kvinderne førte, nu og da, med næsten bestemte Mellemrum, den nederste Bord af Skørtet op til Øjnene; Mændene vendte sig helt omkring og skærmede med Haanden for Munden, naar de spyttede.

Det var tydeligt at man ventede paa noget, et Budskab, en Meddelelse, som berørte Alle i lige høj Grad. Det var sandsynligt at man var forberedt — maaske endog længe havde været det; ikkedestomindre tiltog for hver tiende Minut den stilfærdige Højtidelighed, snarere end den formindskedes.

Man er nu engang i Fiskerlejerne vant til at vente, til at have Taalmodighed. Og her vilde det modsatte have været en Usømmelighed og, under disse Forhold, en Umulighed.

Det var »Kongen«, som laa for Døden.

Martseftermiddagens synkende Skær laa over Stranden. Det nylig indtraadte Tøvejr ovenpaa den lange, stædige Vinter havde afsat sine ikke just synderlig oplivende Spor rundt omkring. Alligevel, trods den udslaaende Fugtighed op ad Murene, trods Vejens Søle, Grøftens sidste

Levning af en muddergraa Snedrive, og Skrænternes nøgne, strittende Træer — alligevel mærkedes det gryende Foraar.

Det var ikke mildt; det skulde man ikke beskylde det for. Men Luften var ikke længer tør, isnende; den var fugtig, raa, og det er altid en Begyndelse.

Naar man fulgte Retningen af Kørevejen, der trak sig op over Skrænten, saa havde man paa Søsiden det brat affaldende Bakkedrag, ned ad hvis Skraaning Fiskerhusene laa. Der syntes mellem de ældre at være en eller to nyanlagte Haver, og øverst oppe paa Bakken stak Gavlen af en »Villa« frem, ligesom man øjnede de spinkle Stilladser omkring en, der var under Opførelse.

Paa den modsatte Side af Vejen, ind imod Landet, viste sig den ærværdige Fløj af en herregaardslignende Bygning, omgiven af gamle, stadselige Træer, Lind og Bøg. De største af disse dannede en Allee langs Kørevejen, og de gamle Kæmper med deres stærke Arme og kronede Hoveder syntes at se ringeagtende over imod og ned paa alt det Ny, der var under Opførelse og Opvækst langs Skrænten.

Den nedgaaende Sol var brudt igennem de sammenpakkede Skyer, og et klart, rødt Skær havde lagt sig ud over Landskabet. Saadan

en Martssol er en underlig Blanding; det er, som om et smærteligt Høstsmil stred med et kraftigt Foraarshaab. Der kan komme Vinter endnu! siger denne Sol til sig selv, for hver Dag, den lægger sig.

Men hvad enten der indeholdtes et vemodigt Farvel! eller et forhaabningsfuldt Vel mødt! heri, saa fik Alt sin Del af denne Hilsen: Herregaarden, den store Allee, de opdukkende Villaer, Skrænternes Haver, Fiskerlejets Huse og Hytter, og endelig Søens ensformige Flade, der saa nylig var bleven befriet for sit Isdække. Solen inddeler ikke, som de menneskelige Autoriteter, Personerne og Tingene i dem, den vil beskinne med sin Naade, og dem, den vil vende Ryggen. Hytter og Herregaarde, stolte Træer og lave Grøfter, den rene Havflade og den sølede Landevej: Alt faar sin Part af det store Smil, hvori vi lever og røres, og uden hvilket der hverken var Autoriteter eller Smaafolk — ja ikke engang de mægtigste Konger paa Jorden.

Saa gik Døren paa Fiskerhuset op.

Børnene udenfor veg sky tilside; Mændene og Kvinderne, der ventede, veg ligeledes tilside og stirrede frem for sig med alle Tegn paa undersaatlig Ærbødighed og Bestyrtelse.

I Døraabningen stod Genfærdet af en Skikkelse, der skønnedes i sine Velmagtsdage at

maatte have været middelhøj, undersætsig, med Tilbøjelighed til Korpulence, og som nu støttedes af mandlige og kvindelige Hænder, der skælvede under de krampagtige Bevægelser, som den Døende gjorde for at holde sig oprejst og se sig omkring.

Det var tydeligt paa Blikkene, der fra hans Omgivelser søgte ud til de Ventende udenfor, at man havde givet efter for noget Uberegneligt, et Indfald, et Lune, som Døden havde adlet ved at paatrykke det sit store Alvorsmærke.

Ja, saaledes var det i Virkeligheden: Den døende »Konge«, Vangaa-Fiskerlejets Patriark, Dommer, Herre og Fader, havde derinde i den mørke og snævre Alkove fremmumlet dette Ønske om at komme op og dø paa sin Dørtærskel, indaandende den friske Luft, skuende over den lille Del af Verden, hvor han havde levet i over halvfems og hersket uindskrænket i over tresindstyve Aar.

Han havde, i Lighed med en af Trediveaarskrigens Helte, med en sidste Viljesanstrængelse samlet de bortflygtende Kræfter, rejst sig overende i Sengen og forlangt sine Klæder.

Dem havde man iført ham, og her stod han nu i Døren, dødbleg, med et Skæg, der i Farve lignede Snedriven i Landevejsgrøften,

med den gamle, flikkede Voksdugshat over de sparsomme Haartjavser, de graablaa Øjne dybtliggende under de lyse Bryn; han var iført sin sort- og hvidstribede Nattrøje, og de mørkeblaa Bukser af et svært, langhaaret Stof gik ham næsten op under Armene og blev baaren over Skuldren i en enkelt Sele. Paa Fødderne havde han hvide Uldsokker i Trætøfler.

Saaledes stod han i nogle Sekunder, understøttet fra begge Sider, saa godt som den smalle Forstue tillod det. Han kæmpede selv med gyngende Hoved og famlende Hænder for at opnaa den fornødne Stivhed i Brystet og Lænderne. Og det lykkedes et Øjeblik. Ryggen blev rank og Hagen kom ivejret; »Kongen« saa' ud over sit Rige og sine Undersaatter.

Blikket var stift, men da det traf Børnene, over hvis hørgule Haartoppe og æblerøde Kinder Skæret af den dalende Sol faldt, saa kom der i dette Blik en Anelse af et Smil. Dette Smil var der endnu og forstærkedes til et bredt, da den Døendes Øjne strejfede ud over Søens vide Flade, og det veg ikke, da Blikket, ved en svag Drejning af Hovedet, fæstede sig paa Alleens ærværdige Træer og »Gaardens« hvide Mure, som skimtedes imellem dem. Men da Øjnene atter vilde søge tilbage til Søen, traf de undervejs oppe paa Skrænten Gavlspidsen af den ny

Villa og Pindeværket omkring den allernyeste, og da fór den Gamles magre Haand ivejret, de sammenpressede Læber skiltes pludselig, som for at udstøde et hæftigt Ord, og idet de fem rystende Fingre syntes at udviske et Syn derude i Luften, sank Hagen ind, Armene ned, og hele Skikkelsen sammen som en Sæk, der er tømt for sit Indhold.

»Kongen« var død.

Der blev et Skrig af Kvinderne inde i Huset, og et Skrig, ligesom et Ekko, af Kvinderne ude paa Pladsen. De sidste styrtede frem for at trænge ind i Huset, men Mændene drev dem barsk tilbage. Man hørte Udtryk som:

Saa hold dog Mund . . .!

Der er nok derinde endda . . .!

Aa, Jesus, han er død . . .!

Gaa hjem, Fruentimmer! osv.

Man brødes formelig foran Døren, og under dette blev et Par af de halvvoksne Børn kastet omkuld, de mindre græd af fuld Hals; og saa blev Døren lukket.

Den Døde var bleven baaret ind og lagt paa Sengen.

De to halvvoksne Børn, Drengen og Pigen, rejste sig op, saa' paa hinanden, saa' ned ad sig, børstede og gned paa de tilsølede Klæder, og saa' atter paa hinanden.

Drengen, som hed Knud, græd og tørrede sig med Knoerne ind i Øjenkrogene, hvorved Næse og Kinder fik den lerede Jords Farve.

Pigen, som hed Martha, saa' alvorlig, næsten med Strænghed, paa ham:

Hvad græder Du for? Har de trampet paa Dig?

Nej.

Hvad græder Du saa for? —

Han tog Knoerne væk fra Øjnene og stirrede ganske forbavset paa hende:

Men Oldefa'er er jo død!

Det er han! sagde hun og saa' tankefuld ud for sig. Han var meget gammel, — og naar man bli'r saa gammel, saa maa man dø. Jeg tænkte ellers, at de maaske havde traadt paa Dig et Sted, hvor Du ikke kunde taale det?

Han rystede paa Hovedet.

Hun vedblev:

Nu skal han først ligge Lig derinde, og saa bærer de ham til Kirke, og saa blir der en stor Begravelse, — ja jeg er sikker paa at der blir gjort grumme Stads af ham. Du, det bliver morsomt, hvad?

Der var end ikke Spor af noget letsindigt i Pigens Ord, snarere noget barskt. Hun havde en Maade at rynke de smaa, lyse Øjenbryn paa og at knibe de tynde, ildrøde Læber sammen,

som maatte udelukke enhver Antagelse af et overfladisk Gemyt. Martha var et opvakt Væsen, ikke uden Trods, med et vist tørt Lune, vanskelig at slaa et Smil af, umulig at bringe til at græde. Hendes Fantasi var i stadig Arbejde; her viste den hende det hele Optog med Blomster og Grønt; hun hørte Orgelspillet inde fra den lille Kirke, og saa' Dannebrogsflag og Skolelæreren med opsmøgede Bukser derude ved den lerede Grav; han kommanderede med den ene Haand Nedfiringen af Kisten, medens den anden Haand, der holdt Psalmebogen, slog Takten til den Sang, som han selv førte an med uhyre høj Stemme, saa høj, at Sørgeskaren knækkede over paa tre Steder i hvert Vers; og Psalmen var paa tretten Vers, hvoraf det vilde have været til Vanhæder for den Døde, om man havde oversprunget et eneste.

Hun havde set og hørt dette før, nemlig som ganske lille Pige, da Oldefa'ers tredje og sidste Kone blev begravet.

Senere havde hun tænkt meget alvorligt over, at det dog egenlig var underligt dette; thi hun havde kun én Oldefa'er men hele tre Oldemødre.

Og nu tænkte hun paa, at hun slet ikke havde nogen af Delene længer.

Saa vendte hun sig til Knud igen og spurgte:

Hvad vil Du nu gøre?

Han svarede ikke herpaa men spurgte paa sin Side efter en lille Betænkning:

Tror Du at vi alligevel skal gaa til Præsten til Høst?

Jeg véd ikke; jeg tænker det! sagde hun mut. Farvel!

Hvor gaar Du hen?

Jeg gaar hjem til vort. Og saa vil jeg se at faa Lov til at komme ind til Mo'er derinde og se paa at de klæder ham.

Er det ikke fælt? spurgte Drengen.

Fælt? det er slet ikke fælt. Jeg kan bare ikke lide at se Skillingerne, som ligger paa Øjnene.

Ligger der Skillinger paa Øjnene?

Det gør der rigtignok! svarede hun og lettede sig i Trætøflerne.

Knud tænkte sig lidt om; saa sagde han:

Jeg synes, det var rimeligere om de puttede dem i Sparebøssen!

Ja i din! raabte hun med noget af et Smil i Øjnene. Pigebarnets Blik mindede om »Kongens«. Og saa løb hun.

Ugedagen efter var Begravelsen.

Den var storartet. Intet lignende, end ikke tilnærmelsesvis, var set og hørt paa Egnen i de tre sidste Slægter. Men det var jo ogsaa tre Menneskealdre, der blev stædet til Jorden med den gamle Fisker Elias, Patriarken, Kongen over Vangaa-Leje.

Alt, hvad der kunde krybe og gaa fra Vangaa, var med; det var selvfølgeligt. Men selv fra Fiskerlejer, der laa indtil to Mil borte, var der mødt Folk. Alle Autoriteter fra den nærmeste Flække, og hele Toldfaget og det halve Lodseri fra Kysten havde givet Møde. Alle Sognets Bønder var der, og endogsaa Egnens Proprietærer, baade de ufødte og de fødte, baade de, der selv kørte til Staden med et Læs Halm, og de, der kørte med deres Fruer inde i Vognen og med Blinkere paa Hestene — alle saa' man dem her ved denne Lejlighed.

Det var jo »Kongen«, der blev begravet.

Herskaberne smilede nok ved Titelen, men alligevel — Karetherne kom ud af Vognremisserne og Herskaberne kom i Karetherne. Der var nu engang en Klang ved Navnet, og der havde været noget ved Personen, som mindede om den gode gamle Tid, hvorpaa man nu atter begyndte at holde. Og hertil

kom, at den forrige Ejer af Vangaa-Gaarden, den gamle Excellense og Minister, ligesaa vel som hans Broder og Efterfølger, havde staaet paa en næsten fortrolig Fod med den gamle Elias, som havde erhværvet sig frit Sprog dér i Huset og som brugte denne sin Forret uden at lægge synderlig Baand paa sig.

Og ved Begravelsen holdt nu den allernyeste Ejers Stadskøretøj udenfor Kirkegaarden, opvækkende Proprietærernes Beundring og Misundelse.

Saa var da den Gamle i Jorden, Sørgeskaren havde spredt sig, og Vangaa-Leje var overladt til sig selv, til at komme sig efter Tabet og til at klare for sig, af hvor indgribende Betydning det havde været og hvorledes det bedst kunde oprettes.

Det sidste var vanskeligst.

Dette er jo idetheletaget det absolute Kongedømmes svage Side — Døden.

En Kraft, som har virket paa egen Haand, tages pludselig bort. Hvor er Eftermanden? hvem skal gribe Sceptret?

Ja, i de store Stater med Organisation og Love bør som bekendt et saadant Spørgsmaal ikke kunne opstaa, idet der i de fleste Tilfælde itide er sørget for en Tronfølger; men anderledes i de smaa patriarkalske Samfund, hvor

Loven aldrig har været skreven, og hvor Organisationen udelukkende har hvilet i den ene Mands Haand. Vangaa var i Forlegenhed.

Regenten havde efterladt sig et talrigt Afkom; det var sikkert nok. Man kunde maaske ligefrem sige, at han havde befolket det hele Leje. Hvert af hans tre Ægteskaber havde været rigelig velsignet med Arvinger, og desuden havde Patriarken delt Potentaternes Tilbøjelighed for visse Forbindelser udenom, hvoraf de fleste — thi der var nok mange — havde efterladt sig varige Vidnesbyrd.

Paa nogen Maade at dølge dette, vilde være at skjule Sandheden i dette lille Stykke Verdenshistorie; og naar man idetheletaget skal være historisk, bør man være korrekt.

Der kunde altsaa være Prætendenter nok til den ledige Trone, baade med lovhjemlet Ret og uden. De mindre Forhold i Verden afspejle de større, og hvis Vangaafolkene af Naturen havde været begavet med saadanne Lidenskaber og Tilbøjeligheder, som vi læser om hos de store, fremmede Folkestammer eller hos vor egen i gamle Dage, saa kunde der ud af dette Dødsfald have udviklet sig Borgerkrige, Statskup, Revolution og Gud véd hvad . . .

Men Vangaa var Vangaa.

Dette var Kærnen i Sagen. Den gamle Elias, den eneste betydelige Kraft, som denne Kyst havde frembragt i lange Tider, var død, og Vangaa fandt sig pludselig berøvet sit Centrum og sad nu i en underlig døsende Tilstand af Erindring og Holdningsløshed og tænkte paa sin Konge.

Elias havde været en sejg gammel Fyr, en rigtig »haard Negl«, som man siger. Hans ubestridte Herredømme over de Andre laa ikke saa meget i, at en enkelt, stor Side hos ham var udviklet til Fuldkommenhed eller endog derud over, saaledes som man ser det i de gamle Heltesagaer. Han var ikke den højeste Mand iblandt Fiskerne, heller ikke absolut den stærkeste, skøndt hans brede Skuldre og sluttede Hofter kunde indeholde vægtige Argumenter nok til Støtte for de Domme, han saa ofte afsagde, og for hans egen personlige Indgriben i Regeringsmaskineriet. Et Sagn vilde vide, at han i sine yngre Manddomsaar havde været smækker, smidig, temmelig hidsig, med et sikkert Blik for sit eget Tarv, stræng i Opdragelsen af sit første Kuld Sønner, aldrig bange for at vove sin Trøje paa Søen, yderst paastaaelig overfor sin Ret paa Landjorden. Saadanne Egenskaber gør en dygtig Fisker, og det havde Elias været; men der kan gives

— og der gives — flere af den Slags Folk, uden at der derved bliver mange »Konger«. Elias havde banet sig Vejen til denne Værdighed ved lidt efter lidt i sig at forene alle en Fiskers Egenskaber, baade de ubetinget gode og de betinget daarlige, og efterhaanden satte Alderen sit Autoritetspræg paa Erfaringen, Stædigheden, det tørre Lune, Udholdenheden i at føre en Aare, Kendskabet til Næringsvejens mindste Dele, den naturlige Hensynsløshed overfor »Familjen« og en erhværvet Lethed i at omgaas Fremmede uden at opgive sin personlige Ejendommelighed.

»Kongen« var bleven til og herskede uindskrænket.

Han gik nu saa godt som kun under denne Titel, som han ikke gjorde noget beskedent Forsøg paa at frasige sig, om han end nu og da i spøgefulde Øjeblikke selv kunde more sig derover. Dog maatte man ikke formeget stole paa disse Øjeblikke og føre Spøgen videre, end han selv ønskede. Jordens Mægtige ere lidt vanskelige paa disse Punkter, og gamle Elias var det med.

Saa voksede det ene Kuld Børn op efter det andet og forgrenede sig; og Vangaa-Leje stod i Flor. Gamle Elias gik stadig dér i sin stribede Nattrøje med den venstre Haand bag

paa Ryggen, med den ene Sele over Skulderen, og den blanke Voksdugshat paa Hovedet. Ved meget højtidelige Lejligheder var han iført en kort, blaa Klædes Trøje med Messingknapper, og efterhaanden som han blev sværere, afgav denneUniform etbestandig snævrere, strammende, men derfor ikke mindre ærefrygtindgydende Syn, navnlig bagfra, hvor den kødfulde, barkede Haand hvilede paa Midten af den fyldige Underkrop, medens Benene hjulede sig nedadtil.

Han sagde Du til Alle, udenfor saavelsom indenfor Familjen; en Vane, som en saadan Patriark nemt faar og vanskelig kan aflægge.

Han gjorde ikke heri nogen Undtagelse overfor den gamle Excellense paa Gaarden, saalidt som overfor den næste Ejer. Han havde jo frit Sprog.

En Dag kom den dalevende, virkelige Konge i Besøg paa Gaarden hos sin højsalig Faders Minister. Det var ikke længe efter at Landets Drot af egen fri Vilje havde overladt de fleste af Regeringens Byrder til sit Folk og selv kun forbeholdt sig, hvad man baade kunde kalde den passive og den nydende Del af den øverste Magt.

Kongen, Excellensen og nogle Herrer spaserede i den store Allee. Ude paa Vejen kom Elias gaaende; Excellensen henvendte

nogle Ord halvhøjt til sin kongelige Gæst og vinkede derpaa ad Fiskeren, som straks efter stod foran Selskabet i sin Uldtrøje, med den ene Sele over Skuldren og Haanden paa Ryggen.

Gamle Elias vidste, hvem han havde for sig, men ikke en Mine forandredes i hans Ansigt. Han gjorde et ceremonielt Skrabud og lettede paa Hatteskyggen.

Excellensen vilde tage Ordet, men Kongen afbrød ham og spurgte, idet han maalte den runde, faste Skikkelse, der stod for ham:

Det er Dig, som siger Du til Alle? Saa siger Du vel ogsaa Du til mig?

Der gik et fint Smil henunder Fiskerens smaa, stikkende Øjne, det kom ikke engang ind i Blikket. Han tog sin Hat af og svarede:

Jeg har hørt fortælle, at saaledes plejer det at være imellem Majestæterne!

Kongen lo og dernæst Herrerne.

Det er sandt, vi er jo kronede Hoveder begge to. Men hvordan gaar det ellers, kan Du nok faa dit Folk til at lystre? spurgte Majestæten.

Elias glattede en Haartjavs og satte Hatten paa Hovedet igen, til Excellensens synlige Misfornøjelse.

Aa jo! svarede han. Man skal bare holde dem paa Afstand og ikke gi'e saa meget som

Tampen af en Tovende væk af Kommandoen; saa gaar det mageligt!

Kongen lo højere end før og tog Merskumspiben, han røg paa, ud af Munden og gav Elias den:

Dér, sug paa den! sagde han. Du kan da sige, at Du selv har set din Konge ryge af den. Hvad Tampen angaar, saa er de Tider forbi, idetmindste hos Os; ikkesandt Excellense?

Excellensen, Hofmanden af den gamle Skole, gjorde sit Buk i Tavshed, og en af Herrerne blinkede til Elias, at han skulde træde af.

Saa gik »Kongen« over Vangaa hjem med Kongens Pibe.

Nogle Aar efter var Excellensen død og Gaarden gaaet over paa Broderen. Han var gammel Ungkarl og levede muntert; om Sommeren var der stadig Gæster hos ham, fjærnere og nærmere Slægt, deriblandt ogsaa nogle halvgamle, højadelige Damer, der betragtede Verden igennem smaa Perlemors Lorgnetter, udtalte deres dybe Beklagelse over Sædernes Forfald, navnlig det aldeles »umulige« Hof, og talte om de »stakkels« Fiskere ligesom man taler om en Hund, der er syg, eller om en Krøbling, der sidder ved en Grøft.

Det morede ofte den joviale Vært at indføre gamle Elias under sin fulde Titel blandt Damerne.

Saa faldt det Landets Drot ind at residere paa et lille Landsæde i nogen Afstand fra Vangaa.

En Dag fik Elias med en rød Lakaj Tilsigelse til Middag sammen med Egnens Sogneforstanderskab, nogle Amtsraadsmedlemmer og andre stedlige Notabiliteter.

Da det rygtedes paa »Gaarden« at Vangaas Patriark havde spist til Middag med Landets Konge, blev der ved første givne Lejlighed sendt Bud efter Elias.

Han kom derop i Haven en smuk Sommereftermiddag og blev straks omringet af Herrerne og Damerne. Han maatte endelig fortælle.

Gamle Elias plirrede med Øjnene, tog Skraaen ud af Munden og stak den i den store Smækkelomme paa Permissionerne. Saa fortalte han.

Middagen havde været brilliant og Stemningen navnlig efter Bordet meget livlig. Majestæten og han havde iblandt andet maalt hinandens Maver med et Stykke Seglgarn, som Sogneraadsformanden havde hos sig . . . Her afbrød en af Herrerne, paa et Vink af en af Damerne, og spurgte, hvorledes Grev-

inden havde været klædt, hvad hun havde sagt, om hun havde siddet hele Tiden med ved Bordet, om hun var bleven efter Bordet, hvormange Glas Vin hun havde drukket, osv.

Den gamle Fisker svarede forsigtigt og undvigende. Man trængte ind paa ham, Damerne begyndte at lade det regne med Gloser over Kongens Hustru, hvis Titel »Grevinden« de tog imellem Læberne, ligesom man tager en Skefuld Is. Til Slut blev det Elias for meget, han vendte sig imod dem og sagde:

Dersom de gode Damer var kommen dér fra, hvor hun er kommen fra, saa skulde det være muligt, at de ikke havde klaret sig saa godt som hende!

Saaledes beretter Sagnet idetmindste.

Paa denne Tid stod, som sagt, Vangaa-Leje i Flor. »Kongen« var i sin kraftige Alder, og det skøndt de Halvhundred — eller som han kaldte det »Linjen« — alt længst var passeret. Der var Børn og Børnebørn omkring ham, og der skulde endnu komme Børnebørnsbørn, som han skulde se vokse op, hvis krøllede Hørtoppe han af og til skulde ruske, og hvis Forældre han skulde skælde Huden fuld, naar de ikke »artede« sig vel.

Han havde jo saa godt som selv befolket det hele Leje, der i hans Ungdom kun havde

talt et Par Huse og halvanden Baad. Han var virkelig sit Folks Fader. Men ogsaa udenfor Lejet sporedes, som vi have hørt, hans faderlige Virksomhed.

Da han nu paa den gamle Stamme vilde indpode disse fremmede Skud, mødte det nogen Modstand, som rimeligt var. Imidlertid, hans Jærnhaand besejrede enhver Opposition, hvis Spirer han straks oprykkede med Rode. De smaa Fiskere, der havde deres Oprindelse udenfor hans eget Hus, satte han med et Magtsprog i Kost og Pleje dér, hvor Børneflokken iforvejen var under det vangaaske Gennemsnitsmaal, og efter en halv Menneskealder var Forskellen udslettet.

Den Gamle afgjorde egenmægtig saa godt som Alt. Han bortgiftede Pigerne og Enkerne, underholdt Konerne, naar Mændene bleve tagne til Orlogs, ja han ophævede endogsaa engang et Ægteskab, der viste sig at være uhelbredeligt i sin Grund, idet han fik Konen anbragt i et nærliggende Fiskerleje og Manden sendt afsted tilsøs med Paabud om, aldrig mere at sætte sin Fod paa Vangaas Enemærker.

Dette kom for den daværende Sognepræsts Øre, og han besluttede sig til at undersøge Sagen med egne Øjne. Gamle Elias tog vel imod ham, hørte med fuldkommen Ro paa den

gejstlige Mands Foredrag, og svarede ham derpaa med at føre Sjælesørgeren omkring fra Hus til Hus og vise ham, hvorledes enhver Familje havde ham, »Kongen«, at takke for denne eller hin større eller mindre Haandsrækning i kritiske Øjeblikke.

Da dette endda ikke var tilfredsstillende, tog han Præsten tilside og talte et Alvorsord med ham, hvorefter den sidste anbefalede sig paa det forbindtligste og kørte hjem.

Fiskerne, som havde opfanget Brudstykker af denne Samtale, smilede paa deres sindige Maade. De mente, at have hørt Udtryk falde, som »naar Pastoren og Skolelæreren jager paa hinandens Vildbane deroppe i Landsognet, saa . . .« osv.

Naa ja; det er længe siden at dette skete.

Gamle Elias ældedes men blev ikke aflægs, og hans Myndighed aftog ikke. Det var i første Række Børnene, Slægtens fremtidige Haab, der laa ham paa Hjærte. Da det forekom ham, at Giftermaalene lidt vel meget kom til at ligne de adelige, idet Valget skete i en snævrere og snævrere Kreds, tog han en Efteraarsdag i en Storm over til et svensk Fiskerleje og friede paa to af sine Børnebørns Vegne til to af de efter hans egen Formening dygtigste Fruentimmer dér paa Pladsen. Han

fik begge Pigers Ja og endog den ene i egen Person med sig tilbage.

Han havde Tilsyn med de Smaa lige fra Vuggen af, ja selv før den Tid. Der kunde ikke gjøres Barsel i et Hus, uden at han lod sig kalde, for at overvære den vigtige Begivenhed, hjælpende med Raad og Daad. Ja engang, da Begivenheden syntes ham at trække lidt vel længe ud for en dygtig Fiskerkone, blev han saa utaalmodig, at han slog et Bord istykker inde i Sengekammeret. Og da Forløsningen — muligvis ved Angsten — straks efter virkelig fandt Sted, og to prægtige smaa Fiskerdrenge saa' Dagens Lys, raabte den Gamle:

Sagde jeg det ikke nok. Havde jeg ikke staaet her og gjort Kvalm, saa var det min Sæl og Død blevet til en Tøs!

Han bestemte saaledes omtrent, af hvem Børnene skulde fødes, hvornaar de skulde komme til Verden, hvor, og af hvad Køn. Han afgjorde Tiden, naar de skulde sættes i Skole, gaa til Præsten osv. Størst Interesse havde han naturligvis af Drengene, som han tidlig lærte at ro og at styre og fremfor Alt indprentede Orden og Akkuratesse med Redskaberne.

En Fiskermands Næring (Sildegarn) er en Fiskermands Ære! sagde han højtidelig.

Og han tilføjede:

Den Fisker, som kan sejle med en Baad, men som er et Svin med sine Garn, han kan li'esaa godt straks gi'e sig til at kadreje og stjæle Tovværk!

Efterhaanden, som han blev ældre, syntes det imidlertid, som om Kvindens Betydning i en saa haardt arbejdende Stand, som Fiskerens, mere og mere gik op for ham. Tilsidst erklærede han ligefrem, at det var Fiskerens Kone, der gjorde Fiskerens Hus til, hvad det var. »Hun skal gjøre Alt, undtagen netop lige gaa ud og røgte Garnene. Derfor siger jeg: én god Kone gavner Lejet mere, end tre fordrukne Mænd kan ødelægge!«

Han kunde maaske have Ret.

Og saa listede Aarene sig et efter et bagpaa ham, og han begyndte nu selv at mærke, at Oldingealderen nærmede sig. Alligevel stod hans fysiske og moralske Kraft imod endnu en halv Snes Aar.

Han blev lidt vranten. Han følte, at ikke Alt gik, som han ønskede det. Han skændte stadig paa sine Drenge, og disse Drenge var Mænd paa Treds og derover. En af dem — det var Børnene af hans første Ægteskab —

beklagede sig en Dag over sine graa Haar, sine daarlige Øjne og sin Gigt.

Hvad! raabte gamle Elias. Skal Du tale om Øjne og Gigt? Saadan en Hvalp!

Han fik flere og flere staaende Vendinger. Eller rettere, de Vittigheder, som hans tidligere Lune affødte i Øjeblikket, vare tørrede ind og blev brugt i Tide og i Utide.

Vinden er immer paa Vesten — naar man trækker Trøjen af! sagde han stadig, og smaalo selv deraf; men ingen Anden lo med ham.

Dog kunde han endnu træffe Sømmet paa Hovedet.

Man begyndte at bygge den første Villa. Gamle Elias saa' frygtelig skævt hertil. Han anede en Fare for sit Folk. En Købstadsnedker havde allerede nedsat sig i Vangaa; han ventede stadigt Arbejde ved kommende Byggeforetagender og havde allerede fuldt op at bestille. Om Vinteren var det dog smaat for ham, og han tog imod Reparationer og hvad han kunde faa fat i.

Gamle Elias kunde ikke lide ham. Haandværkeren skelede lidt og havde en usædvanlig fremstaaende, spids Næse, der i Kulden blev ildrød.

Hæ! brummede den Gamle. Denne vindøjede Limkoger render omkring med en Lan-

terne paa sit Vatterstag og snakker om Opkomst og Fremtid og Badehoteller og Pindeværk. Han skulde hellere høvle sin egen Ligkiste, det Fugleskræmsel; min skal han d. O— lyne mig ikke faa Ulejlighed med; saadan et Snabelhorn!

Saa skulde Snedkeren udføre en Reparation i den Gamles Hus. De kom i Skænderi om Længden paa et Bræt. Haandværkeren blev hidsig:

Og jeg siger, at to Tommer her eller dér gør hverken fra eller til!

Jo paa en Næse! svarede gamle Elias tørt.

Saa kom de sidste Par Aar. »Gaarden« skifted atter Ejer, idet den gamle Ungkarl gik hen og døde en Dag efter en stor Jagtmiddag. Det var et haardt Stød for Elias, og han forvandt det ikke. Der kom Familjesorger til; daarlige Elementer begyndte at vise sig under den slappede Disciplin; fremmede Elementer dukkede op. Armen, som skulde have holdt dem ude, var ikke længer af Jærn. Men værst var det dog, da Vangaagaardens nyeste Ejer, hvem man ikke engang personlig saa' noget til, begyndte at parcellere det smalle Stykke Jord ud oppe langs Skrænten, og da et Par af

Fiskerne solgte deres Haver nedad Skrænten, og da den allernyeste Villa viste sig.

Det er altid Draaben, der bringer Bægeret til at flyde over. Denne Kalk var for bedsk for »den gamle Brave«. Kongen over Vangaa var ikke mere.

Og nu sad Vangaa Aftenen ovenpaa den store Dag i Kroen og drak den Hedenfarnes Gravøl.

Man var naturligvis ikke gaaet derhen i den Tanke; det kunde aldrig falde nogen Vangaabo ind at gaa hen i Kroen i nogen Hensigt idetheletaget, og allermindst i en saadan. Men hvad skulde man gøre? hvor skulde man gaa hen?

Der var den Uro i Gemyterne, den Ikke-viden-noget-om-Nogenting i Sindene, der altid følger umiddelbart i Hælene paa Savnet.

Hjemme hos Kvindfolket gad man ikke sidde, og til at gaa og drive langs Vejen eller nede paa Stranden egnede Vejret sig ikke. Der var kun Kroen tilbage, og saa drev man ind i Skænkestuen, En efter En, eller To i Følge, og snart var hele Lejets Sværdside, Gamle og Unge, forsamlede langs Bænkene omkring de sammenstillede Borde i Midten.

Alle civiliserede Folkeslag nu for Tiden glæde sig og sørge i de samme Klæder. Hvad

enten vi ere til Barnedaab, til Bryllup eller til Begravelse, til Konfirmation eller til Middagsgilde, til Eksamen eller til Bal: Dragten er ens. Vangaa gjorde ingen Undtagelse; man var endnu i Kisteklæderne fra om Formiddagen, og saa' om mulig derved endnu mere holdningsløs ud. Og saaledes sad man og stirrede ud for sig eller snakkede halvhøjt et Par Ord med sin Sidemand, indtil En og Anden tændte sin Cigar eller Kridtpibe og forlangte en Flaske Øl, og saa drak og røg man i Tavshed, ikke ulig en indiansk Raadsforsamling, hvor Høvdingen har faaet Forfald og hvor ingen, han være sig ældre eller yngre »Kriger«, vil være den Første til at istemme Døds- og Klagesangen.

Dette skete dog tilsidst.

Men først et Blik over Selskabet.

Kamfinlampen med den sværtede Blikskærm var bleven tændt i Loftet ovenover det midterste Bord. Henover og ind under Skærmen trak Røgen sig i lange, tunge Striber, hvori den opgaaende Dør nu og da satte en lille, treven Svingning. Lysskæret blev kastet igennem denne Røg i en stor Rundkreds nedover de Siddende, og afvekslende viste en Nakke, en Profil eller et helt Ansigt sig, og tilsidst kunde man danne sig et nogenlunde omfattende Begreb om, hvem her var ved dette tavse Gravøl.

Her var gamle Søren Eliassen med sine to Sønner, Ole og Frants.

Gamle Søren havde fortrinsvis arvet Stamfaderens organiserende Egenskaber og det tørre Lune, men han var bleven ældet før Tiden og lidt tilbøjelig til at trække Alt i Langdrag. Hans Sønner var Lejets bedste Folk, og denne Familje var idethele den mest ansete. Ole, den ældste Søn, var lille, undersætsig, havde altid travlt og talte ikke meget; Frants, den yngste, havde maaske allerede en lille Rem af Hovedstadshuden, men var paa sin Plads i en Baad.

Her var Anders Johansen, en høj, knokkelstærk, mørkladen Mand, en dygtig Slider men af et noget uomgængeligt Temperament. Han saa' Alting sort, taalte ingen Modsigelser, og modsagde Alle. Han havde været gamle Elias en slem Torn i Øjet; kun hans uomstridelige Flid og Ihærdighed havde friet ham fra Knubs af den Gamle.

Saa var her Johannes Nilsson, en af Kongens »indførte« Sønner, halv svensk af Oprindelse, en forslagen Pralhans af et ærværdigt Ydre, en temmelig doven Natur, indsmigrende mod Fremmede, altid blussende, aldrig gaaende afvejen for et Glas.

Han havde en Søn, der hed Hans og som i alle Henseender slægtede Faderen paa, kun

at han havde delt sig ligeligere mellem Bacchus og Venus. Han var for nogen Tid siden kommen hjem fra en fleraarig Koffardifart saa temmelig ødelagt paa Sjæl og Legeme. Han gad intet bestille, idetmindste ikke gærne, laa nu og da paa Sygehuset, var forresten godmodig og, som man siger, værst imod sig selv.

Gamle Elias havde, »for at holde sammen paa Stumperne«, atter tyet til sin svenske Nødhavn og faaet Hans gift med en Pige derovre fra, et Pragteksemplar af et Fruentimmer, »Kærne-Tømmer«, der virkelig gjorde sit Bedste med Galningen, som hun havde kastet sin Kærlighed paa, og med hvem hun paa den kortest mulige Frist satte en ny lille Hans i Verden, en Dreng, der var en Blanding af Skræk og Morskab for Naboerne og som helt igennem bekræftede det gamle Ord, at Æblet falder ikke langt fra Stammen.

Som man ser, var der allerede hist og her i Familjegrenene Spirer til fremtidig Bekymring, og det var igrunden ikke saa sært, at Patriarken i sin sidste Levetid havde haft en Tilbøjelighed til at ryste paa Hovedet.

Saa var her endvidere en lille Flok, der sad noget for sig selv, ligesom den ogsaa bode yderst i Byen og kun sjældnere kom i Berøring med de Andre. Iblandt disse Folk saa's et Par

enkelte velvoksne, alvorlige Mænd med stridt Skæg under Hagen og hvasse Øjne, der syntes at være som skabte til at passe paa Krammet og holde Udkig efter, hvad der var Pligt og Ret.

Men disse var Undtagelser, og Undtagelserne bøde desværre ikke paa Reglens Mangler.

Og hvad denne Regel angik, saa talte den Navne som Brødrene Jens og Kristoffer Lohals, Rasmus Klinke og Enevold Holm med Tilnavnet »Hattemageren«; ikke fordi han paa nogen Maade drev denne Profession — det skulde da være i Kroen — men fordi han engang havde leget Kæreste med en Hattemagerenke i den nærliggende Flække, indtil gamle Elias havde faaet Forholdet opdaget og forpurret. »Der kommer intet Godt ud af det med Enker« — havde Oraklet sagt — »undtagen det skulde være Fiskerenker, og af dem har vi ikke mange paa Lejet, som det er Umagen værd at splejse yngre Mænd sammen med!«

Saa havde Enevold Holm faaet sig en Enke fra det nærliggende Leje, men hun var arrig og ødsel, og Manden blev snart en fuldstændig Visk i hendes Hænder; og Ægteparrets Søn, Ferdinand, et smukt ungt Menneske, var forkælet og duede ikke stort.

Man paastod, at Hattemagerenken, der muligvis kendte Kunsten at bevare en evig Ungdom, ligesom de Damer, vi læser om i de udenlandske Historiebøger, havde sine Garn ude efter sin forrige Tilbeders Søn. Men Skumleri er der nok af i Verden.

Dette var omtrent det mandlige Indhold af Skænkestuens Befolkning. Kvinder kom her aldrig. De behøvede ikke engang at komme for at hente Mændene hjem; det havde gamle Elias gjort overflødigt. Naar han nemlig selv var tilstede, og det engang fastslaaede Tidspunkt var kommet, saa trak han sit Tombaksuhr op af Smækkelommen, holdt det til Øret, og rejste sig med et lydeligt: Hm! Saa vidste Alle Besked.

Eller, hvis han ikke selv var paa Kroen, gik han derhen paa Slaget Ti, slog Knoen tre Gange mod Ruden og aabnede Døren til Skænkestuen paa Klem med et: Alle Mand tilkøjs!

Denne Regel var saa sikker, som nogen, og det var kun ved de allerhøjtideligste Lejligheder, at der blev gjort Afvigelser herfra. Man havde forsøgt at faa den aarlige Grundlovsfest ind under disse sidste, men forgæves. Den Gamle nærede en dybt rodfæstet Mistillid til denne Institution.

»Grundlovsfest!« sagde han; »hvad er det for Sludder? Har vi maaske ingen Konge? naa ja, hvad skal saa al den Kommers til? Man kan drikke sig et Glas og raabe Hurra paa Majestætens Gebur'sdag, men ikke, fordi nogle Folk holder Taler paa Er'mitagen!«

Saaledes sad man nu her i Tavshed og drak med stort Maadehold og røg ivrig. Ingen talte rigtig højt, og dog laa det i Luften, at der skulde siges noget; om ikke af anden Grund, saa for at faa bragt lidt Modsigelse istand.

Thi dette laa ogsaa i Luften. Man kunde se det paa den mørke Anders Johansen, og man kunde fornemme det henne fra den Krog, hvor Brødrene Lohals stak de tyndhaarede Hoveder sammen og syntes at puste til en skjult Glød.

Der var ved Graven foruden en meget lang og en noget kortere Psalme bleven omdelt og afsunget en af Skolelæreren forfattet Sang til Melodien: Vift stolt paa Kodans Bølge!

Johannes Nilssons Søn Hans sad i dette Øjeblik med et saadant Eksemplar i Haanden. Han skottede til Faderen og spurgte, om man ikke passende kunde tage Sangen om igen her?

Læg ud, min Gut! svarede den Gamle og gjorde sin Stemme saa salvelsesfuld tyk som mulig.

Jamen sig Du noget til de Andre derom! sagde Sønnen.

Gamle Johannes strammede sine Bukser op og gjorde et Kast med Hovedet, der var ejendommeligt for ham:

Hør, Folk; skal vi ta'e og gi'e den Afdøde denne kønne Vise om igen en Gang, hva'?

Man svarede hist og her med en bejaende Mumlen, og Papirsbladene raslede rundt omkring mellem de barkede Hænder.

Saa ta'er vi den! kommanderede Spørgeren med synlig Tilfredshed over at kunne være den, som først havde noget at sige ved denne Lejlighed.

Han og Sønnen sang for, hver i sin Tonart, og lidt efter lidt faldt nogle Stemmer i med.

Paa Hvermand Døden kalder,
paa Lille og paa Stor,
den Mand i kraftigst Alder,
saavelsom spædest Nor;
og Oldingen maa ende,
naar han faar Buddet bragt,
men der er Faa, som denne,
vi har til Graven bragt!

Det kunde der dog være forskellige Meninger om! faldt Anders Johansen ind.

Man gav imidlertid ikke videre Agt paa ham, men fortsatte.

Der ligger han nu nede,
mens vi ved Graven staa,
og vi kan længe lede,
for saadan Mand at faa;
en Fader uden Lige,
det hele Lejes Drot,
skøndt Baaden var hans Rige,
en Hytte kun hans Slot.

Det er som jeg siger, vedblev Anders. Den Skolemester har smurt tykt paa; men store Ord og fedt Flæsk . . .

Du kan vel nok tie stille, mens vi synger Sangen! sagde gamle Søren og vendte sig imod ham.

Lad bare Anders komme frem med det! raabte Jens Lohals.

Og Broderen Kristoffer raabte ligeledes: Du skal bare sige, hvad der er din Mening og vores med!

Jeg taler for mig selv! knurrede Anders. Saa kan I andre tale for jer. Hvermand fejer for sin Dør, som de gamle Kællinger siger!

Sørens Søn, Frants, svarede tørt:

Jeg trode ikke at vi var Kællinger her; og Krostuen har kun én Dør og den er fælles for Alle!

La'e os nu ikke skændes, Folk, paa saadan en Dag, men være fredsommelige og broderlige! sagde gamle Johannes med sammenknebne Øjne, idet han benyttede Lejligheden til at drikke sin Nabos Glas ud.

Saa gaar vi videre! raabte Sønnen og slog sig paa Knæet. Altsaa:

Du stod som Lyset for os,
men da dit Lys gik ud,
ja hvad har vi saa for os?
det véd alene Gud.
O lad os ikke vandre
i Tvivl og Mørkets Skød,
men elskende hverandre,
som os vor Fader bød.

Ja det kan nok hænds' at han elskede os! raabte Rasmus Klinke højt.

Han elskede m a n g e! vrissede Enevold Holm.

Hold Mund! raabte Sørens Søn Ole, der hidtil havde været fuldkommen tavs.

Hvad siger Du? skreg Brødrene Lohals op.

Jeg siger, tog gamle Søren Ordet paa sin Søns Vegne, at I bærer jer ad som nogle Drenge!

Pas Du paa dine egne! var Svaret.

Fa'er, raabte Frants til gamle Søren; skal vi gøre klart Skib og vippe dem ud derovre!

Alle havde rejst sig og talte højrøstet i Munden paa hverandre og slog i Bordet. Videre gik det ikke, men Støjen hidkaldte Kromanden, som flere Gange kiggede ind ad Ruden paa Døren og bankede med Knoen derimod. Man hørte ham ikke. Og under alt dette sad gamle Johannes rolig paa sin Plads og tømte de Andres Glas, idet han blinkede til Hans, at han skulde gøre ligesaa.

Sønnen lagde Sangen omhyggelig sammen og stak den i Lommen, og idet han klinkede med Faderen og følte sig bag paa sin krummede Ryg og over de hule, gulblege Kinder, sagde han med et Suk:

Det skulde ha'e været for fem Aar siden, da skulde Trøjen være kommen af i en Fart og Lussinger rundt, du Gamle!

Derpaa tømte han Glasset og de to nærmeste.

Faderen saa' bifaldende paa ham:

Skorstenen trækker da endnu. Bare Du havde besørget den alene og ladet disse Malajer og Kanesere være, min Dreng!

Hans svarede:

Det var ikke Malajerne; det var i Liverpool...!

Imidlertid vedvarede Skænderiet, indtil Anders Johansen gav et usædvanlig stærkt Slag i Bordet, og man hørte hans høje, haarde Stemme:

Det var om gamle Elias, vi skulde snakke, og ikke om os selv. Og saa siger jeg, at naar den Gamle skal gaa for »Konge« og ha'e Begravelse og Sang og Ros i alle Ender og Kanter, saa var han alligevel en gammel Tyran og kujonerede os allesammen; han skar os en ordenlig Fløjte, gjorde han, tiltrods for al den Snak om, at han havde Lejets Tarv for Øje; han havde kun sit eget Bedste for Øje, og...

Du skulde mindske lidt, Anders! sagde gamle Søren; thi hverken er her Stedet og heller ikke Dagen...!

Jeg vælger mit Sted og min Dag! vedblev Anders; og jeg vil netop sige det her paa dette Sted, hvor han altid sad og pratede for os: Han lod os sejle vores egen Sø og gik kun rundt og holdt Faddersladder med Fruentimmerne og viskede Næsen paa Ungerne; men se, om han hjalp Nogen, naar det kneb, skøndt han havde Skillinger baade her og der i Strømpeskafter og i Sparebøger. Naar man vilde træffe ham hjemme om den Slags Ting, saa var han

altid ude. Kun, naar der var Noget at dele, saa kunde man være sikker paa at træffe ham. Og hvordan delte han saa? Ja, det kendte vi jo Allesammen, at de største Lommer paa hele Lejet, det var »Kongens« Smækkelommer, og dér gik baade Broderpart og Søsterpart og alle Enkers og Faderløses Part ned i, saa sandt som mit Navn er Anders Johansen!

Her skubbede den tavse Ole sig frem med de brede Skuldre og stod ved Bordet lige overfor Taleren. Ogsaa han slog nu i Bordet, saa Flaskerne hoppede, og saa sagde han:

Der lyver Du, Anders; og dit Navn er ikke længer Johansen men Løgnhans!

Der blev et stort Bulder. Gamle Søren rykkede bagfra i Sønnens Ærme, men Ole vedblev uforstyrret:

Jeg vil ogsaa tale med engang, og jeg vil sige det netop her paa dette Sted, og Anders kan gærne beholde sit Navn for mig, men lyve gør han alligevel, og den Gamle skal ikke ligge i sin friske Grav og blive gal i Ho'edet, fordi saadan Noget skal siges paa ham, uden at der bliver raabt Stop!

Og ser Du, Anders, og I Andre med, det maa være en meget daarlig Hukommelse, der ikke kan mindes, hvad der foregik her i Stuen for tre Maaneder siden, da Vinteren tog saa

stærkt fat, og da den engelske Damper kom paa Grund med Isen og vi fik 500 Pund for at tage hende ud. Og kan I saa huske, at da vi havde faaet Pengene vexlet hos Kromanden, og da vi delte dem her ved dette Bord ved tre Boller Punsch, hvem var det saa, der gjorde Kvalm, da vi vilde lægge en Part tilside for Enkerne og for de Syge, der ikke havde været med til Bjærgningen? Var det maaske ikke netop Anders Johansen selv og de to Lohalser? Naa; og hvem var det saa, der lod sig bære her hen paa Kroen i et Uldtæppe, da han fik at vide at der var Spektakler? Var det maaske ikke gamle Elias, som var saa syg, at han ikke kunde støtte paa Benene? Og kan I saa huske, at han alligevel stod oprejst her indenfor Døren og saa' mere ud som et Gespenst end som et levende Menneske; og saa sa'e han højt og tydeligt: Enkernes Part for sig og de Syges Part for sig, og begge Dele flyer Kromanden til Høkeren, at Pengene kan ligge i Skuffen til at købe Varer for!

Naa; og hvem sagde et eneste Muk dengang? Det gjorde ikke Anders Johansen, for han følte, at den Gamle havde Ret — saadan som han altid har haft, naar undtages menneskelige Skrøbeligheder, som vi Alle er belastet med. Og naar h a n nu er død, saa si'er jeg:

det er slemt for os Alle, og Gud bevare Vangaa-Leje, for det kan trænge dertil!

Der var ganske stille; Ingen havde noget at svare, og i dette Øjeblik blev Døren lukket op paa Klem og man hørte et lydeligt:

Alle Mand tilkøjs!

Det fór igennem Forsamlingen. Ordene var den Afdødes, om Stemmen end ikke var det.

Og dér stod Kromanden med Uhret i Haanden, og Uhret viste paa Ti.

Saa skiltes man. I tre, fire forskellige Hold gik Selskabet hver til sit. Og fra den Aften var det forbi med Sammenholdet i Vangaa Leje.

Naar en Person eller et Samfund begynder at glide, vil man i en Række af Tilfælde kunne iagttage ligesom en fælles Lov.

I Begyndelsen vil Bevægelsen hyppigst foregaa saa umærkeligt, at det for mindre Indviedes Øjne ser ud, som om Alt var i Ro og Orden; eller, hvis man øjner Bevægelsen, vil man ikke tænke sig, at det er Opløsningen, der vil ende med et Fald; man vil langt snarere tro, at det er en Virksomhed af vaagne Kræfter og nyttigt Arbejde.

Saaledes her.

Tilsyneladende havde Vangaa faaet et Stød fremad i Udvikling ved den ene Mands Død og denne umiddelbart paafølgende Scene.

Enhver af Førerne for de smaa Grupper, der havde dannet sig, stræbte at faa baade Skin og Virkelighed med sig i de Anstrængelser, der blev gjort for at vise, at saadan skulde man netop gøre, for at komme bort fra gammel Slendrian og ligefrem tage den nye Tids Fordringer under Armene.

Gamle Søren, hans Sønner, og de, der sluttede sig nærmest til dem, holdt det idetheletaget mest i det gamle Spor, men kastede sig dog paa Garnenes og Redskabernes Omraade ud i en Række Eksperimenter, som gamle Elias vilde have taget sig nær til Hjærte. Ole rejste endogsaa til en udenlandsk Fiskeriudstilling, hvorfra han hjemførte en Model til et nyt Sildegarn med meget store Masker, som tillod alt Smaakravlet at slippe igennem, men derimod holdt paa de rigtig store, fede Sild.

Resultatet af de nye Garn viste sig at være glimrende, og Brødrene med samt deres Kammerater havde aldrig haft en saa god Sildefangst, som dette og de nærmest følgende Aar.

Anders Johansen slog sig paa Baadkonstruktionen og frembragte en Mellemting mellem en

Halvdæksbaad og en Kvase, som efter hans Formening skulde gøre ham til en rig Mand og opvække alle de Andres Misundelse inden kort Tid. Gamle Elias vilde være gaaet ud af sit gode Skind ved at se sin egen gode gamle Baad saaledes omkalfatret, men Anders triumferede, thi ogsaa for ham var de første Aar gode, og »Noahs Ark« — som de Andre kaldte det mærkelige Fartøj — tjente Penge.

Hvad Firmaet Lohals og Resten i den søndre Ende af Byen angik, saa indskrænkede de sig foreløbig til at ærgre sig over det Held, der hvilede over den nordre Ende. Men da Ærgrelse, om den saa er nok saa hjærtelig, i Længden ikke smider meget af sig, saa lavede de sig til at hitte paa Noget, der ligefrem vilde have bragt den afdøde Konge i Raseri, og dette Noget bestod i at sælge først deres Haver og saa deres Huse, som laa nedad og oppe paa Skrænten paa begge Sider af de to nybyggede Villaer. Selv byggede de sig nogle Smaabarakker nede paa den smalle Forstrand umiddelbart ved Vandet, og her havde de deres halvdaarlige Baade optrukne den største Del af Aaret, medens de drev omkring og »saa' til« og spyttede langt ud for sig.

Gamle Johannes gik ogsaa og saa' til; dette med at sælge sin Grund huede ham helt

godt, men foreløbig holdt han baade Hus og Have i en uforskammet høj Pris, medens han var saa heldig at faa lejet Huset ud for en længere Aarrække til Sommerbeboelse.

Lejeren var en svagelig gammel Herre, hvis Særheder Værten slog Mont af saa længe det lod sig gøre; han proppede den Troskyldige med sine Røverhistorier, drak hans Vin, og beklagede hans daarlige Fordøjelse.

Hvad Sønnen Hans angaar, da tillod han allernaadigst sin store, stærke Kone, Else, at slide for sig og forsørge dem alle tre; idet han ræsonnerede saaledes, at naar hun idethele kunde være saa »tosset« at holde af ham, saa kunde hun ogsaa føde ham og Drengen med.

Saa begyndte gamle Sørens Sønner at fiske daarligt. Smaakravlet slap stadig igennem Garnene, men de store Sild saa' man ikke længer noget til. Det var maaske blevet til Smaasild altsammen derude.

Fortjenesten havde man ikke lagt noget tilside af; den havde muligvis ikke været saa stor, som det hed sig. Nu at anskaffe sig nye Redskaber, var ikke at tænke paa; man gjorde endnu et Forsøg Høsten over, men Udfaldet var slet. Gamle Søren var bleven mere og mere sygelig, Brødrene begyndte at trættes,

man savnede en Myndighed, et vækkende Kraftord. »Kongen« savnedes.

Og for Anders Johansen gik det ogsaa tilbage. »Noahs Ark« trak Vand mere end den skulde, og naar man tættede den, ophørte den at være Kvase. Hele Aarets Fortjeneste gik med til Reparationer, og saa sank endelig Baaden, og Anders bjærgede sig med Nød og Næppe selv. Han blev endnu mere uomgængelig; han grublede og spekulerede, og en Aften traf han sig i at tænke paa gamle Elias.

Saaledes trak Aarene sig hen. Gamle Sørens Sønner solgte deres Grunde, Anders Johansen solgte, Alle solgte. Vangaa var under Glidning, og det gik jævnt og kendeligt ned efter.

Og i dette Tidsrum af en halv Snes Aar voksede Børnene op, medens de Gamle pillede af hist og her.

Blandt Børnene, der var bleven til voksne Mennesker, var ogsaa Knud og Martha.

Naar man har Tingenes Forandring daglig og gradvis for Øje, saa vænner man sig til Alt, selv til, hvad der maaske vilde staa som det Umulige for En, hvis Forandringen skete brat.

Pigen var vel den af de To, som havde den skarpeste Iagttagelsesevne; alligevel undgik mangt og meget hendes Opmærksomhed, fordi hun selv var Part i Sagen, opvokset imellem dette Sommerudlejningsvæsen og Vinterdriveri, og fordi hun holdt af Knud, der havde hin den unge Fiskerslægts Tilbøjelighed til at putte Hænderne i Lommen og se til. Men i Pigens Aarer flød »kongeligt« Blod mest ublandet maaske af hele den unge Generation, hun følte det rykke og rulle i hende med ubestemte Forestillinger om, at det var galt fat. Og saa var det en skøn Dag, at der faldt hende ligesom Skæl fra Øjnene; hun saa' sig omkring og spurgte: Hvad er der blevet af Vangaa?

Ja hvad var der blevet af det?

Af Alt i Verden, der er Ufuldkommenheden underkastet, er intet saa slemt som det, ikke at være paa det Rene med sig selv. Vangaa kunde tale med herom, forsaavidt Talen var om Fiskerlejet.

Naar det i Hovedstaden hed, at ligge paa Landet i Vangaa, saa var der billigvis Ingen, som tænkte paa Ordet »Leje« uden i Forbindelserne Leje-Kontrakt, Lejen af en Sommervilla, Lejen af et Værelse paa Kroen o. s. v. Og naar der langs Kysten var Tale om Vangaa-

Fiskere, saa maatte man formelig til at opfriske sin Geografi: og endda kunde det knibe.

Man behøvede blot at tage derud en Sommerdag, saa kunde man selv se.

Skrænterne — de dejlige Skrænter med den vide Udsigt over Bugten — var pakfuld af Villaer, klinede tæt op til hinanden, med ligesaa mange Smaahaver, som der er Gravsteder paa en nogenlunde anstændig Kirkegaard. Den ene Havestue havde fri Udsigt ind i den anden, denne igen ind til Naboens, og saaledes fremdeles.

I Samklang med Friheden i Udsigten stod Friheden i Bygningsstilen. Den mest yndede var den, som er raadende i Dyreboligerne i de store zoologiske Haver. Men som der gennem enhver Kunststil gaar et Præg af den oprindelige Natur, saaledes ogsaa her. Gennem den paaklistrede Schweizeridyl kendte man Fiskerhytten. Alle Villaerne, paa nogle faa Undtagelser nær, havde virkelig været Boliger for Fiskere — dengang da her var Fiskere.

Her var nogle endnu, det forstaar sig.

Naar man saa' nøje til, kunde man finde deres Hytter nederst under Skrænterne, liggende, knap en halv Snes Stykker i Tallet, langs den smalle Forstrand, hver med sin lille Kartoffelhave, der akkurat kunde afgive Blegeplads for

et Lagen. Uvilkaarligt tænkte man sig et Jordskred: Hytterne og Kartoffelbedene vare rutschede ned ad Skraaningen, og laa, hvor de laa, ligesom afkæmmet af Landet deroppe, ligesom sparket ned til Vandet, der ikke vilde opsluge dem men heller ikke afstaa dem en Fodsbredde Sand mere.

Villaerne saa' ned paa dem; de skulde jo være der, ellers var det ikke et Fiskerleje, ellers manglede Billedet sin Staffage. Villaerne vilde ikke savne disse Hytter, en Baad med et rødt Sejl, en Svinesti og et Dusin halvnøgne Børn; men de skulde være beskedne. Fiskerlejet var erobret, Kulturen var trængt sejrrig igennem, men Ur-Indvaanerne maatte ikke helt forsvinde, de skulde afgive Garantier for at man virkelig bode ved Søen.

Hvem bode nu i Villaerne? Alle mulige Mennesker, og paa samme Tid én stor Familie kun. De fleste kaldte sig Grosserere. Der var t. Ex. den, som havde arbejdet en Forretning i Pølser op af Ingenting. Han havde i Modsætning til andre Mennesker, der søge at undgaa det Latterlige, spekuleret deri; han havde i ti Aar gjort sig til Bajads for Tjenestepigerne, der kom i hans Udsalg, og i de ti næste Aar for Fruerne; det var efter disse tyve Aar lykkedes ham at faa en af sine

Vittigheder gængs, og nu var han en rig Mand, der sendte Buketter til de Berømtheder, som optraadte i Staden. Hans Pølser vare udmærkede.

Der var en tredje Rangs Brygger, som havde følt sin Samvittighed besværet, dengang da Totalafholdenhedssagen havde rejst sit første Banner; han havde solgt sit Bryggeri, lige førend den store Konkurrence begyndte at true, og havde anbragt sine Penge i et Aktiebrænderi, saa at han var »personlig« udenfor. Hans Frue var rødkindet, fyldig og godgørende. Der var flere »Entreprenører«. Før havde de heddet Murmestre, men da de ikke murede længer, hvorfor da denne »Mester«? Nogle handlede med Kalk, nogle med Huse; de fleste spekulerede. En enkelt iblandt de sidste, den mest velhavende, var den sidste i Rækken af dem, der havde købt en »død« Jærnbane. Hans Formænd vare blevne Fallenter; han selv havde solgt Koncessionen til Staten, og da Staten ikke kan gaa fallit — idetmindste ikke paa en Jærnbane — saa havde han imod en Godtgørelse overtaget Koncessionen igen og solgt den til en Mand i Maanen.

Manden i Maanen bode her ogsaa; hans Villa var en af de solidere. Han havde solgt den omtalte Koncession til Udlandet, og vundet

sig et verdensberømt Navn mellem Malmø og Ringkøbing. Han havde imod Retten til at udparcellere Frederiksberghave paataget sig Forpligtelsen til at genopbygge det afbrændte Alhambra. Da hans første Kone var død — han havde været i Svogerskab med Entreprenørerne — valgte han til sin Gemalinde en Søster af en Excellense, som ogsaa var Villabesidder her.

Denne havde været ved Portefeuillen akkurat i to Maaneder, da han paa Grund af et Uheld blev nødt til at begære sin Afsked. Han havde en Hund, et meget smukt og trofast Dyr, men Herren havde en Mani for at pine Dyr; han kunde ikke gøre derfor, det laa en Gang til ham. Naboer og Genboer klagede, et illustreret Smudsblad tog sig af Sagen, den kom for vidt omkring, og Excellensen fik et Vink fra højere Steder om at indsende Portefeuillen. Han trak sig tilbage paa Landet — det var i Sommertiden — med sin selvfølgelige Pension og Krænkelse; og da hans Evner ikke maatte ligge brak men burde komme Samfundet til Gode, hjalp Svogeren, Manden i Maanen, ham til en Ansættelse ved Befordringsvæsenet; han blev den tekniske Administrator ved et Selskab, der

agtede at lægge et Telegraftov langs Mælkevejen til Nordstjærnen.

Saa bode her nogle højere Embedsmænd i de ministerielle Kontorer, og endelig en meget lærd Professor, der havde været Politiker, indtil hans Distraktion, som Følge af hans store Lærdom, havde tvunget ham til at nedlægge sit Mandat. Hans Frue var skrivende, ligesom han selv var læsende; hun skrev Romaner, og hendes eneste Datter hjalp hende hermed og studerede forøvrig positiv Filosofi.

Vangaa havde selv faaet Byen, Hovedstaden, ud til sig, ved ligefrem at kalde paa den, ved at sælge den sine Grundstykker, sine Huse, Alt, hvad Vangaa havde i Arv fra Fortiden som bestaaende Dele af sig selv.

Man kan vanskeligt sælge Dele af sig selv, uden at det Hele lider derunder. Vangaa kunde ikke glide længere; Lejet laa hvor det laa, nederst paa Forstranden, og nu sivede fra Villaverdenen derovenfor fremmed Paavirkning, nye Moder og Ideer ned over Ur-Indvaanernes modtagelige Sind.

Disse Mennesker deroppe skulde jo først og fremmest nyde Livet i de kortere eller længere Sommermaaneder. At en Del idetmindste af Villaernes mandlige Personale ogsaa

skulde arbejde, og daglig tog til Byen for at kunne holde Familjen derude, det kom ikke Vangaa ved. Man saa' jo intet til Arbejdet; man saa' og hørte kun Driveriet og Morskaben. Nogle af Grossererne, Manden i Maanen og nogle Andre havde Lystbaade liggende her udenfor deres Haver. Disse Fartøjer skulde passes, og der skulde — især naar Vinden var lidt frisk — sejles med dem af paalidelige Mænd. Saa maatte Fiskerne dertil.

Nogle af Villamændene valgte sig Styrmænd blandt de ældre af Vangaaboerne, men de Fleste foretrak de yngre. Familjens Damer havde muligvis en Stemme med heri; og saa maatte da de unge Fiskere sejle og ro med Villabefolkningen. Man betragtede en saadan ung Vangaabo i hans blaa Skjorte og med Kasketten rask paa Sned over det solbrændte Ansigt som en Mellemting mellem en Legetøjsdukke og en Vild. Herrerne i Familjerne omgikkes Fiskerne, idetmindste paa det flydende Element, som en Art subalterne Ligemænd, hvis naturlige Beskedenhed og Takt snart blev fordærvet ved smaa Frokoster ombord med Opdiskning af pikante Hovedstadsfortællinger, hvori forekom stærkt krydrede Slagord, der hidtil havde været ukendte for Vangaas primitive Ungdom. Familjernes yngre Herrer, Stu-

denter, Handelskontorister etc., sluttede ligefrem glødende Fostbroderskaber (for Sommeren) med Fiskersønnerne, der til Gengæld for visse nyttige Vink og Sømandsudtryk i Baaden modtog et ubegrænset Antal Cigarer og større og mindre »Laan« i Lommepenge. Familjens Fruer og Husmødre brugte — eller misbrugte — en saadan ung Fisker til alt muligt udvendigt Arbejde, til at bære Vand, hugge Brænde, løbe Ærinder; Familjens unge Damer koketterede med landlig Uforbeholdenhed, men naturligvis under Iagttagelse af Standsgrænsen, med Brødrenes »Sommervenner«; og hvad endelig Familjens tjenende Personale angaar, Stue- og Kokkepiger samt Husjomfruer, saa betragtede de ligefrem en saadan ung, frisk Sømand som en Erstatning for de Afsavn, Landlivet for deres Vedkommende medførte, og naar de ud igennem Vindvet eller omme bag et Plankeværk tittede efter denne eller hin unge Vangaabo, saa laa der i deres Blik noget af dette Blandede, som hos et Barn, naar det ser paa en Honningkagemand: han er sød at se paa, men endnu sødere at spise!

Og naar saa den sidste Flytteomnibus en Septemberdag rullede tungt læsset afsted til Byen, saa var alt dette med Et forsvundet, og det efterlod et Savn, en Utilfredshed med Om-

givelserne, og hvad værre var en Ulyst til alvorligt Arbejde. Nu skulde Høstfiskeriet til at begynde, men saa manglede just Lysten og Spænstigheden; og hvad der var det allerværste, naar man ret tænkte — der var jo nu Tid dertil — alle disse Sommerens Glæder om igen, saa laa der netop paa Bunden en Følelse af, hvor utilfredsstillende det hele havde været, hvor rodløs den hele Forbindelse med disse Mennesker var.

Saa gik man ud paa Fiskeri; men uden Taalmod. Naar Fangsten ikke ligestraks var god, saa vendte man tilbage til Vinterdriveriet; og naar Isen kom og blev liggende ret længe, saa beklagede man sig nok for en Forms Skyld, men i Virkeligheden var man ikke utilfreds: Isen var Paaskuddet, Isen kunde retfærdiggøre Driveriet.

Og naar i Marts den første Foraarslærke slog oppe over Vangaagaardens Marker, saa glædede man sig igen til Sommeren. Og havde man end en trist Oktoberdag haft nok saa kraftigt et Forsæt om at holde sig paa sine egne Enemærker og sky de Fremmede, saa jog Lærkens dirrende Trille denne Efteraarsmelankoli paa Flugt. Thi intet glemmes, som bekendt, saa let som gode Forsætter.

Og hvad nu Sønnernes Fædre angaar, fra hvem Paamindelsen og Formaningen skulde komme, da holdt man endnu i den nordre Ende af Lejet nogenlunde over Traditionen fra »Kongens« Tid. Men det var ogsaa kun nogenlunde, egenlig mere i Ord end i Gerning. Thi ogsaa paa denne Kant havde man solgt sin Grund og lejede sin Bolig ud om Sommeren, hvis ikke Huset var gaaet samme Vej som Grunden. Man saa', at det lod sig gøre at leve Aaret rundt ved at dyrke de fremmede Guder i tre, fire Maaneder og drage sig deres Behov til Nytte. Ligesom vi læser om Israel, der stadig trængte til »store« Mænd, Patriarker, Profeter, Konger eller Dommere for ikke at falde sammen og ofre til Guldkalve og andre Dyrebilleder, saaledes gik det Vangaa. Kun at der her intet Tegn viste sig til nogen Rækkefølge af store Mænd; — én Konge havde man haft, og med ham var baade Storheden og Dynastiet forbi.

I den søndre Ende havde man fuldstændig opgivet Ævret. Hvad der var indvundet ved Salg, var allerede længst spist op, og da man i det højeste fiskede sig Føden til Dagen, og da denne undertiden slog fejl, saa havde man kun Baaden og Børnene tilbage at sælge. Hvad Baaden angik, var dens Daarlighed

gennemgaaende til Hinder for et Salg, og hvad Børnene angaar, var der visse menneskelige Love i Vejen.

Firmaet Lohals var imidlertid opfindsomt paa dette Punkt. I Sommertiden blev de stakkels Unger berøvede deres Klæder ligetil de sidste Pjalter, der kunde dække for Nøgenheden og skærme imod Anstødeligheden. Paa Spørgsmaal fra Villabeboernes Side, fik Konerne altid Ordre af deres Ægteherrer til at svare, at Efteraarssilden var faldet daarlig ud og Vinteren havde været stræng; der var ligefrem Nød paafærde. Saa blev denne Nød afhjulpen ved en Indsamling, og saaledes gik Sommeren. Naar det lakkede mod Vinter, blev det første Brev afsendt til forskellige Adresser i Byen, og næste Maaned et andet til andre Adresser, henholdsvis fra den ene og den anden af Brødrene, og dernæst fra Rasmus og Enevold. Tiggeriet var sat i System, og Systemet svarede Regning, og de uskyldige Sild derude, som gik deres uforstyrrede Gang i Søen, maatte tage Skylden paa sig.

Villabeboerne havde — med eller mod deres Vilje — demoraliseret Vangaa, og det var skrevet i Retfærdighedens Bog, at de skulde bløde derfor.

I Midten af Lejet eksisterede den gamle Johannes endnu; hans første Lejer var død og havde testamenteret Fortælleren af de mange Røverhistorier Restbeholdningen af sin udmærkede Sherry; paa denne — og saa paa en ny, »fin« Logerende — levede den gamle Røver fremdeles.

Hvad Sønnen Hans angik, da kiggede han en skønne Dag Lohals'erne i Kortene og opdagede Fiffet med Børnene. Desværre var denne Vej afskaaret ham til Efterfølgelse. Villafolkene vidste, at han kun havde sin eneste Dreng; og det er noget lidt at skrive Breve om. Desuden vaskede Else for Villaerne, som kendte hendes gode Sider og respekterede hendes Stræbsomhed. Den lohalske Fremgangsmaade lod sig altsaa ikke anvende, saa meget mindre som Hans ingen Skrivekunstner var og ikke turde paaregne Hjælp hos nogen Anden i en saa delikat Sag.

Men hvad han manglede i tekniske Færdigheder, det erstattede ham hans livlige Fantasi. Han havde nu og da, uden egenlig Hensigt, ladet et Ord falde hos Villabefolkningen om en indre Trang hos ham til at søge sig en Hyre. Denne Trang var en rosværdig, den burde understøttes. Saa forsvandt han en Dag fra Lejet og dukkede op i Hovedstaden paa

forskellige Steder, efter forskellige Adresser. Han kendte maaske det gamle Ord, at »Skørtevejen er den sikreste Vej«. Han begyndte sin Fortælling om sin mangelfulde Ekvipering til det forestaaende Togt hos Pølsehandlerens Frue. Fortællingen slog an; han blev rekommanderet til Bryggerens Frue, der var godgørende og som atter henviste ham til Ex-Ministerens Frue, der personlig var Medlem af alle mulige Selskaber med ædle Formaal, alene med Undtagelse af Dyrebeskyttelsesforeningen.

Hans kom hjem fra denne Razzia veltilfreds med Udbyttet. Han var klog nok til ikke at meddele sig herom; Else kunde blot ikke begribe, hvor de Penge kom fra, som han i Vinterens Løb gav ud paa Kroen; og hun blev urolig.

Til Foraaret, førend Folk flyttede ud, paabegyndte han en ny Rundrejse. Dennegang havde han været ude med et fuldrigget Hamborgerskib, var forlist paa den engelske Kyst og havde mistet hver Trævl.

Han begyndte hos Professorens Damer, der hørte hans detaillerede Farer og Besværligheder med levende Interesse. Han maatte sidde og fortælle et Par Timer itræk, og begge Damer skrev Notitser. Denne »Protokolføring« forekom Hans lidt mistænkelig, og begge Damer maatte

indstændig forsikre ham, at det kun var Opskrift til en Roman. Saa bød de ham et Glas Madeira og nogle Smaakager, — det var Alt.

Krænket paa det føleligste ved denne Behandling, glemte han sin Taktik, og gik lige hen til Manden i Maanen, der hørte paa ham i den dybeste Alvor og derpaa, med et lille stramt Smil om Munden, saa' ham ind i Øjnene og sagde:

Det var en god Løgn, den!

Hans stod maalløs.

Aa, vent lidt her! vedblev Manden i Maanen med sin lidenskabsløse Ro, og gik ud i det store Kontor ved Siden af det private, hvor Scenen foregik.

Hans skottede til Døren, som stod paa Klem, og i et Nu var han, med Levningerne af sin fordums Sømandsadræthed, ude igennem det forreste Værelse, igennem Gangdøren, ned ad Trapperne og ude paa Gaden.

Han turde nu ikke vende tilbage til Vangaa, men gik og drev omkring et Par Dage i Staden og Forstæderne, indtil han blev hæftet for Betleri og Vagabonderen og befordret hjem for offentlig Regning med en Betjent til Eskorte.

Betjenten traadte ind med ham til Vangaas Købmand, der fungerede som Politi her paa Stedet, og som straks sendte Bud efter Else.

Hun brast i Graad, da hun saa' Hans i denne ny og overordenlige Situation, men Købmanden bad hende tørre sine Taarer og svare paa et Spørgsmaal:

Jeg spørger Dig, Else, i Kraft af min Politimyndighed, om Du vil tage Hans hjem med Dig og beholde ham hos Dig, da jeg ellers har Ordre til at sende ham paa Sognets Arbejdshus som Vagabond?

Else saa' paa sin Galning, og Taarerne traadte hende paany i Øjnene. Derpaa saa' hun paa Købmanden og Betjenten og syntes at lede om Ordene.

Er det mig, som afgør det? spurgte hun endelig.

Det er Dig alene! lød Svaret.

Saa vendte hun sig til Hans og sagde sagtmodig men ikke uden indre Stolthed:

Kan Du nu høre, Hans: Du har saa tidt sagt, at vi Fruentimmer ikke duede til noget og kun var en Klods om Benene paa Jer. Og nu er det mig, som duer for os begge to. Kom saa hjem med mig til Drengen!

Og hun tog sin »Klods« rolig ved Haanden og gik hjem med ham.

Men Købmanden, der var en fin Natur, om han end var mut og ordknap til daglig Brug, vædede sin Pegefinger i Munden og

slettede en Række Kridtstreger ud oppe over Hylden; disse Hieroglyfer var betegnet ved Navnet Else, ligeledes skrevet med Kridtbogstaver.

Alt dette saa' Martha, og hun saa' mere endnu.

Hun saa' at Fiskerpigerne lidt efter lidt blev paavirkede af den Glans, der udstraalede fra Villaernes Stue-, Kokke- og andre Piger. Det varede ikke længe, saa havde Hovedstaden draget Vangaas kvindelige, ugifte Ungdom til sig, og Martha var næsten ene tilbage.

Hun saa' sine tidligere Legesøstre vende tilbage med snævre Kjoler, Haaret højt opsat, fejende og stadsende. De snakkede saa besynderligt; de talte ikke om deres Kæreste, men om Kærester; de rendte til Dans rundt omkring for et godt Ord; og naar det endelig blev til noget med et Giftermaal hist og her, saa behøvede Martha ikke engang sit skarpe Syn for at opdage Skrøbelighederne ved disse Foreninger.

Nogle vendte slet ikke tilbage. Over deres Skæbner hvilede et Slør, og da Martha søgte at titte lidt bag et saadant Slør, lod hun det med Angst og Sørgmodighed falde.

Saa var hun den Eneste, der i Virkeligheden repræsenterede det gode Gamle midt i

alt det Ny. Og hun svor en lille, stille Ed for sig selv, at hun vilde se at dæmme imod Strømmen.

Paa en Markedsdag i den nærliggende Flække, hvor hun og Knud var gaaet hen, erklærede hun ham selv sin Kærlighed og samtidig sin Hensigt, at ville faa en virkelig Fiskerfamilje ud af deres Forbindelse.

Han var det blødere Gemyt; der var intet ivejen fra hans Side; hun havde i Et og Alt at raade over ham. Hun tog kun det Løfte af ham, at han ikke vilde lade sig bedaare af en vis Stuepige hos Ex-Ministrens, som han den sidste Sommer var set en Del sammen med. Han lovede det højtideligt.

Paa Markedspladsen var en Visesælger. Det unge Par standsede og købte nogle Blade hos ham. Der var én Vise, som Martha særlig holdt paa. Den lød saaledes:

Hej, Fisker, som ejer din tjærede Baad,
din Hytte paa Strand og din barkede Næve,
søg altid hos Livet de tjenligste Raad,
de gror i Naturen ej skæve:
Hav Søen for Øje og Donten paa den,
søg ikke til Kroen for ofte;
hvad Søen Du giver, det kastes ej hen,
det stiger af Bunden en Høst igen
med Fisk over Rejling og Tofte.

I Søen er Rigdom, tvivl ikke derpaa,
det gælder kun Fisken i Garnet at fange;
saa pas dine Redskaber, store og smaa,
vær ej for lidt Umage bange:
Det gælder at bøde og skaffe sig ny,
det gælder at samle og spare;
saa sæt kun og træk kun i Kvæld og ved Gry,
til Marked Du har baade Land og By,
thi Fisk er en efterspurgt Vare.

Hvor Vuggen har staaet, dér bør man og dø,
saa længe som Hjemmet kan skaffe os Føde;
saa tag da fra Lejet til Viv Dig en Mø,
og sørg saa for Rollinger søde:
Til Byen, den store, Du skal ikke gaa,
den vil din Natur kun forvandle;
dens Piger de er nu engang saa som saa,
de Fiskermadammer, man dér kan faa,
de duer kun til Fisk at forhandle.

Og kommer saa Byen og vil hos Dig bo,
vær høflig imod den men lad den ej ta'e Dig,
tag alle dens Volter og Krumspring med Ro,
giv ikke dit Sømærke fra Dig:
Den vil sig kun more og spille Haløj
saa længe den »ligger paa Landet«;
vær munter og glæd Dig ved Sommerens Støj,
men husk, der er Jævndøgn og Oljetøj,
husk, Fiskeren fødtes til Vandet!

De sang den begge igennem flere Gange, og Martha foldede den omsider sammen og gemte den omhyggelig i sin dybe Kjolelomme mellem nogle haarde Kager og en blank Staalbrosche med en meget lang og spids Naal i.

Det var Alt, hvad hun tillod sin Fæstemand at »give ud paa sig« ved denne Lejlighed. Thi nu skulde de spare.

Da de saa fulgtes hjem gennem den lille Skov tilbage til Vangaa, og da Maanen skinnede saa høstmild og klar gennem Grenene, saa trykkede Knud hende tæt ind til sig, og det gik rigtig op for ham, hvor rart det er saadan at have en rigtig Kærest. Han havde sit bløde, letmodtagelige Gemyt, han var uforsøgt og ufordærvet, og dette med Ex-Ministerens Stuepige havde ikke haft noget paa sig, kun lidt uskyldigt Fjaseri — fra hans Side i hvert Fald.

Herom forvissede Martha sig ved paa sin rolige Maade at gaa og udspørge ham, uden at han selv ret saa', hvor Spørgsmaalene førte hen. Og da hun paa sin Side var bleven fuldkommen beroliget, saa hengav hun sig ogsaa til sin retmæssige Følelse af Behag ved at blive holdt om Livet af Vangaas kønneste unge Fisker. Forstaar sig: hun var langt fra at sige ham dette med Ord; nej, hun skulde nok vogte sig. Og ligesaa lidt lod hun sig

henrive til nogen altfor omfattende Ømhed. Han fik og modtog et passende Antal Kys, og da han syntes at finde en stedse stigende Fornøjelse i denne Underholdning, som ikke fordrer mange Ord, og som i Maaneskinnet kan nøjes med endnu færre end ellers, saa tog hun hans Arm bort, rettede lidt paa sit Hovedklæde, og sagde:

Se saa, nu gaar vi ordenligt sammen Resten af Vejen. For man skal gemme alt dette, til det har nogen rigtig Art paa sig og vi kan blive Mand og Kone. Og lad os nu snakke om, hvordan vi skal bære os ad med at blive det!

Han lod hende have Ordet baade ved denne Lejlighed og senere. Og saa tænkte hun for dem begge, og hendes Tankegang var denne:

Da hun intet ejede og han ikke ejede stort mere, og da de begge var unge og raske, saa skulde han fiske og hun skulde tage sig en Kondition i Byen, hvor hun kunde faa den bedst, med størst Løn, om hun skulde bruge sig nok saa meget.

Hun frygtede ikke Byen for sit eget Vedkommende. Hun vidste, hvad hun vidste, og hun vilde, hvad hun vilde. De skulde begge spare og lægge op; og saa skulde han blive en rigtig Fisker af den gamle Skole og hun

hans Medhjælp. Hun havde jo sat sig for at dæmme op imod Strømmen. Hun tænkte sig en ny Begyndelse paa et nyt Vangaa, som, ret besét, skulde være det rigtige gamle.

Dette beholdt hun for sig selv. Thi der er altid noget, man beholder for sig selv, om man end er nok saa gode Kærestefolk. Og naar dette blot er af »det Gode«, saa er det jo godt.

Saa fiskede han da. Det var ikke store Ting, ikke Kapitaler; han var hverken Helt eller Herkules, men hun var dog jævnt vel tilfreds med ham, som det gik.

Hun havde været heldig med den Plads, hun havde faaet. Det var netop hos Bryggerens, den Familje, der om Sommeren laa i Vangaa.

Bryggeren var svagelig. Martha mente, det kom af at han intet havde at bestille. Men Fruen erklærede, at det virkelig var en Svækkelse, som han længe havde lidt af. Det ene ophævede muligvis ikke det andet; men det kom i hvert Fald ikke Martha ved.

Fruen var en rigtig rar Kone af dem med Ansats til Korpulence, Blussen i Kinderne og Godmodighed. Der var tre halvvoksne Døtre. Pigebørnene var fulgt rask ovenpaa hinanden, — der var knap Aars Mellemrum — saa var Rækken standset med det samme. Moderen

var elskværdig nok til at meddele, at Standsningen var faldet sammen med Mandens Svagelighed; altsaa var han virkelig at betragte som Invalid.

Han forlangte for sin Part intet mere, end at betragtes og behandles som saadan. Pigebørnene havde deres Frihed. Fruen var god imod sit Tyende, af et venligt, kærligt og fornøjeligt Temperament. Der kom altid unge Mennesker, som spiste dér i Huset, Studenter og Kunstnere. Nogle kunde spille paa Klaver, En sang, En tegnede Mønstre, og for Alle havde Fruen en moderlig Ømhed, som om hendes Livs Ønske havde været voksne Sønner istedetfor voksne Døtre. Partier blev der ikke stiftet i Huset.

Martha gik Vintren igennem støt ved sin Gerning, og saa' med sine smaa, skarpe Øjne paa denne hende fremmede Side af Hovedstadslivet. Engang imellem pressede hun sine røde, smalle Læber stærkere sammen, end ellers, og trak paa sine lyse Bryn. Men hun havde dannet sig en Filosofi i sit forstandige Hoved: Hvad der ikke vedrører mig, det bliver de Andres Sag! Hun tog sin Løn, gav intet ud, lærte sig smaa Fif i Husholdningen, og tænkte paa sin Knud.

Hvad vedkom hende Bryggerens Frue?

Saa flyttede man ud til Vangaa.

Martha gensaa' Knud, viste ham sin Sparekassebog, gav ham et Kys og bad ham foreløbig ikke komme dér i Besøg hos hende, da hun ikke var sikker paa, at hendes Herskab holdt af »Kærester«!

Knud saa' paa hende, og fra hende over mod Ex-Ministerens Villa ved Siden af, i hvis Sovekammervindve den smukke Stuepige netop stod og rystede et Gardin ud.

Stuepigen saa' slet ikke over mod Bryggerens.

Det er da ikke hende, Du er bange for endnu? spurgte han.

Nej slet ikke!

Ja, for jeg kan fortælle Dig, at han, Ferdinand, »Hattemagerens« Søn, det Flødeskæg, render dér stadig og hjælper hende med at hænge fint Tøj ud i Gaarden og børste Stolesæder. Dér kan Du selv se ham nede bag Plankeværket. Hun aldrig saa meget som skæver efter mig. Og jeg begribeligvis heller ikke efter hende!

Du er en skikkelig En, Knud! sagde Martha og gav ham et opmuntrende Nik, medens hun skrabede en Asparges. Men gør alligevel, som jeg siger; hold Dig helst herfra!

Alligevel kom Knud af og til. Det kunde jo dog nemt misforstaas i Vangaa, naar han slet ikke hjalp sin retmæssige Forlovede med at pumpe Vand, kløve Pindebrænde og andet lignende.

Martha stod altid som paa Naale, mens han var der, og saa' ham altid kendelig lettet gaa bort.

En Dag kom han og traf ikke Martha, som var løbet et Ærind til Købmanden.

Fruen gik igennem Køkkenet, saa' den unge, kønne Fisker, vendte sig og sejlede smilende hen imod ham, medens han forlegen drejede paa sin Hue.

Hun spurgte ham om hans Navn, og om han var Marthas Kærest. Saa roste hun Martha for ham, spurgte, om han ikke var sulten, og hvorfor han var saa undselig. Der var jo intet flovt i at være Kærest med saadan en ferm Pige, som Martha. Han skulde blot komme her, saa tidt han vilde, og han kunde jo maaske ogsaa hjælpe med Et og Andet!

Og hun forlod ham smilende og nikkende til ham med alle Kendetegnene paa en god Frue, der holder af sine Medmennesker og ikke overser dem, fordi de er Fiskere, og navnlig ikke, fordi de er unge og sunde og solbrændte og har en blaa Skjorte paa, der staar aaben i

Brystet og lader se den kraftige, hvide Hals og følger de runde Skuldres faste Linje.

Da Martha kom tilbage og hørte hans Lovtaler over denne venlige Imødekommen, var hun paafaldende tavs, næsten tvær.

Jeg sagde Dig jo, at Du ikke skulde komme her!

Jamen nu hører Du jo selv . . .!

Jeg bryder mig ikke om, hvad jeg hører; det kommer an paa, hvad jeg véd. Gaa nu!

Knud gik bort, rystende paa Hovedet:

Ingen Mennesker kan dog finde ud af Fruentimmerne! tænkte han halvhøjt.

Nej det har Du Ret i! raabte Ferdinand, »Hattemagerens« Søn, som strøg ham forbi ind til Havelaagen ved Siden af.

Aa, din Laban! mumlede Knud ved sig selv.

Thi Knud var virkelig en skikkelig Fyr.

Han kom der meget sparsomt. Martha var ham næsten ubegribelig, men hun havde Kommandoen over ham; han ræsonnerede sjælden. Fruen saa' han nu og da, og stedse var hun lige venlig, ja engang klappede hun ham moderligt paa Skuldren og forsikrede ham, at hun skulde gøre sit til, at han og Martha snart kunde komme sammen. »For det er dog saa velsignet en Ting at være gift — især naar man er ung!«

Hertil svarede Martha intet; men da Fruen var ude af Køkkenet, stampède hun med sin Sko i Gulvet, medens Knud gjorde store Øjne.

Hun er saa sledsk! gav Martha til Forklaring.

Og Du er saa vred paa alle Mennesker! sagde han.

Ja undtagen paa Dig, — Tosse, som Du er, der hverken har Øjne i Ho'edet eller i Nakken. Men saadan er Mandfolkene allesammen!

Kender Du saa mange? spurgte han godmodig.

Jeg kender Alle i Dig. Og kom nu herhen, saa skal Du faa et Kys; for sød er Du, og køn er Du med.

Ak ja! —

Og Marthas strænge, fyldige jomfruelige Barm hævede sig under et Suk, og hun kyssede sin Fæstemand, ham, som »hverken havde Øjne i Ho'edet eller i Nakken«.

Saa var det en dejlig Eftermiddag, varmt i Vejret, alle Vindver og Døre aabne.

Martha var gaaet i et Besøg ned til en dødssyg Faster, hun havde paa Firmaet Lohals' Side.

Knud kom ude fra Søen, hvor han havde roet for nogle Villabeboere med Damer, kold

Punsch og Fædrelandssange. Heden havde været for trykkende derude paa det blikstille Vand, Punschen var bleven varm og Fædrelandssangene var bleven stikkende i de tørre Halse. Man var vendt om.

Knud kom op til Bryggerens Villa og tittede forsigtigt ind ad Køkkendøren. Ingen derinde. Han vilde gaa igen, men tænkte paa den kølige Viktualiekælder og Styrken, som ligger i et koldt Glas Øl.

Han gik ned, kom op, og saa' nu gennem den aabne Dør fra Gangen ind til Dagligstuen Fruen siddende derinde i den mageligste Stol, viftende sig med et Tørklæde, medens langt nede paa Havens skraanende Plæne de tre Pigebørn trodsede Varmen under Forsøget paa at spille Croquet opad Bakke.

Fruen opdagede ham, lod Tørklædet hvile og vinkede med sin fyldige Haand:

Kom nærmere, lille Knud. Martha kommer vist snart tilbage. Puh!

Det er hedt! mente Knud at burde sige.

Men saa kom dog ind og se, hvordan vi bor. De har nok aldrig været i Stuerne før?

Knud traadte beskeden og tøvende ind og kom til at staa lige overfor et stort Pillespejl.

Det var første Gang, han havde set sig selv i hel Figur. Der var noget af den Vildes

blandede Glæde og Frygt i det Blik, hvormed han saa' sine egne Forhold gengivne dér i al Troværdighed.

Den fornøjelige Bryggerfrue kom til at le ad Udtrykket i hans Ansigt.

Jo jo, lille Knud, De er en køn Fyr; men det behøver mit Spejl vel ikke at sige Dem, De Gavstrik, hvad?

Knud var umaadelig forlegen. Saa venlig havde den rare Frue endnu ikke været. Hvad skulde han igrunden svare?

Saa sagde han:

Det er umanérlig varmt, Frue!

Hun smilede huldsaligere end før:

Kom herhen, lille Knud, og lad mig se paa Dem. Nej ikke her foran Vindvet, men her til Siden. Hør sig mig engang, vi skulde have flyttet omkring herinde med Møblerne. De er vel stærk?

Nu var det Knud, som smilede. Han tørte et Par Sveddraaber af Panden og spurgte:

Hvor skal jeg ta'e fat, lille Frue?

Aa, De er sød, er De! Kom, tag dette Bord og flyt det dérhen; lad mig se, ja; og flyt det saa tilbage igen . . .!

Skal det tilbage igen?

Ja, herhen til mig, lige foran mig; av!

Aa, stødte jeg Dem?

Han var gaaet baglæns, vendte sig hurtig og stod nu lige opad Fruen, som saa' ham med skinnende Øjne ind i Ansigtet.

Hun tog ham med en fast Haand om Armen og sagde, idet hun bøjede sig helt frem imod ham:

Jeg kunde spise Dig, saa sød som Du er!

Henne fra Døraabningen lød en haard, skarp Stemme:

Undskyld, Frue, hvis jeg gør Ulejlighed!

Det var Martha.

Fruen gav Knud et lille Skub ud fra sig og saa' med sit sædvanlige Elskværdigheds-Ansigt men maaske lidt mere blussende end ellers — det var jo virkelig ogsaa meget varmt — paa sin Kokkepige.

Denne fortsatte i samme Tonart:

Dersom Fruen ikke kan nøjes med min Tjeneste, men skal have Mandfolk til at hjælpe indvendig med i Huset, saa vil jeg helst sige op med det samme og skifte enten til Første eller til Fardag!

Dermed gik hun ud i Køkkenet og trak Døren med et Smæld i efter sig.

Knud var ligesaa hurtig ude gennem Gangen og nede i den lille Sidegaard, hvorfra Laagen førte ud paa Kørevejen.

Kun den gode, venlige Frue sad rolig i sin Korpulence, smilende og rystende ganske svagt paa Hovedet ad denne Verdens Hidsighed og Umedgørlighed. Saa tog hun Tørklædet op, som hun havde ladet falde, og viftede Fluer og Varme væk fra sine blussende Kinder.

Knud var faret hen ad Vejen temmelig i Vildrede med sig selv. Et var ham klart, at Martha var »knusende gal« paa ham.

Og dog havde han ikke gjort noget.

Men saa Fruen?

Aa Snak, det var jo umuligt, at hun — saadan en fin Frue, og han, en stakkels Pjalt Fisker!

Var det Spøg eller Alvor?

Eller havde hun hørt Martha komme og vilde maaske drille Pigen?

Han sluttede fra, hvad der var saa almindeligt mellem hans Ligemænd, Drilleriet.

Men hvordan det var eller ikke, saa var det dog en dum Historie. Og jo mere han tænkte derpaa, jo mere kom der Noget ind i hans Tanker og Forestillinger, som han igrunden skammede sig for.

Og for at faa en Ende paa det, saa gik han næste Aften i Skumringen hen til Bryggerens Villa og kiggede op til Køkkenvinduet.

Jo, Martha var der, men se ham vilde hun ikke; og da han tog i Dørlaasen, blev Nøglen drejet om.

Nu blev han vred og gik hjem.

Vreden er ingen god Kammerat. Han kunde ikke gaa tilkøjs; han gik ind i Kroen og gav sig til at drikke noget. Dér kom den kønne Ferdinand, Laban'en, som han nylig havde kaldt ham. Men Knud trængte til Selskab og til en Fortrolig; Ferdinand var vist »durkdreven«; han maatte kunne give Forklaring.

Saa fortalte Knud ham Scenen.

Den Anden slog en skraldende Latter op:

Naa, nu har jeg hørt det med; sikken en Hajfisk!

Tror Du, at hun vilde ha'e bidt mig? spurgte Knud, som misforstod Udtrykket.

Du er et Fæ! Hun vilde naturligvis kysses. —

Saa gik Knud tilkøjs med den Besked.

Den næste Dag satte han med stort Besvær et Brev op til Martha. Hun skulde da idetmindste overtydes om hans Uskyldighed.

Han listede sig hen til Huset og kastede Brevet ind ad det aabenstaaende Køkkenvindve, og saa ventede han hele Ugen paa Svar.

Der kom intet, hverken skriftligt eller mundtlig, og saa blev han tilgavns vred. Nu vilde han ogsaa spille den Knibske.

Samtidig var der foregaaet en Forandring indeni ham, det vil sige dybest i ham; thi Vreden laa dog mere udenpaa. Hans Syn paa Omgivelserne og hans Forestillinger om dem var blevet meget forskelligt fra før. Han havde vel ikke spist af Kundskabens Træ paa Godt og Ondt, men han var dog kommen under Vejr med noget, som gjorde ham seende uden at gøre ham fornøjet. Han passede paa alle Villabeboerne, paa de unge Piger og de unge Mænd, paa Familjefædrene og paa Fruerne, ja paa de ganske uskyldige Børn med. Han vilde absolut opdage noget, og hvergang han tænkte at have faaet fat i Et og Andet, kom der en pludselig glubsk Glæde over ham, der ligesaa hurtig afløstes af et Savn: — han vilde helst have haft Martha at meddele sig til.

Men paa dette Punkt var han bestemt. Han vilde ikke være den, der gav Køb først.

Nu skete der i Virkeligheden ikke meget blandt Vangaas Villabeboere. Villabeboere ere

idetheletaget forsigtige, deres Koketteri overstiger højst sjælden den passende Lunkenheds Grad, hvorunder Badesæsonen henleves; idetmindste skulde en paa den erotiske Psykologis Gebet saa »halvbefaren« Iagttager, som den stakkels Knud, kun meget vanskeligt nære sin nye Opdagelsestørst med nogen større Sensation.

Sladderen i det nederste Vangaa — blandt Fiskerne — er ligesaa giftig, som i det øvre Vangaa blandt Villaerne. I Længden virker begge lige lidt dræbende, og man bliver ked af at forgive et Menneske, som alligevel ikke vil dø.

Saa satte da denne Opdagelseslyst sig lidt efter lidt hos Knud. Han mærkede, at han kun selv blev tom, gnaven og flad ved stadig at betragte alle disse glade og fornøjede Mennesker fra et og samme Synspunkt — blot fordi han selv var traadt ind i de bevidste Mænds Række. Hans Ærgrelse var nu egenlig kun den, at han saa længe havde været saa lidet klartskuende; han bestemte sig for at blive indadvendt Tvivler — og saa forresten paa at holde saa længe som mulig ud med sin Vrede mod Martha.

Og som han gik og drev omkring med denne sin sidste Beslutning, var det at han en Dag kom til at yde Professorens skrivende

Damer en lille Haandsrækning ved en Badehusbro, som gjorde Mine til at gaa istykker med dem, og som ikke gik istykker men alligevel foraarsagede dem begge stor Skræk; af hvilken Skræk Knuds sikre Sejghed og den tilfældige Tilstedeværelse af hans Baad reddede dem paa den mest belønningsværdige Maade.

Denne Belønning bestod fra Datterens Side i, at hun kastede sin æsthetiske og filosofiske Interesse paa den unge Fisker. Hun lod ham bære sin Feltstol, sine Galoscher, sin En-tout-cas, sin Tegnemappe — hun tegnede ogsaa — og endelig sig selv engang iland fra en Baad. Hun saa' paa ham med sine store, skifergraa, drømmende Øjne, hun talte til ham om Geologi og om Skaldyr, om Udødelighed og om Misfostre, og saa strøg hun sit svære, blonde, krusede Haar bort fra Ørene og saa' endnu engang med sit dybe Blik paa ham, om han muligvis havde forstaaet en Smule deraf, og saa sukkede hun og sagde, at hun fik vaade Fødder af Sandet, og at Mændene igrunden var de ringere af Arten, og at Kvinden var den stærkeste, baade hvad Moral og Vilje angaar, og at Moral i dybeste Forstand var Vilje, og derfor var Kvinden Bæreren af hele Moralen, Hovedhjørnestenen for Uni-

versets Tempelbygning, det positive Gode, Drifternes Undertrykkelse.

Denne Undertrykkelse kom hun stedse tilbage til, og da hun syntes at spore nogen Opmærksomhed paa dette Punkt hos sin Tilhører, blev hun ved at bearbejde hans Forestillingsevne paa en lidt mere populær Vis ad denne Vej, og endelig bestemte hun sig til at frelse denne »Vilde« for Ideen ved at sætte hans Moral paa en Prøve.

Ganske og aldeles abstrakt var Frøkenen maaske ikke heri. Den unge Fisker var saa smidig og sund, saa brun og stærk og godmodig og naturlig i al sin ligefremme Plumphed, saa helt et Væsen ud af den i hensynsløs Sorgløshed og Uvidenhed slumrende Natur, med andre Ord saa fuldstændig en Modsætning til Frøkenen selv, at svage Skyer af et vist legemligt Velbehag ved hans Selskab begyndte at stige op og bedugge hendes positive Himmels rene Spejl.

Saa traadte hun en Formiddag ned til ham paa Stranden, hvor han for nogen Tid siden var landet med Baaden. Hun havde Galoscherne paa, sit Regnslag over Armen og en Pakke med Smørogbrød i Haanden. Hun spurgte ham, om de skulde tage ud en Tur paa Vandet.

Lad os tage langt, langt bort! sagde hun med slæbende, klagende Stemme.

Hvor langt omtrent? spurgte han.

Jeg skal sige Dem det undervejs! lød Svaret.

Saa gjorde han Baaden klar. Der var ingen Vind, han maatte ro.

Da de var kommen et godt Stykke ud, tog hun Smørogbrødet frem, de delte og spiste begge.

Saa lod hun Papiret sejle afsted med Strømmen.

Hun fulgte det med drømmende Øjne, og sagde omsider, med samme klagende Stemme:

Hvor mon nu det skrøbelige Fartøj vil lande? Mon det nu skal vedblive at sejle og sejle, indtil en pludselig Storm kæntrer det, ligesom en pludselig Sorg kæntrer vort Livs Baad?

Aa jeg véd ikke! sagde Knud med Munden fuld af Mad.

Han sad og saa' paa hende saaledes som han de sidste Dage havde set paa hende. Der var opstaaet hos ham det Spørgsmaal: Hvad mener hun med det Hele? Mon hun nu ogsaa . . . osv.

Hun fortsatte, snarere henvendt til Luften og Vandet end til hendes Ledsager:

Kunde man dog ikke engang træffe en venlig, en broderlig Aand, en Ligestemt, der vilde tage langt bort med En, bort til en fremmed, ukendt Lyst, at leve et Liv i Ideen, den positive Idees store Tro? —

Nu kommer det! tænkte Knud og tyggede helt af Munden.

Hvad mener De nu, Knud? Hvad om De nu førte mig langt langt bort til Drømmenes fagre Kyst, for at jeg dér kunde lære og undervise Dem i Forsagelse og Beskuelse? —

Hun saa' ganske rolig, snarere deltagende end frittende paa ham med de store, svømmende Øjne. Kun om den lille — altfor lille — Mund spillede et enkelt, uroligt Træk, der røbede at Frøkenen var i Lag med at eksperimentere.

Knud viskede sig med Bagen af Haanden om Munden og bøjede sig hen imod hende:

Saa kys mig da! sagde han.

Hun kastede sig tilbage med en maalløs Stirren paa ham og en dump Bestyrtelse i alle Miner, der betog ham enhver Uvished om den Vildfarelse, hvori han svævede.

Ro mig øjeblikkelig tilbage, hører De! skreg hun. Han greb Aarerne og rode, saa Sveden haglede ned af ham.

Saasnart Baaden stødte, sprang hun ud paa Sandet uden at tage mod hans tilbudte

Hjælp, og gik sporenstregs opad Skraaningen. Hun vendte sig ikke en eneste Gang og saa' sig tilbage.

Han derimod stod og stirrede efter hende; og da han var færdig dermed og ikke kunde øjne hendes slanke Vækst længer, saa slog han sin knyttede Næve af al Magt ned i Baadens Rejling med de Ord:

Fanden skal ta'e mig, om den Ene ikke er ligesaa tosset, som den Anden! Men nu skal jeg ikke komme d e m tværs for Bougen mere, saa sandt som mit Navn er Knud! —

Saa gik han hjem og skrev følgende Brev:

Til Velagtede Jfr. Martha Rasmussen
konditionerende hos sit Herskab.

For at Du skal være evig overforvisset om, at jeg er Dig tro og kun vil dit Bedste og vort fælles, erindrer jeg Dig herved om at vi er Kærestefolk, og at vi aldrig har ophørt dermed, idetmindste ikke fra min Side, og at jeg har opdaget at det er noget stort Hombog med dem allesammen, hvorfor jeg forbliver din uforanderlig tro og

kærlige Ven

Knud.

Dette Brev blev afsendt med en Dreng, som fik Løfte om en uendelig Mængde Prygl, hvis han ikke bragte Svar med sig tilbage.

Om det var denne Trusel, der hjalp, vides ikke, men Svaret kom, og samme Aften havde Parret Stævnemøde oppe bagved Vangaagaardens gamle Have.

Her var imidlertid Knud atter den Lille. Hans store Oplevelser havde kun for en Stund formaaet at stramme hans Energi og Selvfølelse højt ivejret. Martha var rolig og kølig, men blev, efterhaanden som hun saa' ham i det gamle Spor, blød og varm. Saa besegledes Fornyelsen af Pagten med en kærlig Omfavnelse, al Misforstaaelse var hævet, og der blev kun talt om Fremtiden og et snarligt Giftermaal.

De havde begge lært at kende sig selv og kende hinanden igennem de Andre. Hvad behøves der mere til et godt Giftermaal? Resten kommer af sig selv.

Saa sang de Slutningsverset af den Vise om, som de havde købt den Dag ved Markedet.

Og kommer saa Byen og vil hos Dig bo,
vær høflig imod den men lad den ej ta'e Dig,
tag alle dens Volter og Krumspring med Ro,
giv ikke dit Sømærke fra Dig:

Den vil sig kun more og spille Haløj
saa længe den »ligger paa Landet«;
vær munter og glæd Dig ved Sommerens Støj,
men husk, der er Jævndøgn og Oljetøj,
husk, Fiskeren fødtes til Vandet!

Og paa denne Vise blev Parret Høsten efter gift og »Kongens« Blod forplantet.

Blodet var Slægtens Blod, men der syntes at være skrevet en Lov et eller andet Sted udenfor Slægten, og denne Lov var den stærkeste: Forandringernes, Tidsaandens Lov. Knud holdt sit Løfte og vedblev at være Fisker. Men Styrken og Viljen laa udenfor ham selv; det var Martha, der saa at sige skød hans Baad i Vandet, hvergang han skulde ud. Og Sønnerne — ja de blev hæderlige og flinke Folk i deres Fag, men Faget var rigtignok ikke det, som Moderen havde sat sit Haab til og sit Liv ind paa. Den ene blev Hjulmager og Vognsmed, den anden Murmester. Og da var Vangaa allerede længst Villaernes og Haandværkernes By, som i sin nordre Ende havde en lille Jærnbanestation og i sin søndre en lang Dampskibsbro. Og ved denne sidste lagde kun undtagelsesvis en Fiskerbaad

til, og Fiskeren var da fra et Leje langt borte.

De større Legemer og de større Samfund tiltrække de mindre, eller oversat i det gamle Vangaa-Fiskersprog: de store Fisk sluge de smaa.





Kærlighed og Depesche.

Der bode i Byen, tæt nede ved Havnen i et lille nymalet Sted med gammel Stentrappe og Jærngelænder, den unge Skibsfører — Kaptajnen, som han kaldtes hos Svigerforældrene — Anton.

Det var hans Efternavn; det var dog altid lidt mindre beskedent, end slet og ret Olsen eller Kristoffersen; for af dem var der i Byen flere Skippere — som ikke kaldtes Kaptajner.

Svigerforældrene hed ganske vist Mikkelsen; men dels stavede de sig Michelsen, og saa var Manden Konsul — ovenikøbet fransk.

Ikke fordi han talte dette Sprog eller skrev det; han havde ondt nok ved at skrive sit eget. Men der skulde nu engang være en fransk Konsul i Byen, ligesom der var en brasiliansk og en tyrkisk — som heller ikke talte Sprogene; og da Posten blev vakant, saa tilbød man den gamle Michelsen den, og han tog imod den uden Skrupler; thi der havde endnu i Mands

Minde ikke været et fransk Skib i Havnen, undtagen en eneste Gang, og det havde været en Finlapper, som havde hejset sit Flag forkert.

I Strandsognene udenfor Byen var der nok af og til forlist et Fartøj, som kunde antages muligvis at tilhøre den stolte Nation mellem Rhinen og spanske Sø; men disse Forlis vare, ifølge en lykkelig Beskaffenhed af Kysten, som Regel saa totale, at man saavel overfor Navn som Hjemsted havde det videste Spillerum for Gisninger; og man »gissede« sig da uforanderligt til enten en Svensker eller en Tysker.

Begge disse Nationer havde sig nemlig en Konsul dér paa Pladsen, og da den ene var en indvandret Skaaning og den anden en forløben Rostocker, saa lagde Sprogene i disse Tilfælde ingen Hindringer i Vejen for Konsulatsforretningerne.

Naa; Konsul Michelsens havde en Datter, som blev forlovet med Kaptajn — nej dengang Styrmand Anton.

Det var vel ikke langt fra at være, hvad Konsulinden vilde kalde en Misalliangse.

Den gamle Konsul var en jævn, en meget jævn Mand endogsaa, der som ung Karl var kommen ind til Byen fra et af Landsognene, havde først faret Smaarejser med en Jagt, var saa bleven Krambodsvend, dernæst Principal,

og havde i de gode Tider — der skal nemlig engang have eksisteret gode Tider — tjent Penge ved Tømmer, Tjære og Stokfisk. Han havde allerede i en fremrykket Alder giftet sig med en ung Enke fra Hovedstaden. Hendes Mand havde været noget meget i Borgervæbningen og for Resten kgl. Hof-, Glas- og Porcellænshandler. Han levede meget i den daværende Kongens Klub, og dér døde han ogsaa; nogle sagde af Forstoppelse, andre af det modsatte; vist er det, at han døde efter et af den Tids mange Gilder, omtrent som hin berømte »salig Madsen«.

Han efterlod Enken intet — ikke stort andet end Skiltet; og det kan man ikke leve paa alene, især da der var nogle slemme Veksler. Heldigvis efterlod han sig heller ingen Børn.

I sine Jomfrudage havde hun lært at koge i Kongens Køkken; hun tog tilbage til sine Venner dér; hun var jo ung endnu, tækkelig, havde store, buede Øjenbryn og noget myndigt i sit Væsen, som ikke misklædte og som holdt en altfor venskabelig Deltagelse i hendes Sorg paa Afstand.

Den kongelige Husholdning var dengang rimeligvis saa blomstrende, som vi stadig maa ønske den at være. Hun fik en Plads ved Overopsynet i Spisekammeret eller lignende,

hun nævnede selv senere denne sin Stilling som Oldfrue, og hun talte meget om Herskaberne — lige indtil hun var bleven Konsulinde; saa glemte hun det.

Paa en Forretningsrejse til Hovedstaden gjorde Købmand Michelsen hendes Bekendtskab. Hun fik Sikkerhed for at hans Stilling i Hjemmet var god, og hun fulgte ham tilbage som hans Frue.

De fik et Par Aar efter et Barn, en Datter.

Forløsningen havde nok været lidt besværlig. Pigebarnet var spædlemmet og fin. Den gamle Distriktslæge og den yngre praktiserende Læge i Byen havde al deres Kunst — og ikke saa lidet af Naturen — behov for at holde Livet i den Lille. Men Livet beholdt hun, og saa blev hun forlovet med Styrmanden.

At sige, ikke straks. Hun blev først døbt.

Daabshøjtideligheden blev længe udsat. Først da det virkelig tegnede til, at den lille Jomfru vilde overstaa det Vanskeligste og virkelig vilde blive i denne Verden, først da blev der ogsaa Tale om Navnet.

Hun skal hedde Bolette efter min salig Tante, som var god mod mig, da jeg var Dreng! erklærede Købmanden.

Du snakker! saa kunde hun ligesaa gærne hedde Kesten eller Sidse Malene! sagde Konsulinden.

Men trods Fruens ivrige Modstand beholdt hun Navnet Bolette.

Det er en Smagssag. Hvorfor er f. Ex. Hejapopeja ikke lige saa godt et Navn som Margerita? Ved det daglige Slid taber dog selv de mest klingende Ord i Vægt og Lødighed, medens grovere Sager beholde deres Kurs.

Naa; hun hed Bolette, og Moderen vænnede sig dertil, ja fandt endog senere — det var netop da Konsulatsvæsnet var paa Tale — at der var noget Franskt ved Navnet. Det mindede baade om Omelette og Ninette.

At den lille Pige blev forkælet, det siger i sig selv ikke meget. Alle Børn blive forkælede — hvor der kun er ét Barn. Det beror paa Maaden og Graden.

Hun blev det over al Maade og i højeste Grad.

Hun voksede op, lille og fin, overordenlig graciøs, ikke egenlig sygelig — tværtimod sagde Doktoren — men saadan hvad man kalder »pylret«.

Man lærte hende efterhaanden at brodere Navn paa et Lommetørklæde, at slaa op paa en Strømpe og skænke Vand paa Thekanden. Senere lærte hun af en ældre Jomfru Tysk — undtagen Kønnene; om det ikke var passende, eller det var for besværligt, det vides ikke; lidt

Fransk lærte hun ogsaa, da Konsulen virkelig var bleven Konsul; og saa lærte hun at spille nemmere Sager paa Klaver og at synge en lille Sang af de Udgaver, som benævnedes »Musikalsk Pilleri« og som udkom hver fjortende Dag.

Hun fik idetheletaget hvad man kalder en omhyggelig Opdragelse, især for en ung Pige i en saa afsides liggende Købstad; og hun var sig dette bevidst, navnlig da hun stadig blev erindret derom.

»Bolette, mit søde Barn!« sagde Moderen, der var bleven lidt trivelig og lidt mageligere af sig, »vi maa virkelig til at tænke over din Fremtid; thi en Pige af din Opdragelse . . .«

Og saa var det at hun blev forlovet.

Det vilde for Fruen have været et Slag, som maaske ikke havde været til at bære, hvis ikke der i Forvejen var gaaet Stød af en anden Art.

Man opnaar ikke Alt i denne Verden med en Konsultitel — saa maatte man idetmindste være gaaet langt tilbage i de gamle Republikers Tider.

Med en fransk i vore Dage — i en lille By, i et lille Land — styrker man ikke engang sin Kredit; og den gamle Mikkelsens stod nok paa svage Fødder.

De gamle gode Tider var omme; de nye Tider var daarlige; Principerne for Handel og Vandel havde forandret sig. Muligvis var de gamle af en langt renere Beskaffenhed, men i ethvert Fald: de kunde ikke bruges mere. Konsulen var stærkt truet, og hans Anseelse i Byen absolut dalende.

Og da Konsulen ikke længer var den ærefrygtindjagende Storhed, saa var det at Styrmand Anton mældte sig.

Det vilde være stridende mod den absolute Sandhed at paastaa, at han havde ventet herpaa. Alligevel er et Menneske kun et Menneske. Der er over vore Tanker saa vel som over vore Handlinger ledende Indflydelser, hvis Art og Styrke vi ikke gør os klar. De giver os et Puf, og vi gaar i Retningen af Puffet.

Saaledes gjorde Styrmanden.

Han var ubemidlede og tidlig afdøde Forældres Barn.

Han var bleven smidt ombord i et Skib og var bleven pryglet dér saalænge, indtil hans Æresfølelse havde rejst sig. Han vilde tjene sin Føde og gøre sin Gerning som et honnet Menneske, men ikke jages som en Hund. Saa var han gaaet iland, havde truffet en behjærtet Mand, som havde hjulpet ham frem i Tillid til de Evner og den Karakter, han lagde for Dagen,

og der var blevet en flink ung Mand ud af Drengen, og den unge Mand var nu kommen her til Byen og fôr som Understyrmand paa et af de større Skibe, som gik i oversøisk Fragtfart.

Han var snart avanceret til Styrmandspladsen ombord, og nød lige megen Tillid hos Kaptajnen, som var en ældre Mand, og hos Rhederen, der ellers ikke havde synderlig godt Lov paa sig i Retning af Lemfældighed.

Han havde, ene støttet paa sine solide Egenskaber, paa sin medfødte Takt og en klædelig Beskedenhed, der ikke udelukkede Selvfølelse, gjort det Kunststykke i den lille Ravnekrog uden at forlade eller overse sine Stands- og Kaldsfæller, at blive vel modtaget flere Steder indenfor de »Bedres« engt afsluttede Kreds.

Han var en køn ung Mand; det hjælper altid.

Saaledes havde han óm Vintren i nogle Selskaber og paa et Klubbal set Frøken Michelsen.

Fin og graciøs, udmærket i en Vals, lyse Lokker op over en Skildpaddeskam, lidt missende Øjne, der kunde blive meget venlige og straalende, — dertil en lille Haand i en lyserød Handske, en dito lyserød Fod, som kom og gik under Kjolen — lidt uskyldigt Koketteri,

en lille Smule Smægten, et Glas Rødvin, som ubehændigt blev væltet over Kjolen førend Borddansen, Undskyldninger i den Anledning: »Aa, bryd Dem blot ikke derom...!« — og Sømandens Hjærte var fanget. Han behøvede ikke at raadspørge det plettede Lommetørklæde, som han med en egen brødebetynget Bevidsthed havde smuglet hjem med sig; han var — hvad man er, naar Skæbnen kommer En imøde i lyserøde Handsker og efterlader et svagt Haandtryk under en Kotillon.

Han var forelsket; og han friede og fik Ja.

Frøken Bolette Michelsen forlovet med Styrmand Anton! det var Maanedens eneste virkelig store og derfor ogsaa saa omdebatterte Begivenhed i Ravnekrogen.

Man skumlede forfærdeligt. Man vilde t. Ex. vide, at Konsulens Datter kun havde gjort dette Skridt for at dække et Tilbagetog fra Agentens Søn, der havde — det vidste da Gud og hver Mand — gjort hende sin Kur men ligesaa pludselig gjort sig usynlig, da Rygterne om den Gamles Status var kommen ud. At hun stærkt havde lagt an paa en af de yngre Enkemænd blandt Manufakturisterne og ligeledes dér havde set sine Bestræbelser strande, det var der ikke to Meninger om. I Forbigaaende blev kun nævnet, at Apothekerens Provisor,

der var noget sværmerisk anlagt, næsten havde kompromitteret hende ved sine Billetter, sine Pebermyntekager og Eau de Cologne-Forsendinger; hun havde ikke været forsigtig, det var nu aldeles vist, og det var ikke underligt, at hun nu selv »gjorde en Ende derpaa« — selv om hun derved kom til at nedlade sig saa dybt.

Man snakkede. Og Fru Mama var ikke den, som skulde afholde sig fra at give Snakken Næring: en saa klog og saa ærgerrig Dame maatte sikkert vide, at hun i alle Maader varetog sit og sin Datters Tarv, naar hun selv sørgede for at forøge Antallet paa dem, i hvem hun kunde have set en Svigersøn.

Skal man falde, saa vil man dog falde med Glans — ligesom de gamle Høvdinger, der mindst tog et Dusin Fjender med sig i Døden; det havde Konsulinden hørt om ved et Foredrag.

At hun ikke havde afværget det Skete, det kunde muligvis forklares af gamle Mikkelsens Stilling til Sagen.

Da den unge Sømand, med mere Hjærtebanken end under en Oktoberstorm, kom ind i den Gamles private Kontor og forebragte sit Andragende, saa tog Konsulen et alt andet end fransk Lommetørklæde frem af sin langskødede Frakke, snød sin Næse eftertrykkeligt

og lagde sin Haand med en ganske svag Skælven paa sin tilkommende Svigersøns Skulder:

De er mig bekendt som en retskaffen og stræbsom ung Mand; jeg giver Dem med Glæde min Datter, og Gud velsigne dem begge to. Men Et bør jeg sige Dem med det samme: De maa stole udelukkende paa Dem selv. Er jeg end ikke en ruineret Mand, og haaber jeg end at kunne gaa i min Grav som en ærlig Mand, saa kan jeg kun efter de sidste Tab, jeg har lidt, komme til at ligge der som en fattig Mand. Dette bliver foreløbig mellem os!

Herpaa havde Styrmanden trykket den Gamles Haand noget usædvanlig stærkt og mumlet noget mere end halvt uforstaaeligt, og saa havde den Gamle smilende bedt ham gaa »ovenpaa«.

Her forestod en lille rystende Scene med Konsulinden. Det var saa længe siden at Svigermama havde grædt — for syvogtyve Aar siden, sagdes der, ved den kgl. Hof-Glas- og Porcellænhandlers Baare. Hun kunde altsaa siges at have Lov til det nu; og en Anstandsdame véd at man kommer over det Sværeste ved Taarer — naar de bruges sparsomt.

At hendes Frøken Datter ogsaa græd, det følger af sig selv.

Saa stod da Sømanden der, sandt at sige noget i Forlegenhed med sig selv.

Hans Liv var jo rigtignok viet til det Vaade, men det var dog egenlig mere paa et Skibsdæk, han hidtil havde kæmpet imod Elementet. Den Storm, han havde ventet at skulle ride af nedenunder, den var drevet over og blevet til bare Godtvejr.

Hvorlænge skulde denne Regnbyge her vare?

Bygen opløste sig omsider; Solen kom frem — noget tøvende, høstagtig hos Fruen, men den kom dog.

Saa vilde hun se dem kysses. Og det gjorde de under den behørige Kejtethed og Forlegenhed i Fru Mamas Overværelse. De maatte ogsaa stille sig op og gaa henad Dagligstuegulvet med hinanden under Armen, og det endte med at Konsulinden fandt, at han igrunden tog sig godt ud, »komponerede« sig godt; »nu maatte han bare skynde sig med at faa et Skib at føre; saa blev det: min Søn Kaptajnen med Frue« osv.

Det endte i lutter Hjærtelighed altsammen.

Saa gjorde man Visiter. Og man bar sig paa Fruens Raad klogt ad. De allerfineste

Steder, hvor man kunde vente sig et »Ingen hjemme«, afgav man Kort; de andre Steder drak man den tilbørlige Sherry, hørte paa de sædvanlige Flovser og besvarede dem efter Evne.

Man var endda saa omsigtsfuld ikke at gaa nogen Dør forbi, selv ikke de Steder, hvor man med afgjort Sikkerhed kunde sige sig, at man blev hudflettet saasnart Døren havde lukket sig bag En.

Derved blev Snakken standset eller afledet i uskadelige Sidekanaler paa kortere Tid, end ellers vilde være sket.

Frøken Bolette levede som Fisken i Vandet under alt dette, og Mama havde antaget den værdige Rolle, der bestaar i med et sursødt Smil paa samme Tid at spille den Skuffede og den Tilgivende, den moderlige Ærgerrighed, der underkaster sig en Prøvelse, og den moderlige Kærlighed, der vil gøre det Bedste ud af en Ting, som ikke lader sig ændre.

Ak ja; det kære Barn, hun gør virkelig saa grumme meget af ham; og det forstaar sig, han er jo ogsaa et rigtig net, vakkert Menneske; og naar han nu bliver Kaptajn . . . .!

Det var Omkvædet.

Saa gik Skipperen paa en Skonnert — af et andet Rhederi end Styrmand Antons — hen

og fik gastrisk Feber, just som han havde faaet en særdeles god Fragt og skulde lægge ud.

Det var en yngre, ugift Mand, som Anton stod paa en kammeratlig Fod med. Der var ikke mange paalidelige Folk med »Patent« at vælge iblandt, og Skonnertens Ejer fik det ordnet saaledes med Antons Rhedere, at Anton gik i den syge Skippers Plads.

Bestemmelsesstedet var Lissabon; Rejsen skulde gøres hurtig, derpaa beroede for en stor Del Avancen ved den sluttede Fragt.

Det var et Æreshverv og et fordelagtigt Tilbud. Naar Alt gik vel, kunde Følgerne nemt udregnes: Avancement og Udsigt til Bryllup ved Hjemkomsten.

Den nye Skibsfører kunde gerne have sprunget højt af Glæde paa Stedet. Han ilede med at meddele sin Forlovede dette Evangelium.

Men han stødte paa noget Uventet.

Datter — med Tilhold hos Moder — erklærede, først under Omsvøb og dernæst rent ud, at det ikke kunde gaa. Saaledes i Forlovelsens første Hede og Lyksalighed, ovenikøbet med endnu resterende Gratulationer, at løbe væk tilsøs; nej!

Han protesterede mod Udtrykket »løbe

væk«; han tog det kærligt, spøgende, han bad, han besvor — og han blev endelig alvorlig.

Saa forkælet og saa urimelig havde han dog ikke tænkt sig sin nydelige lille Kæreste.

Men hvad? han var forelsket op over begge Ører, han forsøgte det om igen.

Samme Resultat.

Man græd, man bad, man surmulede. Imidlertid trængte Afladeren og Ejeren af Skonnerten paa; der maatte tages en Afgørelse.

Med et tungt Hjærte gik Svigersønnen in spe til den gamle Mikkelsen.

Du skal afsted; naturligvis. Lad mig tale med Fruentimmerne!

Der blev en huslig Scene. Og Svigermama var ingenlunde den Bortdragende god, da han endelig om Morgenen kom for at tage Afsked.

Frøken Bolettes smukke Øjne var ophovnede af Graad, og hun vendte Ansigtet halvt bort, da han vilde tage det sidste Kys.

Hun fortrød det rigtignok øjeblikkelig og løb efter ham ned ad Trapperne, trods Moderens skarpe Protest; men da var det for sent. Gadedøren var smækket i efter ham; og med røde Øjne ud paa Gaden, endsige ned paa Havnen, kunde hun dog ikke vise sig!

Han »pressede« Skonnerten, saa Folkene tabte baade Næse og Mund. Rigningen var imidlertid solid, og da første Mand paa Vagten knurrede, slog den unge Skipper ham tildæks uden et eneste Ord.

Det var første Gang, Styrmand Anton havde slaaet.

UdforDover fikde en saakaldtKommissionær-baad paa Siden. Skipperen havde været i sin Kahyt over en Time og skrevet et langt Brev. Han langede det selv ned til Manden i Baaden, som fik to Flasker Brændevin — istedetfor ellers kun én — og det bestemteste Paabud om at sørge for at Brevet rigtig blev besørget iland.

I'll post it, myself, damn you capt'n! raabte »Kommissionæren« og kyssede galant paa Brevet førend han stak det i sin uhyre Jakkelomme.

Saa »pressede« de videre ombord i Skonnerten.

Rejsen gik over al Forventning hurtig og heldig, og Følgen var, at der ved Antons Hjemkomst blev gjort ham et særdeles godt Tilbud fra Skonnertens Ejer. Men den unge Skibsfører mente dels at han var bunden til sit gamle Rhederi, og dels vilde han ikke gøre sig nogen Fordel paa en syg Kammerats Regning.

Antons Rhedere bifaldt hans Tænkemaade, og til Gengæld lod de ham afslutte en ny Akkord med Skonnerten for en enkelt Tur. Alle Parter var herved hjulpne; Anton udklarerede paany som Skonnertens Fører til en Middelhavshavn, og Bryllupet blev fastsat til Dagen efter Hjemkomsten.

Førend han lagde ud paa denne nye Tur og umiddelbart efter at han var hjemkommen fra den første, havde Kærestefolkenes store Forsoningsmøde fundet Sted.

Frøken Bolette fløj ham straks om Halsen; han blev taget med Storm, og han fik igrunden slet ikke Lov til at forklare sig. Det lange Brev blev taget frem og man læste det igennem i Forening. Under adskillige Kys og nogle Taarer blev der tilstaaet ham Amnesti.

Hun tilgav ham!

Det er saa sødt at blive tilgivet. Rigtignok havde han ikke ganske tænkt sig d e t t e som Resultatet paa det lange Brev. Der stod ganske vist mange, muligvis lidt ubehjælpsomme men inderlig følte Kærlighedens Ord, ømme Tilsagn om Trofasthed og Elskov i Brevet, men der stod ogsaa en Del alvorlige Formaninger, Paalæg fra den ærlige Sømand om ikke at forskertse deres Lykke ved Barnagtigheder etc. Alle saadanne Betragtninger

af en tungere Natur gled Konsulens Datter let hen over, og da Elskeren gjorde Mine til at stoppe op for disse Punkter og debattere dem, slog hun ham med sit sødeste Smil over den brune, haarede Haand, kyssede ham paa Kinden, paa Panden og paa Munden — og tilgav ham.

Saa gjorde han, hvad han aldrig før havde gjort, han satte sig i Gæld. Der skulde jo et Udstyr til, og den gamle Mikkelsen havde trukket paa Skuldrene og erklæret, at stort mere end sin Velsignelse kunde han ikke give Datteren med ind i Ægtestanden.

Den lykkelige Skibsfører havde maaske ikke ventet, at det stod fuldt saa daarligt til med den Gamle, men han var jo lykkelig, Lysningen hos Præsten var bestilt, og Udstyr skulde der skaffes. Han følte sig overbevist om, at ogsaa denne Rejse vilde gaa efter Ønske, og saa kunde Gælden dækkes paa Hjemkomstens Dag. Thi »gældfrit Bo« vilde han i hvert Fald sætte.

Altsaa fik Konsulinden og Frøken Bolette de fornødne frie Hænder — med visse fornødne Indskrænkninger — til at gøre Indkøb; og saa sejlede Skonnerten.

Ogsaa denne Gang blev der presset, og man stoppede op i Kanalen for Kommissionær-

baaden, som denne Gang dog kun fik den ene Flaske Brændevin i Brevporto. Thi Skrivelsen var ikke saa lang; nu behøvedes jo ikke vidtløftige Forklaringer.

Lykken, i Forening med Vejr og Vind, tilsmilede den raske lille Skonnert. Den laa baade i Malaga og i Messina, og der blev drukket baade spansk Vin og Marsala paa dens Dæk; og saa blev der sat Sejl, fulde Sejl til for Hjemmet; og »baaret af Længslens Vinger« førtes Kaptajnen afsted til sin Brud og sit Bryllup.

Atter en stormende Modtagelse paa Hjemkomstens Dag; Glæde og Omfavnelser og Smil og Solskin. Kun en lille, forbigaaende Sky; det var Udstyret, hvis Budget var oversteget paa adskillige Poster, nemlig saadanne, som den kærlige Moder og Svigermoder havde erklæret »at det vilde være uanstændigt at knibe paa«.

Naa; en ung, i Livet uprøvet og af bitre Erfaringer forskaanet Brudgom vil ikke Dagen før sit Bryllup gøre opsigtvækkende (og frugtesløse) Ophævelser over saadanne Ting, som dog, naar Alt kommer til Alt, tjene til at forøge Arnens Hygge; men »gældfrit« blev Boet ikke sat.

Og saa stod Brylluppet.

Man havde valgt en Middelvej mellem altfor ydmyg Tarvelighed og altfor udfordrende Glans; Ingen maatte forarges (allermindst Konsulens Kreditorer) og dog skulde Værdigheden opretholdes. Det smagte maaske ikke »Kaptajnen« rigtigt, som heller havde set Vægtskaalen synke til Fordel for Beskedenheden uden Tilsætning af Værdigheden. Han gennemsaa' om Formiddagen Regningerne endnu en Gang, delte dem omhyggelig imellem Faarene og Bukkene, bed sig lidt i Læben ved de sidstes ukvitterede Overtallighed, og trak saa sin nye, sorte Livkjole paa, som den første Skrædder i Messina havde syet ham og som endnu havde hele den friske Duft af Saltvand og Appelsiner i sig. Han strammede det hvide Halsbind under den brede, nedfaldende Flip, og saa' sig for sidste Gang i Spejlet derhjemme i sit lille, tarvelige Styrmandskammer. Kjolen sad som støbt om hans runde Skuldre og smækre Tallie; Halsbindets Sløjfe var virkelig lykkedes uden at give ham Udseende af en Bedemand, for ikke at sige noget værre. Han kunde have al Grund til at være tilfreds med sig selv; en hvilkensomhelst Dame, hun være sig stor eller lille, vilde have erklæret ham for en ubetinget smuk Mand. Og dog undslap der den ærlige Sømand et lille Suk. Ube-

gribeligt. Han stod dér ved Indløbet til Lykkens Havn; der ventede ham et nydeligt Hjem og den nydeligste lille Kone; endnu samme Aften skulde han tage begge Dele i uindskrænket Besiddelse; han skulde ikke længer sove alene i dette tarvelige Lukaf med Redekammen i Kommodeskuffen og Støvlerne paa Vaskebordshylden ... og dog, da han saa' sig omkring, paakom der ham en øjeblikkelig Lyst til at rive Flippen op og Halsbindet af, til at slænge den messinesiske Kjole og tage den nationale Jakke paa, til at gaa ombord i Skonnerten og ved et Bud lade Michelsens vide, at de maatte vente et halvt Aarstid paa ham, medens han fik gjort et Par Rejser endnu og klaret alle Bukkene derhenne i Kommodeskuffen ved Siden af Redekammen og Haarbørsten.

Dog; det var Nonsens, Vrøvl! Alt klarede sig nok endda; var han ikke ung, i Skuddet, lykkelig, om nogle faa Timer Konsul Michelsens glade Svigersøn? —

Jovist, for Fanden! Og saa kom der alligevel endnu et lille Ekstrasuk. Det gjaldt ikke Konsulen, ikke Datteren, men ... Skade, at man ikke kan gifte sig med Datteren, uden at Moderen følger med!

Saa gik han hen til Konsulens, foran hvis Dør Byens to Karether holdt.

Han fik sig først et Haandtryk og et Glas (af sin egen) Marsala hos den Gamle og de to Forlovere. Saa gik han ovenpaa.

Idet han traadte ind af Døren, lød der et svagt Skrig og han saa' en flygtende Sky af Hvidt forsvinde ind i det næste Værelse. Han kastede et noget usikkert Blik omkring i den ellers saa pyntelige Dagligstue, og han tog ærbart Øjnene til sig. Man havde klædt sig paa herinde. Nedtraadte Sko, udkrængede Strømper, Breve med Haarnaale, Skørter, Haaruld, et Krøllejærn, Myrthekransen paa en flad Tallerken med vaadt Sand i Bunden; — han tøvede et Øjeblik, saa traadte han hen til Bordet, hvorpaa Tallerkenen stod, bøjede sig ærbødigt ned over den og nærmede sine Læber til det fine, friske Grønne. Han havde glemt Forstyrrelsen omkring sig; hans Læber bevægede sig i en Bøn, hvis Ord han ikke gjorde sig Rede for men hvis Tanker helt opfyldte hans retskafne, ædruelige og ridderlige Sind. Han var, imod sin Vilje, trængt ind i et Mysterium, hvortil kun Ægtemandens Ret tilsteder Adgang. Denne skulde han nu daglig nyde, samtidig med at maaske en Del Illusioner skulde forsvinde. Han bad til det Syn af en ung, smuk og uskyldig Kvinde, der nu foresvævede ham, at han aldrig, om saa Mysteriet blev ham nok saa dagligdags,

maatte tabe Illusionerne helt; han bad til sin Ungdoms smukkeste Illusion, om Mandens Ro og Ligevægt i Nydelser og i Prøvelser. Og i denne sin Andagt, medens han her i Virkeligheden fæstede sig sin Brud og bandt sig til hende for Livet, blev han afbrudt af Konsulinden.

Hun sejlede ind ad Døren i sjang-sjang Silkekjole, lilla Handsker, et gulnet Kashmirs Sjal og en kraprød Rose i Haaret:

Men Gud, staar Du her? Det er dog virkelig ikke passende! Brudgommen maa ikke se Bruden, førend i Kirken. Og saa midt i Paaklædningen; — her ligger jo ordenlig det stakkels Barns Strømper — og Skørterne! Vend Dig dog om. Det manglede saamæn bare, at Du skulde være kommen ind medens Jfr. Frandsen gav hende Nederdelen paa — eller Livet. Kom nu med ned! Du maa ellers tro, at vi ikke har sparet os. Femogtyve Alen af det fineste Mull i Kjolen; og saa et Slæb! Vi kunde godt have brugt mere, men der er jo dobbelt Bredde i Tøjet. Og Kejsertyll til Sløret. Hvad har Du gjort ved Kransen? Fy; jeg havde rigtignok tænkt, at Du havde haft mere Takt! Men saadan er de Mandfolk. Intet er dem helligt. Røre ved Brudekransen førend de kommer hjem til deres eget! Aa, jeg kunde græde. Det

stakkels Barn. Gaa nu ned, at vi kan faa »Offerlammet« færdigt!

Og saa blev de viede, og saa kom de hjem til deres eget, og saa var de Ægtefolk.

Og det blev Morgen og det blev Aften den første, anden og tredje Dag. Kaptajn Anton var i en Tilstand af Benauelse og Fortvivlelse over alle de Visiter, Hentydninger, Flovser, Smil, over al denne Visen frem af pletterede Flødekander, Sovekammer- og Udenomsbekvemmeligheder.

Han kunde haft Brug for sin fulde Tid og hele sin Forstand og Dømmekraft for at stille sig paa den rette Fod overfor sin unge Kone, der afvekslende var oprømt under Besøgene og klynkende saa snart de To var alene.

Kaptajn Antons Opdragelse var forsømt men hans Natur var fin; han gik frem i sine nye, huslige Forhold alene ledet af denne medfødte Takt, som er højsindede og usammensatte Mennesker egen. Paa den anden Side var han en kraftig, ufordærvet ung Mand, der elskede for første Gang i sit Liv.

Efter en Uges Forløb kom han i en temmelig nedslaaet Stemning hen til den gamle Konsul i dennes private Kontor.

Han afslog den tilbudte Cigar og klagede sin Nød staaende op ad Dørstolpen.

Gamle Mikkelsen rystede paa Hovedet:

Fruentimmervrøvl! Jeg havde de samme Komedier med Moderen, og hun var dog Enke, da jeg fik hende. Det ordner sig efterhaanden. Bare ikke for ilter! —

Jamen jeg er jo slet ikke ilter! lød Svaret klagende.

Konsulen saa' forskende paa Svigersønnen.

Saa er Du — mellem os sagt — en Vante! Hør véd Du hvad, Anton, der er ikke en saa retskaffen Mand som Dig i hele Byen. Du er bare altfor blød, er Du!

Aa! . . .

Passiar. Fruentimmer er Fruentimmer. Vil de ikke komme til Vinden med det Gode, saa . . nej jeg siger ikke, at de skal ta'es med det Onde. Gud fri mig! Men en Trumf i Bordet maa der til. Gør Dig rigtig gal i Ho'edet en Dag; sig, at Du gaar tilsøs samme Aften: og jeg skal indestaa Dig for, at din lille Mutter giver Køb og ikke spiller knibsk mere. For hun er ogsaa et godt Barn paa sin Vis, og naar hun blot faar Lov at følge sit Hjærte og ser at der er Alvor til i Livet og ikke straks kan hænge i Mamas Skørter, . . . hm! man skal ikke snakke over sig; Du forstaar mig jo nok. Nu har jeg skaaret Spidsen af Cigaren. Tag

nu og tænd den, og blæs saa alt det Kællingeri et Stykke!

Nogle Dage efter kom Anton igen, dennegang smilende:

Det hjalp, Svigerfa'er!

Jeg gratulerer! svarede den Gamle, sukkende over sine Regnskaber.

Hvedebrødsdagene var bleven til Uger, Ugerne til en Maaned, og denne, »Honningmaaneden«, trak sig helt ind i den næste, forjættende det unge Par lutter Sødme, hvori kun Svigermama nu og da dryppede sin forbigaaende Malurt. Imidlertid var Skonnertens tidligere Fører til Alles Overraskelse kommen sig af sin svære Sygdom. Det fulgte af sig selv, at Anton aftraadte sin Plads til ham, der i Et og Alt var en duelig og samvittighedsfuld Mand.

Anton tænkte ikke et Øjeblik paa at beklage sig. Ikkedestomindre — han var uden Emploi; han havde stiftet Familje og hans Familje havde hjulpet ham til at stifte Gæld. Hvad nu?

At falde tilbage paa sin gamle Styrmandsplads vilde ikke have generet den raske Sømand. Han var ærekær og vilde frem i Verden, men hans Held i Skibsfart og hans Lykke i Kærlighed havde ikke gjort ham dumstolt. Han skulde jo desuden leve.

Uheldigvis var hans gamle Skib, Barken »Tvillingerne«, fortiden paa en Vestindietur, og der var ingen andre, nogenlunde større Fartøjer i Havnen for Øjeblikket.

Saa blev han kaldet op til de gamle Rhedere, og den ene af disse, en barsk, myndig Mand med hele Provinsmatadorens Afsnuppethed i Væsen og Miner, holdt et Telegram i Haanden.

De har giftet Dem, Anton? spurgte Købmanden med Politimesterstemme.

Jo; det kunde ikke fragaas.

Det er tidligt! De er en ung Mand, og Deres Svigerfader vil ikke kunne støtte Dem meget. Ja, det véd De vel?

Anton bukkede.

Nuvel; det vedkommer os ikke, og det er i hvert Fald bagefter. De har sejlet Esbensens Skonnert godt og — heldigt. De var en flink Styrmand ombord i »Tvillingerne«. Vi have imorges modtaget dette her indløbne Telegram, ifølge hvilket vort Barkskib »Tvillingerne« ligger i Falmouth for Havari efterat have mistet sin Skipper ved en Styrtesø. Firmaet har efter nogen Overvejelse besluttet at tilbyde Dem den vakante Plads i den Afdødes Sted. Er De villig til at overtage Skibet som det ligger i Falmouth og dér at tilsé Reparationerne for videre Ordrer her fra Kontoret?

Anton følte sine Kinder brænde og der kom en Taage for hans Øjne.

Rhederen saa' vist paa ham og fortsatte derpaa med et lidt forandret Tonefald:

Vi have straks telegraferet tilbage til Styrmand Nielsen, ligesaavel som til Konsulen dér paa Pladsen, for at den nødvendige Akkord med Værftet kan blive sluttet. Det vil da være tidsnok, naar De meddeler os Deres Bestemmelse imorgen her paa samme Tid, forudsat at De da straks kan afgaa med Aftentoget sydpaa. Farvel!

Anton kom næsten sejlende af Henrykkelse hjem til Stentrappen med Jærngelænderet. Her vendte han sig og saa' om han havde noget Øjenvidne, og saa lagde han Haanden paa Gelænderet og stod med et eneste Spring i Forstuen.

Han havde nær væltet Tjenestepigen, der søgte at dæmpe en Fnisen ved at se overrasket ud.

Han vilde støde hende tilside, men saa' nu først det usædvanlige Minespil i hendes Ansigt.

Hvad er der ivejen? spurgte han utaalmodig.

Det er kun Fruen, som — som . . .

Han stormede ind i Dagligstuen uden at oppebie Svaret.

Dér laa den unge Kone paa Sofaen med et Vandfad foran sig paa en Stol. Konsulinden sad og badede hendes Tindinger med Esprit de Valdemar.

Men Gud dog! raabte Mama og vinkede afværgende ad ham med Essensflasken. Ser Du ikke . . .?

Den ømme Moder pegede paa Datteren, som i samme Stund kastede hæftigt op.

Er Du syg? raabte han og vilde ile hende til Hjælp.

Konsulinden skød ham tilside med en theatralsk Gestus.

Hvad er der? Men saa for Pokker lad mig . . . hvad er der ivejen? raabte han, stigende i Stemmen.

Konsulinden rejste sig. I en Stilling, aldeles som de tarveligere Provinsskuespillere, og med en Stemme, der var tyk, fremmedartet hul af lutter sibyllinsk Højhed, saa' hun paa Svigersønnen og sagde:

I Mænd er da ogsaa uvidende og kortsynede, som ingen Andre. Anton, din Kone er syg, fordi — fordi Du kan vente at blive Fader!

Anton laa øjeblikkelig paa Knæ ved Siden af Vandfadet og knugede den lille, hvide Haand. Et paatænkt Kys blev standset af et nyt An-

fald, hvorefter han rakte sin Hustru Vand og hørte paa nogle matte Beklagelser.

Min egen Kære! sagde han og klappede den fugtige Pande. Det var jo en glædelig Overraskelse, ikkesandt? Men hvad siger Du nu til, om jeg ogsaa har en Overraskelse — en uventet, om end ikke fuldt saa sød?

Fru Bolette Anton slog nogle smægtende Øjne op og saa' lidt usikker paa sin Mand.

Hvad er det? hviskede hun svagt.

Tænk Dig, Du Søde: jeg er Kaptajn, Kaptajn fra imorgen ombord i »Tvillingerne«. Jeg rejser om fireogtyve Timer!

Et Skrig, et Jammerskrig fra Sofaen, og et endnu højere fra Konsulindens Stol. Den Syge rejste sig op, fægtede i Luften, lod sig falde tilbage, skreg, kastede op, medens Moderen omslyngede hende med sine Arme, som en Hun-Tiger sin Unge.

Anton stod maalløs ude paa Gulvet.

Han forsøgte at nærme sig igen, at tale, men nye Skrig afbrød ham. Saa gik han ind i sit eget lille »Lukaf«, og her tændte han sig en Shagpibe, som han straks lod gaa ud igen.

Han sad saa meget som en Timestid og tænkte blandt andet paa sit lille Styrmandskammer henne i Havnestrædet. Og da det imidlertid var blevet ganske tyst derinde ved

Siden af, gik han lidt tung i Hovedet og tungere om Hjærtet atter ind i Dagligstuen.

Stillingen derinde var den samme, som ved hans første Indtrædelse. Datteren bleg, lidende paa Sofaen, Moderen badende hendes Tindinger.

Anton gik frem paa Tæerne. Han og Svigermama vekslede et Blik.

Naa, hvorledes gaar det? spurgte han med halv Stemme.

Tys! sagde Konsulinden. Gaa nu hen og bed hende om Forladelse!

Han bøjede sig ned over Sofaen. De smægtende Øjne saa' bebrejdende, bedende paa ham, og den hvide Haand lagde sig mat i hans.

Ikkesandt? hviskede hun. Nu rejser Du ikke! ...

Om Eftermiddagen sad han hos den praktiserende Læge i Byen.

Den praktiserende Læge var en kløgtig Mand, som havde erhvervet sig en grundmuret Praksis ved den for en Provinsdoktor sjældnere Egenskab, ikke at løbe med Sladder, og den mindre sjældne, ikke at tage Parti, ikke at støde ved nogen kras Mening og ikke at skræmme ved nogen altfor bestemt Udtalelse.

Hm; min kære Anton, det gør mig s'gu ondt for Dem. I saadanne Tilfælde, og navnlig

første Gang; — det er altid en delikat Materie, og Deres Kone er jo, som jeg selv véd, ikke nogen pommersk Bjælke. Er det nu ogsaa aldeles nødvendig med den Rejse? Hvad Pokker, se Tiden an! De har jo haft Heldet med Dem hidtil. Naturligvis vil jeg ikke bestemt fraraade; — men hvad vi kalder en fausse couche kan jo, naar Dispositionen er der, og under en stærk Sindsbevægelse fremkaldes, — og saa ligger Recidiver meget nær. Som sagt, tænk dog lidt over Sagen. Jeg skal se ind til Dem imorgen!

Den næste Dag ved den berammede Tid stod Anton i Rhedernes Kontor. Han var ikke saa rød i Kinderne som igaar.

Naa; det glæder mig at se Dem, Anton. Altsaa vil De afsted iaften?

Nej, jeg — jeg takker Dem; men ...

Købmanden sendte ham ét eneste Blik over Pulten.

Gør mig ondt for Dem, Anton. Saa gaar Nielsen ind i Deres Sted. Aa, ræk mig den Telegramblanket dér. Tak. Farvel!

Konsulinden sagde om Aftenen:

Naturligvis vidste jeg at Du blev. Dette vilde ogsaa ligefrem have været oprørende, naar noget saadant forestaar ... Jeg véd saamæn selv, hvad jeg gik igennem. Og naar man saa ikke har en Mands Kærlighed ved Siden ...

Desuden skal da ikke mit stakkels Barn være som de andre »Skipperkoner«, hvis Mænd løber fra dem næsten ud af Brudesengen. Kan vi derhjemme leve af vor Kredit, saa kan I vel ogsaa. En Mand som Kaptajn Anton kan vel nok overvære sin Førstefødtes Daab, uden at spørge alle disse storsnudede Kornpugere derom. Det skal være en lille Lære for Dhrr. Rhedere!

Blot det ikke bliver en Lære for os Skippere! sagde Anton, der sad i Sofaen med Armen om sin Kones Liv.

Hvorfor skal Du altid bruge de simple Benævnelser? spurgte Konsulinden.

Og hvad gik saa ikke Anton igennem i den lange Tid, indtil Begivenheden stod for Døren? Det værste var, at den saa at sige stod for Døren hver Dag; idetmindste blev der ikke talt om andet. Og den unge Kone beklagede sig, jo mere besværet hun følte sig, og Mama beklagede hende i stedse stigende Udtryk, der yderligere forskrækkede det sarte og skrøbelige Væsen, som netop trængte til Opmuntring. Det endte med at Anton beklagede sig selv — for sig selv naturligvis.

Al Ømhed og Deltagelse fra hans Side var frugtesløs; hans unge Kone havde sat sig i Hovedet, at hun var den eneste Kvinde i Verden,

som gik noget sligt imøde, og Mama betog hende ikke Illusionen.

Dertil kom forøgede Udgifter, uden at der var en Skillings Indtægt; der begyndte et Udstyr i det smaa, som skulde være fuldstændigt og Familjen værdigt, og under al denne Tilskæren, Syen, Hæklen og Strikning af sælsomme Miniaturklædningsstykker, der bragte Tanken hen paa Lilleputternes Verden, havde Mama et stadigt Omkvæd:

Ak Gud ja, naar vi saa endda var sikker paa at faa nogen Glæde deraf...!

Hvad mener Du, Mama? spurgte den unge Frue i sin klagende Tone henne fra Sofaen.

Mit stakkels Barn! sukkede Konsulinden og tørte sine Øjne i et trekantet Stykke Linned med Bændler.

Og saa græd Fruen i Sofaen og Fruen ved Divanbordet, og der blev talt om Død og Kirkegaard, istedetfor at man burde have talt om Liv og om en Vugge.

Anton fortvivlede. Han gad ikke gaa ud paa Gaden, da han ikke kunde lide at møde de Handlende, hvem han stadig skyldte for Varer, og naar han alligevel paa Lægens Tilskyndelse tog Moder og Datter ud med paa en lille Spaseretur og senere paa en lille Køretur, saa var disse Ture som Generalprøver paa en

Begravelse; det var ikke som om man gik Livets frejdige Haab imøde men den store Tilintetgørelse.

Og saa kom Begivenheden.

Den er ikke hyggelig, navnlig ikke denne saa skæbnesvangre »første« Gang. Kvinden lider i de fleste Tilfælde altfor forfærdeligt, selv om »Alt gaar naturligt«; men ogsaa Manden har sin Lidelse, dømt som han er til en Uvirksomhed, der sønderslider hans Hjærte endnu mere end Skrigene hans Ører.

Men Livet er en stor Alvor; vi mindes derom ved Fødsel som ved Død.

Begivenheden her gik langsomt men dog naturligt. Og da der var bleven denne sælsomme Tavshed i Værelset, som ingen Dødelig glemmer, ovenpaa Veraabenes Storm, hvorigennem andre, anderledes spæde, anderledes beroligende Skrig lader sig høre, og da Anton knælede ned ved Sengen og med Andagt kyssede den hvide, spinkle Haand med de blaa, opsvulmede Aarer, saa vendte den unge Moder det blege Ansigt imod ham, og med hæs, hviskende Stemme overøste hun ham med Bebrejdelser.

Han trykkede endnu en Gang Haanden, rejste sig og gik lydløst over Gulvet ind i

Dagligstuen, hvor han stillede sig hen og trommede tankefuldt paa Ruden:

Vi har dog allenfals været To derom!

Alt forløb vel. Den Syge kom op og sad bleg og stille med en Pude bag Ryggen i den store Lænestol. Men hvergang Drengen skreg lidt hæftig, holdt hun Hænderne op for sine Ører og klagede sig over sit Hoved.

Naa ja; vore unge Mødre ere nervøse. Og hvem bærer Skylden?

Tiden, Tiden, Tiden.

Stakkels Fremtidsslægt!

Og mon vi derfor afskaffer Pianoer, Thevand, Korsetter og Dannelsesanstalter?

Nej. —

Saa var Fru Anton helt rask; som før idetmindste. Nu var Turen til Drengen. Han skulde være svag; alle Smaabørn ere det, og hvorfor saa ikke han? Først var der Diegivning med Jammer og Vortelidelser. Saa blev der Flaskegivning med Guttaperkasutter. Saa blev der prøvet en Amme, som stjal, og saa en Amme, som drak, og endelig en, som ingen Mælk gav. Saa faldt man tilbage til Flasken, og saa var Drengens Mave i en fuldstændig Umulighedstilstand.

Et lille Barns daarlige Mave, koster flere Penge, end nogen Ungkarl tænker sig. Anton havde stadig ingen Penge, men han havde sin Dreng, og han vilde for ingen Pris i Verden miste ham.

Anton plagede Lægen saa eftertrykkelig, som nogen ung Fader gør det under sin Førstefødtes Opflaskningsperiode. Lægens Taalmodighed stod sin Prøve; han svarede Anton bestandig det samme: Lad Deres Damer ikke eksperimentere for meget! Drengen er sund og kraftig født; lad Naturen sørge for Naturen! —

Og saa var Anton saa dybt i Gæld, saa økonomisk reduceret, at det ikke længer var den lille Fyrs Nattemusik, der holdt Faderen vaagen. Næringssorgens klagende Nocturno overdøver Barnets Skrig i Vuggen, ja Moderens i Barselsengen.

Og saa bankede Heldet for tredje Gang paa hos Kaptajn Anton.

Han blev kaldet op til Rhederne. Der var atter kommet et Telegram. Barkskibet »Tvillingerne« var sat til, under Hjemrejsen fra Vestindiefarten, paa Farild Strand cirka tyve Mil vesterpaa. Kaptajn Nielsen havde ikke været sin Post voksen, eller han havde haft Uheld, hvad der hos de stive Rhedere var ensbetydende. Der var imidlertid Udsigt — større eller liden,

man vidste det ikke — til at faa Skibet bragt ud over Revlen, hvis en Mand med Energi og med Held øjeblikkelig afrejste og satte sig i Spidsen for Foretagendet, førend de »lokale Agenter« handlede. Dette sidste stod ikke i Telegrammet, men Rhederen kendte sine Folk. Vilde Anton øjeblikkelig afrejse, og kunde han bringe Skib og Ladning flot, da var han Kaptajn og Parthaver ombord med det samme.

Anton kom tilbage til sit Hus; dennegang var han bleg af Bevægelse. Svigermoder var gaaet ud; han meddelte sin Hustru i saa korte og knappe Ord som muligt det nye Evangelium og sin tagne Beslutning. Hans Vadsæk skulde pakkes!

Hun kastede sig grædende over Vuggen:

»Og Du kan nænne at rejse fra ham? Se, hvor lidende han ser ud! Nej, det er, som Moder siger . . .!

Han lagde sin Haand paa hendes Skulder.

Bolette! sagde han. Jeg tror din Moder har gjort stor Uret her i Huset; hun har taget dit Hjærte fra mig, og hun har næsten taget et Stykke af mit Hjærte bort fra Dig. Jeg havde nær sagt: Gud være lovet; thi nu kan jeg dog handle som en Mand af Fornuft. Drengen dér er mit Alt i Verden; jeg hænger ved ham med større Kærlighed, end jeg tror

Du selv, hans Mo'r. Men det er netop for ham, jeg handler, som jeg gør og som jeg burde have gjort for længe siden. Vi gaar til Grunde paa denne Maade; det véd Du, men Du er et Barn, og jeg tilgiver Dig. Jeg vil sige Dig én Ting: jeg rejser nu med Diligencen og kan om en Time være ved Frerup, hvor Toget gaar vestpaa. Skulde Drengen — Du forstaar — skulde han blive dødssyg, saa har Du Telegrafstationen dér lige udenfor Vindverne. Kald mig saa tilbage, og jeg kommer. Men Du véd ogsaa, hvad der saa staar paa Spil. Jeg vil ikke minde Dig om at vor Gæld er vokset os over Hovedet. Vær nu standhaftig og hold ud; jeg tror paa mit Held og — nej jeg vil ikke sige mere. Kys mig nu, og Farvel!

Han bøjede sig derpaa ned over Drengen, som laa og skar Ansigter af Mavekneb.

Der blev hvisket nogle Ord af Faderens Læber over Sønnen; og saa var Faderen borte.

Konsulinden kom lidt efter og fandt den unge Kone liggende opløst i Graad paa den kære Sofa.

Naar Storm og Hav mødes, saa er det et frygteligt og ophøjet Syn. Naar en vred Svigermoder udgyder sine Følelsers Storm over Hjærtets Bølgegang, saa er det et frygteligt men mindre ophøjet Syn.

Konsulinden havde givet Plads for Madammen, og denne sidste sparede sig ikke og endnu mindre Svigersønnen.

Han var en Utaknemlig, et Umenneske, en ligefrem unaturlig Fader, der rendte bort fra sit dødssyge Barn og fra to stakkels Kvinder. Men hvorfra var han ogsaa kommen? Fra Skarnet, fra Skidtet; en ussel Pjalt var han, en Daglejers Søn, en Sjover ligefrem, hvem en hæderlig Familje havde taget op, osv.

Fru Bolette søgte at standse Ordstrømmen; hun skammede sig. Men saa kom Hagelbygens Tur til hende; og sluttelig græd de begge og beklagede hinanden.

Drengen var urolig, Skumringen faldt paa. Konsulinden sendte Pigen hen til Lægen, men denne lod svare, at da han havde tilsét Barnet om Morgenen og ikke fundet nogen Grund til Ængstelse, og da hans Tid var saa optaget, saa maatte man vente til næste Morgen, hvis ikke noget særligt gjorde et Nattebesøg nødvendigt.

Konsulinden skældte og smældte. Doktoren var ogsaa et Umenneske og en Pjalt; det var naturligvis kun fordi de skyldte ham Honoraret, at han ikke vilde komme! Og atter blev der Graad og gensidige Beklagelser.

Saa erklærede Datteren, der havde vaaget om Natten, at hendes Hoved var ved at sprænges og at hun absolut maatte hvile sig. Men Mama, der havde vaaget Natten iforvejen, erklærede, at det var hendes Hoved, der sprængtes, og at hun trængte først til Hvile; og saa lagde Konsulinden sine Ben op i Sofaen, en Trøster under Ryggen og et Sjal over Nederdelen, og gav udmattet efter for Søvnens dulmende Magt.

Fru Bolette sad da med sine bankende Tindinger ved Vuggen. Hun havde tændt Lampen paa Bordet og sat den grønne Skærm over den. Skæret faldt over Drengen, som stedse var urolig og famlede med de smaa, hvide, 'buttede Hænder over Vuggelagenets Mellemværk, medens han drejede Hovedet uvillig til Siderne, saa at Guttaperkasutten paa Mælkeflasken snart stak ham i Øjet, snart ind i Øret. Han gnavede og skreg nu og da. Moderen tog Flasken, holdt den op for Lyset, smagte paa den, og gav ham den igen. Han vilde slet ikke vide af Flasken. Hun følte ind under ham; han var vaad, men det var han jo stedse. Han skar Ansigter, klippede med Øjnene og skreg himmelhøjt.

Det knagede derhenne paa Sofaen. Konsul-

inden løftede paa Hovedet og spurgte fortrædelig, hvad der var paafærde?

Aa Gud! sagde den unge Moder Drengen har aldrig været saa slem, som nu. Jeg tror . . . .!

Javist! sagde Konsulinden halvt i Søvne.

Moder, skulde jeg dog ikke heller gaa over og telegrafere. Sæt nu, at . . .!

Naturligvis! vrissede Mama. Flyt Vuggen herhen til mig, saa kan jeg holde den gaaende, medens Du løber derover. Aa, Gud hjælpe os Allesammen!

Datteren flyttede Vuggen hen til den moderlige Haand, som straks tog fat og gav det svinglende Leje en kraftig Overhaling. Saa gik Datteren, og endnu nogle Sekunder holdt Mamas Haand Vuggen »gaaende«. Saa faldt Haanden ned og samtidig Konsulindens ene Ben, saa at en gul Uldstrømpe kom tilsyne over en sort Brunelsstøvle. Munden stod aaben, og fra den udgik en lydelig Snorken med en Bilyd af Næsetoner. En fremmed Indtrædende vilde næppe have paastaaet, at det var en fransk Konsulinde, som laa her.

Fru Anton stod ovre i Telegrafstationens lille, snævre Indelukke med en enkelt blækklattet Pult og en osende Lampe. Hendes Haand skælvede, da hun tog Blanketten.

Luften var kvælende herinde, og dér bagved det støvede Vindu med Klappen sad den magre Postmester og Telegrafbestyrer ligesaa stiv, alvorlig og ubevægelig som Fatum selv.

Der er altid noget eget Skæbnesvangert over et Telegrafkontor, selv det mindste i den mindste Ravnekrog. Kontormennesker foragte den friske Luft og hade et aabent Vindu. Der bliver ligesom Orakeldunster staaende i Lokalet. Og saa denne ensformige Tik-tik, Tik-tik, der kan betyde saa overordenlig meget eller slet intet, men i mange Tilfælde Liv eller Død!

Fru Bolette Anton tog med en hastig Beslutning Pennen og skrev nogle faa Linjer.

Nej, det vilde blive for langt og koste for meget.

En ny Blanket.

Den første Linje blev kort nok, men der var en Bogstavfejl. Man maa ikke rette paa Depeschen, saa skal det særlig noteres af Personalet, og hun vilde slet ikke tale med Fatum derinde.

Atter en Blanket.

Hun støttede Hovedet i Haanden, og langsomt kom saa Fingrene med Pennen ned paa Pulten. Lampeskæret faldt paa hendes Vielsesring. Hun stirrede sørgmodig paa den. Nej, hun kunde ikke skrive. Hun drog et dybt

Suk og slugte derved al den daarlige Luft derinde; det svimlede for hende, hun maatte udenfor.

Luften var raa, men der var ingen Blæst, og højt oppe skinnede gennem fine, graablaa Skyer nogle rolige Stjærner. Hun greb sig i at tænke paa, at Vejret vilde, dersom det blot holdt sig, være gunstigt for Antons Foretagende. Og tænk, saa var han jo . . . .!

Det blev varmt inde bag hendes Korset. Hun vilde hjem, hun vilde være standhaftig. Hun skyldte ham det. Tænk, hvad hendes Moder derhjemme i hans egne Stuer havde sagt for slemme Ting om ham!

Hans egne Stuer! Det var første Gang, hun tænkte derpaa. Og disse Stuer skulde betales, og hvem vilde betale dem, om han ikke kunde?

Saa stod hun derhjemme.

Hun fandt Drengen grædende i Vuggen. Mama snorkede.

Hun flyttede Vuggen ind i Sovekammeret, men først maatte hun se paa Moderen.

Fru Bolette var fin og sart af Skabning, men saadanne fine og sarte Væsener have tilsvarende Fornemmelser; de kunne nok saa længe være bundegoistiske, barnagtige, »pylrede«,

forkrøblede Naturers blege Blomster: de frastødes dog omsider af Platheden — naar de faar Øjnene op derfor.

Hun saa' sin Moder liggende dér paa Ryggen i den uskønne Stilling, Munden aaben, et haardt, grimt Træk om Mundvige og Hage. Hun saa' pludselig Konsulindens Forvandling til Madam.

Fy, hvor hun igrunden var styg — og haard og simpel!

Det gøs i Datteren. Hun kastede et Tæppe over den Sovende, og skyndte sig ind til Drengen. Hun puslede ham, og han blev roligere. Saa lagde hun sig paaklædt paa Sengen med Vuggen udenfor sig og Natlampen brændende paa det lille Bord.

Hun faldt isøvn, men havde kun lige lukket Øjnene, da hun syntes at høre Drengen skrige himmelhøjt. Javist. Hun ravede op, drejede Lampen og saa', hvordan Barnet kastede sig, Ansigtet var fortrukket af Graad, Kinderne blege, de smaa Øjne stive, de smaa Hænder fægtede med underlig krablende Bevægelser. Hun skreg, løb ind og vækkede Moderen, kastede et Sjal om sig og var i et Nu ovre paa Telegrafkontoret, hvor Lampen stadig brændte osende. I flyvende Fart en Blanket udfyldt: Kom straks, Drengen dør. Hun skød den ind ad Klappen til Fatum

derinde, som tog den avtomatisk, talte Ordene med den omvendte Pen, noterede noget og gav Penge tilbage.

Klappen faldt til. Hun saa', at Fatum gik hen til Apparatet; det lød Tik-tik! Depeschen var afsendt.

Saa løb hun hjem.

Mama sad med Drengen paa Skødet og rystede ham frem og tilbage. Han skreg som en Besat. Fru Anton fik Drengen lagt i Vuggen, og Skrigene mindskedes. Atter blev Barnet uroligt, og atter blev det godt igen; man sov lidt, blev vækket, talte næsten intet sammen; Natten gik.

Opad Formiddagen faldt Drengen i en god Søvn. I Middagsstunden kom Anton ind ad Døren.

Han var meget bleg. Han sagde intet men gik øjeblikkelig hen til Vuggen og slog Lagenet tilside, der var lagt ud som Skærm for Dagslyset.

Drengen laa ganske stille.

Altsaa død? mumlede Faderen tonløst.

Nej, nej! raabte Hustruen. Han sover. Jeg troede — tilgiv mig, men inat . . . ak; Du véd ikke, hvor jeg var angst!

Anton satte sig tungt ned paa en Stol og holdt Hænderne for Ansigtet.

Saa tog han Vejret dybt, rejste sig og gik ud af Stuen.

Om Aftenen kom han fuld hjem fra Klubben.

Han var ikke sanseløst beruset, men ravede, sang en Visestump, tog Drengen op af Vuggen, havde nær tabt ham, smed sine Klæder, satte sig paa Sengekanten, lo højt og brast i Graad.

Den næste Dag bad han om Tilgivelse, og Mand og Hustru gik den Aften tidlig tilsengs.

Den næste Dag igen kom der forskellige Bud fra de Handlende med Regninger. Anton stampede i Gulvet, bad dem tage hele Bohavet og Svigermama med, overøste den sidste med Grovheder, da hun vilde gøre sin Stemme gældende, og gik sluttelig ud for, som han erklærede, at søge Hyre som Kok ombord i en Pæreskude.

Denne Aften blev han fulgt hjem af to gamle Matroskammerater. Han faldt om paa Gulvet og kastede op. Dagen efter var han som lamslaaet, holdt Sengen, tog Hyldethe, bad om Tilgivelse og beklagede sin Skæbne.

Saaledes forløb en Uge. Svigermoderen kom ikke længer dér i Huset, og det lod til at berolige Antons oprørte Sind. Han talte

nu alvorlig om at gaa til Hovedstaden og faa sig en Styrmandsplads, men saa maatte Alt sælges herhjemme og hans Kone og Barn flytte ind i hans eget gamle Kammer henne i Havnestrædet. Hans Hustru var bleven stille og skræmt; hun vovede imidlertid en lille Indsigelse, han blussede op, det ene Ord tog det andet, og — han greb hende haardt i Skuldren og stødte hende fra sig.

Hun tumlede, faldt over imod Chiffonieren og derfra ned paa Gulvet med et lille Skrig.

Og med et langt højere Skrig af Fortvivlelse og Sønderknuselse, en Mands hjærteskærende Udbrud, kastede han sig over hende, løftede hende ivejret og bar hende ind paa Sengen . . .

Hun slog Øjnene fortumlet op. Dette, hendes Mands Skrig, lød endnu i Værelset. Men Sengen ved Siden af var jo tom; og dér brændte Natlampen, og Drengen laa rolig i sin Vugge, og inde fra Dagligstuen lød en dyb Snorken.

Drømt altsaa! Gudskelov. Men Depeschen, Telegrammet? — Snak, intet afsendt, drømt. Endnu engang: Gudskelov!

Og Fru Bolette Anton kiggede paa den søde Sovende, medens hedt Vand traadte hende frem i Øjnene. Hun saa' paa den lille Hals, der igrunden slet ikke var mager. En rød

Plet og nedenunder en anden. Hun blev ængstelig. Men pludselig — man er jo dog Moder og lærer altid lidt selv paa saa kort Tid — pludselig skød hun det hvide, halvvaade Tøj tilside og blottede Skulder og Ryg paa sin Førstefødte:

Det stakkels lille Puds. Hvor det maa have kløet! —

Der gives i denne Verden sorte Smaadjævle, for ikke at tale om Væggetøj — selv i de renligste Huse.

Saa gik Kaptajn Antons Kone ind i Dagligstuen, satte sig lydløst til Bordet, skruede Lampen ivejret, tog Papir, Pen og Blæk, og skrev et langt, et usædvanligt langt Brev til sin Mand.

Turde man kigge over Skuldren? Nej. Hvad unge Koner skrive til deres Mænd — og især hvad Konsulens Datter skrev til sin Mand ovenpaa d e n n e Aften, det taaler ingen fremmede Blikke.

Men da hun hen paa Natten var færdig og rejste sig for at gemme Brevet omhyggelig til næste Morgen, da faldt hendes Blik hen paa Sofaen, hvor Konsulindens fyldige Dimensioner tegnede sig under Tæppet.

Datteren saa' paa Moderen. Blikket kunde fortolkes:

Stakkels Mama! Vi to maa nu snart være færdige med hinanden. I hvert Fald: kun én Gang om Ugen! —

Og saa gik hun ind for at klæde sig af.

Fjorten Dage efter løb Kaptajn Anton paa sit eget Skib ind i Havnen.





Kutteren „Vildanden“.

I.

Min Gamle er død! sagde Daniel Vibe, idet han stak Hovedet ind ad Vinduet, hvor hans Ven Tommerup sad og gyngede paa to Stoleben med en plettet Kat paa Skødet.

Tommerup standsede i sine Kærtegn, holdt Katten i Arms Længde fra sig, slap den, børstede sit Ærme og spurgte:

Naar?

Klokken tre imorges!

Var den haard at gaa paa?

Aa, det gik an. Jeg havde tænkt mig det værre. Doktoren kom, just som Vejret gik fra ham. Han sagde, at det var godt.

Hvem?

Hvadfornoget? Kan Du ikke begribe ... Doktoren sagde: Det er godt!

Naa ja, saa er det vel godt. Naar man er bleven nioghalvfjers, og har ærgret sin

Familje i halvhundred Aar, og har levet som en gammel Gnier og Gnavpotte, og naar man saa endelig dør paa en skikkelig Maade, saa maa Doktoren vel ha' Lov til at sige: Det er godt!

Daniel Vibe svarede ikke. Han trak sin sorte Handske af. Han havde allerede skaffet sig Handskerne. Det var varmt der i Solen foran Vinduet. Haanden var violet. Han saa' paa Haanden, Tommerup saa' paa sin Urkæde, og saa spurgte han Vennen:

Nu køber Du vel »Vildanden«, Daniel Vibe?

Vi skal da først have Begravelse!

Vil Du købe Kutteren? spørger jeg.

Jeg tænker det.

Godt! Om fjorten Dage stikker vi af. Sorg maa have Ádspredelse. Og det er desuden saa forbandet at gaa som Skorstensfejer i saadan et Hul som dette. Jeg prøvede det ifjor!

Og dermed rakte han sin Haand ud til Vennen, som trykkede den og begav sig med sænket Hoved tilbage op igennem den lille Gade, hvor man kunde se alle de kvindelige Næser i skarp og halv Profil tegne sig paa Refleksionsspejlene.

Tommerup saa' efter ham og nikkede opmærksomt.

Han gør det godt, — meget godt!

Derpaa vendte han Øjnene den modsatte Vej ned imod Købstadens lille Havn, hvor to Pramme ladede Mursten og en Jagt flagede paa halv Stang for Byens eneste Rheder og største Købmand, som denne Morgen havde ombyttet Tid med Evighed.

Hverken Pramme eller Jagt tiltrak sig imidlertid Klavs Tommerups Opmærksomhed. Men da hans Blik faldt over mod det halvraadne Havnehoveds Bolværk og traf en kutterrigget Dæksbaad, da steg der et Suk op fra den unge Tommerups Bryst, og ihvorvel den unge Tommerup kun var ung i Forhold til hans Fader, som havde været den gamle Tommerup og som ifjor var vandret heden og havde efterladt Sønnen et med Prioriteter stærkt behæftet Sæbesyderi, der stedse ventede paa fornyet Driftskapital, saa var der dog et ligefrem ungdommeligt Glimt i de mørke Øjne, der syntes at kærtegne Dæks baaden, ligesom de før havde kærtegnet Katten; — og i dette Øjeblik sprang den store, plettede Hankat op paa sin Herres Ryg og endte dette Kapitel, idet Dyret hendrog Menneskets Opmærksomhed paa den Hovedbog, der laa opslaaet paa Pulten, og hvori der stod Tale om ganske andre Sager end om Dæksbaade og Lystsejlads.

II.

Der var gaaet mere end fjorten Dage, thi den unge Vibe mente, at det dog endnu ikke var passende. Han havde studset sine blonde Bakkenbarter, thi det var heller ikke passende at bære dem lange, saa kort efter den Begivenhed, der havde »rystet en af Byens fornemste Familjer« — som der stod at læse i det eneste og største lokale Blad. Sort klædte Daniel Vibes slanke Skikkelse godt, men selv den klædeligste Sorg kan have sine Ulemper, og Daniel Vibe følte det. Hvor skulde han forslaa Tiden, uden at udsætte sig for den altfor let vakte Kritik, der kun havde set igennem Fingre med nogle tidligere Ungdomsuregelmæssigheder, fordi han vitterlig var den eneste mandlige Arving til den gamle Vibes Korn- og Kulforretning dér paa Stedet. Nu var han ved Dødsfaldet rykket op til at blive Alvorsmand. Der maatte passes paa! forklarede Familjens Faktotum, en gammel Examinatus juris, der havde staaet Faderen bi ved mange Smaaforretninger udenfor den egenlige Branche. Moderen derhjemme og et Par gifte Søstre støttede trolig denne Opfattelse af Sagerne, og Daniel Vibe var en klog Mand, paa samme Tid som han var en ung Mand. Han gik til

Familjens Læge og viste ham en lille rød Plet paa den ene Kind, som maaske kunde tyde paa en eller anden Disposition til Et eller Andet. Doktoren trak Brynene i Vejret, smilede og sagde: Jeg tror virkelig ogsaa at en lille Adspredelse — en Smule Søluft f. Ex., hvad? ikkesandt? De vil ud og lufte Dem? ... Og dermed købte Daniel Vibe »Vildanden«.

Han lod Sagføreren købe den til sig, underhaanden. Og den gamle Examinatus nikkede, da den unge Vibe viste saa megen virkelig Forretningssans. Dæksbaaden laa der i Havnen for Regning af Interessenterne i et Konkursbo. I Klubben havde Doktoren ladet et Ord falde om den unge Vibes Sundhed; i Klubben havde man nikket bifaldende, da det endelig kom frem, at Vibe var Baadens Ejermand; i denne By tilgav man Alt, naar man saa', at der var Plan og Grund i et Foretagende. Klavs Tommerup truttede med Munden, som han plejede, naar der var Et og Andet, som særlig lagde Beslag paa hans Eftertanke. Den næste Morgen ganske tidlig var han ombord i Dæksbaaden, for at »ski'mande«. Opad Formiddagen kom Ejermanden selv. Han var i sorte Benklæder, blaa, kort Dyffelsjakke, Kasket med flad, bred Skygge og Flor om Ankerknapperne. Han saa' til; den Anden arbejdede. Og saaledes gik den Formiddag.

III.

Vi skulde vel have en Mand til Baaden? spurgte Daniel Vibe næste Dags Formiddag.

Aa ja; en Fyr til det grove Arbejde var ikke saa galt! svarede Tommerup, stadig beskæftiget ombord, medens Vennen stadig stod paa Bolværket og saa' til.

Hvem skulde vi tage, mener Du?

Jeg véd ikke ... haløj, hvad vil alle de Mennesker hernede paa Broen? Og hermed dukkede Klavs Tommerup op fra Kahytsruffet, ganske rød i Hovedet, medens de hæftige Vindkast spredte hans Haar som en Vifte ud til den ene Side.

Der var virkelig en usædvanlig Mængde Mennesker — vel en halv Snes i Alt — efterhaanden mødt op paa den ellers saa øde Bro. En stiv Kuling, med overhændige Kast, fejede ud igennem Havneløbet og peb og tudede i Kutterens Rigning.

Hvad er der? spurgte Vibe en af de Nærmeste, idet han paa en flot sømandsmæssig Maade skrævede ud med Benene — omtrent som om han forudsatte, at Broen var et slingrende Skibsdæk — og gav Kasketskyggen et kækt Tryk.

En Borger fra Byen, som holdt om Cylinderen med begge Hænder, forklarede, at det var Prippens Søn, som var ved at kæntre derude paa Fjorden.

Hvadfornoget? raabte Tommerup og sprang iland fra Broen. Kæntre! ... han har jo faaet et nyt Sejl til Jollen, og Ballast havde han i den igaar; det saa' jeg selv!

Der er lige godt noget galt paafærde med ham, og nu er der sendt Bud hjem til gamle Prip! bemærkede Borgeren.

Det maa jeg se nærmere paa! sagde Tommerup vantro og trak Vennen med sig over paa den anden Side af Broen i Læ af det gamle Vareskur.

Der laa den brede, aabne Fjord for dem, og Vindstødene fejede hen over den, og en klar, kølig Majdags Skyer drev for Vinden væk over Hovederne paa »Mængden«, der holdt paa Hattene og udtømte sig i Gisninger over Jollens Stilling. En paastod, at nu laa den kæntret, en Anden mente, at den stadig var oppe i Vinden med klaprende Sejl og at den vilde drive af tilsøs, forudsat at den ikke fik fat paa Karantæneholmen, eller maaske blev hængende paa Stenrevet ude ved Nordreklapperne.

Spørgsmaalet var øjensynlig »aabent« — ligesom Fjorden var — og Jollen var saa lillebitte derude i den store Afstand, at den tilstedede de mest krydsende Formodninger. Det Faktiske var, at gamle Prips Søn, Søren, denne Formiddag var taget paa Fjorden for at prøve det nye Smaksejl, som han selv havde syet. Hvad der var ivejen derude, lod sig ikke afgøre; men noget var der, og paa dette Punkt af Debatten brød Klavs Tommerup kort af, drejede sig rundt paa Hælen, og sagde til sin Ven, idet han selv sprang tilbage ombord i »Vildanden«: Kom saa!

Hvad mener Du? spurgte Vibe lidt nølende.

Kast los agter og lad os komme ud! svarede Tommerup lakonisk og gav sig ifærd med Rebsejsingerne paa Storsejlet.

Tag Du heller alene ud! lød det, og derpaa fulgte noget langsommere: Jeg maa op i Forretningen, Du!

Tommerup saa' op paa Vennen, og nikkede med et lille Smil. Et Øjeblik efter gled »Vildanden« ud paa Fjorden.

IV.

De, der stod paa Broen — derunder indbefattet den unge Vibe, som foreløbig tog sig

Tid fra Forretningen — saa' hvorledes Kutteren, ligesom en virkelig Vildand, pilede afsted gennem smult Vand, nejende sig, efterhaanden som Dønningen satte ind imod den, læggende sig først stødvis, siden mere stadig paa Siden, undertiden krængende svært over, og enkelte Gange luvende stærkt til Vinden — thi det blæste virkelig stift, og den unge Vibe udtalte sig med fagmæssig Eftertryk om det gode Vink, han havde givet sin Kammerat, at tage de to Reb itide.

Hun bær sig godt! erklærede Jagtskipperen og tilføjede med et Sideblik:

De skulde rigtig være gaaet med, Hr. Vibe. Det er en smuk Lejlighed for en saa stor Baad med Dæk i!

Men Daniel Vibe trak kun paa Skuldrene, hvorefter han udtalte sig i alle mulige korrekte Terminer for Rebslageren, Urmageren, Garveren og en Partikulier om sit »Skibs« smukke Adfærd.

Naturligvis, naturligvis! lagde han til. Tommerup sejler hende virkelig godt. Men vi kan jo ikke alle være Skippere af Faget!

Nej! svarede Jagtskipperen og kløede sin Albu.

Og da nu »Vildanden« efterhaanden blev mindre og mindre, og Jollen næppe var at øjne

mere, saa forsvandt Tilskuerne en efter en fra Broen, og iblandt de sidste, som drev op over den slet brolagte Havneplads, var den unge Vibe.

Dér staar gamle Prip! sagde Garveren og pegede paa en høj, mager Skikkelse, der lænede sig op mod en rustrød Ankerstok og holdt Haanden over Brynene for bedre at kunne bruge de smaa, graa Øjne til at kigge imod Solen ud over Fjorden.

Ja, det er rigtigt! sagde Vibe. Lad os nu høre, hvad han siger!

De styrede lige løs paa ham, men den gamle Prip syntes ikke at tage nogensomhelst Notits af Selskabet. Først da Vibens Kasket med Floret om Ankerknapperne var kommen lige tværs af hans Synsretning, lod han Haanden synke med Pegefingeren krummet lige ned i Kridtpibehovedet, der akkurat var klemt ind i den ene Mundvig.

Goddag, Prip! sagde Vibe.

Hm! blev der brummet.

Mit Fartøj er gaaet ud for at bjærge Jollen, Prip! sagde Vibe med Selvfølelse.

Intet Svar. De smaa, graa Øjne plirrede mod Solen, og Pegefingeren blev ved at stoppe Asken sammen i Pibehovedet.

Ja, det er Skam heldigt for Jeres Søn! sagde Garveren.

Den Gamle kneb Øjnene helt sammen, aabnede dem og saa' ned paa den lille, tykke Feldbereder med et ugengiveligt Udtryk af adspredt Ligegyldighed.

Jeg tænker Søren bliver glad, Gamle! sagde Vibe, denne Gang med et familiært Anstrøg i Tonen.

Jeg tænker, — sagde den Gamle, idet han trak Pibehovedet en Kende udenfor Tænderne — at Søren skælder rigtig godt ud, naar de kommer med Baaden til ham!

Og hermed blev Pibehovedet atter sat ind paa dets Plads, og gamle Prip vendte sig om og drev hjemefter til den lille Mellemting mellem Hus og Skur, som laa ved Havnepladsens yderste Grænse, dér hvor en halvt sammensunken Tjæreovn og Svedekiste mindede om Byens fordums Stolthed, det nedlagte Skibsværft.

V.

Det blæste derude over Fjorden. Og det var ikke en Fjord at spøge med. Farvandet var urent; smalle Sejlløb og brede Sande. Der var saa nær to Mil over til det høje Land paa

den modsatte Side. I Midten var Løbet for større Fartøjer, og dér gik i Reglen en svær Strøm. Ud imod Havet aabnede Fjorden sig med et Indløb, som tillod Dønningen at sætte ganske artigt ind, naar der blæste en Storm udenfor. Herhenne ad denne Kant til laa Karantæneholmen mellem andre Smaaholme, og saa var der ude ved Indløbet det lange Stenrev, som kaldtes Nordreklapperne, og der var adskillige af disse Stenrev, adskillige »Klapper« rundtomkring. Naar man havde en god Baad, som styrede godt, og naar Skødet ikke sprang i det kritiske Øjeblik, og naar man forresten kendte Farvandet, saa var imidlertid Fjorden meget god at sejle paa — det erklærede Jagtskipperen stadig, og Tommerup modsagde ham ikke. Dog maa hertil bemærkes, at disse tvende Herrer ikke havde bestilt stort andet i deres forskellige Levealdre, end at sejle paa, ud igennem og ind igennem denne Fjord.

Og herude sejlede nu »Vildanden«.

Da Klavs Tommerup ombord i Kutteren havde lagt op saa højt han kunde, og derpaa havde benyttet Vinden for en Slør over imod det høje Land paa den modsatte Bred, opdagede han Jollen, som for en Stund var kommen ham af Sigte, bag en lille Holm. Smaksejlet var nu strøget, og Jollen laa i smult Vand

ved en stor Sten, men Tommerup kunde ikke se nogen Mand i den. Han holdt imidlertid ned paa den, saa langt som han turde vove sig ind paa det flakke Vand; derpaa kastede han Fokken bak og prajede.

Hovedet af en ung Fyr viste sig over Baadens Rejling og forsvandt igen.

Tommerup loddede Vandets Dybde, vovede sig derpaa endnu en halv Snes Favne længere ind, og prajede igen.

Hovedet viste sig atter. Det tilhørte ganske rigtig Søren Prip.

Hva' er der? spurgte han i Jollen.

Ja det spørger jeg om? svarede han i Kutteren.

Gaa Fanden ivold! lød det fra Jollen.

Tommerup blev et Øjeblik lidt forbløffet. Men eftersom han var sindig i al sin Færd, prajede han igen:

Er der noget ivejen? Er der noget, jeg kan hjælpe med?

Aa, det er mit Mastespor, som er flækket. Jeg kan ikke komme til Vinden med hende!

Saa hal ud med Jollen, at jeg kan give Dig en Slæber!

Hal selv ud og væk med det samme! . . .

Og derpaa forsvandt Hovedet igen.

Tommerup blev liggende gode fem Minuter, men da Kutteren allerede havde rørt Grunden et Par Gange, saa blev dens Styrmand utaalmodig.

Kom herud, Mand, siger jeg, og lad det faa en Ende. Jeg ligger og slaar Fartøjet i Stykker!

Søren Prip rejste sig helt op:

Og jeg siger, at jeg har sejlet Jollen ud, og jeg vil sejle hende hjem igen, om jeg saa skulde ligge og vente paa Lejlighed aldrig saa længe!

Og dermed holdt han en Ølflaske for Munden, og da han havde gjort det, puttede han Flasken og sig selv ned paa Bunden igen af sit Logis.

Tommerup halede sin Fok og faldt ud efter. Han stod et langt Slag ned mod Karantæneholmen, syntes tilbøjelig til at løbe derind, men opgav det og tog sig et Par Timers Kryds op igennem Sejlløbet, og da han ud paa Eftermiddagen begyndte at blive sulten og forudsatte, at det samme kunde være Tilfældet med Manden i Jollen, saa holdt han atter ned i Læ af den lille Holm og prajede.

Intet Svar.

Han prajede igen. Men der viste sig intet Hoved.

Ved Gud; det var en Mand for os! tænkte Tommerup, og fuld af indadvendt Beundring for en saadan Bestemthed, halsede han helt rundt med Kutteren og sejlede nu haardt — rigtig haardt — hjemad, idet han gav sit Fartøj Roret, og paa samme Tid nøje passede Kutterens »døde Punkt« — en Grænse, intet Fartøj, Skib eller Baad, har godt af at overskride.

VI.

Ja Du har Ret, det er en Mand for »Vildanden«, erklærede med Bestemthed Daniel Vibe den næste Dags Formiddag.

Vejret var blevet fint. De to Venner sad paa Kahytsruffet ombord i Kutteren, som atter laa fortøjet ved Bolværket En jævn, behagelig Brise havde netop for en halv Timestid siden afløst Blæsten og Regnen, som havde staaet hele Natten og Morgenstunden over. Brisen kom fra den modsatte Side af Fjorden, og med Brisen kom, stikkende frem over Havnehovedet, den øverste Del af et nyt Smaksejl glidende.

Haløj! raabte Tommerup. Der er han!

Er det ham? spurgte Kutterens Ejer og tog den lille Sølvpibe frem, som han, blandt en Del andre for Lystsejladsen nødvendige

Apparater, havde anskaffet sig, og hvormed han nu, staaende oprejst paa Dækket, sendte en meget orlogsmæssig Trille ud til Manden i Jollen.

Klavs Tommerup saa' paa ham og dernæst over paa Jollen, som kom ind i Havnen.

Den lille Mast hang endnu agterover og Sejlet stod daarligt, men Vinden var med, og Jollen gjorde Fart.

Søren sad ved Roret og kiggede op til Kutterens Dæk, som om denne Forestilling med Fløjten — ihvorvel ham personlig uvedkommende — dog var en Adspredelse paa Gaarsdagens og Nattens Ensformighed.

Kom her langs Siden! raabte Vibe.

Jollen gled roligt sin Kurs.

Vi vil snakke med Dig! raabte Tommerup.

Naa, er det derfor han fløjter? spurgte Søren og drejede Rorpinden.

Jollen kom langs Siden af Kutteren. Søren blev siddende.

Du kunde maaske ha' Lyst at bytte Fartøj, hvad? spurgte Vibe gemytlig.

Den Adspurgte maalte »Vildanden« med et Øjekast, og sagde:

Hvormeget skal jeg gi' i Bytte?

Tommerup lo. Vibe saa' noget usikker ud.

Hr. Vibe spørger, om Du vil ha' Hyre ombord hos ham! sagde Tommerup.

Søren trak lidt paa det.

Skal De sejle med Kul? spurgte han.

Hvad? raabte Vibe.

Jeg mener, skal vi til England?

Er Du gal? udbrød Vibe og saa' helt forskrækket ud.

Søren saa' fra Vibe til Tommerup og tilbage igen, og vedblev:

Naa ja, det er ogsaa et beskidt Arbejde og Synd for den pæne Maling. Vi skal altsaa over efter Korn?

Men det er jo en Lystkutter, kan Du ikke forstaa . . . . raabte Daniel Vibe.

Godt! sagde Søren ufortrøden. Saa sparer vi Lade- og Lossesjov. Det bliver ellers morsomt nok at gøre en Tur derover engang for bare Plasér!

Jamen vi skal slet ikke til England! erklærede Vibe paa det bestemteste.

Ikke det? sagde Søren langsomt, idet han mønstrede den rummelige og i enhver Henseende vel udhalte Dæksbaad. Jeg havde dog tænkt mig, at naar Hr. Tommerup . . . .!

Det er mig, og ikke Tommerup, som ejer dette Fartøj, snærrede Vibe. Og gør nu ikke

mere Vrøvl. Vil Du være fast Mand ombord eller ej?

Her er jeg! sagde Søren Prip.

Imidlertid havde Tommerup trukket frem af sin Lomme — ikke en Sølvpibe, som der egenlig talt ikke var stor Brug for ombord — men sin gamle Tobakspibe, den korte »Snadde«, som han med filosofisk Ro stoppede, tændte og røg af. Brisen legede med Røgen, og Klavs Tommerup tænkte paa — ja det er vanskeligt at gætte indadvendte Folks Tanker, men der er Formodning for, at Tommerup ønskede at han havde sit Sæbesyderi kvit og frit. Saa vilde han sælge det, og saa vilde han være sin egen Mand i sit eget Fartøj.

VII.

De sejlede sammen, de Tre. Naar Vejret var jævnt godt og Farvandet nogenlunde frit, saa havde Daniel Vibe Pladsen i Styrehullet. Tommerup sad eller laa da ved den luv Lønning agter. Sørens Post var ovenpaa Ruffet eller nede i Forlugen. Kom der noget paa, saa gled Tommerups Haand ligesom af Vanvare ned imod Rorpinden, hvorefter Vibes Haand ligesaa uvilkaarligt toges væk, og

Ejeren indskrænkede sig da til med høj Røst at gentage den lavmælte Kommando, som hans Kammerat anbefalede. Naar Bygen var ovre eller en Grund passeret, saa skiftede atter Hænderne Plads efter den samme, stiltiende Overenskomst. Men blev Farvandet meget urent, Vinden meget skral, eller Bygen meget haardnakket, saa fulgte Klavs Tommerups Ben bagefter Haanden ned i Styrehullet, og Daniel Vibes kravlede op og søgte sig et midlertidigt Asyl i Kahytskappen. Søren passede sit; det andet kom ham ikke ved. Men naar der var taget et Reb eller to, og Rhederen lejlighedsvis endnu var ved Styret, saa satte Søren den haarde Hud paa sin højre Haands Pegefingerkno mellem sine Tænder og gentog halvhøjt en Sætning, som han havde vænnet sig til og fattet Kærlighed for: Vi har heldigvis godt Kram — rigtig solidt Kram ombord i hende!.

Saaledes sejlede man sammen, og saaledes havde enhver lidt efter lidt, ad naturlig Vej, fundet sig ind i den Rolle, der fortrinsvis passede for ham.

Det var en Dag i Avgust — Daniel Vibes niogtyveaarige Fødselsdag. At lade sig gratulere hjemme i Familjens Skød og dernæst om Aftenen drikke Punsch i Klubben, det

var ikke nok. Og en rigtig Svir med Middagsgilde og sligt anstod sig ikke — det modsatte sig idetmindste Familjen bestemt — saa nær op imod den store Sorg. Den unge Vibe lod da »Vildanden« proviantere særlig godt for Dagen og indbød nogle af de yngre og midaldrende Honoratiores til en større Sejltur, som muligvis endog kunde udstrække sig til næste Dag. Om det var den mulige Udsigt hertil, eller hvad det var, det er for saa vidt det samme: Dhrr. gav ikke Møde. Daniel Vibe kunde undvære dem, og han skulde vise det. Man gjorde Sejl og stod ud af Havnen. Vejret var ret lovende, og Garveren og Apothekeren stod paa Broen og ærgrede sig i Grunden over, at de ikke var gaaet med. Men de havde først faaet Indbydelsen paa selve Havnen, og de vilde dog holde paa Honnøren og vise, at de ikke tog til Takke med kun at optage den ledige Plads, som havde været forbeholdt »visse« Andre.

Afsted gik man. Chefen var i hvide Benklæder, lyseblaa Flonels Skjorte med Pjækkert over, Kasket med Floret og Ankerknapperne. Det blonde Kindskæg var vokset ganske »engelsk« ud. Han gjorde virkelig en stadselig Fødselsdagsfigur.

Om han sad tilrors? Naturligvis. Vinden var jo god og jævn frisk. Tommerup mente rigtignok, at Barometret derhjemme viste en faldende Tendens, men Daniel Vibe »spurgte ikke Vejret tilraads paa sin Fødselsdag!«

Chefen var kendelig oplivet af Frokosten i Hjemmet. Søren sad forude og saa' paa Horisonten og saa' op imod Skyerne og stak sin Kno i Munden. Det var nu hans Maade at give sit Besyv med i Laget paa. Og det kunde hverken mistrøste eller vildlede. Hvad Tommerup angaar, saa havde han hentet en Køjehynde op fra Kahytten og lavet sig en magelig Hvileplads agterude til Luvart, hvor han placerede den ene Madkurv og straks gav sig i Færd med den, saasnart man var kommen klar af Tønden i Havneløbet. Thi Sæbesyderiet var nu rent gaaet istaa, og det gamle Fugleskræmsel af en Pige, der, som den eneste Tiloversblevne af den forrige Husstand, besørgede hans tarvelige Ungkarlefornødenheder, havde denne Morgen erklæret, at naar Herren ikke gav hende tilstrækkeligere Husholdningspenge om Ugen, saa vilde hun aldeles melde sig fra Tjenesten. Tommerup havde for denne Gang stillet hende tilfreds, men havde dog ladet Kaffen og Smørogbrødet staa temmelig urørt, og der var en Skygge

over hans store, aabne Pande, da han med sin Kat under Armen gik ned paa Havnen for at gøre klar til Afsejling.

Den plettede Hankat havde Klavs Tommerup ikke kunnet nænne at lade blive ene hjemme. Den lave, gammeldags og — desværre — saa øde Bygning saa' idag kun altfor trist ud i Ejerens Øjne. Og han mente, at den ikke maatte tage sig bedre ud i Kattens.

Tommerups Familje var uddød der i Byen. Han havde faa Venner, ingen Fjender; og saa havde han sin Kat, og den hed »Jakob«.

Og dér laa han slængt paa Køjehynden, som var stoppet med Kork — fin, god Kork — og havde Jakob liggende over Knæerne; og Dyret missede mod Solen, som blinkede lidt uregelmæssigt gennem Skyerne, og snappede nu og da en lille Mundfuld, som Herren rakte den af en kold Kyllingevinge.

VIII.

Daniel Vibe var som sagt oprømt. Han vilde rigtig ud tilsøs idag, sagde han. Og Kursen blev sat ud gennem Fjorden.

I Indløbet passerede man et andet Dæksfartøj dér fra Byen. Det sejlede med Tørv.

Tørv og Kartofler var en ikke usædvanlig Fragt til den lille Købstad. Dæksbaaden havde svær Last, Tørvestablen hængte helt ud over Siderne, Fartøjet krydsede sig med Besvær op imod Strømmen.

Vibe spottede over denne Sejlads. Det er s'gu ogsaa en Forretning! sagde han.

Søren bemærkede sindig: Den Mand har alligevel sit Udkomme derved med Kone og Børn!

Naa! er der ovenikøbet Kælling og Unger med paa Tørven? lo Chefen.

De æder allenfals ikke af Tørven! sagde Søren. Manden har endog noget til Bedste, vil man sige.

Tommerup sagde intet, men hilste venligt derover til Manden, som svingede med Kabudsen.

Du skulde se at faa Dig saadan en Skude, Tommerup! sagde Vibe. Saa kunde Du ogsaa være din egen Mand; for derhjemme . . . .

Er det kun snavs! fortsatte Tommerup og strøg Katten ned ad Ryggen. En Tørveskude, som g a a r, er bedre end en Sæbe, som ikke skummer. Jeg vil kalde Dig for en stor Logiker, Daniel Vibe. Laan mig din Proptrækker!

Ja lad os drikke! sagde Chefen.

Og de drak. Den første Flaske Sherry var snart tømt. Man begyndte paa den anden. Søren skyllede Munden med hver Slurk, inden han sank den. Han mente maaske, at den derved fik mere Smag. Vin kendte han ikke synderligt til. Tommerup holdt efter Sædvane igen, men Vibe stak paa Varerne, som man siger; og Søren gjorde Besked paa Chefens Opfordring.

Klapperne var passeret. »Vildanden« nejede sig ude i aaben Sø. Chefen havde sat Kasketten paa Sned; hans ellers saa blege Ansigt blussede; han saa' ligefrem forsoren ud, og han følte det selv og havde Glæde deraf. Tommerup sad og striglede sin Kat og kiggede af og til op imod Skyerne og henover Kutterens Sejl.

Søren bemærkede:

Vi faar frisk Luft om lidt!

Hurra! raabte Vibe, men tilføjede kort efter: Skal vi rebe?

Aa ja, sagde Tommerup. Luf!

Der blev rebet. Og i de Eftermiddagstimer, der nu paafulgte og hvori »Vildanden« holdt Søen, foregik der ombord følgende:

Viben sad ved Styret, trods det at Vinden — som Søren forudsagde — kom friskere og friskere. Men Vinen gjorde sin Virkning

gældende. Chefen var køjter idag; han skulde vise, at han kunde sejle med sit Skib. Og han sejlede; og en ny Flaske blev trukket op, hvoraf Søren ogsaa tog sin Del og en ikke ringe.

Klavs Tommerup saa' lidt herpaa, saa forbød han Kutterens Matros at drikke mere.

Aa, lad Du ham bare . . . raabte Chefen. Jeg er desuden Kaptajn ombord, og det er min Fødselsdag!

Tommerup nikkede. Men da Fartøjet arbejdede meget i den krappe Sø og nu og da tog Vand over, saa puttede han sin Kat ind paa Brystet og knappede en Vesteknap over den, og saa satte han sig tilrette paa sin Korkhynde og saa' tilsyneladende ligefrem, men holdt i Virkeligheden Øje med enhver af Rormandens Bevægelser.

Søren drak og morede sig som et Barn. Han var allerede gennemblødt, men Vandet syntes at genere ham mindre end Jakob. Katten sad med Hovedet udenfor Vesten, men hvergang en Sø vaskede over og stænkede hen agter, trak Dyret Næsen til sig og nøs.

Hold kun lidt højere, Daniel! sagde Tommerup.

Søren stod oprejst med Hænderne paa Ryggen og holdt sig i det luv Stængestag.

Ved Tommerups Ord gjorde han en Grimace, som egenlig faldt udenfor Subordinationen.

Nej, idag skal vi sejle hende, — skal vi ikke, Søren? raabte Chefen.

Jovel! lo Søren og viste ligesaa lidt denne Gang som tidligere Flasken fra sig, som Tommerup ovenikøbet selv maatte række ham.

Luften blev efterhaanden mere og mere diset, Solen stod rødlig bag Skyerne, og det blev tykt i Vindøjet.

Jeg holder ikke af den Luft! sagde Tommerup og saa' sig tilbage ind imod Landet, som sank mere og mere hen i blaalige Toner.

Aa skidt! raabte, Vibe.

Jamen vi skal tilbage! svarede hans Kammerat. Den vil allerede være haard at krydse op imod, og vi faar den friskere endnu inden Aften!

Er Du kanske bange? raabte Chefen modig.

Idetsamme gled Fødderne fra Søren, og han satte sig lige ned paa sin Bag paa det dyngvaade Dæk.

Vibe blev bleg. Søren var oppe igen inden et Sekund; men Tommerup saa' strengt paa ham; og Søren syntes at skamme sig.

Det store Barn havde ikke vurderet Fødselsdagssherryen rigtigt. Den spritholdige

Drik havde været stærkere end Kutterens Matros.

Og saa kom det første Glimt og det første Skrald. Søen blev violet og graa med utallige hvide Prikker inde under Land, og en ejendommelig Susen hørtes.

Tommerup lettede sig ivejret og hvilede paa Knæerne. Han knappede endnu en Vesteknap, trods Jakobs synlige Uvilje, og derpaa lagde han Haanden paa Vibes Skulder.

Op! sagde han. Vi har Bygen over os inden faa Minuter; nu ingen Børnestreger!

Vibe gjorde Modstand.

Som Du vil! sagde Tommerup og firede paa Storskødet. Søren! klar ved Faldene! Lad gaa Pikfald; men lad Kloen staa! Klar ved Fokkefald!

I dette Øjeblik puttede Kutteren hele Snuden under i en usædvanlig høj Sø, som Rormanden ikke havde pareret. Søren holdt sig hængende fast i Mastebaandene; Vandet styrtede skummende agter og fyldte Styrehullet.

Vibe slap Roret og fo'r op af sit Hul som en Prop af en Flaske. Skuden krængede voldsomt over, saa at Bugen af Storsejlet slæbte i Vandet. Vibe fik ikke Balancen, rutschede ned ilæ; og overbord var han.

Lad gaa Fok! skreg Tommerup og stemmede med Foden Roret haardt ned i Borde. Derpaa drejede han sig lynsnart, snappede Køjehynden og kastede den agter overbord, hvor Vibes Hoved viste sig over Vandet.

Kutteren var skudt op i Vinden. Er der ingen Line? raabte Tommerup. Kap Klyverfaldet! kap væk med Kniven, Mand! Saa! nu et Stik med Linen om Aaren her, og saa ud med den. Han holder ved Madrassen derude. Ret saa! Fir paa Linen! Nu har han fat. Slap han Madrassen? Ja, lad den gaa. All right! Hal ind. Der er han!

Og Klavs Tommerup bøjede sit halve Legeme ud over Lønningen og halede sin Kammerat ind, som han derpaa uden Omstændigheder slængte ned i Kahytskappen.

Jakob, der var kommen i Klemme, mjauede ynkeligt; den blev sendt samme Vej bagefter Chefen.

Nu hjælper det ikke at klynke! bemærkede dens Herre.

Søren saa' helt angergiven ud:

Jeg har fortjent en Lussing, Hr. Tommerup. Jeg tænkte ikke, at det Pøjt var saa stærkt!

Du kan faa din Lussing, naar vi kommer iland! svarede Styrmanden. Nu skal vi se at

komme der. Tildæks med Sejlet! Ned med Kloen! Død og Helved, Mand; rap Dig! Der har vi Bygen! . . . .

Og han mumlede ved sig selv, idet »Vildanden« blev indhyllet i Tordenregnens og Skummets Fraade og laa krænget helt over paa Siden for den nøgne Rigning alene: —

Heldigt for ham dernede! Det slog akkurat til . . . . .!

IX.

Der laa, lige indenfor Indløbet til Fjorden paa den Holm, som fra gammel Tid kaldtes Karantæneholmen, en grundmuret, okkerfarvet Bygning med højt, teglhængt Tag og med Ruiner af Smaahuse og Haver rundtomkring. Bygningens Indre svarede til dens Ydre. En faldefærdig Soliditet, der havde beholdt Glansen af noget Stort, noget Regeringsagtigt ved sig fra den Tid, da Epidemier vare paa Mode og blev behandlet med respektabelt Hensyn af Avtoriteterne. Vi have i Landet flere saadanne øde Udhavne, nedlagte »Fæstninger«, hensmuldrende Depoter. Der er Stemning over dem, ligesom over gamle Slotte og gamle Militære.

Eftermiddagen var ved at gaa over — eller gaa under — i Aftenen. Og Aftenen havde fuldstændig en Høstaftens Karakter. Tværsover Holmen, nede fra den lille Havn og op til den øverste Skansevold, trak sig en Række forpiskede Træer, med alle de tiloversblevne Grene strittende ud til den ene Side, ikke ulig kasserede Redekamme og Tandbørster. Stormen — det var en Storm nu — susede i disse gamle Veteraner, men der var ikke blevet meget tilbage at faa fat i. Det stride, gule Græs udenfor Bygningens Vinduer ruskedes hid og did, og Vindstødene buldrede mod de udhvælvede Ruder.

I den store Stue, med Resterne af et sammenbragt Møblement fra Napoleonstiden (og Kejseren selv ridende i Silhouet paa Spejlet) sad Inspektøren. Hvad han var Inspektør for, det lod sig vanskeligt sige. Hvis han havde inspiceret sig selv, saaledes som han sad dér i den dybe Lænestol med blommet Betræk og Skyklapper paa Siderne, saa havde han befundet sig at være en respektabel Ruin, som den hele Holm: et »nedbrudt Ler«, Levningerne af en kraftig Mand, skulderbred, men nu krummet af Gigten og med en fugtig Glans i Øjet, som maaske kunde henføres til Hjørneskabet, hvis Dør bag ham stod aaben, og hvor

man saa' nogle Karafler, hvis Korkpropper, omspundne med Uldgarn, erstattede de hedengangne af Glas.

Foran ham paa et lille Bord stod en dampende Blandingsdrik, hvoraf han nu og da med rystende Haand tog sig et Nip.

Længst borte fra Lænestolen henne ved Vinduet i Gavlen sad en ung Pige med en Bog foran sig, som kunde ligne en Huspostil.

Hun havde læst; nu syntes hun med Opmærksomhed at betragte Søen derude.

Atter dukkede hun ned i sin Læsning; men hun tvang sig øjensynlig dertil. Man kunde formode, at Bogen — under disse Omgivelser — var bleven hende en af den Slags Nødvendigheder, som man underkaster sig, fordi meget omkring En er haabløst, fordi man, overladt til sig selv, paa en øde Holm, med en Fader, som ham derhenne i Lænestolen, ikke véd hvad man skal gøre med sin Ungdom og Sundhed, og ikke véd, hvor man skal gribe ind i Livets Gerning med sine Ønsker og med sine Kræfter.

Iagttog man hendes Øjne, naar de fra Bogen gled hen til Lænestolen, da kunde man læse unge Aars altfor tidlig Sorg i dem, Udtryk af en træt Afmagt overfor en Skæbne, hvis Braad Vanen kunde sløve men ikke til-

intetgøre. Men naar hun ligesom med en lille Trækning tog Øjnene til sig og — som nu atter i dette Øjeblik — sendte dem ud igennem Ruden til Verden udenfor, da blev Blikket videbegærligt. Og Videbegærligheden fremviste Glimt af en Resoluthed, hvortil den daglige Omgang med Søen muligvis kunde indeholde Nøglen.

Enhver Ruin har sit Punkt, omkring hvilket de hensmuldrende Rester kan holde sig længe, og Søen har Styrke og Friskhed for hver Dag. Den opløser sig ikke, førend Alt opløser sig. Og der er længe til den Dag.

Hendes Verden laa der udenfor. Den var lille eller stor, ligesom man tager det. I dette Øjeblik indeholdt hendes Verden og hendes Videbegærlighed en Baad, et Dæksfartøj, som for svikket Storsejl og klosrebet Fok i Solnedgangens røde Skær krydsede op gennem Indløbet til Fjorden mod Stormen og Strømmen, og som øjensynlig gjorde sit yderste for at klare Stenrevet, Nordreklapperne, ilæ af sig.

Pigen kendte Lodsernes og de faa andre Dæksfartøjer der fra Kysten. Dette Fartøj vidste hun ikke at henføre til nogen Ejer. At Situationen var fuld af Alvor, det havde hun

stedlig Kundskab nok til at vide. Hendes Opmærksomhed steg.

Saa! raabte hun i Angst.

Hva' er der? spurgtes der fra Lænestolen.

Hun overhørte Spørgsmaalet. Der syntes noget at være sprunget derude ombord. Ligesom en Søfugl med anskudt Vinge drev Fartøjet sidelæns; og Brændingen over Revet var nær — altfor nær.

Nej! raabte hun. Gudskelov!

Men hva' er der? lød det atter fra Lænestolen.

Aa, det er en Baad, som ... den var lige ved ... nu har den Kurs igen. Se selv!

Ikke Spor af Baad! stammede Inspektøren, hvis Vindu vendte i Vest, medens Gavlen laa i Øst.

De kan ikke lægge op til Byen, Fa'r; det er umuligt. Jeg tror ... ja jeg tror, gentog hun atter efter flere Minuters vedholdende Stirren ... at de kommer herover. De stakkels Mennesker, de maa være vaade!

Varmt Vand! sagde Ruinen. De maa have varmt Vand — og noget i!

X.

Fra den lille Baadehavn paa Holmen bevægede tre Mand sig op til den grundmurede Bygning. Den spinkleste i Midten blev støttet af de to stærkere paa Fløjene.

De lukkede Yderdøren op; der blev trampet lidt med en sjaskende Bilyd udenfor i den murstensbelagte Forstue, og saa bankede de paa og stod inde i den store Stue.

Godaften — undskyld! sagde Klavs Tommerup.

Med Forlov! sagde Søren.

Daniel Vibe sagde intet. De ledte ham hen til den haarde, højryggede Sofa. Han lod sig falde ned paa den, stønnede og syntes at sejle endnu.

Aa! brød han ud.

Den unge Pige var bleven staaende uvis midt paa Gulvet. Nu løb hun ud af Døren og kom straks tilbage med et rent Haandklæde og et Glas Vand.

Deres Ven er syg. De har vel — De har nok været i Fare?

Hun henvendte Ordet til Tommerup, der, drivvaad som han var, nikkede med nogen Forlegenhed over Situationen, og tumlede med Chefen som med et Barn.

Søren understøttede ham heri. Gulvet omkring de Tre lignede snart en lille Sø.

Var det ikke bedst ...? Vi har en Seng staaende! sagde Pigen.

Vibe var kommet sig lidt efter Anfaldet, rejste sig og slog ud med Armene.

Iseng! Hvem taler om iseng? Lad mig bare ...! og hans forvildede Blik søgte rundt omkring, indtil det standsede ved det lille Bord foran Lænestolen. Han slingrede tværsover Gulvet, snappede Glasset fra dets Plads og tømte det i ét Drag.

Ruinen i Lænestolen slog nogle store, bifaldende Øjne op og henvendte sig med sin brudte Stemme til Datteren.

Jeg sagde Dig jo nok ... varmt Vand ... og Karaflen! Og Inspektøren gjorde en Albubevægelse mod Skabet bagved.

Den unge Pige stod atter uvis. Hun vendte sit Øje med et Suk fra Faderen og syntes at spørge Tommerup til Raads.

Ja lad De os kun faa noget Varmt! sagde denne beroligende. Og hvis De skulde have nogle tørre Klæder ...?

Han pegede først paa Vibe, og saa paa sig selv og Søren; og han gjorde en Undskyldning for Gulvets Tilstand.

Inspektørens Datter blussede, skøndt der i og for sig ikke syntes at være nogen Grund til Rødmen i den Omstændighed, at tre af Vejret forslagne Fremmede, dyngvaade og medtagne af en haard Tur, gæstede den afsides liggende Holm. Hun vekslede nogle Ord med Lænestolen om det store Klædeskab paa Loftet, og derpaa forsvandt hun.

Der var nu de tre Mænd i Stuen — foruden Ruinen i Lænestolen.

Vibe sad igen i Sofaen. Han var synlig angrebet, synlig eksalteret, synlig angst endnu, og meget bleg. Han var det levende Billed paa en svag Karakter, der er undsluppet en Fare og endnu lider under Virkningen af Søsyge. Han dirrede af Kulde i det drivvaade Tøj; Drikken havde hjulpet lidt — men ogsaa kun lidt. Foreløbig sad han og virrede med Hovedet ligesom visse Uglearter i Bur.

Tommerup betragtede Genstandene i Stuen, saa godt som Skumringen tillod det. Hans Opmærksomhed for enkelte Stykker syntes at tyde paa gammelt Bekendtskab. Han forsøgte, men med grumme utilfredsstillende Resultat, at knytte en Samtale med Lænestolen.

Ruinen gav kun Enstavelsesord eller meget umiddelbare Sætninger fra sig, og endte med den Forsikring, at »nu kom der snart noget Varmt!«

Aa ja! sagde Søren, som morede sig med at lade sine Fødder sjuppe i Skoene under sine Skridt langs ad Gulvplanken; aa ja, det var i Grunden ikke afvejen — om ellers Hr. Tommerup tillader?

Ja, nu har jeg intet at indvende! svarede Klavs Tommerup. Hvad mener Du, Vibe? Holla, saa tag Dig dog sammen!

Men sligt laa udenfor Chefens foreløbige Viljesomraade. Han virrede med Hovedet, og der undslap ham kun Brudstykker af en Enetale, saasom: Aldrig sejle,mer' ... Den fordømte Kutter! osv.

Saa gik Døren op, og Husets Datter kom med Lys.

Nu kunde Herrerne gaa ind og klæde sig om.

Og Omklædningen gik for sig. Chefen lod sig hjælpe af og i Klæderne som et Barn. Paa Tommerups gentagne Opfordringer om heller at modtage den tilbudte Seng, svarede Eks-Chefen stedse med en Blanding af klynkende Gnavenhed og udfordrende Friskhed.

Nej, han skulde sgu vise, at ... etc.

Hvad han foreløbig viste ved det dækkede Aftensbord, hvor en stor Kande dampede mellem Æg, Pølse, Brød og Smør, det var, at han havde meget ringe Appetit men en saameget

større Trang til at lade Kanden og Karaflen vederfares Retfærdighed. Til Lænestolens synlige Fornøjelse blandede han sig et Glas og to Glas, og smed sig derpaa tilbage i Sofaen, idet han lyttede til den simple, kortfattede Fremstilling af Søturen, som Tommerup gav tilbedste paa egne og Kammeraters Vegne.

Men Simpelhed i Gengivelsen af noget saa Storartet, som Dagens Genvordigheder, var ikke Daniel Vibes Sag. Oplivet af Blandingsdrikken kastede han sig, alt medens han tillavede det tredje Glas, med illustrerende Tilføjelser ind i Talen, og da Tommerup som Følge heraf tav, fortsatte han alene.

Det var uhørte Rædsler, der var overstaaet. Og hvis han ikke selv havde haft det fordømte Uheld at snuble i det kritiske Øjeblik og gaa overbord — hvorved hans Færdighed i Svømning forøvrig ret havde faaet Lejlighed til at udfolde sig — saa . . .

Søren kunde ikke dy sig. Han kom til at le med et halvt blødkogt Æg og en Skive Pølse i Munden. Chefen blev vred:

Hvad griner din Drønnert af?

Tommerup lagde sig mæglende imellem. Den unge Pige, som sad noget borte fra Bordet, saa' næsten ufravendt paa Klavs Tommerup. Fra Lænestolen hørtes afbrudte Bifalds- eller

Forundringsraab, som Ingen syntes at lægge Mærke til.

Saa paakom der atter Chefen et Anfald af Svimmelhed. Hans Ansigt blev gulblegt, han rystede, og efterat han paany havde sat et Glas tillivs, traadte Taarerne frem i hans Øjne og han erklærede Klavs Tommerup for sin bedste Ven og Redningsmand.

Søren nikkede. Tommerup bad den unge Pige om at tage af Bordet.

Chefen vilde ikke iseng, ikke paa nogen Maade. Han vilde drikke med sin Ven og Redningsmand, han vilde klinke med Lænestolen; nu skulde de have det gemytligt!

Nuvel da! lo Tommerup. Saa lad os have det gemytligt!

Og han smilede til den unge Pige, som om han vilde sige: Vi faar lade ham løbe Linen ud!

Det var Ret! raabte Vibe. Du kan da endelig tø op.

Daniel Vibe var, uden egenlig at være musikalsk, en Ynder af Sang. Særlig laa den saakaldte Pavillon-Genre for ham. Unge Pengematadorer i smaa Købstæder (ogsaa i større) pleje ikke sjældent at dyrke denne Gren af Musiken. Der hører ikke særlige Forstudier dertil, andre end de, der kunne gøres paa

Stedet med en beredvillig Støvlehæl i Gulvet og en beredvillig Portemonnæ til Ansporing for de Skønne, der, ligesom Nattergalene, slaa de smukkeste Triller efter Solens Nedgang.

Daniel Vibe sang. Tommerup rynkede Øjenbrynene let og skottede til den unge Pige. Hun lyttede i Begyndelsen efter med et halvt Smil ad den løjerlige Fistelstemme, der blot kunde forekomme hende komisk. Ordene kunde hun vanskeligt opfange. Men pludselig satte hun Læberne sammen og gjorde en Bevægelse paa Stolen.

Nu skal Du tie stille! sagde Tommerup.

Hva'fornoget? raabte Vibe og slog en letfærdig Latter op. Maa vi nu være her!

Den unge Købstadmatador hørte aabenbart ikke til de finere Naturer. Maaske var han sig ikke engang selv Sangens Sjofelhed bevidst. Først ved et fornyet Blik fra Vennen, syntes han at give Agt paa den unge Piges Tilstedeværelse.

Naa ... ja ... Jomfruen! Jeg trode s'gu forresten ... Ha ha, lille Jomfru, De skal ikke blive bange. Da Deres Gamle endnu kom paa Skydebakken, saa førte han mig an ... De kan tro ...!

Klavs Tommerup rettede nogle Ord alvorligt til ham.

Godt! som Du vil. Du er min Redningsmand, er Du, og en Knop er Du. Kom her, lad os klinke. Og Jomfruen med. De skal bare ikke bryde Dem om noget, men ser De, naar man har været saa nær ved det, som jeg har idag, og man saa har ligget og svømmet i Kahytten bag efter . . . Hu ha; Tommerup, Du er min Ven. Og nu skal Du Pinedød synge, naar jeg ikke maa!

Tommerup søgte at tysse ad ham. Der hjalp intet. Tommerup maatte synge. Med sin sindige Mine og sit lille, lune Smil stødte han sit Glas mod Vennens og sagde:

Det er din Fødselsdag idag, og Du skal have Lov at le ad mine gamle »Rahbækkere«

Og saa sang han:

Jeg har det godt med hvad jeg har;
en Kende mere kunde vel ej skade:
men skal jeg, for jeg selv er bar,
min Næste med de fyldte Lommer hade?
Nej, Hvermand sit,
jeg har nu mit,
det kan Alverden ikke tage fra mig.

Den frie Luft, den Blæst saa sund,
den Sol, som paa den mindste Stakkel skinner;

paa dygtigt Arbejd dygtigt Blund,
god Appetit og friske røde Kinder:
Byd hvad I vil,
jeg slaar ej til,
om I for Penge sligt vil tage fra mig.

Og faar jeg saa paa Rejsen Bud
fra En, som gaar og venter mig derhjemme,
saa slaar jeg til, ja Herregud,
man kan ej altid selv sin Fart bestemme.
Saa blir vi To,
og I kan tro,
den Ene skal ej Nogen tage fra mig.

Efterat Vibe havde lettet sit Hjærte ved at erklære, at det var altfor sentimentalt for »voksne Mennesker«, udbad Søren sig Tilladelse til at sige noget, hvorefter han holdt en lille Tale til Hr. Tommerups Berømmelse i Kutteren idag, og endte med at lykønske Chefen til at der havde været En ved Styret, »som baade kunde passe paa sig selv og paa Skuden og paa de Andre!«

Atter indfandt Blegheden sig hos Vibe. Og da han havde slugt Stikpillen og tillige faaet Bugt med det opstigende Minde om Søens Rædsler, fæstede han et stift Blik paa Søren

og erklærede i en hul Tone, at det var »Vildandens« Skyld Altsammen. Det var den usleste Vildand og den usleste Kutter, han havde sét, og det var en Skam, at hans gamle Ven og Kammerat Tommerup nogensinde havde prakket ham den paa!

Tommerup smaalo. Men Søren tog Sagen alvorlig:

De kan stryge mig paa Listen med det samme, Hr. Vibe! sagde han; og De kan kalde mig en raa Matros, der ligger hjemme og driver og bestiller Ingenting — det maa De gærne. Det er ikke det værste, skal jeg sige Dem. For min Fa'r og min Bedstefa'r, de bestilte heller ikke andet, da de var i min Alder, end at ligge og sejle og skyde og fiske: og endda er den ene gaaet som ærlig Mand i sin Grav, og den anden gaar vel ligedan, og jeg selv med, uden at snyde en Mo'rs Sjæl for hans Penge og uden at være Bavian for alle liderlige Tøser. Men naar De kommer med Klager over Hr. Tommerup, saa vil jeg sige Dem, at De kan gaa hjem og lægge Dem. Og det skulde De have gjort for længe siden!

Men Søren dog! sagde Klavs Tommerup.

Aa, lad Du bare ham! raabte Vibe, som blev blussende rød og dernæst bleg igen og endelig — ja saaledes gaar det med svage

Karakterer ovenpaa store Kriser — gav sig til at græde.

Han satte sig, overvældet af Sindsbevægelse og Rompunsch, ned i Sofaen og lod Taarerne frit Løb. Søren stod betuttet, Tommerup lagde sin Haand paa Vennens Skulder.

Vibe saa' op igen og sagde klynkende:

Jeg sætter aldrig min Fod i Kutteren mere; aldrig!

Da maa vi dog se at komme hjem herfra engang! bemærkede Søren.

Jeg slaar Hul i den og sænker den, saasnart vi kommer hjem! rettede Vibe sig.

De skulde heller sælge den! foreslog den ufortrødne Søren.

Aldrig! var Svaret.

Ja, saa skulde De s'gu skænke Hr. Tommerup den; for han har fortjent den idag — og lidt til!

Vibe svarede ikke straks. Men endelig rejste han sig og slog ud med Haanden, saaledes som han havde sét de rejsende Skuespillere gøre det, og saaledes som han plejede, naar han holdt Taler i Klubben.

Tommerup, min Ven, min Redningsmand! Jeg skylder Dig mit Liv idag to Gange. Først, fordi Du fiskede mig op, og saa fordi Du sejlede os hertil. Jeg giver Dig »Vildanden«!

Tommerup søgte at gøre sig fri for Vennens Omfavnelse.

Du har glemt det imorgen, Daniel! smaalo han.

Hvad? Du tror jeg er fuld? Ja sig det kun! Men jeg skal vise Dig ... aa hør, lille Jomfru, vil De give mig Papir, Pen og Blæk ... Nej, det er mit Alvor ... Tak skal De ha' ... jeg skal kysse Dem for det siden. Se saa! Nu skriver den Gamle derhenne under som Vidne ... naa, han kan ikke mere! — Ja ja, saa skriver Søren og De selv, Jomfru. Og saa er Gavebrevet in optima forma, som vi Jurister plejer at sige. Og forresten kan Tommerup faa det registreret imorgen paa Kontoret! ...

Paa Papiret kom til at staa:

Herved skænker jeg, af egen fri Vilje og uden Tvang, Kutteren »Vildanden« med staaende og løbende Gods, Inventarium etc. til min Ven Klavs Tommerup som Erkendtlighed fordi han idag har frelst mit Liv.

Dato. Underskrifter.

XI.

Puh, det var det! sagde Klavs Tommerup en Timestid senere, da han kom tilbage i den

store Stue fra det Værelse, hvori han havde bragt sin højsindede Ven tilsengs og foreløbig givet ham under Sørens Varetægt.

Det er sørgeligt at maatte sige det, men den unge Købstadmatador og tidligere Ejer af Kutteren »Vildanden« var bleven bragt tilsengs i en meget beruset Tilstand. De Kys, som han, kort efter Fuldbyrdelsen af sin ædle Daad, med paatrængende Iver tilbød den unge Pige, var først og fremmest bleven tilbagevist af hende med Modbydelighed, og dernæst havde de foranlediget en skarp Tilrettevisning fra den ellers saa sindige Tommerups Side. Saa skulde der gøres Afbigt og drikkes Forlig — og saa var Daniel Vibe »færdig«.

Tommerup stod atter i Stuen. Inspektørens Datter spurgte ikke om Vennens Skæbne. Hun var optaget — sørgmodig, bittert optaget af en Andens Befindende.

Tommerup saa' til Lænestolen. Han kunde ikke skjule for sig selv, at Inspektøren ogsaa var »færdig« — og dertil i en ynkeligere, mere hjælpeløs Forfatning end den unge Fusentast.

De stod begge foran Lænestolen, hvorfra nogle glasagtige, stive Øjne stirrede op paa dem. Den unge Pige bøjede Hovedet. Den unge Mand berørte hendes Arm og spurgte

hende sagte, med inderlig Ærbødighed i den lidt ru Stemme: Maa jeg hjælpe her?

Hun vendte sig fra ham, for at skjule sin Skam — den Skam, som en Fader paaførte sin Datter.

Tommerup samlede Byrden op fra Lænestolen og sagde til Pigen: Vil De lyse mig i Forvejen!

Hun tog Lyset og gik foran ind til Faderens Sovekammer. Her hjalp de To hinanden — uden at der blev vekslet andet end de allernødvendigste Ord — med at klæde »Byrden« af og faa lagt Inspektøren tilsengs.

Saa sad de To igen i den store Stue med Lyset paa Bordet. Tommerup skænkede sig et stort Glas koldt Vand og tømte det hastigt.

Men De maa være træt! sagde hun. Vil De ikke . . .?

Han tog hendes Haand og forsøgte paa at faa det gamle Smil frem. Det lykkedes tildels.

Skal vi passiare lidt sammen? spurgte han.

Hun tog sin Haand læmpelig tilbage, lagde den hos den anden i Skødet og syntes at vente. Da han ikke ret kunde komme i Gang, hjalp hun ham:

Det er længe siden De har besøgt os. Hvorfor er det saa længe siden? —

Klavs Tommerup stod op fra sin Stol, gik lidt frem og tilbage, og sagde endelig idet han nærmede sig:

Maa jeg ikke tage Deres Haand? ... saaledes ... og tilgiv mig, men det har været en forstyrret Dag idag ... og ... ja ser De: naar jeg nu holder Dem i Haanden, saa kan jeg nok faa lagt til Rette, hvad jeg vil forklare Dem. Véd De ikke? ... nej naturligvis ... men jeg skal sige Dem, det er stedse gaaet tilbage for mig fra dengang, da jeg var her sidst. Og jeg vilde ikke komme her igen, uden for at bede om den Haand, som jeg nu holder ... Det er ikke min Skyld idag! skyndte han sig at tilføje.

Hun vilde gøre sin Haand fri; men Klavs Tommerup holdt i Reglen fast om, hvad han holdt paa. Hun lod den blive; og hun saa' paa ham:

Kunde De ikke have tænkt Dem, at det maaske gik daarligere her?

Han følte Bebrejdelsen. De sørgmodige Øjne indeholdt jo ligefrem en Anklage imod ham for Selviskhed. De bedre iblandt Mændene blive i et saadant Øjeblik røde i Hovedet og mumle. Det gjorde Klavs Tommerup. Han tog dernæst sin anden Haand og lagde den

over hendes, og han trykkede hendes i begge sine, og han mumlede:

Stakkels Pige, stakkels Barn. Ja, jeg er en Æsel!

Saa slog hun Øjnene ned, og han følte, at der faldt hede Taarer paa hans Hænder.

Dér stod han og dér sad hun, og han bøjede sig dybere og dybere ned over hende. Vindstødene buldrede mod Ruderne, Flammen i Lyset viftede. Storm var det udenfor, og Tommerup kunde under sine Hænder føle, at det var Storm indefter i det stakkels Pigehjærte. Hans eget blev ikke roligere derved ...

Hvad der nu vilde være sket? Ja, hvad plejer der at ske i slige Tilfælde? Vi vide det Alle, og dog ønske vi bestandig at faa det samme at høre ved hvert nyt Tilfælde. Men i dette Tilfælde lød derudenfor igennem Vindens Buldren med Et en lydelig Mjauen.

Tommerup spidsede Ører.

Samme Mjauen, blot mere ynkelig gennemtrængende.

Tommerup sprang — til ikke liden Overraskelse for den unge Pige — hen til Vinduet, rev det op og kaldte:

Jakob!

En Kat sprang op i Vinduskarmen, derfra ned paa Gulvet og derfra op i Sofaen.

Tommerup tog den leende under Armen og viste den frem for den unge Pige. Hun var bleven lidt underlig tilmode ved denne Afbrydelse; nu smilede hun ogsaa.

Det har sandelig været en forstyrret Dag! Min bedste Ven har jeg glemt ombord. Gud véd, hvorledes den har kunnet klare sig fra at drukne i al det Vand, vi fik ned i Kahytten!

Han lod sine Hænder glide kærtegnende henad Dyrets Ryg; derpaa slap han Jakob fra sig, og sagde alvorligere til den unge Pige, der havde rejst sig:

Jeg talte om »min bedste Ven«. Dér kan man dog se, hvilket et Menneske jeg er, at jeg har kunnet binde mig udelukkende til saadan et lille Kreatur. Men Jakob har gjort mig en Tjeneste i dette Øjeblik. Jeg var lige ved at blive ganske klejnmodig Og det har jeg ikke Lov til. For, hvor daarligt jeg har det, saa er her En, som har det langt værre; og ... ræk mig nu begge Deres Hænder ... nej dine Hænder, ikkesandt? Og lov mig saa, at Du vil staa Last og Brast ... nej, nu maa Du ikke græde ... kom saa heller her!

Og han aabnede sine Arme. Og den unge Pige kastede sig derind og lagde begge Hænder om hans Nakke og hulkede:

Jeg vil, jeg vil! Stol kun paa mig! ...

Og da Klavs Tommerup noget sent — Lyset var næsten brændt ned i Stagen — traadte ind i Baadsmandskabets fælles Soveværelse, saa kunde han ikke bare sig for at purre Søren ud og meddele ham den store Nyhed.

Naa! sagde Søren og slog sig paa sine Knæer. Det er nok egenlig Dem, der holder Geburtsdag idag. De faar allenfals Foræringer nok!

Ja! sagde Tommerup straalende. Og derpaa hævede han Lysestumpen og lod dens Skær falde over Daniel Vibes Ansigt, og bemærkede filosofisk:

Han snorker den godt ud. Igrunden er det hæsligt at se et drukkent Mandfolk. Tænk nu, om han var vores Bro'r, Søren! eller om vi havde en Fa'r, som . . .!

Han er et Asen! sagde Søren og gned sine Øjne. Men han har en god Forretning derhjemme!

Det har han! sagde Tommerup og pustede Lyset ud.

XII.

Og hvad saa videre? — Intet videre andet, end at Alt gik sin naturlige Gang, saaledes som det maatte gaa.

Anden Dagen efter denne Aften gik Klavs Tommerup op til sin Ven, den unge Vibe, der sad i den yderste Kontorstue, medens Husets Støtte, den gamle Exam. juris, arbejdede inde ved Siden af.

Daniel Vibes Holdning og Hilsen var maaske ikke ganske uden Forlegenhed.

Tommerup tog op af sin Brevtaske en Seddel, et halvt Ark Papir, som han præsenterede Vennen.

Vibe rødmede.

Jeg vilde blot fly Dig dette Papir tilbage, sagde Tommerup rolig, saafremt Du, hvad jeg formoder, handlede i Overilelse ved at skrive, hvad Du skrev! — Og Tommerup læste Seddelen højt.

Nej vist ikke! sagde Vibe og saa' lidt urolig ind til Stuen ved Siden af. Du har frit Lov til at benytte — det vil sige — Du kan betragte Kutteren aldeles som din Ejendom!

Her rødmede den unge Vibe endnu stærkere.

Tommerup saa' paa ham.

Du kan nok tænke Dig, Daniel, at jeg ikke vil presse Dig for et Løfte, om jeg end elsker at sejle med den Baad over Alt i . . . nej, ikke over Alt i Verden — men dog overmaade højt. Jeg vil blot vide, hvorledes vi

staar sammen; thi igaar undgik Du mig hele Eftermiddagen, efter at vi var kommen i Havnen. Enten sejler vi som hidtil, og jeg har som hidtil Lov at bruge Baaden, naar jeg vil, medens Du er dens Rheder og Chef — eller »Vildanden« er min, ærligt fortjent og ærligt skænket, og Du har da Lov at bruge den, ligesaa meget Du vil og presse den ligesaa galt Du vil . . .!

Vorherre bevares! udbrød Vibe.

Godt! sagde Tommerup med sit gamle Smil. Baaden er da virkelig min?

Ja den er. Fanden gále mig! sagde Vibe.

Tak! sagde Tommerup og knugede den unge Principals Haand. Men i saa Fald bliver Du heller ikke vred, naar jeg beder Dig bytte mig denne Papirslap mod et »rigtigt« Dokument derinde fra den gamle Ræv. For dette er jo hverken hugget eller stukket — efter hvad jeg kan forstaa. Og — Ærlighed i Kammeratskab, ikkesandt?

Kom med Papiret! sagde Vibe. Du skal faa et Skøde paa Fartøjet endnu i Aften i Klubben!

De vekslede Haandtryk. Tommerups var det gamle, Vibes var maaske af lidt yngre Dato. Men hvad siger forresten et Haandtryk?

Samme Aften fik Tommerup et lovformeligt Dokument i Klubben. Den nye Ejer af »Vildanden« vilde give Punsch, men den forrige Ejer undskyldte sig med Hovedpine.

Siden sejlede Tommerup med Søren ofte over til Karantæneholmen. Klubben blev derved forsømt. Man kan jo heller ikke passe alle Bestillinger. En Aften — det var usædvanlig daarligt Vejr med Høsstorm og Høstregn — kom Tommerup i Klubben.

Han lagde i Begyndelsen ikke Mærke til noget usædvanligt — mindst af Alt til, at man ligesom skyede ham. Men Apothekeren, der var Ven med Alle og tillige Avis for Alle, tog sin »Ven« Tommerup tilside og betroede ham under en Del Omsvøb, at Daniel Vibe adskillige Gange havde givet en Historie tilbedste om, hvorledes Tommerup havde drukket ham fuld ovre paa Holmen i Ledtog med den »fordrukne Inspektør og hans Tøs af en Datter« og derpaa narret Kutteren fra ham.

Tommerup strøg Regnen af sine Frakkeærmer, saa' ivejret, spurgte Apothekeren paa Æresord om det var sandt, hvad han berettede, og gik derpaa lige ind i det Allerhelligste, hvor Vibe sad og spillede højt og drak meget stærk Rompunsch iblandt Honoratiores.

Tommerup stod lige foran Vibe, førend denne bemærkede hans Nærværelse. Vibe blev bleg.

Hør, Daniel Vibe, sagde Tommerup: man paadutter Dig en gemen Streg. Jeg har efter ringe Lejlighed vist ærligt Kammeratskab overfor Dig! Vil Du her for Alle erklære, at Apothekeren farer med løs Tale, naar man beretter mig, at Du i min Fraværelse har sagt saadan og saadan om mig?

Der var Dødsstilhed i det Allerhelligste og de nærmeste Stuer.

Vibe slap Kortene og rækkede med lidt rystende Haand ud efter sit Glas:

Skal det — skal det maaske være et Overfald? tvang han sig til at spørge, idet han saa' sig omkring efter Assistance for mulige Tilfældes Skyld.

En af de Medspillende, 'som havde været en Ven af den gamle Tommerup, tog Ordet:

Vibe har her for os fortalt, at Tommerup har baaret sig saaledes ad!

Godt! sagde Tommerup og knappede en Knap i sin Frakke. Jeg opfordrer da min tidligere Ven og Kammerat Daniel Vibe til her paa Stedet at erklære, at han har faret med Løgn og Bagvaskelse imod mig!

Vibe dukkede Hovedet uden at svare.

De ser, mine Herrer, sagde Tommerup med en ganske liden Dirren i sin Stemme, at Hr. Vibe er stædet i Knibe. Hvad mig angaar, da har jeg Tid at vente — det har jeg bestandig haft. Paa en Æresoprejsning kan man imidlertid ikke vente altfor længe. Jeg afventer en skriftlig Æreserklæring fra min tidligere Ven til imorgen Middag. Jeg skal da ikke yderligere besvære ham, men blot oplæse Erklæringen her imorgen Aften. Skulde den udeblive, da erklærer jeg Daniel Vibe for en gemen Æreskænder og opfordrer Dem, mine Herrer, til at vise ham ud af Deres Selskab. Thi han passer ikke blandt respektable Folk!

Dermed gik Tommerup.

Den næste Formiddag kom en Erklæring til Tommerup. Den var affattet i de knappest mulige Udtryk og gik Grænsen mellem en Undskyldning og en Ikke-Undskyldning saa nær, at Modtageren bed sig i Læben og mumlede: Den gamle, durkdrevne Ræv!

Ikkedestomindre gik han i Klubben, læste Brevet op (Vibe havde Forfald) og henvendte derpaa følgende Tale til de Forsamlede:

Det er en Undskyldning, som jeg egenlig kun lige knap og nap kan være tjent med. Ikkedestomindre, den er mig formaliter nok, og jeg ønsker ikke at drive denne Sag videre.

Hr. Vibe har for stærk Assistance derhjemme paa sit Kontor; han er desuden Matador her i Byen, og jeg er — Ingenting. Dette er i sig selv nok, og jeg er forberedt paa, hvad det vil koste mig. Jeg skilles fra Dem, mine Herrer, i Overbevisningen om, at jeg, hvor ringe jeg endogsaa er, har et uplettet Rygte her i Byen. Dette er mig nok. Jeg vil nødig ved min Forbliven i Klubben give Anledning til Misstemning. Min Nærværelse her vil altid holde En borte, og De kan bedre undvære mig end ham. Tak for de Tider, vi have tilbragt sammen, og Levvel! —

En Maanedstid efter var Sæbesyderiet solgt, men Tommerup havde ikke solgt det selv. Det havde en Anden været saa venlig at besørge for ham. De spredte Fordringer vare blevne samlede paa én Haand, og denne Haand havde sat Klavs Tommerup ud paa Gaden med sit allernødtørftigste Tilbehør, derunder indbefattet Jakob.

Alt var blevet solgt, hvad der i mange Generationer havde tilhørt Familjen Tommerup; men derved var ogsaa Alt akkurat dækket. Kutteren »Vildanden« forblev i Klavs Tommerups Besiddelse, og han beboede den foreløbig. Man var i Byen saa taktfuld ikke at gaa ned og se til ham.

Dagen efter at han var flyttet ind i sin nye Lejlighed, spaserede den gamle Prip ud paa Broen. Tommerup stak netop Hovedet op af Kahytskappen. Den Gamle standsede og tog sin Pibe ud af Munden:

Hør, Hr. Tommerup, Søren siger, at der er Plads til Dem derhjemme i Skuret!

Hvadbehager?

Vi har sat de to Værelser — ja de er jo rigtignok smaa — istand til Dem. De vende ud i Vest; saa kan De se ud over Fjorden. Og saa deler vi Køkkenet. Saa kan De gifte Dem!

Dermed blev Piben sat paa dens Plads, og den Gamle drev af.

Tommerup saa' efter ham.

Lidt efter kom Søren.

Er I gale? raabte Tommerup.

Ikke det jeg véd af! sagde Søren. De kan da ikke leve med Kone ombord i Dæksbaaden. Allenfals da ikke med Børn!

Hvem siger at jeg vil gifte mig? spurgte Tommerup efter en lille mistrøstig Betænkning.

Søren spilede Øjnene op.

Naar man har Kærest' — og saadan en Kærest' — saa gifter man sig da. Med mindre man ... naa ja, men hvorfor ikke lade Præsten arrangere det? Saa gaar det glattere!

Tommerup kunde ikke tilbageholde et Smil: Jeg mener, Søren, hvad vi skal leve af?

Naturligvis sejle med Tørv og Kartofler! De tager vel mig ombord som Matros? ...

Klavs Tommerup sprang op og iland og trykkede Sørens Haand.

Tørvene; dem havde jeg glemt! raabte Tommerup.

Ja og Kartofler! tilføjede den nøjagtige Søren.

Og Firmaet Klavs Tommerup og Søren Prip sejlede virkelig med ovennævnte Fragt. Og det viste sig efterhaanden, at »Vildanden« med denne Fragt kunde føde sin Mand — og Kone og Børn med. Tørvene steg stadig i Pris, og Kærligheden derhjemme dalede ikke. Men om Hr. Tommerup, efterat Skuret var revet ned og et Hus bygget paa dets Sted og efterat »Vildanden« havde faaet en Ælling i Form af en mindre Dæksbaad, og efterat begge tilsidst havde veget Pladsen for en stor Jagt — om Skipper Tommerup til den Tid meldte sig ind i Klubben igen, derom melder Historien intet.





De 85 Snese Torsk og den store Kirke-klokke.

Jeg traf min Ven, hvor jeg altid var sikker paa ham. Det var i Købmandens »Agterlukaf«. Den store Sorg, der for nylig havde overgaaet hans Hjem, havde ikke klædt ham i Sort. Det var der ikke Raad til. Man kan jo ogsaa godt sørge i kaffebrune Benklæder og en blaa Skjorte. Det er ikke Benklæderne, der gør det.

Han saa' mig idetheletaget mere meddelsom ud, end jeg havde ventet. I Anledning af tredje Juledags Aften var der et større Selskab end sædvanlig i den lille Smøge. Der var, til Eksempel, 2den Læreren, som om Eftermiddagen havde holdt en Oplæsning i Skolen. Lokalet havde været fuldt; og alle de her Tilstedeværende sagde, hver paa sin Vis, Læreren Komplimenter. Der var bleven læst op af Dickens, af vor store Andersen, og af en mindre

Andersen, og man var begyndt og endt med en Julepsalme. Om det sidste var der ingen afvigende Meninger. Det havde været i sin Ordenlighed. Som ogsaa min Ven, Færgemanden Jaens, bekræftede, idet han ytrede: at ved Julen skulde man synge Julepsalmer og ikke Den tapre Landsoldat eller Sej, Matros, kun en Vending med Stavnen! — idet han for det sidste Punkts Vedkommende stærkt betonede det lidet Tidssvarende i at synge om aabent Vande, da Alt var lagt til derude.

Han gik videre. Han gik nærmere ind paa selve Oplæsningen; og ved denne Lejlighed var det, at ovennævnte Fortælling fremkom.

Alligevel — det er rart med de Børn — men alligevel . . . naa ja ja. Enhver har jo sine Begreber om Ildebrændsel.

Hvorledes det, Jaens?

Jo, saa sagde Konen, hun tændte op med Krølhaar. Hvorfor kan vi ikke ligesaagodt være glade over de Umyndige ved Fastelavn eller om Mikkelsdag?

Julen er Børnenes Fest! blev der svaret.

Javel, paa en Prik. Men hvad nu mig angaar, saa har det været lutter Bedrøvelighed. To af de smaa Jav-mig-i-Krog mistede vi i

Mæslingerne. En tog Vorherre paa ordentlig Vis af Inflammation i Maven; og en Dreng druknede for os her ret udfor Havnen. Hvorfor den Dreng druknede, det maa sandelig Vorherre vide; og véd han det ikke, saa véd jeg det endnu mindre, der dog var hans Fa'r og havde lært ham Svømmetagene.

Nej, lad os være Mennesker og sige, at Julen er de Voksnes Tid. Vi skal skaffe Føden tilhuse; vi har Glæden af det, vi kan da snakke fornuftigt om det. Saaledes som nu sidste Juleaftens Nat, da jeg kørte til Byen med de 85 Snese Torsk. —

Det var dengang, da I havde den store Kirkeklokke paa; hvad, Jaens? Ja den er god nok. Op med den! sagde En.

Hvorledes? spurgte jeg. En Kirkeklokke . . .

Lad mig bare, lad mig bare, Herre! Bryd Dem ikke noget om, hvad de snakker om dér. Det kommer Altsammen. Jeg skal sige Dem, Torsken faldt saa smaat ud for os hernede — rent galt — og saa de mange Børn — og Julen for Døren. Ja jeg siger Torsk. Købstadfolk skal nu immer sætte Ansigt op, naar den Vare nævnes. Torsk er bare noget Kommers for Folk fra Byen, saadan noget tosset Snak, som de skælder hinanden ud for. Men for os Smaafolk er det Livet og Maden. Og Maden er den

halve Føde. Og naar nu den bliver rent borte for os, netop naar vi skal have den derude, saa — hvadenten det er Juleaften eller Helligtrekonger, saa maa vi ud og tage den, hvor vi kan faa den. Vi maa være Prangere rent ud sagt. Ja, det er haardt for en Fisker at maatte sige det, og endnu haardere at maatte til det, og den sidste var min haardeste Tørn. Og det var den hellige Juleaften selv, om Eftermiddagen, og ... Kender De Vognmanden her Sønder ude? Naa ja, det er en haard Kammerat; en rigtig Knop forresten, og dejlige Ralliker har han at køre med, Stadskameler; den ene er saa sort som en Ovn, og den anden har Blis i Panden. Jeg kan kende de Bæster halvanden Fjerdingvej ude i Søen, naar jeg er ved at sætte iland, og naar de forresten er paa Stranden. Og den Nat var de ikke til at tage fejl af; ikke det, der ligner ... Hu, sikken en Tur, og sikken vi sled. Jo, det var en Juleaften; men der vankede hverken Svesker eller Gaasesteg eller tændte Lys eller nogensomhelst Slags kristelig Fornøjelsesbeværtning. Ikke et Øje; ikke et!

Jeg tænker nu immervæk paa, at det dog i Grunden er løjerligt, hvad for Forestillinger Grossererne og alle de Velhavende og Manufakturisterne og alle de fine Folk, vi kender fra

om Sommeren, — hvad de nu kan tænke dem til, at det ikke skulde gaa akkurat just saadan allevegne lige glædeligt, som hjemme hos dem selv, hvor de velsignede Unger blive proppede og stoppede netop paa denne hellige Aften. Men det forstaar sig: Julen er jo Børnenes Fest, og jeg vil ikke i Klammeri med Nogen derom, men blot fortælle, hvor jeg slap, at jeg havde hørt, at deroppe ved Flynderup-Leje skulde være saa mange Torsk, som de gik ud og tog paa Snøre; istedetfor at vi ikke kunde faa mere paa Snøren end som hvad ikke nævnes bør.

Og saa siger jeg til Hans Rasmus, Vognmanden, siger jeg: Hør, Rasmus, lad os gaa i Kompagni og tage Slæden og de to Kameler og dalre afsted op til Flynderup. For jeg har nogle Skillinger, som jeg vil sætte i Torsk, og jeg lejer Kørsel hos Dig, og vi tager derop sammen og ind til Byen, saasnart vi har Læs med det samme!

Og han sætter for, og vi op paa Slæden, og Hej! saa gik det med den Sorte og med Blis, og vi havde taget den store Kirkeklokke med, fordi Hans Rasmus, den Odder, havde smidt sit Klokkespil paa Landevejen sidste Nat; og uden Klokke maa man jo ikke køre i Slæde. Det véd De nok?

Jo, det véd jeg.

Ja, og Kirkeklokken, som vi kalder den, havde nu rigtignok aldrig sét en Kirke, hverken udenbords eller indenbords — det jeg véd af — men var en gammel Skibsklokke, som var kommet i Land ved en Hændelse. Og den slog nogle gebommerlige Slag med sin Knebel — saadan: Dungelung, ding, dung! Dangelang-ding-dang! Det var til at blive ganske ør og fjantet af. Men vi surrede den under Maven paa den Sorte, og dér hang den og gjorde den Sorte næsten lige saa tosset, som vi selv var. Men varskoe, det kunde den. Og afsted gik det.

De maa nu vide, at Vejen langs Stranden de tre Mil til Flynderup-Leje var jævn god for en Slæde, hverken mere eller mindre. Men det gik dog. Store Driver paa somme Steder, og bar Vej paa somme. Baade Rasmus og jeg havde skaffet til Middag hjemme, og Hestene havde ligesaa, og vi var alle Fire lige opsatte paa Turen. Og saa kommer vi da i Nærheden af Flynderup, og vi saa' fra Bakkerne langt ud over Søen, hvor Folkene stod saadan klatvis hist og her ved Vaagerne og pilkede og havde Haandsnører i Hullerne, saa at vi nok kunde formode, at vi vilde faa fuldt Læs tilbage.

Jeg skal nemlig sige Dem, at de Flynderup Fiskere har det forsaavidt godt, som der altid slammer til med Tang ind langs Stranden, og dér ligger saa Rejerne nedenunder Isen i det varme Dynd, ligesom vi ligger i vore Dyner — naar vi ellers har nogle. Disse Rejer er den bedste Mad, man kan byde Torskene paa en Snøre; og dér stod som sagt Folkene i Klatter en halv og en hel Milsvej ude over Isen, og havde deres Snører ned igennem Hullerne. Og nogle pilkede. Men de, som havde Snører, fik dog mest.

Inde i Strandkanten har de saa hugget Huller, som de stadig holder aabne, og hvori de har Ruser og Hyttefade, som de kommer Torsken i.

Naa. Vi kom af Slæden, og jeg snakkede med Folkene om Prisen, og naar vi var bleven enige, saa fik jeg nogle Snese fra En og nogle fra en Anden, og omsider, ud paa Eftermiddagen, just som Mørket faldt paa, saa havde vi femogfirsindstyve Snese Torsk paa Slæden.

Det var ellers stort Læs, det! sagde Hans Rasmus og saa' til Bæsterne. Men de mælede ikke et Muk, skønt jeg rigtignok syntes, at den Sorte mumlede noget for sig selv nede i Muleposen.

Vi tager den bare med Ro hjemefter! sagde jeg. Natten er vor egen, og Vejen er da ikke saa helt ilde, om den end kunde være bedre!

Jeg synes alligevel, at det er et farligt Læs for to Bæster! sagde Vognmanden. Du kommer vist til at lægge en Species Penge paa Fragten, Jaens!

Lad os nu ikke, som dog er gamle Bekendtere, staa og komme i nogen Uberegnelighed for den Fragt, Rasmus! sagde jeg. Men lad os hellere gaa indenfor i Kroen og styrke os lidt, inden vi skal under Sejl igen!

Som sagt, vi gik indenfor, og dér sad en Bonde oppe fra Landet, fra Myrderups Kanten af, og spillede Trekort med Staldmestren og en anden Person. Og havde jeg den Bonde her iaften for mig, saa kunde jeg dog have Lyst til at se ham efter i Sømmene udenbords, om han ikke trængte til en lille Kalfatring!

Kom De i Kortspil med ham? spurgte jeg.

Nej paa det Lav. Jeg spiller kun med Bekendtere. Og desuden havde jeg blanket mig fuldstændig af ved de Torsk, og hverken Rasmus eller jeg havde noget tilovers til at sætte i Kortbladene. Nej, men Bonden fortalte, at der var rigtig godt Slædeføre op over Myrderup og ad Nivaaby og Kongevejen, og den

var meget bedre end Strandvejen hjem, og den skulde vi køre.

Og saa kørte vi, som han sagde.

Det var mørkt, men Sneen lyste, og Alt gik saare godt i Begyndelsen. Rasmus og jeg sad først ovenpaa Læsset, men saa begyndte Bakkerne, og det blæste op, og vi gik ved Siden af og støttede Slæden, og Bæsterne hivede i Tøjet, og vi skød paa, naar der kom en Drive, og vi kom op forbi Myrderup, og nu havde vi det aabne Land for os, og der var et stort Mørke ud over Alting med Sne ind over Markerne, med et Hus hist og her, hvor der var et lille Lys, som gjorde En godt at se paa.

Og forresten ikke en Kat paa Vejen, hverken agende eller gaaende. Og saadan faldt Juleaften paa, og med Et, saa gik Bæsterne istaa.

Hva' er der? spurgte jeg, som havde gaaet i mine egne Tanker.

Ja, hva' er der! sagde Vognmanden, som heller ikke snakkede videre. Hyp! kan I komme afsted, hva'?

Og han langede en ud efter den Sorte, som var om Bagbord, eller Nærmer, som de kalder det paa Landet.

Men den Sorte han stod kun og slog med Kirkeklokken, og den klemtede: Dang-Ding-

Dang! ud over Markerne. Men Fartøjet rørte sig ikke af Flækken.

Nu bøjede jeg mig ned og kiggede paa Vejen forude om Hestene, for at se, om der ikke skulde ligge noget, som gjorde den Sorte bange.

Jo, der laa rigtignok noget, og véd De hvad det var? Det var frisk paakørte Skærver, som Vinden havde fejet Sneen væk fra. Og saa langt, som jeg kunde øjne, var der lutter blanke Skærver, rigtig store Kampestensskærver, saadan som man smider dem paa Bivejene, hvor de aldrig bliver kørt ned, og mindst i Frostvejr. Og da jeg skulde se agterud, saa havde vi allerede længe trukket over Skærver.

Nu skulde da ... Og saa bandede jeg den Bondetamp, som havde faaet narret os herop!

Men ligemeget hjalp det, og fremad skulde vi.

Hans Rasmus sagde Ingenting; men jeg kunde se paa ham, at han var indvendig gal. Han tog atter og drev til den Sorte, og jeg smed Trøjen, medens Rasmus beholdt sin, og jeg satte Skuldren til, og Vognmanden lokkede for Hestene — da han slet ikke er nogen Dyrplager — og med et Skub fik vi Gang igen paa Skuden, og saa gik det videre.

Det er naturligvis kun et Stykke Vej, at de Skærver ligger! sagde jeg. Lad os bare hænge i og slide lidt, saa bliver det nok bedre.

Ja, det er jo dine Torsk! sagde Vognmanden; men det er mine Bæster!

Ja og jeg betaler! svarede jeg.

Betaler Du maaske ogsaa Hestene og Slæden, naar de slider sig itu?

Naa naa, sagde jeg. Lad os nu bare være i Mindelighed. Det er dog Juleaften!

Jo, jeg skal love for det. Det blev en lang Juleaften, den. For, da vi havde kørt saa meget som en halv Snes Minuter, saa gik vi istaa igen. Den Sorte slog sine tre Slag med Klokken, og saa stod de begge, som de var groet fast i Jorden, og Slæden med, og alle Torskene.

Nu smed vi Trøjen, begge To. Der var jo ikke Andet at gøre. Og vi knaldede, og vi lokkede, og vi skubbede, og jeg tog Agebrædtet og satte det under Agterspejlet paa Slæden, og jeg sled som en Hest, for at faa Fartøjet afsted. Og saa gik det endelig med et Ryk.

Puh! sagde jeg. Og Sveden drev af os to Mennesker, og af Hestene med.

Og fem Minuter efter, saa stod vi igen.

Nej hør nu! sagde jeg. Og jeg saa' mig omkring ud over Mørket og Markerne, om der ikke skulde være en Gaard at øjne etsteds, hvor man kunde faa en Vogn eller friske Heste, eller bare saa meget som — ja jeg véd s'gu ikke selv hvad, men jeg stod der og gloede, og saa

lavede jeg mig til at slaa et Slag ind over Markerne; for Noget skulde der gøres, syntes jeg.

Du er da ikke gal? sagde Hans Rasmus. Her paa Vejen er der ingen Sne, men inde over Markerne drukner Du i den. Det maa dog engang holde op!

Ja! sagde jeg. Og der stod vi begge To og saa' ud over Landet; og det var ganske mærkværdigt saa faa Lys vi kunde øjne. Al den Stund, at det dog var Juleaften.

Hør! sagde jeg. Jeg faar en Idé. Hvad om vi tog Klokken af den Sorte og gav Blis den paa? Saadanne Dyr har mærkværdige Indfald; det kan jo være, at den Sorte ømmer sig ved det Rangleri under Maven, og at Blis bærer den mere taalmodig!

Ja saagu! sagde Hans Rasmus.

Jeg gjorde da Surringen los paa den Sorte. Den skævede til mig, da jeg gjorde det, men jeg syntes dog at den saa' helt lettet ud derved.

Kom nu, Blis! sagde jeg og stak Linen paa Klokken med to Halvstik om hende. Hun tog det ganske rolig, men ikke saasnart hørte hendes Kammerat at det klemtede under Maven paa hende, saa stod den Sorte ret op i Luften paa Bagbenene.

Kan Du dy Dig! raabte Rasmus og drev til den med Pisken. Men den Sorte stod og

dansede dér paa Stedet og faldt ned og fik Forbenet over Stangen og gjorde Blis ligesaa kulret, som den selv; og Slæden tog nogle Overhalinger fra den ene Side af Vejen til den anden, og jeg blev ganske urolig for mine Torsk.

Det gaar ikke, Hans Rasmus, det gaar ikke! sagde jeg. De Pokkers Dyr gaar hen og spilder mig hele Ladningen paa Landevejen. Hvem skulde nu anet, at der kan være saa megen Sjalusi til mellem Umælende?

Og den store Kirkeklokke slog nogle morderlige Slag under Maven paa Blis, og den Sorte skubbede hende, og Slæden tog nogle Overhalinger, som om den var et Fartøj i en halv Storm — men videre kom vi ikke med de 85 Snese.

Jeg faar dele Klokken imellem dem! sagde jeg. Saa har den Ene ikke noget at lade den Anden høre. —

Og saa gjorde jeg atter Surringen los om Blis, og fik med megen Møje hængt Klokken op mellem dem, saaledes at den snart slog mod Klyverbommen — hvad jeg vilde sige, Vognstangen — snart daskede imod den Ene og snart imod den Anden, og ihvorvel jeg nu ikke syntes at der kunde være nogen større Behagelighed ved det Arrangement, saa syntes Dyrene

anderledes; og ikke saasnart havde jeg gjort mit sidste Stik færdigt, saa tog Hestene Slæden med et Ryk, og jeg sprang til den ene Side, og Rasmus til den anden, og det kan nok hænds sig, at vi maatte hale ud bagefter, for at naa op til Fartøjet igen. Nu var der Gang nok i det.

Men det blev værre og værre med Vejen. Og snart stod vi stille igen. Og vi asede og sled og knaldede og lokkede; der var ikke en tør Trævl paa os længer. Jeg havde sprængt mine Benklæder og Rasmus havde flaaet sin Trøje, og — nok at fortælle, ved Klokken Ellevetiden kom vi ind i Hørsholms By, og det kan nok være, at vi ringede Julen ind dér. Og der kom en Vægter, og der kom Folk ud af et Sted, hvor der var Lys i Vindverne, og de begyndte at spørge, og de gloede paa os og paa Køretøjet. Og Dampen stod i den kolde Nat op fra Dyrene og fra Rasmus og mig, og trak ligesom en Røg hen forbi Vindverne. Jo, det var Juleleg, det.

Nu da; Hestene fik sig et Rugbrød, og vi To fik os en lille Forfriskning. Men den var kun ganske lille, for vi havde kun nogle faa Øre paa os; og vi vilde dog ikke tage paa Borg, formedelst det, at vi ikke var kendt med Folkene.

Sne var der ikke noget af, men den bare, blanke Gade, som Lysene skinnede ud paa. Og saa tager Rasmus Linerne, som om der ikke var noget ivejen, og siger: Hyp!

Javist. Han siger Hyp, og jeg siger Hyp, og de gi'er sig til at grine rundt om, og de siger Alle: Hyp, kan I gaa!

Men vi stod pænt stille.

Godaften, og glædelig Jul! siger saa en Stemme. Maa jeg faa Lov at tage lidt ved?

Jeg vender mig og skal til at se, og saa er det Skrædderens Søn dernede fra vort, en høj, køn, ung Fyr, som havde sin Kæreste der paa Stedet. Og han træder til med Pigen under Armen og spørger: Maa jeg faa Lov at tage lidt ved?

Skal I maaske være To om det Stykke Arbejde? brummer saa Rasmus. For det er jo en kilden Sag for en Vognmand, at Andre vil have mere Hesteforstand, end som han selv.

Og dygtig gal var han, fordi de grinede ad ham rundtomkring. Og det havde han igrunden ogsaa Ret til.

En kan vel gøre det! sagde Fyren sindig. Og han slipper Pigebarnet og gaar hen og klapper den Sorte og siger: Ho ho, Gamle. Kom min Dreng! —

Jo Pyt! siger Hans Rasmus.

Men Fyren lod sig ikke forknytte, og han giver sig til at klø Blis over Krydset, og hun begyndte med Ørene at gøre Dikkedarer, og havde den Sorte ikke været saa stædig en Kamel, saa tror jeg ogsaa at han havde faaet begge Dyrene med sig.

Men den Sorte holdt igen, og da Blis mærkede det, saa gjorde hun heller ikke videre ved det; for hun var nu vant til at rette sig efter Kammeraten.

Saa tager Rasmus Linerne og siger med sit mest brøsige Ansigt:

Se saa; lad nu de Narrestreger fare!

Og han smælder med Pisken, og smælder sig mere og mere gal, og Dyrene staar paa Bagbenene, og det knager i Slæden, og Torskene giver sig til at danse under Surringen, og jeg raaber: For Guds Skyld, Rasmus; lad os ikke komme ind igennem Vindverne med Fartøjet. For jeg tror ikke, at de køber Torsk derinde!

Og det samme mente alle de, der stode omkring.

Men saa siger Fyren: Hans Rasmus! siger han; hvis I vil lade den Pisk være, saa skal jeg faa Slæden i Gang!

Hæ! sagde Vognmanden tvært. Men han lod dog Pisken være.

Og saa stiller Fyren sig foran om Hestene og tager den Sorte læmpelig ved Hovedstolen, og saa varskoer han os To, at vi skulde passe paa.

Om Du ogsaa kan faa Slæden i Gang, siger Rasmus, saa kan Du dog ikke hekse Sne paa Vejen; det jeg véd af!

Der er Sne straks udenfor Byen paa Kongevejen! siger Vægteren.

Og Hans Rasmus og jeg satte os til Rette paa Slæden, og hvordan det nu gik eller ikke gik, og hvad Skrædderens Søn fortalte den Sorte i Øret, det véd jeg ikke, men allerbedst som jeg skal 'se til, saa springer Fyren til Siden, og Pigebarnet giver et Skrig fra sig, og Vægteren giver sig til at raabe, og alle de Andre omkring ham med. Og Gnisterne staar ud fra Brostenene under Dyrene, og vi fløj formelig henad Gaden, imedens Kirkeklokken gjorde en Allarm, som om hele Hørsholm By stod i Brand.

Og saa var vi ude paa Kongevejen, og det gik i Galop.

Puh! sagde jeg. Det var en Overhaling, den!

Men Rasmus Vognmand sagde ikke et Muk.

Saa gaar der saa meget som maaske en Timestid. Det var blevet meget mørkt og tykt, og saa begyndte det at sne, og Sneen

fygede, og snart var der bar Vej og snart store Driver tværs over Vejen fra Grøft til Grøft. Og ligesom vi er bedst i det, saa vælter vi i en stor Drive med alle Torskene.

Dér laa vi.

Det er da ogsaa forbandet! siger Rasmus.

Du skulde ikke bande paa den hellige Aften! siger jeg.

Aften er det ikke mere, og Helligheden mærker jeg ikke til! siger han.

Det var egenlig ogsaa sandt. For dér laa vi og rodede i Sneen, og jeg tænkte jo mest paa mine Torsk, og han mest paa sit Fartøj. Og nu skulde vi se at faa samlet begge Dele op — al den Stund, at vi begge er fattige Folk og skal leve af vort Kram, medens Tid og Lejlighed er.

Saa hører jeg bag mig Lyden af en stor, tung Vogn; og jeg drejede mig og kunde skimte Mennesker paa den, med et højt svært Læs i Ryggen.

Der er nok andre Folk, end vi, paa Landevejen denne Julenat! tænkte jeg. Men da jeg ser Fragtvognens Kurs og vor egen Stilling i Driven, saa render jeg til og giver mig til at klemte med Kirkeklokken, just som Vognmanden stod og baksede med Dyrene.

Holla! prajer de fra Fragtvognen.

Holla! raaber jeg. Haardt Bagbord, Folk; og fuld Kraft!

Men hvad enten de nu ikke forstod mig, eller de ikke kunde faa skiftet Roret hurtigt nok, saa kommer de brasende lige op i Driven midtvejs, og vi hører et Knæk, og dér ligger hele Fordevindsejleren, lige klos opad os.

Nu blev der jo en Allarm; for deres Læs var meget større end vort, og skøndt Driven var høj og tog godt af i Kæntringen, saa havde de nok alligevel faaet en Del spoleret hos dem; og de begyndte at skælde, og der var en Verdens Redelighed.

Hvorfor har I ikke Klokkespil? raabte de.

Hva'fornoget! svarede jeg. Har vi ikke baade Klokke og Ringetøj, og har jeg ikke varskoet?

Ja, hvad ligger I dér for, og spærrer Vejen?

Hvad ligger I selv for og spærrer Vejen? I kunde ha' givet hende Roret, som jeg sagde!

Hva'for'n Snak. Hvem er I?

Ja, hvem er I selv? —

Og saadan gik det en Stund. Men tilsidst fandt vi dog allesammen paa, at det var mest rimeligt, om vi hjalp hinanden, i Stedet for at bruge Mund. Og langt om længe fik vi begge

Fartøjerne paa ret Køl og kom under Sejl igen. Og jeg havde da faaet pillet mine Torsk sammen, og jeg tror ikke jeg havde levnet mere end en Snes Stykker i Driven.

Saa varede det Syv lange og Syv brede, som man siger, og vi kom igennem Sorgenfryd og Kongens Lyngby, og dér var Alt slukket og lukket for længe siden, og Klokken kunde vel være henimod de Fire. Ingenting kunde vi faa at give de stakkels Dyr, uden hvad der var levnet i Muleposerne, og deraf var den ene gaaet tabt; og Rasmus og jeg trængte ligesaa haardt som Hestene, og vi kunde ikke engang trøste os med den ene Pose, som Blis og den Sorte maatte deles om.

Hvad mig anberører, saa var jeg som lamslaaet i alle Lemmer; for denne evige Væren vaad af Sved og saa sidde og fryse eller gaa og snuble i Søvne, det var næsten for meget, selv for en Fiskermand.

Og naar jeg en enkelt Gang spurgte Rasmus, hvordan det gik ham, saa svarede han blot:

Jeg gør det ikke om igen!

Alligevel gjorde han det om igen, og det gjorde vi begge To, saa længe der var noget at tjene paa Torskene fra Flynderup. Men saa var der rigtignok ogsaa bedre Vej. Og Konge-

vejen tog vi ikke mere end den ene Gang. Og da vi nu var kørt fra Sorgenfryd og Lyngby, saa var Vejen lige saa krakilsk som ved Myrderup og Nivaaby; og ved Lundehusene sad vi fast igen, og endelig paa Morgenstunden, da det lige var ved at blive lyst, saa holdt vi udenfor Store Vibenshus.

Havde jeg nu blot laant et Par Kroner af Skrædderens Søn! sagde jeg til Rasmus.

Men han hørte det ikke. Han havde stillet sig opad Muren til Rejsestalden, og dér stod han og sov.

Saa kom der en klatøjet Staldkarl ud og spurgte mig, om han skulde give Bæsterne Vand.

Jeg lod bare, som jeg ikke hørte det, og Karlen stod og glode lidt paa os, hvorpaa han sjaskede af. Og saa stillede jeg mig op ved Siden af Rasmus, og dér faldt jeg ogsaa i Søvn.

De stakkels Dyr havde vistnok gjort det samme, for i Grunden holder Dyrene ikke længere ud end Mennesker. Og som vi stod alle Fire dér og sov, saa er der Nogen, som knalder højt lige foran os, og da jeg lukker Øjnene op paa Klem, saa ser jeg en af de bekendte store Delisjanser med rød Lygte paa Bukken og et Halmknippe. Og den havde

Fire for; men om det var i Anledning af Julen eller Snevejret, det kunde jeg ikke sige.

Naa, tænker jeg, her er da flere Folk, som heller ikke har været til Fest Juleaften.

Der kom en hel Række af den Slags inde fra Byen. Og alle skulde de frem forbi os, og vi havde ladet Slæden holde midt i Vejen.

Varsko! raabte de.

Haløj! raabte Hans Rasmus og vaagnede op.

Glædelig Jul! raabte jeg til dem. Kan I sige os, om der er Slædeføre inde i Byen?

Javel; kør bare væk!

Og vi trak til Siden, og de rullede frem; og jeg holdt mig for Næsen og tænkte, at jeg dog hellere vilde køre med Torsk, end med deres Fragt.

Saa kom vi da ind paa Østerbro. Og dér gjorde den store Kirkeklokke sig lystig mellem de høje Huse, og den slog sine Ding-dung-Dang; og havde Folkene været mindre søvnige af sig, end Københavnere ere, og især saa tidlig paa Morgenstunden, saa var de vistnok kommen til Vindverne. For nysgerrige er de.

Nu kom der blot et halvt Dusin Politibetjente hen til os. Det var de eneste Folk, der var paa Gaden; de gik og stampede af Kulden i Brostenene, og jeg har aldrig set saa

mange paa Gangen af den Slags Folk, især paa Østerbro.

Rasmus og jeg gik og halvsov paa den ene Side af det høje Læs. Og en af Betjentene kom og holdt den Sorte an; og derved vaagnede Rasmus igen, og han traadte frem og spurgte, hvad det skulde betyde?

Naa! sagde Betjenten. Jeg mente, at det var et herreløst Køretøj!

Nej! svarede baade Rasmus og jeg. Vi er rigtignok med! —

Hvad har I da paa Slæden?

Det er Torsk fra Flynderup. Fem og firsindstyve Snese; og en tabte jeg i en Snedrive!

Tæller Du dine Torsk i Stykkevis? spurgte han.

Nej, i Snesevis!

Ja saa! Men I kan ikke køre gennem Byen med d e n Klokke. Det kan I da nok begribe?

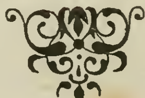
Aa hvad! sagde jeg. Nu er vi kørt med den over Nivaa og Hørsholm og Sorgenfryd hertil; og det har været et stivt Stykke Arbejde. Nu kan vi ligesaa godt køre med den ned til Højbro! — Og saa blinkede jeg hen til Rasmus og sagde: Mon ikke disse Herrer

skulde have Smag for en rigtig køn Torsk; hvad mener Du, Rasmus?

Og min Kammerat og jeg tog en Snes Stykker af Læsset, og Politiet lo og stak hver et Par Stykker i Baglommen; og saa kørte vi med den store Kirkeklokke og de 85 Snese Torsk gennem Byen! —

Nej, sagde jeg. Nu havde De kun 83!

Rigtig! Men dem fik jeg ogsaa godt solgt allesammen. Og saa havde vi glemt vort Slid. Og nu har De hørt den Fortælling om den Juleaften. Og der var rigtignok hverken Risengrød eller Gaasesteg eller Kage eller røde Lys. Og Ondt døjede vi, og det værker endnu i alle mine Lemmer. Men jeg siger bare: der er dem, som har det meget værre. For der er mange — grumme mange, gode Herre — som ingen Torsk har at sælge; ja ikke engang nogen at spise! Og hvad hjælper saa Juleaften? . . . . .





Et Brev.

Min kære Søster.

Jeg er »over alle Bjærge«, jeg bor i Søstaden Venedig. Jeg føler mig som en Dykker paa Havets Bund. For en Tid kan det være interessant nok, som en saadan ensom Arbejder paa Havets Bund at forsøge at løfte den sunkne Stad op over Vandspejlet. Men det er et melankolsk Arbejde, og Du kan ikke, som Du sidst sagde mig, lide melankolske Mennesker, fordi der altid er noget skævt ved dem: enten har de noget, som gnaver dem, eller ogsaa bestræber de sig for at faa noget, som gnaver dem. Og hvad skal det til? Det eneste, Du respekterer, er dog Tandpine; og herfor gives oven i Købet Læger.

Jeg sidder imidlertid i min Dykkerklokke. Og for at undgaa det, som jeg ikke maa være, vil jeg skrive mig ud af det. Jeg vil sende et

Brev fra Klokken op til Oververdenen. Egenlig burde jeg stile det til en af mine Venner. Men mine Venner ere saa underlige. Det er allesammen Hædersmænd, prægtige Folk; ellers var de jo ikke mine Venner. Men de skal nu altid ræsonnere. Den ene vil sige, naar han faar mit Brev: Saa! der er han igen med sin ordrige Stil. Har jeg nu ikke sagt ham mange Gange, at det gælder at koncentrere? Her faar jeg en hel Dykkerklokke fuld af Venedig. Jeg vilde være tilfreds med, kun at faa en lille Æske, ikke større end en Pille-Æske; enhver Pille maatte indeholde, om det saa var den hele Apothekervidenskab, men komprimeret; og der skulde være »Heksemel« i Æsken, saa at Pillerne ikke blev fugtige og boldnede ud! En anden vilde sige: Venedig, hm! Bare han nu maa være lidt forsigtig! Og han vilde slaa op i Schandorphs Doktordisputats: Goldoni og Gozzi, og læse de Sider, hvor Venedig skildres i den sidste Halvdel af forrige Aarhundrede; og han vilde have en Fornemmelse af, at Byen ikke har forandret sig stort siden, og han vilde endnu engang sige: bare han nu maatte være lidt forsigtig og ikke sætte sine Venner i Forlegenhed herhjemme!

En hvilkensomhelst af mine Venner vilde have noget at anke over, hvis jeg stilede

Brevet til ham; derfor skriver jeg til Dig. Jeg skal ikke trætte Dig med Vidtløftighed, og jeg skal ikke sætte Dig i Forlegenhed. Hvor kunde jeg det? Et Brev til en Dame holder altid igen paa Brevskriverens Pen. Det gør mere; det kalder Hjærtet frem paa Papiret. Og hvad man nu end vil sige om den Mérimée'ske Marmorstil og om Forsigtighed, saa gælder det dog om at vise Hjærtet frem, naar man vil forstaas af de bedste Læsere, af Kvinderne. Det har jeg gjort, saa længe jeg har skrevet, og jeg indser oprigtig talt ingen Grund til, at jeg heri skulde forandre mig, fordi der er Folk omkring mig, der holder af at gaa med Frakken tæt tilknappet.

Kan Du tænke Dig en Dykkerklokke? Ja — Nej! Behøves heller ikke. Thi selv om Du havde set en saadan Tingest, maatte Du abstrahere enormt for at blive klar over, hvad jeg egenlig mener. Min Klokkes Vægge ere nemlig udvidelige. De spænder over en By paa hundred og tredive Tusind Sjæle, og disse ere tillige med Paladser og Kirker, Broer og Baade sunkne ned paa Havets Bund, og ligger der nede, stille bortgemt, og lader Vandet strømme langsomt ind og ud, ud og ind, hen over deres døde Hoveder.

Jeg sidder øverst oppe i Klokkens Bund og har trukket Benene op under mig som en Mand, der ikke er uden Bekendtskab med Levantens Skik og Brug. Jeg føler Fugtigheden slaa op imod mig med sin ramme Lugt, blandet med Lugten af Appelsinskaller og Cigaretter. Jeg hører den stadige Lyd af skvulpende Vand, slæbende Trin over de trehundrede og firsindstyve Broer, og det evige Sjup, Sjup, Aareslagenes Lyd i de indsnævrede Vande, tilbagekastet af de høje Murflader. Jeg sér aldrig Solen selv, men dens blege, gullighvide Skær, der ved Døgnets Begyndelse er stærkt orangefarvet, ved dets Ende er purpurrødt som Tomaten, Kærlighedsæblet. Jeg taler om Døgnets Ende og Begyndelse! Jeg har i Grunden aldrig med Sikkerhed vidst, hvor naar det var Morgen og hvor naar det var Aften i den sunkne Stad. Undertiden har jeg oppe over mig, gennem den fine, flimrende Dis, anet Solen enten som en Orange eller et Kærligheds-æble. Jeg har da sagt mig selv, at det var Morgen eller Aften. Med Sikkerhed har jeg kun vidst, at det var Nat; enten en stjærne-besaaet, mørkeblaa Nat, hvor Kirker og Paladser, Broer og Baade sank sammen i uopløselige Grupper; eller en maaneoplyst, blændende Nat, hvor hvert Palads, hver Kirke

spaserede som en Kæmpe frem af sin egen Slagskygge, og, med Hovedet stolt hævet mod Himmelbuen, sagde: Se, her er jeg, Dogen! her er jeg, S. Marco! Hvem gør os Rangen stridig?

Og i en saadan Nat, som den her nævnte, var det, at jeg skrev . . . . dog herom senere.

Véd Du, kære Ven, hvad morbidezza er? Jeg skal forsøge at forklare mig. Ovenfor berørte jeg, at jeg sjælden havde set Solen selv. I de snævre Kanaler og de endnu snævrere Gader rage Murfladerne højt, lodret op i Vejret. Balkon mødes næsten med Balkon; Taggesimserne synes at ville kysse hinanden. Forneden er en Rende af grønligkoldt Vand; foroven en Strimmel Luft, et eneste Strøg med en Pensel, dyppet i Gullighvidt, der kun paa Helligdagene gaar over i Ultramarin. Igen den sunkne Stad; thi den Strimmel Luft foroven kunde ligesaa godt være en Strimmel glasklart Vand, hvor Lyset langsomt filtrerede sig igennem og dæmpet sank ned over Murfladerne af de stille, øde Paladser.

Ud af Balkonvinduet paa en saadan Bygning, et gammelt forfaldent Palads, titter et blegt kvindeligt Hoved. Det synes at være en gammel Mesters Billed. Indfattet i den byzantinsk-gothiske Loggias Søjler lyser det

med klare Farver frem fra Baggrundens Mørke. Ikke en Mine fortrækker Ansigtet. Den fulde, finttegnede Oval synes at svømme med bløde Konturer i det Væld af nedstemte Farvetoner, der omgiver det. Hovedet lever, aander. Det er intet animalsk Liv, men det Liv, som den gode Kunst indblæser sine Skikkelser. Man kan sætte sig paa den modsatte Balkon og stirre paa det. Ikke en Bevægelse, som røber Frygt eller Interesse. Panden, Kinderne og Hagen har alle tilsammen det samme næsten gennemsigtige Skær af en Bleghed, hvor den utilgængelige Fornemhed rækker Hungeren Haanden. Fugtigheden, der lægger sin glinsende Fernis ud over Murene, den af Solen aldrig helt gennemtrængte Luft i den snævre Kløft, utilstrækkelig Ernæring enten af et Lune eller af Trang, natlige Promenadeture paa Markuspladsen eller i Gondolen, et nedarvet Blod, der er for fornemt til at ville gennemrulle hele det sarte Legeme, en Lidenskab for en drømmende Fortabelse i Fortiden og for et uvirksomt Ophold i store, øde, halvkolde Rum, — en stille, selvfortærende Lidenskab med halvvaagne Drifter, der nu og da skyder sine Glimt ud gennem de store, mørke Øjne: og Du har et Forsøg paa

en Forklaring af den Bleghed, der kaldes Venezianerindernes morbidezza.

Og nu løfter Hovedet sig. I den aabne Balkondør, lænet frem over Ballustraden, staar den slanke Skikkelse. En fin, hvid Haand drejer en Oleandergren mellem de smaa Fingre. En tankeløs Leg. Bladene falde et for et ned i Kanalen under Altanen. Hovedet hælder sig udover og ser ligegyldigt ned i Vandet. Saa løfter Hovedet sig atter, og de store, mørke Øjne glider henover den Fremmede paa Balkonen lige overfor. Ikke en Anelse af Nysgerrighed i disse Øjne. Hvad er Du for mig? synes de at ville spørge. Du kom i Gaar og Du gaar bort i Morgen. Men jeg tilhører den sunkne Stad, og jeg er selv død, og havde jeg nogen Længsel, var det kun den, at være endnu mere hensunken i Forglemmelse — og saa at gaa paa Markuspladsen i Aften med en ny Vifte. Giv mig den, Du Fremmede; men forlang ingen Tak derfor!

Jeg har oppe i Norden kendt Kvinder af en saadan gennemsigtig Bleghed, med dette stillestaaende, overlegne, selvfortærende Udtryk i Ansigtet. Men de visnede hurtig bort. De syntes ved en Fejltagelse at være bleven udrevet af deres oprindelige Jordbund og omplantet dér, hvor de ikke kunde fæste Rødder.

I Venedig høre de hjemme, paa en Altan, udover noget Vand, med en Oleandergren i Haanden. Og man kan godt bringe dem Serenader; de vil ikke misforstaa det. Man kan hilse dem beundrende, og de vil ikke tage det ilde op. Man kan, hvis man er velskabt og smuk og beleven, for en flygtig Tid vinde deres Interesse, og de ville ikke tage Skade deraf paa deres Sindsro. Men vinder man deres Hjærte, saa dør de. De har jo ingen Kundskaber, ingen Ærgèrrighed, ingen Interesse for kvindelig Syssel, der kan udfylde de tomme Rum, som Kærligheden ikke udelukker. Under Asken brænder Gløden. De kaster sig med hele deres Sjæl ind i Kærligheden, skuffes, synker sammen og dør. Den Fremmede kan dog ikke blive og gøre sig til Venezianer. Kunde man, tror Du, præparere sig til saadan at staa selvanden paa en Altan, plukke Blade itu og se ned i Vandet . . . . . .?

Men, min Gud, hvad er dog alt det, Du fortæller mig? — Berolige Dig, kære Ven; det er naturligvis altsammen noget, jeg har paa anden Haand. Men Du, som selv er saa glad af Sind, saa ganske skabt for den Verden, Du tilhører, Du kunde, mener jeg, have godt af at høre lidt om de Kvinder, der tilhører den sunkne Stad. Det er dog altid rart at udvide

sine Kundskaber, især naar det kan ske paa en saa nem og behagelig Maade!

Maaske! Men hør — sig mig, gaar det altid saa sørgmodigt og trøstesløst til? Lever man slet ikke i Venedig?

Ih bevares! ... paa Markuspladsen!

Du har ikke været i Venedig og kender ikke Markuspladsen. Jeg vil forsøge en Beskrivelse. Heroppe fra Klokkens øverste Bund ser jeg dybt under mig en uhyre Marmorsal, hvor kun Loftet mangler. Salen er en langagtig Firkant; Gulvet er Marmorblokke, Marmorarkader langs Siderne; i Baggrunden de fem store Portaler til en Kirke, som slet ikke er nogen Kirke i vor Forstand, men et Kunstnertempel for den mest overdaadige Fantasi, baaret af Porfyr, klædt med slebent Marmor, oversaaet med Guldpailletter. I Salens ene Side rager en mægtig Søjle i Vejret, et helt Taarn, Kampanilen, S. Markus' Klokketaarn. Det er for stort, selv for min Dykkerklokke, som dog ellers kan udvide sig ganske antageligt. Det er den eneste Ting, der fra den sunkne Stad rager op over Vandspejlet. Langt borte fra kan Toppen af Taarnet ses; og naar Klokkerne ringe heroppe ved Solnedgang, saa bæres i malmfulde, alvorlige Toner Sagnet om den stærke Republik vidt over Sø og Land.

Det vilde ikke nytte stort, at jeg begyndte med at fortælle Dig om denne Kirkes orientalske Bygningsmaade, om Arkaderne langs Salens Sider, der bære de gamle og de nye Procurazier, Embedsboligerne for den gamle Republiks højeste Patriciere, om Kampanilens Bygmestre o. s. fr. Men naar jeg siger Dig, at Markuspladsen er den fælles, store Familjesal for Venezianerne, hvem Færdselsplads ellers er saa knap tilmaalt, saa vil Du i det mindste faa et Indtryk af det Familiære, der i Syden kommer sammen uden at fornærme gensidig, der blander sig i broget Mængde uden at rende paa Albuen, der morer sig kosteligt et Karnevalsdøgn igennem, og saa hilser og fjærner sig, og ikke indiskret snuser omkring i Krogene bag efter, for at fremtvinge en Fortsættelse, der ikke har været ønsket og som næsten altid vil skuffe.

Jeg har slentret saa ofte omkring i denne Sal, at jeg til Slutningen kendte de fleste Ansigter. Jeg har nikket til flere, er bleven hilst paa af mange, og har budt nogle Chokolade. Og hvem var saa alle disse mine Bekendte? Ja, Gud maa vide. Undertiden er der blevet nævnet mig et Navn, som havde en Klang saa fornem, at jeg uvilkaarligt maatte studse. Undertiden traf jeg i en snæver Sidegade, i en Butik eller i et aabent Værksted, paa en Bekendt fra

Pladsen, som da hilste og nikkede og derpaa gemytlig fortsatte sin Bestilling. Undertiden er jeg for halvanden Franc bleven roet omkring i en Gondol af et Individ, som med fin Takt tav stille, saa længe jeg tav, men som, da jeg henvendte et Par spøgende Ord til ham, med en gratiøs Haandbevægelse tilkendegav sig som gammel Bekendt. Jeg huskede da Fyren, med Trøjen kastet over den ene Skulder og Hatten paa Snur, slentrende med Herremine op og ned ad Marmorsalen; han traadte saa elegant i Marmorfliserne, som om han aldrig havde sat sine Saaler paa andre Gulve, og — ja det er jo sandt, han var født en Nat under Procuraziernes Arkader; hans Baad laa under Ponte della Paglia, Dogepaladsets Marmorbro; han roede Fremmede hen til og viste dem omkring i de gamle Paladser; han sov om Dagen under Markuskirkens Portal; han havde den Ære fra Fødsel til Død kun at slide Marmor.

Og hvilken Karl han var at se til! Han havde Miner og Gestus som en Adelsmand. Men det forstaar sig: hvorfra skulde Plebejervæsenet komme, naar man hele sit Liv igennem figurerer vis à vis med Dogen?

Jeg husker ham en Morgen lige efter Karnevalet. Jeg sad og halvblundede i Gondolen og lod den friske Vind fra Adriaterhavet, der strøg

tværs over Lidoen, svale min hede Pande. S. Markuskanalen var som uddød. Naar jeg af og til missende aabnede mine Øjne, saa' jeg gennem et Slør af Soltaage og Søvnighed den vidunderlige Stad glide mig bølgende forbi. Mere end nogensinde før syntes jeg da, at det var gennem Vandet jeg saa' den, at det var paa Havets Bund at jeg bevægede mig ... og saa kom afbrudte Erindringer af Nattens larmende Musik, af Sang og Guitarspil, af støjende Masker og stilfærdige Dominoer; og det gjorde mig yderligere forvirret med Hensyn til Tid og Sted, og jeg forelagde min Gondoliere det menneskelige Spørgsmaal:

Hvad Tid er det paa Dagen?

Jeg véd ikke saa lige, Deres Excellense. Excellensen morede sig godt i Nat?

Jeg saa' paa Spørgeren, og opdagede nu, at jeg havde fragtet en Bekendt fra Karnevalet. Han havde været i en karrikeret Admiralsuniform, og havde vakt Opsigt ved at sige Officererne og Damerne i de elegante Kaféer under Procurazierne adskillige Sandheder, som havde fremkaldt livlig Applaus hos de Civile. En Gondoliere véd Besked med mange Ting. Jeg havde trakteret ham splendid.

Jeg er ikke Excellense, Beppo!

Undskyld, Signore; hvad Land kommer De egenlig fra?

Jeg forklarede ham, at det laa langt borte. Han tog sin Hat af, strøg det store Haar tilbage, smilede og gjorde en aldeles ugengivelig Haandbevægelse, der maatte udlægges saaledes: Enhver, der kan komme saa langvejs borte fra, og som kan bebo et Værelse og ligge i en Seng i Venedig, maa selvfølgelig være en stor Mand. Bild mig nu bare ikke Noget ind!

Excellensen morede sig godt i Nat?

Nu smilede jeg.

Vi er ikke vant til Karneval under aaben Himmel, Beppo; og vi har heller ikke den Maskefrihed dér, hvor jeg er fra!

Bravo! (han sagde Bravo til Alting). Jeg saa' Excellensen spasere med den blegrøde Domino, jeg viste ham. Det er den smukkeste Dame i Venedig!

Den Gavtyv. Jeg hørte ham senere sige akkurat det samme til en Ven af mig om en anden Dame. Da jeg gjorde ham opmærksom herpaa, bøjede han sirligt Overkroppen, strakte begge Armene ud til Siden med fremadvendte Haandflader, og sagde:

Der er tusinde rige og fornemme Damer i Venedig. Og de er lige smukke allesammen!

Ja, kære Ven, jeg tilstaar ærligt, jeg spaserede hin Aften med den blegrøde Domino under Armen. Hvad kunde det nytte, at jeg vilde skrive til Dig om Venedig, naar jeg ikke skrev herom? Lad dem, der vil det og ikke kan andet, gaa fra og til deres Hotel med en rød Bædeker under Armen. Jeg har slet ikke benyttet Bædeker, men derimod Gsell-Fels; og jeg har set mig om paa egen Haand. Derfor har jeg nu dette mægtige, straalende, og dette afdøde, sørgmodige, et uendelig sammensat Indtryk af den forunderlige Stad, og jeg nedlægger det som Tribut for dine Fødder. Et Indtryk, blændende og betagende som Byen var, da Glæden svingede sin Piniekogle over den; et sørgmodigt, som Byen blev, hver Gang Festblussene slukkedes eller Maanen skjulte sig i Adriaterhavet. Du er menneskelig retfærdig nok til at kunne forstaa, hvor en saadan By maatte virke paa et modtageligt Sind, som d e n G a n g i det mindste behøvede saa meget som muligt Indtryk udenfra.

Jeg spaserede altsaa med min Domino. Jeg talte daarligt Italiensk, og derfor morede vi os maaske saa godt. Hvem hun var? Umuligt for mig at besvare. Hun var en Dame af Stand og delvis Opdragelse; »fornem og rig«, som Beppo sagde. Jeg saa' hende ikke uden Maske,

og da et lakajlignende Individ ud paa Natten nærmede sig hende, tog hun mit Æresord af mig, at jeg ikke vilde følge efter. Jeg vendte da om og gik tværs over Piazettaen ned til Vandet, hvor jeg naturligvis stod og udtømte mig i Gisninger, og svor for mig selv paa, at hun maatte være meget smuk. Jeg beholdt hendes Vifte, og jeg haaber nu for mig selv, at hun i det mindste maa være rig nok til ikke at savne den.

Jeg tilbragte flere Dage i Rad med at ro omkring i de snævre Kanaler og kigge op til alle de Balkoner, hvor en slank, bleg Skikkelse stod og plukkede en Oleandergren itu udover Rækværket. Jeg samlede den første Dag næsten en hel Baadfragt sammen af disse Blade, som faldt ned i Vandet, og jeg viftede mig saa ufortrødent med min Vifte, hver Gang nogle af disse store, mørke Øjne gled ned over mig, at Øjnene tilsidst fra deres melankolske Ligegyldighed gik over til Smil, og Beppo, som roede Gondolen, raabte: Fortræffeligt!

Endelig opdagede jeg, under en saadan Attitude, at en Fotograf, som stod oppe paa en Bro med sit Apparat, var i Begreb med at tage mig af. Det kølnede min Iver, og jeg var helbredet for den Gang.

Men jeg er ganske sikker paa, at Beppo, den Slyngel, vidste nogen Besked. Og havde jeg f. Eks. haft et Par hundrede Frcs. tilovers ... dog, hvorfor fortælle Dig disse Taabeligheder? saa meget mere som de maa ses under hine Dages Belysning og hine Dages Omgivelser. Man maa virkelig have været med til Karneval i Venedig, for at kunne høre paa Fortællinger derom.

Det var Livet, Du spurgte om. Du vilde have at vide, hvor der levedes; og jeg svarede: paa Markuspladsen. Det er virkelig heldigt, at alt Livet koncentreres her. Jeg behøver da blot at give Dig et Billed af Livet paa denne Plads, saa har Du hele mit Brev, Enden og Begyndelsen med det samme. Det vilde, det forsikrer jeg Dig, ogsaa være vidtløftigt, trættende og — maaske — lidt uforsigtigt, at søge Livet omkring i de snævre Kanaler, i de øde Paladser, hvor kun nu og da ved Aftentider et Lys glimter gennem Sprækken paa en Balkondør, og hvor man skal have en fast Haand, et uforfærdet Hjærte og Kommando over sine Nerver for at trænge ind — selv om man er ventet.

Markuspladsen, den store, fælles Familjesal, er om Dagen næsten ligesaa overladt til sig selv som en hvilkensomhelst anden Plads i den sunkne Stad. En og anden Skikkelse, med

Kappefligen smidt op over venstre Skulder, kommer drivende som en doven Fisk paa Fiskegrunden, mere baaren af Strømmen end følgende en bestemt Kurs. En fem, seks saadanne Fiske mødes, snuser lidt til hverandre,. og forsvinder hver i sit Hul. Men naar den synkende Sol har taget den sidste Afsked med Kampanilens højeste Top, naar Skyggen har lagt sig over hele Pladsen, og naar Mosaikerne i Markuskirkens Portaler kun glimter dæmpet som Stjærnerne langt nede imod Horisonten, saa fyldes lidt efter lidt Buegangene rundt omkring i den store Sal med Gæster. Endnu er det en mørk, utydelig Skare, hvis Summen lyder dæmpet, ligesaavel som Fodtrinene, henover de polerede Fliser. Men paa én Gang tændes den lange, dobbelte Række af Gaskandelabre ude paa Pladsen, Salen bliver glimrende oplyst, og som med ét Slag gaar det nu løs paa Latter, Samtale, Spaseren og Fremvisen af al den Rigdom og moderne Elegance, blandet med al den Armod og maleriske Fattigdom, som den sælsomme By indeholder.

Det er det kunstige Lys, der lokker disse besynderlige Væsener ud af deres dagsky Opholdssteder. Jeg har bestandig, hver Gang Tidspunktet kom, hvor Markuspladsen illumineredes, tænkt paa det store Nordsøfiskeri, hvor

en klart brændende Lanterne danner Midten af det Næt, der sænkes ned paa Havets Bund. Tusinder af Fisk strømmer i det Øjeblik til, smaa og store, skønne og hæslige, et Virvar af alle mulige fantastiske Former, der beskinnes af det blændende Lys.

De pudrer sig stærkt, disse Skønheder med den sorte Mantille hæftet i Nakkekammen, med de utrættelige Vifter, og med Spidserne af de smaa, blanke Sko uafladeligt tittende ud under den fortil korte Kjole med det fejende Slæb. De ville ikke nøjes med deres morbidezza; de véd, at det stærke Gaslys, der falder over det glinsende Pudder, forøger den trolddomsagtige Effekt af dette sygeligt Sunde, som den sorte Mantille indfatter og som staar i Pagt med Arkitekturen rundt omkring. Den første Aften betages den Fremmede aldeles. Det svimler for ham; han sammenligner, hvad han om Dagen spredt og enkeltvis har set paa en Balkon, med hvad der nu bølger ham forbi i Grupper, med hvad der nu tindrer ham imøde fra Øjne, som han kun trode kunde stirre livstrætte ned i stillestaaende Vand. Er der da to Byer, to Verdener i denne ene? og hvilken er den rette? — Han beroliges efterhaanden. De hører fuldstændig sammen, som det kolde, blanke Bæger og den ildfulde Drik. Naar nogen Tid er gaaet,

ønsker han i sit stille Sind, at Skønhederne fra Markuspladsen vilde gaa hjem og vaske sig.

Der er andre Gæster i Salen, som i Længden interessere mere end Mantillerne og Vifterne. De pudrer sig ikke; de har lejret sig omkring selve Kandelabrene eller om de herligt ciselerede Fodstykker paa de store Flagstænger udenfor Markuskirkens Portaler. De skjuler den gamle Mesters herlige Arbejder, de i Broncen udhævede Figurer, men de er selv saadanne i Bronce støbte Figurer, halvnøgne Mænd, Kvinder og Børn, rolige, plastiske Figurer, der lader Aftenens milde Brise og de flagrende Gasblus vifte henover deres Hoveder. De ere som sprungne ud af disse Omgivelser; Historien er draget henover dem, uden i det Væsenlige at forandre dem. De sidder paa deres egen Grund; denne Plads tilhører dem, netop fordi de ikke ejer saa meget, at de kan købe dem Tag over deres Hoved og Leje for deres Krop andetsteds. De ser uden Misundelse paa Promenaden under Buegangene. Promenaden er ikke nordisk forslugen, den frister ingen onde Instinkter Den Kop Kaffe, som drikkes inde under Buegangene, kan Manden ved Flagstangen købe sig for den Skilling, som han har tigget af den Fremmede. Han er Markuspladsens Barn; han fodres af det Offenlige, ligesom Duerne, de

berømte S. Markusduer, der ere til lige saa megen Gavn og til lige saa megen Pryd, som Venedigs adelig fødte Proletar.

Og naar saa Sværmen er forbi og Gasblussene er slukkede, saa bliver det undertiden Maaneskin i Venedig. Maanen behøver Ro og Fred for at kunne virke. Og hvorledes kan saa ikke Maanen skinne i Venedig! Tænk Dig, at have en Bygning som Dogepaladset at skinne paa! Forestil Dig det Højtideligste, det mest Fe- og Aandeagtige, og Du kommer dog ikke Sagen nær. Forestil Dig helst en Skov. Tænk paa en Nat, hvor Du er traadt ud af en Skov og har haft Søen liggende udstrakt for Dig. Tænk paa, hvor højtidelig stort alt var, som baaret paa stærke Piller; tænk paa, hvorledes Løvmasserne syntes at svæve i Luften og dog føltes som noget fast, massivt, der vekslede med skinnende Hvidt og dybe, mørke Skygger. Tænk paa, hvor Himlen syntes saa løftet, saa umaadelig ophøjet, netop fordi alt syntes at strække, at løfte sig, at ville ud af sit Hylster, at ville slaa med store Vinger, der drev Masserne opefter, opefter. Tænk paa Maanens Glans over Søen, der bestandig vilde have Dig ud til sig. Tænk paa .... ak, kære Søster, jeg har oplevet en saadan Maaneskinsnat i Venedig, som jeg kunde beskrive i et Digt, i Toner ud fra

en stor, slumrende Skov. Den Nat skrev jeg et Digt i Venedig, som kom min Stemning saa nær, at det endogsaa, da jeg vaagnede om Morgenen og gennemlæste det, bragte mig til at sove ind igen og drømme Natten om igen, — og det skal der meget til, for at et Digt kan gøre. Der er en ubeskrivelig Mængde af dragende Længsel i en saadan Nat, og den er ikke ganske sund. Luk Du nu derfor ganske rolig dette Brev og dine Øjne. Jeg selv har endnu en Smule at bestille. Jeg tager ud af min Skuffe et Instrument, som hedder en Fil. Med dette Instrument bearbejder jeg hint Digt, at det kan blive rigtig skinnende og blankt. Filens Lyd har en velgørende Klang; det vil Du maaske næppe tro. Den holder Sentimentaliteten borte. God rolig Nat.





Naar Mørket falder paa.

Hvad kan Klokken være? Jeg glemmer altid at trække mit Uhr op om Morgenen paa et fremmed Sted.

Jeg gider ikke rejse mig. Se ud i Gaarden!

Der er intet Uhr paa Ladebygningerne.

Se alligevel ud! Jeg kender mine Pappenheimere paa deres Trav, og Tiden gaar her nøjagtig efter Træskomarchen; — vi er jo et demokratisk Folk!

Min nuværende Vært og forhenværende Skolekammerat laa i Sofaen med et af de store københavnske Blade over sine Knæ. Hans Fødder vare smaa, og han holdt ikke stort Fodtøj, for at skjule det. Han drejede Hovedet bagover, saa at hans smukke Ansigt kunde smile hen til mig. Han var bleven fed i den Tid, jeg ikke havde sét ham, og Trækkene, som for ikke mange Aar tilbage havde for-

uroliget saa mangt et ungt Pigehjærte i Hovedstadens Kredse, viste allerede nu et utvetydigt Anlæg til at gaa i Blomst. Under vort tempererede Klima bevare vore unge Piger sig endda taalelig længe fra at gaa i Frø. Vore unge Mænd gaa utrolig hurtigt i Blomst. Man rejser bort paa nogle Aar, og et eller andet Sted ude i Verden, en drømmende Aftenstund, lader man de friske, opvakte Ynglingeansigter fra Hjemmet drage langsomt forbi i Hukommelsen. Revuen ender, som alle Revuer, med at man roser Troppernes Holdning og lader blæse Fanfare. Man kommer hjem. Ak, hvor forandret!

Min Vært, som slet ikke har andet at gøre her end at lade sig fotografere, ligger i den Sofa, som han tilligemed en Gaard paa 4—500 Tønder Land, god Jord, har arvet efter en Slægtning langt ude. Han besøgte denne Slægtning engang medens han endnu officielt studerte Jus og sub rosa skrev smaa Opsatser i den frisindede Presse. Min Ven havde ikke den fjærneste Tanke om ved dette Besøg at ville gøre et coup; — men han kedede sig i Byen og trængte til lidt Landluft. Hans Ungdom og Godmodighed, som han havde faaet gratis efter sin Fader, indtog hans gamle, sære Slægtning for ham. Da han var rejst bort, savnede den Gamle noget i sin daglige Omgang,

og skrev efter ham næste Sommer. Den Gamles Død, som paafulgte kort efter, gjorde den tre-diveaarige stud. juris til Gaardens Ejer. Nu ligger han i Sofaen med brede, runde Skuldre, stor Haarvækst, med et lille skeptisk Smil om Munden, der slutter sig varsomt om den vel-lagrede Cigar, og siger en lille Vits om sine egne Folk.

Han har ikke giftet sig. Han tager i Ter-minstiderne, og forresten hver anden, tredje Maaned til Hovedstaden, hvor han altid møder godt klædt og altid gør en god Figur. Man paastaar, at han her og der gør Kur, men jeg har talt med en af de paagældende Damer, og hun har betroet mig, at det ikke har nogen Art paa sig. Rimeligvis er det kun Levningerne af gammel Vane. Han gør engang imellem et lille Ungkarlegilde, medens han opholder sig i Byen, for sine gamle Venner. Han har engang været i Paris i tre Maaneder, og har bragt en Del franske Bøger hjem med. Men han læser dem kun halvt. Han bryder sig ikke engang om at skære dem op, for at det skulde se ud, som om han læste dem tilende. Han holder alle de større Blade, er Medlem af den sidst dannede Vælgerforening i Sognet, og har for nylig underskrevet Adressen til Konsejlspræsi-denten.

Jeg saa' ud i Gaarden. Bag Ladebygningens høje Tag var Solen gaaet ned. Det var Ugens sidste Dag, og Dagen var endt. Tværs over Gaarden, i skraa Retning fra Udhusene og over til Forvalterens Kontor, kom Folkene, som skulde hæve deres Ugeløn, i en Række parvis eller en efter en. Noget borte stod enkelte af Gaardens faste Folk, Karle eller Piger. De snakkede sammen eller vekslede nu og da et Par Ord med de Forbigaaende. Alt gik saa dæmpet, roligt af, som om Stilheden fra den synkende Sol var gaaet over i Gemytterne. Den gule Lænkehund sad ovenpaa sit murede Hus, som om den var støbt i Terrakotta. Jeg faldt i Tanker med Haanden støttet under Kinden og Armen i Vindueskarmen.

Du sagde . . .?

Jeg vendte mig fra mine Betragtninger af Gaarden indefter mod Værelset, hvorfra et Spørgsmaal kom, som jeg havde overhørt.

Undskyld, jeg forstyrrer! sagde min Vært.

Intet at undskylde, jeg saa' paa Folkene.

Du kan maaske bruge dem?

Hvadbehager?

Staffage, mener jeg. Spis bare væk. Uagtet — Kosten er noget ensformig.

Aa — det er som man tager det!

Unægteligt. Hvis jeg bare gad rejse mig, skulde jeg give Dig Navneliste og Randgloser. Naar jeg har fortalt Dig om Numer Et, følger hele Rækken af sig selv.

Du er stedse summarisk!

Naturligt — som Landmand!

Samtalen gik atter i Staa. Jeg vendte mig om til Vinduet og saa' paany ud efter Folkene. Der var en lille Sammenstimlen udenfor Forvalterens Dør. Enkelte Fruentimmer stod der og ventede paa deres Mænd. Efterhaanden, som disse kom ud, fik Kvinderne dem under Armen eller ved Trøjeærmet, og Parrene gik deres Vej. Den sidste Kvinde, som stod og ventede, var høj og rank. Trækkene kunde jeg ikke se, og det var i Grunden ogsaa ligegyldigt. Jeg sad i en halvt fraværende Døs og brød mig ikke stort om, hvorledes Folk saa' ud. Da den, hun ventede paa, kom ud, gjorde hun ikke som de andre. H a n gik nogle Skridt i Forvejen, saa fulgte h u n. En Karl sagde nok noget til hende. Hun havde glemt en lille Bylt, som laa paa Jorden. Manden vendte sig, løb til, rev hende haardt i Armen, og snappede selv Byldten. Der blev Latter omkring dem. Jeg kunde høre den. Manden frem. Han skreg højt. Om Nogen vilde . . . saa kunde de bare komme! osv. Hun havde roligt fortsat sin Gang.

Han saa' sig om efter hende. Saa fulgte han, drejede sig rundt, rystede Næven mod Karlene endnu en Gang, og saa var de begge ude af Gaarden.

Hvem var det?

Jeg forklarede saa godt jeg kunde, hvem det var, jeg mente med mit Spørgsmaal.

Naa, ikke andet! Det er rimeligvis ham, Søren Sandgrav.

Søren Sand —?

Grav! Han bor i saadan et Hul. Han har ejet en større Parcel en Gang, men satte det over Styr altsammen. Nu gaar han og Konen paa Arbejde her. Der er en Rede Unger derhjemme; han banker Konen — af Skinsyge, siger man, skønt hun ingen Anledning giver.

Hun giver ham ingen Anledning?

Nej; det paastaar de da Alle. Ikkedestomindre banker han hende. Naturligvis er han et Asen, og noget galt maa der rimeligvis være ved hende.

Hvorfor siger Du nu det?

Ha, ha! Du er ubetalelig. Tjen mig i, at række mig en Cigar. Saadan. Og lidt Ild. Tak. Hvorfor skulde der ikke være noget galt ved hende?

Nej, Du har Ret; hvorfor skulde der ikke?

Altsaa enige! Lad os bare være enige. Disputere fører som bekendt ikke til noget, og allermindst med mig. Det stammer naturligvis altsammen fra Misèren. Naar Folk først komme saa langt ned i det, saa blive de nogle Asener. Hvorledes skulde de kunne undgaa det? Jeg gik i Begyndelsen og tog mig lidt af Sagerne her ude omkring. Men jeg blev snart færdig dermed. De Fattige slog mig Plader, de mere Velhavende grinede ad mig. Jeg ærgrede mig lidt, indtil jeg havde faaet et System. Saa gik det.

Og Systemet? om man tør spørge?

Meget simpelt. Man hjælper de Fattige ved at give dem Arbejde, og saa lader man Forvalteren gøre Afregning med dem. Det Øvrige kommer En ikke ved. Bliver de syge, saa er der Sygehus med fri Lægehjælp, som vi betaler. Er de dovne, saa bliver Skaden deres egen. Jeg kan ikke forhindre dem fra at faa de mange Børn. Egenlig talt er de gunstigere stillede, end vi Andre, saa meget mere, som de slet ikke kende til at kede sig, eller, hvis de kede sig, saa slaas de. Hvad gør vi andre?

Jeg rejste mig.

Du har Ret. Vi slaas ikke!

Jeg saa' ned paa min Vært. Han blæste Røgen fra sig i smaa Ringe. Hans Skuldre var saa runde, hans Haar saa yppigt, hans Pande saa blank. Han hvilede saa trøstigt, elegant i sin Magelighed, paa sin arvede Sofa og sit System.

Det falder Dig aldrig ind, at gaa ud og snakke med Folkene her omkring? spurgte jeg, idet jeg tog min Hat.

Han smilede.

Du er virkelig ubetalelig. Jeg sagde Dig jo, at jeg gjorde det i Begyndelsen, men det forbød sig af sig selv. Det er umuligt i Længden. Det er Kedsommeligheden selv. Man kan høre paa Dig, at Du aldrig har været Landmand.

Men Du er det!

Jeg be'r! Hvor skal Du hen?

En lille Aftenpromenade!

Paa Fangst? God Fornøjelse da. Man maa jo ikke ønske god Lykke. Vil Du have en Seddel vekslet? Jeg raader Dig til kun at give Smaapenge ud ad Gangen. —

Aftenen var nu fremrykket. Da jeg var ude af Gaarden og havde Landevejen for mig, med dens frodige Grøfterabatter, dens Hækker, og Piletræerne, hvorigennem man saa' Markerne og Lyngbakkerne, slog hele denne fugtig-

krydrede Aande mig i Møde, som ingen glemmer, naar han en Gang har indsuget den, og som hæfter ved Aftenlandskabet ligesaa vedholdende som Fernis ved et Maleri. Jeg fulgte Hovedvejen et Stykke, drejede saa af ad en Sidevej, og gik lige ud, paa maa og faa.

Der stod en Granskov med sin mørkviolette Banke og sine savtakkede Rande op over Marken. Mod denne Baggrund drev en Røg i en langtrukken, viftende Stribe. Da jeg kom lidt længere op ad Vejen, saa' jeg Skorstenspiben, hvorfra Røgen udgik. Derpaa Taget, og endelig Huset selv. Det laa nede i et Hul med nøgne Skrænter. Maaske bode Søren Sandgrav her.

Jeg havde ikke tænkt paa selve Navnet saa længe jeg spaserede. Jeg havde tænkt udenom Navnet, paa mange Ting, som den lille Episode satte i Bevægelse. Jeg standsede. Her saa' saa forladt og øde ud. Naar Aftenhimlen er klar, skyløs, kun med en Kende Rødstensrødt nede over en mørk Skovkam, har den altid for mig noget stirrende, haardt i sig, som om den pintes af et Syn, den ikke kunde bortjage saa lidt som afhjælpe. Aftenhimlen ser saa meget. Den slutter Dagen af og kan dog ikke give noget synderligt Haab om Be-

dring den kommende Dag. Den kan undertiden svøbe sig i et Farvegevant af alle Purpurets Afskygninger som for at holde Sorgen ude — ligesom en Drømmer og Tvivler, der dykker sig i Musik for at holde Livet ud. Der ligger Taarer bag den stærke Aftenrøde. Almuen har et Mundheld herom. Man er dog altid hjulpen, naar man véd, at det bliver Regn næste Dag. Saa véd man noget. Men denne skyløse Stirren, som slet ikke giver noget Løfte, dette haarde Rødstensrødt, det er saa trøstesløst; omtrent som naar man læser i en videnskabelig Bog, at der er tre af fire Chancer for at en Mand dør, som har denne eller hin Spire i sig til sin Opløsning. Nej Morgenen, især med lidt frisk Blæst! —

Nu faldt Navnet mig ind ved at se dette Hus. Jeg rettede mine Skridt nedefter, og standsede atter. Jeg hørte Sang.

Der stod en Ged og ruskede Græs af ved Vejgrøften. En Dreng, ikke større end Tobak for en Skilling, sad med de nøgne Fødder i begge sine Hænder og passede paa Dyrets Bevægelser. Han var tydelig nok bleven for tidlig gammel. Dette saa' man dog kun af Ansigtstrækkene. Kroppen var sundt udviklet, lille, kortstammet og tæt. Saadan vilde ikke et Proletarbarn have set ud i en Købstad.

Landluften gør Forskellen, selv om Pryglene ere de samme. Bag Geden laa endnu en anden Lille, som ikke var kommen ud over Kravleperioden, og hvis Køn foreløbig efter Beklædningen ikke lod sig bestemme.

Drengens Opmærksomhed syntes at være ligelig delt mellem Dyret og den lille Kravler. Alt imedens han røgtede sit dobbelte Hværv og bankede de to store Tæer imod hinanden, sang han med en skarp lille Stemme og langtrukken, tydelig Betoning:

Jeg vilde mig ud i Marken ride,
turde ikke sadle en Hest:
Alle de store Dyr de bide,
de smaa de passer mig bedst.

Saa lagde jeg Gjord om vor lille Gris,
sadled den op med Dække;
saa slog jeg den med et Kosteris;
det var alt, den kunde mig trække.

Nu ville vi ride til Troldenes Høj,
at bytte mit Hors mod Guld;
jeg lyver dem paa mit lille Øg,
jeg lyver mig Skæppen fuld.

Saa red jeg mig under Bakken i Kvæld,
da vrinsked mín lille Gris:
Herud I Trolde; naar saa' I vel
et Hors til saa billig Pris?

Men da jeg kom under Bakken frem,
jeg kunde ej længer hinne.
Du Griserytter, rid Du kun hjem,
din Fa'er er alt herinde!

Jeg traadte frem.

Hvad er det for en Vise, Du synger, min Dreng?

Han saa' i Vejret; ikke synderlig forskrækket, snarere tankeløs.

Jeg hedder Niels; Geden dér hedder Stine!

Ja saa. Hvem har lært Dig den Vise?

Nu blev han forlegen og dukkede sit Hoved næsten ned mellem Tæerne, som en lille Abekat.

Hedder din Fa'er Søren?

Han saa' op igen.

Ja!

Er han slem imod Dig?

Jeg véd ikke!

Han var øjensynlig skræmt. Og desuden, hvad Ret havde jeg til at gøre disse

Landevejsspørgsmaal? Vilde jeg have noget at vide, saa kunde jeg jo selv gaa ind. Dér var Huset lige for mig.

Det indbød ikke videre til Besøg. Hvis det menneskelige Ydre, visse Særegenheder ved Beklædningen, visse Bevægelser, Minespillet etc. har sit Tiltrækkende eller Frastødende, som paavirker En, saa har den menneskelige Bolig det ikke mindre. Ikke at dette Hus var fattigt og frastødende ved sin Kummerlighed alene. En vild Rosengren, en Busk, et Træ stukket i Jorden her og der af en venlig Haand, kan forsone med mangt et tarveligt Indtryk og skygge for megen Trang. Hvor let lader man sig ikke her lede ud af Sporet? Som om Rosengrenen virkelig var en Magt i Livet! Jeg har en Dag paa en Landevej mødt en Mand, hvis Beskæftigelse var at rejse Aaret rundt med Udpantningsordrer i Lommen. Selv han lod sig bestikke af et lille Forsøg paa et Espalier op ad et faldefærdigt Bindingsværk, hvori, som han fagmæssig udtrykte sig, »ikke en Gang Bænkebiderne tilhørte Ejeren«. Fra dette Hus her slog En straks den Overbevisning i Møde, at man havde opgivet Ævret. Saa længe man klasker lidt Ler i Revnerne paa Ydervæggene, saa længe man stopper en Visk Hø i Hullerne

paa Straataget, saa længe Ryggetræerne oppe ved Skorstenen endnu viser lidt af en kraftig Vilje til ikke at glide ned ad Skraaplanet — saa længe er der endnu lidt Haab.

Men her var gabende Revner i Væggene og Huller i Taget, og Ryggetræerne havde næsten intet at holde sammen paa. Røgen viftede sørgmodig ud fra Skorstenspiben. En enkelt Krumning af Striben gled ind i en Aabning af Taget mellem to nøgne Lægter, men kom lige saa hurtigt ud igen. Der havde intet været at kigge efter derinde.

Jeg overvandt en opdukkende Følelse af sky Uvilje, og nærmede mig den aabenstaaende Halvdør. Jeg hørte en høj, vred Stemme, og blev staaende.

Jeg har sagt Dig, at Du skulde la' det være, Du. Jeg har sagt Dig det hundrede Gange, Du. Kan Du ikke svare . . . .? Naa Du vil ikke svare? . . . . Nej jeg skal ikke slaa . . . . Jeg slaa? . . . . Nej, Guds Straffedom skal slaa . . . . Du har ikke gjort noget? . . . . Men jeg har gjort noget. Jeg har taget Dig, skønt Du ikke ejede en rød Skilling, næppe Særken paa Kroppen, Du . . . Jeg kunde ladet Dig gaa? . . . . Hør nu, Du véd meget godt, at jeg ikke kunde . . . . Det skal ingen Mand sige mig paa, at jeg ikke

holder a' Dig . . . . Det er d e t, som gør mig gal, flintrende, ædende gal, Uh!

Jeg gjorde et Skridt og rakte Haanden ud efter Klinken. Men Stemmen sænkede sig igen.

Lille Søren . . . . Du skal ikke komme med dit lille Søren, for Du mener kun, at Du vilde ønske, at jeg var død . . . . Men skal j e g dø, saa skal Du . . . .

Der faldt et haardt Slag i Bordet, og noget Husgeraad klirrede. Et Par Barnestemmer begyndte at klynke, og Drengen ude ved Geden bag mig gav sig til at skraale højt: Nu slaar han Mo'r, nu slaar han Mo'r!

Jeg stødte Døren op, skridtede igennem en Mellemting af en Forstue og et Køkken, og stillede mig i Døren ind til Stuen, hvor Scenen foregik.

I det kolde, klare Aftenskær, som trængte ind igennem de smaa Ruder, saa' jeg en Mand staa oprejst ved Enden af det smalle Træbord, som løb langs med de to Fag Vinduer. Han vilde gentage sit Slag i Bordpladen, mellem nogle Kopper og Lerfade samt en stor Humpel Brød og en Flaske, som stod uordenlig mellem hverandre, men ved min Indtræden holdt han Armen ud fra sig og drejede Hovedet paaskraa. Ved den anden

Bordende, nærmest op imod Vindueskarmen og under et lille Hængeskab, sad Konen med et Pattebarn i Favnen. En halvvoksen Pige klyngede sig op til hende.

Hvad er her paa Færde? spurgte jeg med hævet Røst.

Manden maalte mig fra Hoved til Fod.

Jeg tog fast om Haandtaget paa min Stok og stødte den med et lille Eftertryk i Gulvet.

Slaar De Deres Kone? —

Hvad rager det Ham? —

Han havde nu drejet sig helt om imod mig. Jeg rettede mig og saa' ham lige ind i Ansigtet. Hans Pande var bred og lav, og jeg kunde se, at Sveden havde filtret Haaret sammen. Næsen var velformet; han var hul under Kindbenene, og havde stærk Skægvækst, som stod i mørke Stubbe over Læben. Han satte Hagen ind efter; hans Brystvidde var usædvanlig stor, og Armene lange. Idet jeg mødte hans Blik, faldt det mig samtidig ind, at han i Grunden burde være paa en Sindssygeanstalt, og at jeg selv maaske ikke var uden Fare her, trods den forsvarlige Stok, jeg havde i Haanden.

Skammer De Dem ikke?

Det var sandsynligvis det fornuftigste Spørgs-

maal, jeg kunde gøre. Jeg tog ikke Øjnene fra ham.

Han maalte mig endnu en Gang, og lod sig derpaa med en utydelig Mumlen falde ned paa en Stol og gav sig til at gnide de store Hænder henover Knæerne, idet han nu og da skottede op til mig.

Konen henne ved Vinduet tyssede paa Barnet ved Brystet, og skød med den ene Haand Pigen læmpelig fra sig. Hun syntes selv at være rolig. Det var vanskeligt at sige, hvad der laa i hendes Blik, da hun fæstede det paa mig. Om Hjælp syntes hun ikke at bede. Hun havde maaske i saa mange Aar bedt forgæves og vænnet sig til at den ikke kom. Snarere undrede hun sig maaske over, at nogen lagde Mærke til en saa hverdagsagtig Ting, som dette Udbrud. Hun var bleg, med mørkt Haar, der var glattet ned under en Hue. Over de Tredive kunde hun næppe være, og hvis man med den gængse Benævnelse vilde tale om »Resterne af fordums Skønhed«, vilde man snarere sige for lidt end for meget. Hun maatte endogsaa have været over det Almindelige i Trækkenes Regelmæssighed. Noget vansiret af Kummer og Slappelse var vel nok dette Ansigt; og dog var det snarere en vis værdig Sørgmodighed, som laa over disse Træk,

end hint uhyggelige Udtryk af arrig Sløvhed, frembragt under Mishandling, som ledsager saa mange Forbindelser hos Almuen. Denne Bygning var i Færd med at falde sammen; men en smuk Bygning vedbliver at være smuk, selv efterat den er bleven Ruin. Det er kun de hæslige, trøstesløse, sletopførte Spekulationskasser, som vor Nutid kan prange med i saa rigt et Flor, der viser den fuldstændige Ødelæggelsens Vederstyggelighed i deres Fald.

Og hvem véd! i hint halvforrykte Menneskes forvirrede Udraab havde der dog ligget idetmindste Antydningen af det, som Kvinden, selv om hun er kuet nok saa langt ned, mest vil opofre sig for; Kittet i den skrøbelige Bygning, som Menneskene rejser paa deres Ungdom og deres Lidenskab, og som bliver dobbelt saa skrøbelig, naar først Murene har Revner og Taget Huller.

Jeg stod og saa' fra den ene til den anden, men passede dog nærmest at have Øje med Manden. Ingen af dem talte, kun Manden vedblev at mumle uforstaaelige Ord mellem Tænderne.

Jeg vidste i Grunden slet ikke, hvorledes jeg skulde tiltale de to. Jeg var Fremmed paa Stedet, jeg kunde ikke med Henpegning paa et eller andet af lokal Interesse begynde en

Samtale. Jeg kunde blot føle, hvor meget der kunde udrettes ved at der her blev talt. Tænk, om man nu gik lige ind paa Sagens Kærne, med et rask Snit skar løs paa det daarlige Sted, hvor saa mange Aars Usundhed havde trukket til!

Hvorfor truer De Deres Kone!

Han vendte sig fra mig.

Gaa ud med Barnet, Ane!

Jeg vilde falde ham i Talen. Han gentog hurtigt:

Gaa ud!

Hun rejste sig. Hun var høj og rank, som jeg allerede havde bemærket i Gaarden. Hun gik mig tæt forbi og ud af Døren, men saa' ikke paa mig.

Jeg begyndte halvvejs at angre, at jeg var gaaet herind. Hvad havde jeg at bestille her? Hvis han vilde gøre sin Ret som Husejer gældende, selv om Retten maaske overfor visse juridiske Spørgsmaal var nok saa omtvistelig, saa maatte jeg belave mig paa en brutal, i mildeste Fald en flov Udgang af denne Historie. Havde hun endda blot talt, blot bedet mig om Beskyttelse! Men hun var Resignationen selv, og overfor den bliver Ridderens Vaaben sløve.

Men nu skulde der gøres noget.

Jeg gjorde det, at jeg satte mig ned. Det lod til at overraske ham. Jeg benyttede mig straks af denne lille Fordel og sagde saa simpelt som muligt, idet jeg lagde det ene Ben over det andet.

De hedder Søren? ikke sandt?

Han knurrede et: Jo!

Jeg kommer oppe fra — Gaarden. Kan jeg gøre noget for Dem?

Noget — hva'?

Der var nu snart saa skummelt i Stuen, at jeg vanskelig kunde følge hans Minespil. Jeg syntes dog at kunne se saa meget, at han først missede agtpaagivende med Øjnene og saa lukkede dem halvt med et sløvt, næsten fjollet Udtryk.

De gøre noget for mig! — Hvad skulde det være? He, he!

Jeg begyndte at spørge ham ud om hans Arbejde, om hvad han fortjente, og kom omsider til Spørgsmaalet, om der hvilede Gæld paa Huset?

Han blev livlig:

Det er begribeligt. Der hviler ikke andet end Gæld paa Rønnen. Man slider og slæber, og Alt hvad man slæber hjem, det tager den Rakkerhund inde i N.— (han nævnede den nærmeste Købstad). Jeg laante 100 Daler af

ham. Jeg fik 100, men han skrev mig for 135 Da jeg skulde betale, kunde jeg ikke. Saa løb Konen op til — Gaarden, og Manden dér laante os Pengene. Og saa fik vi skikket Regning fra Byen paa Eksekusjon og Kørsel og Protokol og Gud véd hvad, og den var paa 75. Se, det var ikke én Gang, men to Gange. Og nu spørger De, om De kan gøre noget for os! Vil De maaske skænke mig 500 Rigsdaler — og bygge Rønnen op ovenikøbet?

Jeg maa tilstaa, det glædede mig at høre, at min Ven havde staaet dem bi. Men nu var jeg i ligesaa stor Forlegenhed med Svar som jeg før havde været med Spørgsmaal.

Deres Kone . . . begyndte jeg.

Han rejste sig og kom hen til mig.

Vil De maaske rende efter min Kone?

Jeg havde ligeledes rejst mig og greb om Midten af min Stok, rede til at forsvare mig. Udtrykket i hans Stemme havde irriteret mig; jeg følte mig saaret, og jeg følte en Aristokrats Lyst til at slaa løs paa Almueplumpheden, der har gaaet saa længe i sine Træsko, at den har mistet Følelsen for, hvor den træder.

Han overfaldt mig ikke. Han vendte sig bort, spyttede og ramsede en Mængde Sætninger op i rivende Fart, med stedse voksende

Hast og stedse voksende Kraft i Eftertrykket paa Stavelserne.

Jeg lyttede, halvt uhyggelig, halvt nysgerrig efter. Det var de mørkeste, mest lidenskabelige, mindst maadeholdne Bibelsteder, som, selv kaotisk fordærvelige i deres fanatiske, ildsprudende Kolorit, af en Fanatikers kaotiske Hjærne blev kastet planløst omkring imellem hverandre. Der var Tale om Ondt og Ild og Belial og Fordømmelse, Straf og Brøde, Syndeskyld og Udryddelse, og især denne Udryddelse syntes det stakkels Menneske med Forkærlighed at dvæle ved.

Jeg tog i Døren og traadte ud. En Mand, der har været indelukket i et Menageri, vil ogsaa gaa sin Vej, naar Udgang tilbyder sig. Jeg kom forbi Konen i Forstuen. Hun sad, stedse med Barnet paa Armen, trykket op til sig, ved Arnestedet, hvor hun havde raget nogle Gløder sammen, som kastede et flimrende, utydeligt Skær over hendes Ansigt. Jeg standsede. Hun vinkede ad mig, at jeg skulde gaa. Der var Angst i hendes Miner. Manden larmede derinde. Hun bad mig med nogle faa, rørende Ord om at gaa, »for ikke at gøre ham endnu mere tosset«. Her var i Virkeligheden ikke andet at gøre. Hvad der k u n d e have været gjort i Tide, det var øjensynlig forsømt. Her

var et Dyb. Jeg vovede næppe at se tilbunds deri; ja jeg kunde vel næppe se tilbunds. Her holdt Forstandens Lod op at virke. Maaske kunde jeg naaet Bund med 500 Rigsdaler. For nogle Aar tilbage kunde maaske en venlig Samtale, nogle daglige Besøg have gjort det. Nu var Tiden forbi, og jeg havde ikke de 500 Daler.

Jeg kom hjem og traf min Vært liggende paa Sofaen med Lampen tændt paa Bordet. Han læste. Det var »Jonas Tværmose«.

Der staar Aftensmad derinde til Dig!

Tak! Jeg er ikke sulten. —

Han saa' nysgerrig paa mig.

Hvor har Du været?

Hos Søren Sandgrav!

Han lo. Det er en gemytlig Familje! —

Du har dog taget Dig kønt af dem! —

Det var den Gang. Der er ikke noget at stille op! —

Slet ikke? —

Hør, bliv nu ikke rørende! —

Er her nogen Præst her i Sognet? —

Ja, naturligvis! —

Gaar han ikke omkring og ser til Folk?

Jeg véd s'gu ikke. Formodentlig gør han det, naar man lader ham hente. Han spiller

en meget god L'hombre, men noget forceret. Han køber altfor gerne til Nolo. Tag Dig en Cigar!

Et Par Aftener efter kørte vi ud sammen. Min Vært vilde vise mig nogle af Egnens Mærkværdigheder, og vi havde i Selskab set saa mange af disse Mærkværdigheder, som man kan se mellem Fyraften og Solnedgang.

Du falder jo rent i Staver! sagde min Ven. Jeg foreslaar at køre gennem Granplantagen til Skovridergaarden; saa kan vi faa os en Whist, — siden Du nu er saa langt tilbage i Opdragelse, at Du ikke kender til andet.

Vi skal vel ikke tale om det rationelle Landbrug?

Vær rolig. Skovrideren har forpagtet sin Jord bort. Staar Du for Skud?

Hvorledes?

Jeg mener blot, om Du kan taale at høre Jagthistorier. Nuvel, det er godt. Diana, kom her!

Han fløjtede ad sin Hund, som allerede var slaaet ind paa Vejen, der svingede hjem imod Gaarden. Hestene sprang under Linerne,

og vi nærmede os Granskoven, som jeg hidtil kun havde set i det Fjærne.

Det var mig ikke muligt, trods min Værts stadige Tilskyndelser, at arbejde mig op paa Højden af den selskabelige Middeltemperatur, hvor man taler om Alt og Intet, fordi man ikke bryder sig om at tale om noget.

Maaske laa det i Luften. De nærmest foregaaende Dages stirrende Klarhed i Aftenen var veget for en tæt sammenpresset Masse af Skyer, der Dagen over havde drevet omkring paa Himlen, og nu var sammenhobet i Formationer ligesom Skrueis, og laa Lag over Lag terrasseformigt hulende sig ned mod Horisonten. De lod langsmed denne en bred, klar Stribe tilovers, og fra denne Stribe fik Genstandene rundt omkring Vejen et ejendommeligt lavt Kantlys, der bragte Tanken hen paa en Fyrværkeriplæne, hvor Solen er brændt af og kun dens langsomt omdrejende Gløder oplyse Omgivelserne.

Er Du nu igen i Søren Sandgravs Hule? spurgte min Ven leende og slog smaa Smæld med Pisken i Luften.

Jeg svarede ham med en let Forlegenhed, at jeg unægtelig var der, at det maaske var noget tungt og trykkende i Luften, en egen Stemning ud over Landskabet, der atter bragte

mig tilbage paa det sørgelige Billede af sørgelige menneskelige Vilkaar. At jeg ikke kunde glemme det Dyb, hvori jeg, om end kun for et Øjeblik, var kommen til at kaste et Blik ned, og at man et saadant Øjeblik næsten kunde være tilbøjelig til at tro paa Tilstedeværelsen af onde og fordærvelige Magter, Tjenere for et ondt Princip, der bemægtiger sig Mennesket medens hans Fornuft sover, hidser hans ødelæggende Instinkter og forvirrede Fantasi til Had og Forfølgelse mod det, der i Grunden er ham kærest, og bagefter spotter hans Fortvivlelse, naar Anslaget er lykkedes og naar Eftertanken i al sin logiske Kulde lægger sin tunge Haand paa hans Skulder og siger: Du er hæftet!

Naa, Du kan saamænd! svarede min Ven stadig smaaleende og svippende med Pisken. Jeg skal imidlertid paa din lange Tirade indskrænke mig til at svare Dig, at det slet ikke gaar saa drabeligt til i Livet, som Du mener. Du lever ikke tilstrækkeligt mellem den Slags Folk, hvis Sindsbevægelser Du overdriver og hvis Handlinger Du gør dramatiske. En Mand sætter over Styr hvad han ejer; Familjen geraader i smaa Kaar, i Forarmelse endog; Manden har ingen Dannelse og derfor ingen Moral; Du eller jeg vilde ikke bære os saadan ad. Han banker

Konen, naar han er ærgerlig eller maaske tillige halv fuld. Hun finder sig deri, thi hvad skal hun gøre andet? Efter Pryglene enes man atter, og Resultatet af Forliget er en lille Pode til næste Aar. Det er uforanderlig den samme Vise overalt. Der er ret besét endogsaa noget gemytligt derved. Og der er ubetinget ingen Plads for Katastrofer deri, intet »Mord- und Todschlag«, hvorpaa Du og dine Lige kan hænge eders spekulative Hatte ...!

Hjælp! skingrede det igennem Skoven. Hjælp!

Med et Ryk holdt min Vært Hestene an.

Hvad er dette? Diana! Diana her!

Hunden glammede inde i Skovtykningen. Det skumrede nu stærkt her mellem de høje, tætte Stammer. Vi hørte de skarpe, gennemtrængende Skrig; det lød, som om de kom fra en Kvinde. Hundens Halsen blandede sig der imellem.

Diana! brølede min Vært. Ici!

Jeg sprang af Vognen.

Idet jeg bøjede mig frem, for bedre med Øjnene at kunne gennemtrænge Skumringen langs Skovkanten, blev de svære, nedhængende Fyrregrene, et halvt hundred Alen fra mig, voldsomt revet til Side, og en menneskelig

Skikkelse styrtede ud paa Vejen, tæt efterfulgt af Hunden, der gøede som en Rasende.

Jeg løb frem med min Stok i Haanden, og standsede maalløs. Det var en Kvinde, der fór frem imod mig med udstrakte Hænder, saa godt som nøgen, skrigende:

Hjælp! for Guds Skyld, Hjælp!

Et Nu, saa var hun forbi mig. Jeg slog med min Stok til Hunden, saa at den pibende rullede ned i Grøften. Saa vendte jeg mig om.

Hun var naaet hen til Vognen og var sunket ned paa Huk ved Siden af den. Min Ven havde ondt ved at berolige Hestene, som var bleven skræmmede ved alle disse Skrig.

Jeg løb til, rev min Overfrakke af mig, fik fat i nogle Dækkener, og traadte hen til den ulykkelige Kvinde med Klæderne foran mig.

Kom her og svøb Dem ind i disse! Er De syg?

Hun holdt Hænderne for Ansigtet, og rejste sig ikke. Jeg maatte hjælpe hende som et Barn. Hun var aldeles viljeløs, skælvede og hulkede voldsomt. Hun blødte omkring Halsen, nedad Armene og paa Knæerne af lange Rifter. Da jeg havde faaet hende til at staa op, saa' jeg, at hun var høj og rank. Og efterat jeg havde svøbt hende ind saa godt jeg formaaede, tog

jeg Hænderne læmpeligt fra Ansigtet. Det var Søren Sandgravs Kone.

Her er Plads bag i Vognen, sagde jeg. Kom, lad mig hjælpe Dem!

Hun afslog det, hulkede paany, og begyndte at fortælle noget, som jeg ikke forstod.

Hvad skal vi gøre? spurgte jeg op til Kuskesædet.

Kom kun op, Ane! lød Svaret ganske forretningsmæssigt fra min Ven.

Hun tog selv fat og vilde op paa Hjulnavet. Men hun hulkede for meget, eller var for udmattet; hun gled ud og faldt med hele sit Legems Vægt tungt ned paa mine Arme Jeg maatte tage dygtig fat, og endelig fik jeg hende bragt til Sæde.

Jeg sad atter ved Siden af min Vært. Han vendte sig om.

Hvad er der saa i Vejen, Ane? spurgte han ligesom før.

Hun svarede ikke.

Hvor er din Mand?

Aa Gud hjælpe ham; han er efter mig!

Hun græd voldsomt, og saa' sig forvildet og angst omkring.

Er han efter Dig? Vil han slaa Dig?

Nej, han vilde hænge mig!

Det gav et lille Sæt i os begge.

Hvor er han da?

Han er inde mellem Granerne. Han havde været saa underlig hele Dagen, og nu efter Vesperkost laante han Lars Grundløses Køretøj og sagde, at jeg skulde tage paa mig og age med ham. Jeg spurgte, hvor vi skulde køre hen, men han sagde, at det kunde være det samme. Jeg mente, at han havde et Ærinde her omkring, og jeg vilde tage Barnet med mig, men han sagde, at jeg skulde lade det blive. Vi kørte her ud ad Vejen, og saa snart vi var kommen et Stykke frem, bøjede han af og kørte ind ad et Brændespor og blev ved at køre derind mellem Tykningen. Jeg blev ræd, da jeg trode, at han vilde stjæle Brænde, og jeg sagde, at hidtil havde vi da ikke været Skælmer. Men saa stod han af og trak mig af Vognen. Jeg bad for mig, men han sagde, at han skulde ikke slaa; nu skulde han aldrig slaa mere. Saa tog han sig Forlov med mig og begyndte at rive Klæderne af mig. Saa blev jeg saa frygtelig ræd og bad for mig. Men han sagde, at nu skulde der times mig det bedste, som han havde i sin Magt at byde mig. Nu skulde jeg først dø, og saa vilde han dø bag efter. Og saa begyndte han paa sin gamle Maade at læse op alt det, som han kunde huske fra de smaa Skillingsblade, som han

køber af dem, Missjonærerne. Han havde bundet mine Hænder bagpaa med Klæderne, og nu saa' jeg, at han gav sig til at skære Linerne fra Hesten. Saa bad jeg til Gud, at han dog vilde fri mig af denne Elendighed, og saa fik jeg Hænderne løs, og gav mig til at løbe, ligesaa blottet, som jeg var; og han bagefter mig og truede mig til at standse. Men jeg løb tværs igennem Alting, og jeg hørte at han faldt bag mig, og saa slap jeg omsider herud, hvor Hunden vilde bide mig. Jeg tror, jeg har løbet en Time omkring derinde i Mørkningen, saa fortumlet som jeg var!

Hvad siger Du til dette? spurgte jeg min Vært.

Han saa' paa mig og trak paa Skuldrene.

Til Skovridergaarden! Diana er dog vel med?

Diana kom listende bag efter. En halv Times Tid senere var hele Skovridergaardens mandlige Befolkning paa Benene i Skoven som Klappere. Jeg gik med Skovrideren. »Det er en egen Sort Vildt dette! Hvad saadan noget Rak ogsaa kan finde paa! Men det Ene er en Følge af det Andet. Man har ikke mere Krammet paa sine Folk. Alle Love bliver traadt under Fødder. De gaar Gud fordømme mig tilsidst hen og skærer Halsen over paa os, med al denne Frihed!«

Jeg smilede, skøndt jeg var oplagt til alt andet. I Skovmørkets Stilhed knækkede vi de tørre Grene under vore Fødder. Naaleduften var saa stærk herinde. En Gang imellem hørtes de dæmpede Raab af Klapperne, for at tilkendegive Retningen, hvori denne besynderlige, uhyggelige Jagt skulde gaa.

De vil dog vel ikke mene, Hr. Skovrider, at Friheden ...?

Tys! De er en ung Mand endnu, og ... men hør; de har ham vist!

Vi hastede frem saa godt vi kunde i den Retning, hvorfra Raabene lød. Efterhaanden som vi nærmede os, blev Stemmerne rundt omkring fra i forvirret Raaben og Spørgen samlet om et bestemt Punkt. Hvor? Her tilhøjre! Har I fundet ham? Hvad, er han løbet? Efter ham! Nej, han er død! Er han død, det Asen? osv.

Vi naaede Stedet. En Mand, hvem man betegnede mig som Sognefogden, knælede ned mellem nogle Granris. En Karl holdt en Lygte frem. Min Ven traadte til fra den modsatte Side sammen med sine Klappere.

Han har Linen om Halsen! Grenen er knækket med ham. Den gad ikke holde længere paa ham. Han ser fæl ud!

Er han rigtig død? spurgte Skovrideren.

18

Saa død som en Sild. Han kan allenfals ikke give nogen Forklaring; saa vi maa vel holde os til Konens. De har vel været to Alen af ét Stykke!

Jeg vendte mig bort.

Efterat Historien var bleven drøftet og atter drøftet hjemme hos Skovriderens, tog man omsider Kortene frem. Jeg undskyldte mig, og man fik sig en Trekantet, eftersom Sognefogden var Mand for at spille hvad det skulde være.

Under et lille Ophold i Spillet kom Historien atter paa Bane.

At man skal have saadan noget Krapyl her i Sognet!

Det er en rigtig Mundfuld fra »Samfundets Dyb«! sagde min Vært med et lille Nik til mig.

Heldigvis har vi en stærk Regering! sagde Skovrideren og smækkede med Pibedækslet.

Jeg tog Cigaren af Munden:

Der er ødelæggende Magter i Samfundets Dyb; rivende Strømme i de Lag, der ligge underst. Nogle Beboere af disse Lag have arbejdet sig op til at have Sikkerhedsventiler i Form af Agitation, en Presse, en politisk, ordnet Kamptilværelse, hvor Kræfterne tages i Brug, formes, affiles, omdannes, indtil de umærkeligt have indtaget de øvre Lags Plads og saa selv

fortsætter Forsvaret nedefter. Hvorfor grave vi, der saa højttalende kalder os Sandhedens og Dannelsens Værger, ikke oftere Brønde og Schackter ned til de dybeste Lag, og afleder de skadelige Strømme, de giftige Dampe? Det klinger unægteligt kønt at tale om Fenris og Midgaardsormen og Lokes Afkom, Mørkets Børn. Men det vilde være ridderligere, kærligere og forstandigere at gaa ned i Labyrinten en Gang imellem og sprede Lys i Mørket. Vi, Sandhedens og Dannelsens Helte, har jo dog Ariadnetraade nok til vor Afbenyttelse. Dannelse forpligter, saa sandt som Dannelse er vor Tids Adel! —

Ikke sandt, han er brilliant! sagde min Vært og legede »Snurre« med sit Jetonsstykke.





Byron i Vadmel.

Nu kunde vi faa den »farlige Forbryder« at se, som Kusken havde siddet og fortalt os om paa Vejen. Da vi nemlig skulde tage Svinget omkring Herredsfogdens Gaard, spærre-des Byens eneste Gade, som tillige var Lande-vej, af en Del Mennesker. Kusken holdt Hestene saa haardt an, at Bringkoblet nær var sprængt, og Dyrene satte sig helt op mod Forsmækken.

Varsko dér! Varsko! . . . .

Det hjalp ikke. Man gik ikke fra hver-andre. Nogle maabede paa os, de Fleste passede paa Herredsfogdens Stuedør.

Det var ikke som et Hovedstadsopløb. Der var ikke denne Piben og Hujen og disse Stumper af daarlige Vittigheder og endnu slettere Viser. Man stod stille og spærrede Vejen. Det var Alt.

Vi kommer til at holde! sagde jeg.

Det fulgte af sig selv. Kusken havde faaet Lov til at ryge undervejs, men havde stukket Piben ind, da vi nærmede os Byen. En Kusk har dog Levemaade og vil vise det. Nu trak han Piben frem, laante en Fyrstik af os, tændte og gav sig til at ryge.

Følgende gik for sig.

Stuedøren aabnedes og ud traadte en Politibetjent i Mundering og med Stok. Efter ham fulgte en ung bleg Karl, som kunde være syv—otteogtyve Aar, i en tætknappet, blaa Vadmelsfrakke med snævre Ærmer og rynkede Skøder. Ansigtet var langt, Haaret og det lille Kindskæg var kruset, rødlig-blond. Øjnene var besynderlige. De havde egenlig intet Udtryk. Straks, da han kom ud, slog han dem ned. Han hørte i hvert Fald ikke til de frække Forbrydere. Da han atter slog Blikket op, var det fæstet paa os, som sad i Vognen. Jeg har set saadanne Øjne, vandklare, stillestaaende, med en ganske lille Gnist i, som pludselig kan blive til en Brand — hos Lægprædikanter. Munden holdt han sammenpresset; Trækkene omkring den var langt fra stygge; Næsens Form var fin, ganske svagt afstumpet ved Spidsen, saa at den gav Underansigtet et Strøg af Dristighed og Udfordren. Men den øverste

Del af Ansigtet — han var barhovedet — svarede ikke til dette Strøg. Det laa vistnok i Øjnene; de skjulte over noget, eller de havde ikke ret Mod paa at vise sig.

Det er nu ogsaa saa sin .egen Sag at staa paa Herredsfogdens Stentrappe og vises frem for Mængden.

Der var Tid nok til at se paa ham. Man forhastede sig ikke paa Stentrappen. I den aabne Dør, bag Delinkventen, snakkede en lille tyk Mand, som jeg ansaa' for Arrestforvarer, med en anden lille, endnu tykkere Mand, Herredsfogden selv. Denne havde aabenstaaende Uniformsfrakke, et rødt, blussende Ansigt med store blaa Briller. Han støttede sig til en Stok; den ene Fod var omviklet med et Sjal eller en Slobrok.

I Vinduerne nærmest ved Trappen vare en Del Ansigter trykkede mod Ruderne. Nogle unge Herrer, formodenlig Studenter i Feriebesøg, og Husets Damer.

Kom saa! sagde Politibetjenten fagmæssig.

. Toget skred frem. De tre Mænd efter hinanden. Stedets øverste Myndighed blev staaende med øjensynlig Besvær i Døren, støttet til sin Stok.

I dette Øjeblik brød et ungt Fruentimmer ud af Mængden, som gav Plads for Politibetjenten. Hun skød dennes Arm tilside og

kastede sig ind mod Arrestanten. Den unge, blege Karl blev endnu blegere og gjorde en Bevægelse tilbage, hvorved han kom til at træde Arrestforvareren, som straks greb Fangen om Armene bagfra. Men den unge Pige laa allerede om Karlens Hals. Politibetjenten rykkede i Pigen, hans Medhjælper i Karlen. Det saa' helt pinligt, halvt komisk ud. Saa fik man Pigen drevet tilbage, og Mængden lukkede sig omkring hende.

Jeg kunde høre hendes Hulken, men se hende kunde jeg ikke. Derimod saa' jeg Fangen. Medens begge hans Bevogtere raabte, den ene op til Herredsfogden, den anden ind til Mængden, havde han sat sig i »Stilling«.

Det slog mig og min Rejsefælle paa samme Tid, hvor søgt hans Adfærd var. Hans Bevægelser var theatralske, han talte til Mængden idet han bevægede Arme og Hænder efter aabenbart indstuderede — eller lad mig være korrektere — halvt indstuderede Regler. En Provinsskuespiller af laveste Rang har disse Bevægelser, som ere ganke ugengivelige men som Ingen tager Fejl af. Hvad han sagde, var umuligt at høre, thi man svarede ham med Raab og Latter. Nu havde Mængden faaet Mæle. Men saa slog han pludselig Hænderne sammen over Hovedet, som om noget kom

over ham, der var stærkere end han selv. Han gav et højt Skrig fra sig: Grethe! og kastede sig plat ned paa Jorden.

Han blev løftet ivejret af mangfoldige Hænder. Mængden og hans Bevogtere bølgede afsted med ham. Nu vare Vinduerne hos Herredsfogdens alle oplukkede og fulde af Tilskuere, medens Stedets Myndighed vedblivende stod i Døren og raabte:

Andersen; men Andersen, saa gør dog deres Pligt!

Da Toget var bøjet om Hjørnet, og det Pikante var borte, tog Tilskuerne i Vinduerne til Takke med vort mere dagligdags Køretøj. Min Ledsager gav Kusken et Vink, og i Skridtgang fulgte vi efter Opløbet.

Har Arrestanten saaret Herredsfogden? spurgte jeg Kusken.

Han drejede sig i Sædet og saa spørgende paa mig.

Hva'?

Om Karlen har sparket Herredsfogden over Benet? gentog jeg tydeligere.

Nej paa det Lav. Det er Kancelliraadens Gigt. Derfor holder han Forhørene hjemme til Sit. Kan De se Raadstuen derhenne! — dér skal de ind med ham.

Naa; — men Pigen?

Vor Kusk spidsede Munden som til en Fløjten.

Skomagerens Margrethe? aa hvad, den tossede Tøs render efter ham, som de alle har gjort . . . . . . Om jeg ellers kan begribe, hvad de Fruentimmer ser for Aparte i ham — den Kommediantspiller! Men nu dyr de sig vel, naar han kommer i Forbedringshuset. Hyp!

Dette sagde Kusken; og saa slog han Knald med Pisken, og vi rullede ud gennem Byen, forbi den lave Raadstulænge, hvor Opløbet endnu længe blev staaende og saa' paa den lukkede Dør.

Snart laa Byen bag os. Den var lagt, uvist af hvem og hvorfor, oppe paa Højdedraget i en træløs Egn, hvor Vinden uhindret kom og gik og blæste Luften ren og ikke lod mange Taager og taagede Forestillinger tilbage i Sindene. Vejen gik herfra nedefter i store Sving gennem et Par Smaaskove, over Udfyldninger med Sideblik ind i sumpede Dalstrøg, over endnu et Par sidste Udløb fra Højdedragets Bakker, ned imod Stranden. Vi kom ikke saa langt som til Stranden. Der laa nemlig kun en lille, hensygnende Ladeplads, hvor man ikke kunde bo. Vi standsede ved en større Avlsgaard, hvor vi havde tinget os i

Kost nogen Tid. Paa denne Gaards Marker havde der ligget et Hus, og i dette Hus var Herredsfogdens nuværende Fange født.

Huset havde været bebot af et Par Folk, som havde en eneste Søn. Manden var noget forfalden; en flink Arbejder, paastodes der, naar han vilde; et opvakt Hoved, naar hans Perioder var forbi — han var Kvartalsdranker —, et nyttigt Medlem af Samfundet maaske, om det havde flasket sig anderledes for ham i Livet. Han havde som ganske ung lært hele tre Professioner, men var ikke bleven stadig ved nogen af dem; som Soldat i Felten havde han lært at drikke; han vilde være avanceret til en højere Underofficerscharge, hvis han havde kunnet styre sig selv bedre. Som han var, mente hans Foresatte ikke at det var værd at sætte ham til at styre andre. Han kom hjem fra Felten med det tvivlsomme Udbytte af et »hæderfuldt Saar«, som det kaldes i den højere Stil. Paa Hverdagssproget hed det for hans Vedkommende et stift Knæled. Den Kugle, som havde søgt hans Underekstremitet, burde have søgt mere eftertrykkeligt og højere oppe; det vilde have været bedre for ham, mente Overlægen, som underskrev hans Invalide-Pas. Det var i den gode, første Krig og i den gode Tid for Invalider.

Han fik sig sin Lirekasse og stod om Sommeren paa Dyrehavsbakken. Den paafølgende Vinter trak han omkring i Provinserne med en Slesviger, hvis Adfærd under Krigen havde været noget tvivlsom, og hvis Udtale ikke var ganske korrekt. De havde i Fællesskab adskillige Bjørne sammen, men én Dansebjørn havde de og et Par kloge Pudler, som trak Lirekassen undervejs, og en stor Skildpadde, som laa ovenpaa Kassen, naar der blev spillet, og afvekslende stak det skaldede Hoved frem og gemte det i sin Æske til Melodien: Fryd Dig ved Livet! —

Fællesskabet varede saa længe, indtil Invaliden vaagnede en Morgen — netop som en af hans Perioder var forbi — og opdagede, at det Syn, der havde foresvævet ham om et stort Slag med Tab for de Danske, ikke var saa ganske blottet for Virkelighed. Kompagniskabet var hævet, og Kompagnonen havde taget Kasse, Skildpadde, Pudler og Dansebjørnen med sig. Kun Bjørnen i overført Forstand havde han ladet sin gamle Krigskammerat beholde.

Det var et haardt Slag for Invaliden. Men da han netop befandt sig i Nærheden af sin Fødestavn, tog han sit Parti som Mand og Soldat og drog ind med sit stive Ben i den

lille By, hvor Herredsfogden dengang var ung i Tjenesten og ikke uden ideelt Syn paa Fædrelandet og dets Forsvarere. Slesvigeren var og blev borte; et Bjørneskind var solgt nede ved Grænsen, men ikke engang Huden kunde man skaffe den Forurettede tilbage. Man tog sig af Soldaten og saa' igennem Fingre med hans Svaghed. Han opdagede, at han i Grunden kunde gøre meget mere med sit Ben, end han hidtil havde kunnet gøre ud af det. Han tog rask fat paa hvad Arbejde man satte ham til, og efterhaanden avancerede han ud paa Avlsgaardens Marker, hvor han fik sig et Hus og — en Kone.

Hun var kommen fra Gaarden. Dens Ejer, en Mand udenfor Bondestanden, havde hjemført en Brud fra en Købstad nordligere oppe i Landet, og ved denne Lejlighed havde det vist sig, at den tidligere Husholderske, som bestyrede Mejeriet og havde været ganske uundværlig for hele Gaardens Drift, nu pludselig stod de unge Folks Lykke i Vejen. Man snakkede en Del derom i den lille By, men Gaardbrugeren var en kraftig Mand med Ben i Panden og brød sig ikke om, hvad Byen sagde. Den tidligere Jomfru paa Gaarden blev gift med Soldaten og flyttede ind i hans Hus,

hvor man paastod at hun bragte ham over et Tusind Daler som Medgift i rede Penge.

Ægteskabet var ikke lykkeligt. I det første Aar skrantede Konen stedse, som forhen havde været Sundheden selv, en rigtig køn Mejerske med stærke Arme og røde Kinder. I deres Ægteskabs andet Aar fødte hun en Dreng.

Han skal hedde Ulrik! erklærede hun.

Hvad skal han? spurgte Faderen, der atter var begyndt paa sine Perioder og særlig under Fødslen havde styrket sine Nerver ved oplivende Midler.

Han skal hedde, som jeg siger! gentog hun. Det har været haardt nok at faa ham; nu skal jeg dog ærgre en Anden ved Navnet.

Hvem Anden?

Manden paa Gaarden. Gør Dig blot ikke dummere, end Du er!

Kluk, kluk! sagde den forhenværende Soldat.

Altsaa blev Drengen døbt Ulrik, og oppe paa Gaarden snakkede Karle og Piger en Del derom; thi deres Husbonds Fornavn var netop Ulrik.

Drengen voksede op; der var Ingen og Intet, som forhindrede ham deri. Da den store Moder Natur ifølge sine uransagelige Beslut-

ninger først havde bestemt at han skulde overleve den meget nødtørftige Pleje, han nød i sin spæde Alder, saa gik det senere næsten af sig selv. Antallet af hans Klædningsstykker generede ham lige saa lidt som en Barnepiges altfor overdrevne Paapasselighed. Han havde om Sommeren til Tumleplads en Grøftevold og en Grøft, hvorpaa han kunde kravle og hvori han selv maatte vogte sig for ikke at falde. Skete dette undertiden, saa maatte han selv sørge for at bjærge sig op af Dyndet, og han foretrak, med et tidlig udviklet Instinkt, dette fremfor Moderens Hjælp, der aldrig løb af uden Afstraffelse. Thi den forhenværende Mejerske havde en løstsiddende Haand. Ofte tog dog Faderen Drengen med sig ud paa Grøftevolden, naar Moderen var borte fra Huset; og dér kunde da de To tilbringe Timer sammen, Barnet kravlende og rodende i Jorden, Faderen nikkende hen for sig i en halv Døs under Virkningen af en af de nylig overstandne Perioder. Naar da Moderen kom tilbage og traf dem begge lige uvirksomme, fulgte der i Reglen en Virksomhedsakt fra hendes Side, hvorunder Manden blev dreven ind i sit lille Huggehus og Drengen efterladt skraalende alene paa Valen.

Om Vinteren, og idethele under den koldere Aarstid, var Drengen skiftevis i Stuen ved Siden af det rygende Kokken eller ovre i Huggehuset, hvor Faderen skæftede Leer og Plejler og lavede hundrede andre Ting til Avlsgaardens Behov — naar han ellers arbejdede. Ulrik foretrak Faderens Selskab for Moderens, hvad der ikke var saa underligt. Thi et Barn vil først og fremmest have Kærlighed; det forlanger i Grunden intet andet, og er endda nøjsomt af sig. Moderen kunde undertiden kæle for Drengen, men det var paa en glubsk, af hidsige Mellemspil afbrudt Maade. Faderen blev Aar for Aar mere en fuldstændig Vante i Konens Haand; saa trængte han til en Kammerat og fandt en saadan i Sønnen, der lidt efter lidt opdagede den saa meget ældre Mands bløde, eftergivende Gemyt, paa hvilket Alt gjorde Indtryk — indtil Drikken udslettede Indtrykkene.

Det gik mere og mere tilbage for Parret. Naturligvis. Kun det solide Samliv holder Nøden borte. »Medgiften« var forlængst smeltet bort. Paa Skænderier, Trætter, Haandgribeligheder manglede det ikke. Den Ordenssans, som Moderen havde bragt med sig fra Gaarden, dunstede efterhaanden væk og gav Plads for en anden Sans, hvis Ytringer dog først senere

skulde kendes af Sønnen og give hans Forestillinger Næring og Retning. Invaliden blev tilsidst aldeles trængt over i det halvmørke af Høvlspaaner og Lyngris opfyldte Huggehus, hvor Trepægleflasken figurerede paa Drejerladet den hele Dag igennem. Til Erstatning modtog Moderen Besøg snart af en, snart af en anden iblandt Gaardens Karle og Omegnens mindre solide Gaardmænd. Man lavede en Smutkro her og drak Kaffe med Brændevin. Undertiden blev Invaliden spærret inde i sit Skur Natten over.

Ulrik skøttede sig selv. Han voksede til og løb omkring, uvidende som en ung Vild om hvad der hæver eller nedtrykker denne rullende Jords Beboere. Han lærte sig snart at skelne mellem de vekslende Aarstider, at iagttage Tegnene paa deres Kommen og Gaaen. Han sugede al den Lære af Naturen, som man kan faa gratis ved stadig at færdes i den og leve med den. Fuglene øvede tidlig stor Tiltrækningskraft paa ham; han gav dem selv Navne, baade de vilde og de tamme, han vidste, hvorledes de fløj, hvor de bode og hvad de levede af; han forstyrrede dem aldrig, men timevis kunde han sidde langs Hækkerne, ved Mosen og inde i Smaaskovene ned over Bakke-

strøget for at øve sig i at efterligne deres Stemmer.

En Dag, efter endt Høst, saa' han paa Gaardens Marker en høj, førladen Mand med en Taske over Skuldren og en Bøsse i Hænderne følge med varsomme og spejdende Skridt bag efter en hvid- og sortplettet Hund, som selv bevægede sig frem med stor Agtpaagivenhed.

Ulrik, der troede at denne Hund havde gjort et eller andet og derfor skulde aflives, dukkede sig bag en Busk i blandede Tanker, halv nysgærrig, halv rædselslagen over det Drab, som skulde foregaa. Han havde hos sin Fader sét et Gevær med knækket Kolbe og havde faaet Brugen af et saadant Instrument at vide.

Saa svirrede en Flok Agerhøns i Vejret, der faldt et Skud og nok et, Hunden halsede, Manden sprang frem, klappede Hunden, tog de dræbte Fugle fra den og stoppede dem i sin Taske med alle Tegn paa Glæde og Fornøjelse.

Drengen kom hjem til Faderen og bad ham om et Gevær til at skyde Fugle med.

Invaliden lo, lavede Sønnen et Pusterør og anviste ham en Mergelgrav, hvor han kunde hente Ler til Kugler.

Ulrik var henrykt; han passede sit Snit, da Moderen var gaaet ud, og skar den store, dybe Lærredslomme ud af hendes gamle Skørt. Med denne Skydetaske, med sin Bøsse og sine Kugler sneg den unge Jæger sig ind i Kratskoven, hvor han med bankende Hjærte nedlagde en nydelig lille Blaamejse.

Han holdt Fuglen i sin af Jagtiver skælvende Haand og pillede Leret af dens Hoved. Den stakkels lille Skabning aabnede det ene Øje og gav nogle Spjæt med de smaa, fine Fødder. Da lod Drengen Fuglen falde og satte sig selv ned ved den og gravede med sine Negle et Hul i Jorden, hvori Slagtofret blev puttet; og der var et Oprør i hans Hjærte og en Graad, der vilde frem, som han aldrig havde kendt før og ikke kunde gøre sig Rede for, og først da han var kommen hjem og havde faaet en ordenlig Gennemgarvning af Moderen, der havde opdaget Ranet af Lommen, først da følte han nogen Lindring, og han lovede sig selv, aldrig mere at skyde paa Fugle men kun paa Rotter; thi disse Dyr, havde hans Fader sagt, burde Menneskene altid hade, da de endog havde spist et lille Barn i Vuggen.

Det blev imidlertid ikke til noget med Rotterne. De var ham for hurtige, eller ogsaa bed Leret ikke paa dem. Men en Dag saa'

han en stor, graa Kat, som var kommen tilløbende, springe løs paa en lille, uforsigtig Musvit, der solede sig paa de nederste Grene af en Busk. At løbe ind og hente Pusterøret og sætte efter Røveren, var et Øjebliks Sag. Fuglen var bleven liggende blodig, sønderreven paa Gerningsstedet.

Jagten gik op over Gaardens Marker, lige op til Udhusene. Her maatte man anvende Forsigtighed. Katten slap ind ad et Hul, men Drengen lagde sig i Baghold. Noget efter kom en Grævlingehund løbende paa sine drejede Ben. Gengældelsesfølelsen var i dette Øjeblik saa stærkt oppe i Ulriks hæftige Gemyt, at han besluttede sig til »for Smed at rette Bager«.

Hunden hylede højt. En vægtig Haand faldt ned over Drengens Nakke.

Det var Manden paa Gaarden; den samme, som havde skudt paa Agerhønsene.

Nu skal Pokker ... hvem er Du?

Drengen sagde sit Navn.

Naa; ovenikøbet derude fra den Rede. Ja saa skal Du ha' dine Klø!

Jamen, det var ikke Hunden, det var Katten ...

Løgn og Sludder. Saa' jeg ikke selv at Du traf Ami lige i Snuden? Jeg skal lette Dig!

Og derpaa fulgte en Dragt Prygl og en evig Forvisning fra Gaardens Huse og Vænger.

Ulrik kom hjem med sine Begreber fuldstændig i Vilderede. Han begyndte at tabe noget i Interesse for Fuglene og idethele for levende Væsner. Men hans letvakte Fantasi trængte til Sysselsættelse og han kastede sig nu over Vinden, Torden og Lynild, Regn, Solglimt etc.

Han var afvekslende frygtelig angst for og stærkt tiltrukket af Naturmagterne, som næsten blev hans eneste Omgang. Derhjemme havde han endnu kun liden Sans for den kaade og letfærdige Skæmt i Smutkroen; han hørte nok visse stadig tilbagevendende Ord men tillagde dem ingen fornuftig Mening. Moderen undgik han helst, af et vist Instinkt, men de gamle Koner, som nu og da indfandt sig, lyttede han gærne til, og af deres løjerlige Snak, af deres Fortællinger i Skumringen, deres Husraad, deres undertiden hemmelighedsfulde Mumlen, ligesaa vel som af Faderens halvforvirrede Udbrud, naar Flasken ovre paa Drejerladet var tømt, dannede han sig et Forraad af Ord, Lyde, halve Begreber, som han saa satte i Forbindelse med de Indtryk, Naturmagterne gjorde paa ham.

Saa kunde han under en stærk Tordenbyge ligge under et enligt Træ eller krybe sammen med nogle forskræmte Faar under en Hække ude paa Marken og raabe og skrige op til

Tordenbragene, saa at de arme Dyr blev endnu mere forskrækkede over ham, end over Himlens Artilleri. Han kunde ogsaa med Huen i Haanden løbe imod en stærk Storm og synge og huje, indtil han blev saa hæs som en Ravn. Og alt dette forskaffede ham en dyb, gaadefuld Tilfredsstillelse, som han ikke vilde have byttet bort for — ja han kendte jo ingen Glæder andre end disse, den stakkels Dreng!

Ikke mindre uforklarlig Tiltrækning fandt han til visse Ting, som han uforvarende traf paa sin Vej: en død Muldvarp, en paa en underlig Maade afbarket Kæp, en sælsom Sten, en halv Hestesko. Disse Sager opbevarede han omhyggeligt, gravede dem ned og op igen med visse Mellemrum og satte saa deres noget forandrede Udseende i Forbindelse med hvad der just var hændet, enten en usædvanlig høj Grad af Beruselse hos Faderen, eller et usædvanligt Anfald af Hidsighed hos Moderen, for ikke at tale om andre mærkelige Ting, der forefaldt i Hjemmet og som lidt efter lidt lagde Beslag paa Barnets Gætteevne og Drengens halve Viden.

Af disse sin Ensomheds Forestillinger og Anelser fandt han sig pludselig udreven og hensat mellem andre Børn paa Skolebænken. Provsten havde været paa Visitats i Sognet, Skoletvangen var bleven skærpet, og den lille Vilde

sad nu i Bur sammen med andre Hel- og Halvvilde.

Ulrik var skudt ivejret, lang og knokkelstærk for sin Alder. Han mærkede straks, at det at være længere end de andre og tilmed have Haar af en stærk Farve medførte visse Ulemper. Den første Dag fik han Prygl af de andre Drenge, fordi han stod dem ivejen, uagtet han stadig flyttede sig. Den næste Dag fik han Prygl, fordi han ikke vilde dele sit Fedtebrød med dem, og den tredje Dag fik han Prygl af Læreren, fordi han, uvant som han var med at sidde stille saa længe indespærret, var falden i Søvn i det beklumrede Rum.

Saa faldt han paa at slaa fra sig iblandt Kammeraterne, og saa fulgte denne fortsatte Kamp, hvoraf det skulde vise sig, om han helt skulde underkues eller hævde sig sin Plads og delvise Ret iblandt de andre.

Helt blev dette igrunden aldrig afgjort, thi han var for vaklende i sin Optræden. Undertiden lod han sig rolig kujonere, idet han af en vis dump Resignation opgav Modstand som unyttig; og saa fulgte der igen vilde Udbrud af Raseri hos ham, hvorunder han endogsaa slog en af de stærkeste Drenge halvt fordærvet, hvilket skaffede ham Luft for en Tid.

Læreren, der skulde indprente disse tresindstyve Drenge og Piger de nødtørftige Kundskaber, var en Mand allerede stærkt tilaars, udslidt af det ensformige Arbejde. Han havde giftet sig i en sen Alder og sad med en stor Børneflok at forsørge. Han smilede aldrig, straffede idelig men med stor Upartiskhed; hans egne Børn fik samme Andel, som de fremmede. Belønningen for særlig Flid var at blive sendt ud i Haven for at luge Bedene Indtægterne af denne Have, som han drev mønsterværdig, var et aldeles nødvendigt Tillæg til den Sulteføde, som kaldtes hans Løn.

Hans Udtryk var staaende; Hundetamp! til Drengene; Skarnstøs! til Pigerne. Børnene tog ham paa ingen Maade disse Betegnelser ilde op; de var, som Regel, vant til værre derhjemme fra.

Han brugte den Tobak, som han ivrig skraaede, til Kasteskyts oppe fra sin Pult ned imellem Bænkene. Dog var dette en mildere Form af Straf. Den Trufne maatte bringe Kuglen, vaad som den var, tilbage til Læreren; den blev da stukket i Vestelommen for at hvile der og trække Kræfter til en fornyet Tyggen.

Her hentede Ulrik sine Kundskaber for Livet.

Han lærte forholdsvis hurtigt at stave, skrive og læse indenad. Regnekunsten var og forblev ham derimod en Gaade. Men da han kom til Versene, og navnlig da han fik med en lille Bibelhistorie at gøre, hvis mest tiltalende Fortællinger vare læmpede for Børnenes Begreb i visse letnæmmende Rim, saa hvilede han ikke, før han kunde dem omtrentlig udenad alle; og helt glemte han dem aldrig.

Der var i Skolestuen ovre paa Pigernes Side et lille blegt, daarligklædt Barn med lyst Haar og store, blaa Øjne, som laa dybt under fine Bryn. Denne lille Pige kom han til at se paa en Dag, og sidenefter kunde han ikke faa Øjnene fra hende. Hun havde en lang Vej, næsten en halv Mil, til Skole, og hun var spinkel og svag. Det kom snart ud iblandt Skolebørnene, at hun bode hos sin »Moster«, som for Betaling havde taget hende af Moderen, der tjente oppe i Byen som Pige. Ulrik fik kun saa meget større Interesse for hende; han vidste selv ikke hvorfor, kan være at han allerede da følte sig berørt af den megen Snak om sin egen Moder. Han gik hende et langt Stykke imøde om Morgenen og fulgte hende næsten hjem om Eftermiddagen, bar hendes Tavle, forærede hende et Muldvarpeskind og en mærkelig Sten, men iøvrigt snakkede de

ikke meget sammen; hun var meget sky og han var ikke stort talende.

Hun hostede meget den hele Sommer, og den følgende Vinter hostede hun forskrækkeligt. Om Foraaret døde hun.

Da Ulrik i Skoletimen fik dette at vide, lagde han Hovedet ned i Hænderne og hulkede krampagtigt.

Naa, din Hundetamp, hvad flæber Du for? lød Lærerens Stemme.

Drengen svarede ikke. Smerten indeni ham var uhyre. Han blev kaldt op til Pulten og fik Prygl; han fik Prygl derhjemme af Moderen, fordi han hverken vilde spise eller tale, og da han gik over til Faderen, for at betro sin Sorg til ham, fandt han ham bevidstløs paa sin Bunke Høvlspaaner.

En Ugestid efter drev han omkring og kom op paa Sognets Kirkegaard. Dér fandt han henne i Udryddekrogen en lille frisk Grav, ikke stort større end et Muldvarpeskud. Han kastede sig ned paa Jorden og syntes at han skulde løses op i Bedrøvelse og Savn. Han havde en af sine største Skatte hos sig, en stor, gul Glasperle. Denne borede han hastig ned i den løse Jord og saa hviskede han: Farvel Marie! og gik hjem.

Undervejs opstod der i hans Hoved en Melodi; sandsynligvis har det været en Blanding af en af Faderens Soldaterviser og Morgensangen i Skolen. Uvilkaarligt føjede han Ord hertil, og disse vedblev han at stille om og gentage, indtil de blev staaende; og saa græd han af Rørelse over, hvad han selv sang. Det var det smukkeste, syntes han, som han i sit Liv havde hørt.

Den lille Marie er borte
og lagt i Jorden den sorte,
men vi skal sés hos Vorherre om lidt,
for dér er det bedre end her.

Da han kom hjem ud paa Aftenen, var der stor Lystighed inde i Stuen. Moderen sad paa Skødet hos en af de mest berygtede Gaardmænd dér i Egnen; de skaalede med store Spølkummer fulde af sort Kaffe og Brændevin, og Drengen skulde drikke med. Han vægrede sig og blev smidt ud. Han kunde gaa over og ligge hos Faderen! blev der sagt.

Det gjorde han ogsaa, og dér paa Høvlspaanerne formede han sig endnu et Vers efter en lidt ændret Melodi.

Den lille Marie er oppe i Himlen
blandt alle Englenes Hære,
saa beder jeg Vorherre den kære,
at han ikke lader hende lide nogen Nød.

Og han føjede til, inden han lukkede Øjnene:

Og ikke lader hende hoste saa slemt.

Men da han savnede et Rim her, forandrede han det til:

Og giver hende sit daglige Brød.

Efter denne Tid fandt han det ofte bekvemmest at sætte sine Tanker i Vers, men da han ikke tænkte sig Muligheden af at sligt kunde skrives ned, saa glemte han hurtig, hvad han saaledes digtede.

Der kom en Hjælpelærer til Skolen, og Ulriks poetiske Anlæg fik herved et Stød frem, samtidig med at hans religiøse Begreber, der hidtil vare gaaede snorlige efter den lille Bibelhistorie og Psalmeversene, undergik en Forandring. Andenlæreren var en Sværmer, og en fanatisk Sværmer, for den nordiske Old. Dens Guder og Helte, dens Slagord og Sind-

billeder løb ham bestandig paa Tungen, og det tjente ham ikke mindst til Retfærdiggørelse, at hans egne Forestillinger om Livet og Virkeligheden vare ligesaa forvirrede, som efterhaanden Skolebørnenes blev det.

Han yndede at begynde med en frisk Morgen- og Opsang i denne Stil. Saaledes f. Ex.:

Lys-Fugl stiger i Morgen-Gry
og ser hun sig ud saa vide,
ud over Skove og Marker og By;
Ej! nu blev rød hendes Side.
Solen bryder af Taager frem
og farver de fjærneste Himle,
Lys-Fugl vaagner i Dagmoders Hjem
og hilser det straalende Gimle.

Det var noget for Ulrik. Disse mange nye og stadselige Ord, hvori man efter Forgodtbefindende kunde lægge en Mening eller lade være, opfyldte ham med den mest brændende Lyst til Efterligning. Og hertil kom Fortællinger om Thor og Loke, Thurser og Jætter, om Gorm den Gamle og Saxo Grammaticus, Vagn Aagesøn, Stærkodder og Ejnar Tambeskælver. Det løb rundt i hans Hoved men frembragte forinden en behagelig Fornemmelse af, at Livet væsenligst bestod i at gaa paa en

Landevej med en tyk Kæp og prygle alle dem, som man kunde overkomme.

Der var ellers, selvfølgelig, ikke Tale om noget Samkvem med denne Lærer, ligesaalidt som med den gamle. Den yngre levede i sin Forestillingskreds og dernæst stærkt optaget af en Kærlighed til en Gaardmandsenke. Han vilde sikkert være bleven forbavset, om Ulrik havde forelagt ham en Række Spørgsmaal, Hedenskab og Kristendom imellem. Og dog brødes hos den halvvoksne Dreng disse Modsætninger og Modsigelser i fuld, forstyrrende Kraft.

Saa kom Konfirmationstiden. Præsten i Sognet overlod Skolen af ganske Hjærte hele Forberedelsen. Han var en høj. før, hvad man kalder »Levemand« med en smuk, krum Næse, Haaret i Krans som Tónsur om den blanke Pande, røde Kinder og skælmske Øjne. Han var gift med en virkelig Komtesse; hans Frue var nu svagelig, han selv nød alle en god Konstitutions Velsignelser og dertil Renterne af en ikke ubetydelig Kapital. Ægteskabet var barnløst. Der gik det Sagn om hans Arbejdsværelse, at Gulvet under hans Lænestol skulde eje en Klap, og at denne Klap førte til et Rum, hvori der stadig henlaa Vinflasker paa Is og Daaser med henkogte Sager. Men Sagnet overdriver altid. Den Velærværdige var næsten

altid inviteret ud, og han var desuden ikke den Mand, som krøb i Skjul med noget; han sad sikkert nok, hvor han sad, og ved hans Bord blev der sørget saa godt for ham, at han ikke behøvede nogen Efterslurk under sine Studeringer.

Vel forberedt fra Skolen, med sine Ramser i den ønskeligste Orden, men stadig med Loke liggende paa Lur bagved Thor indeni sig, blev Ulrik bekræftet i sin Barnetro af denne Mand.

Den højtidelige Akt i Kirken gjorde et dybt Indtryk paa Knøsens Fantasi, og han sneg sig om Aftenen til at nedskrive sine Tanker i Vers, der var en tro Afspejling af Formiddagens Psalmer.

Saa var det, at Faderen forsvandt derhjemmefra. Han havde nogle Aftener iforvejen til Sønnen ladet falde Vink om, at saadan som det nu gik, holdt han det ikke længer ud; man havde dog baade Ære og Skam i Livet, men der var Andre, som ikke havde det; og selv om han drak, saa holdt han sig dog paa sine egne Enemærker, men der var Andre, som — nok sagt! Og saa sang han sin gamle Soldatervise:

Soldaten gaar i Kongens Tøj,
naar Bonden gaar og vender Møg.
Soldaten drikker hvor han vil,
og Kongen giver Penge til.

Og dernæst erklærede han det for sin faste Beslutning at stikke af.

Saa gaar jeg med Dig, Fa'r! sagde Sønnen.

Nej Du gør ikke, min Dreng. For naar vi begge to render vores Vej, saa gør naturligvis Kællingen Paastyr, og saa skikker de Brev efter os. Men en Drukkendiderik som mig er der Ingen, som skal ha'e Bud efter. Og lad mig nu se, at Du arter Dig vel, nu da Du er bleven voksen og skal tjene for dit Brød. Naar galt skal være, saa hold Dig hellere til Fruentimmer, end til Flasken. For Du vil snart lære, at de fleste Kvindfolk er daarligere end som Du selv, og saa vil Du blive ked af dem. Men Flasken vil Du aldrig blive ked af, og saa vil den blive din Ulykke tilsidst!

Ulrik svarede intet herpaa, da han ikke, trods det givne Eksempel i Hjemmet, endnu havde nogen Praksis at slutte efter; og han var ikke kommen saa vidt, at han dømte om Tingene ad theoretisk Vej. Han mente, at man foreløbig kunde sove paa Beslutningen.

Invaliden nikkede hen for sig, men samme Nat forsvandt han med sit stive Ben, efterladende en tømt Flaske og en hel Del halvfærdigt og bestilt Arbejde op til Gaarden. Man mente, at han nok vilde komme tilbage. Men han kom aldrig tilbage.

Ulrik fik Plads som Dreng paa Gaarden. Han var velbygget og velvoksen; der var intet Ondt paa ham at sige, han gjorde sin Gerning, var noget mut og indesluttet, af og til med nogen Lyst til at disputere. Men Karlene drillede ham stedse med Hjemmet; han vidste intet at sige, hverken til Hjemmets eller sit eget Forsvar, og aad Harmen i sig. Som bekendt er Drilleriet en national Skødesynd hos os og burde egenlig opføres blandt Dødssynderne. Der er altfor mange, som lider derunder; enkelte gaa endogsaa tilgrunde derved.

Pigerne drillede ham ogsaa paa deres Maade. Han var dem for tilbageholden, og der var dette Noget over ham og i ham, som gjorde at de vilde have fat paa ham. Saa sejrede en af Malkepigerne, der havde vist ham mest Venlighed og aldrig havde omtalt Moderen.

Det er vanskeligt at tale om Forførelse iblandt dette Folkefærd, hvor Hjærtet kun yderst sjældent er med i Spillet og hvor Tingene daglig kaldes ved deres Navne og hvor Naturen evig og uforanderlig gaar over Optugtelsen. For hans Vedkommende, som den yngre og uerfarne, skete der kun det, at han, saasnart hun havde udkaaret ham, kastede hele sit urolige og indestængte Hjærtes Trang til at holde af og hengive sig over paa Pigen. Hun holdt sig til

Verdens Gang og Tingenes materielle Ydre, gav ham med største Beredvillighed Andel i sin Middagssøvn og lo forresten ad hans i sig selv uforstaaelige og dunkle, om end glødende Ord baade i Vers og Prosa. Hun saarede ham derved føleligt, og han vendte sig snart fra hende fuldstændig ligegyldig.

Til en lille tolv-tretten Aars Pige, der vogtede Smaakreaturet, vendte han sig derpaa. Hun var bleg og spinkel med store blaa, dybtliggende Øjne. Hendes Navn var Ane, men han kaldte hende Marie og delte sin Mellemmad med hende. I Folkestuen begyndte da Drilleriet igen; man kom med plumpe Hentydninger, og en ung Karl sagde en Dag i alt andet end forblommede Ord, hvorledes man mente at Ulriks Interesse for den lille Tøs skulde forklares.

Invalidens Søn rejste sig, ligbleg af Vrede; han holdt sig et Øjeblik for Brystet; denne Raahed forekom ham endog at trampe paa de Døde. Saa rev han hurtig som et Lyn sin Træsko af og kløvede Bagvaskerens Øjenbryn, Næse, Overlæbe og Hage.

Dér laa han!

De andre Karle tvang Ulrik til at rømme Gaarden, skønt Pigerne holdt paa ham. Saa

meget mere Grund var der for Karlene til at blive af med ham.

Han var anden Gang forvist fra det Sted, hvor hans Moder muligvis, hvis hun var forbleven i sine Rettigheder, kunde have nyttet Samfundet med sin Ordenssans, sine raske Arme og sine allesteds nærværende Øjne.

Han kom igen hjem til hende. Hun var bleven stærkt oppustet i Mellemtiden, uordenlig, dobbelt saa opfarende som før, men undertiden med lange, sløve Pavser, som om hun havde tabt Hukommelsen eller ikke gad bruge den. Han kunde ikke ret længe holde det ud derhjemme; nu da han vidste saa meget, som han vidste, kunde han ikke se rolig paa Lystigheden og Letfærdigheden om Aftenerne, og han valgte af egen fri Vilje det forladte Huggehus til at sove i om Natten.

Saa fik den almægtige Husholderske hos Præsten ham opspurgt. Man skulde bruge en flink Karl til Pasningen af den store, smukke Have. Gartneren var gammel og aflægs.

Ulrik medbragte fra sin Skoletid i hvert Fald en Del Praksis i sin ny Bestilling. Den forrige Karl, en ung Svensker, var løben væk med adskilligt af Hr. Pastorens Linned og havde i sit Hastværk glemt at aflevere et Dusin Sølvgafler med Fruens naadige Vaaben og Navnemærke, som var anbetroet ham til Pudsning.

Ulrik viste sig flink i sin Gerning og af en prøvet Redelighed i de Udenomsbestillinger, som man lidt nølende overdrog ham. Fruen var stedse lidende; Husholdersken holdt det Hele i sin Haand. Denne Haand var stor, blød og lasket, som den gode Dame selv. Ulrik mærkede snart, at han stod højt anskrevet hos hende. Det kostede hende imidlertid større Vanskelighed, end hun rimeligvis havde tænkt sig, at vinde ham helt, men omsider sejrede hendes vedholdende Venlighed. Han gik dér stedse og tørstede efter Menneskers Godhed; han havde allerede set saa meget Slet, at det ikke faldt ham ind at gaa i Rette med Arten af de Forpligtelser, han paadrog sig ved at være Genstand for denne Godhed. Hans Hjærte var Voks — som det saa smukt hedder om Liden Gunvers — og der er for den Sags Skyld ikke det fjærneste til Hinder for, paa den Tid af hans Liv, at fortsætte for hans eget Vedkommende: »hans unge Sjæl var prøvet Guld«. Han attraaede intet varmere og dybere end Næstens Kærlighed.

Og Præstens Husholderske var meget kærlig.

Hun opdagede snart hans hidtil saa godt som utilfredsstillede Trang til Læsning, og hun tog ham med en Dag op paa Loftet, hvor der i en Krog laa en stor Dynge Bøger og Papirer.

Præsten havde holdt Udrydning fra sit Studereværelse, begrundet i en kritisk Ytring, der var faldet fra en Embedsbroder. Her laa stift hæftede lange, smalle Feuilletoner, udklippede af selv de større Hovedstadsblade, der ikke undse sig for at kapre Abonnenter ved overdrevne, gyselige, eller endog skandaløse Sensations- og Forbryderromaner, som den Velærværdige læste om Aftenen for at falde isøvn, og Fruen om Formiddagen for at fordrive sin Hovedpine. Her var et helt Jordansk Oversættelsesbibliothek af Nonsens og Vanvid, Gift og Smuds; desuden Bøger i fremmede Tungemaal, men med tydeligt talende Kobberstik; en hel Visesamling med endnu mindre tilslørede Træsnit; og mellem alt dette Skrabsammen, ligesom Perler paa en Mødding, adskillige store, evnerige, dristige og rebelske Forfatteres Værker, der ikke havde været saa heldig at finde Naade for den strænge Embedsbroders Øjne.

Den gode, kærlige Husholderske skulde ikke have vist Ulrik op paa dette Loft, dels for sin egen, dels for hans Skyld.

Jo hedere han blev ved Læsningen af Alt dette, jo køligere blev han overfor Præstens Husholderske. Det var hans Fantasi, der stadig var hidsig paa Næring; hvad brød han sig nu om en Kvindsperson, der var saa virkelig, som hun

var, og som var ham besværlig ved sin Fedme og ved sin Overhængen. Hun mærkede, at han begyndte at glide fra hende, men det var for sent. Hun gik til Præsten og klagede over at Havekarlen var bleven efterladen; han læste saa meget.

Ih hvad! udbrød Pastoren smilende og strakte sig i Lænestolen, hvor han netop fik en fransk Roman tillivs af den i Hovedstadspressen forfulgte Slags, som ikke kommer i Fraklipningsfeuilletonen.

Hvad læser Deres »Ven«, om jeg tør spørge? vedblev Pastoren, idet han kneb Øjnene sammen og lagde sit Kristjan-den-Ottendes-Hoved paaskraa.

Den gode Dame pillede lidt forlegen paa sin hvide Forklædesmæk, hvorunder Barmen hvælvede sig som en Globus. Hun maatte frem med, at hun selv havde hjulpet ham til Rette oppe i Udryddebunken.

Den gode Præst lo.

Naa, Velbekomme ham — og Dem, Jfr. Nærum! Hvorpaa han læste videre i »La faute de l'abbé Mouret«. Audiensen var forbi.

Og dog holdt den Velærværdige sin Havekarls Skæbne i sin Haand. Endnu paa dette Punkt kunde Ulrik ved en venlig og fast Raadgiver, ved maaske blot at læse én god Bog,

der svarede til hans Udvikling, være bleven draget ind under deres Kreds, hvis Evner og Arbejde kommer Samfundet tilgode. Thi hans Hjærte var af Voks.

Ens Skæbne plejer at bygge sig Rede et eller andet Sted, sommetider paa en iøjnefaldende Plads, sommetider i en Krog, hvorfra den saa synger sin Varselsang for vort Liv. Ulriks Skæbne havde bygget sin Rede paa Præstens Loft. Da ingen andre Toner lod sig høre for ham, saa gik han i den Retning, hvor Lokkefuglen sang.

Det brusede igennem hans Hjærne og sydede ham i Blodet under Indtagelsen af al denne uforenelige og ufordøjelige Føde. Det var endda ikke det Utugtige, der spillede størst Rolle. I saa Henseende er en Gymnasiast i Købstadskolen eller en ung Student værre faren end et halvvildt Naturbarn, der allerede har nogen Erfaring og tidlig er bleven vænnet til at betragte Livets forskellige Funktioner paa nært Hold uden at fristes af, hvad der gemmes bag Sløret. De yppige Skildringer vakte hos ham kun Eftertanke om den Magt, som han nu maatte indrømme sig selv at han besad overfor det andet Køn. Dette var farligt nok. Men han var saa ung endnu; han tragtede stadig snarere efter at hengive sig, end efter

at erobre. Værre var alt dette Hemmeligheds-fulde ved de begavede og skønt udrustede Forbrydere, den Magt, de naaede over Samfundet, det at de kunde kæmpe sig op fra Mørke og Foragt til at triumfere over alle de Medmennesker, der ret besét igrunden var de Slette. Imidlertid, han var hverken havesyg eller blodtørstig. Forbrydelsen som Erhværvskilde flød ham forbi uden at tilstænke ham med sine ætsende Draaber. Nej, det var et mørkt og vildsomt, Foragtens og Overlegenhedens Blik paa alle Personer og Forhold, som han indsugede sig gennem alt dette tilsammen. Hans Iagttagelsesevne blev skærpet i en ganske bestemt Retning, hans Kritik, som allerede havde sine Forudsætninger fra Hjemmet af, blev ubarmhjærtig nøjeregnende; og naar han nu lod sit Blik glide hen over hele Egnen, hele Sognet, den nærliggende By, Købstaden, hvor han ofte havde Ærinder fra Præstegaarden, og naar han sammenholdt Alt, hvad han saa', med Alt, hvad han vidste, ja saa havde han en vid Tumleplads nok for sit Livssyn. Præstens mørke Loftsrum havde indeholdt Gløder, som brændte i hans Sjæl. Det var den Oplysning, som han fik at gaa med ud i Livet.

Paa denne Tid døde hans Moder oppe paa Sognets Sygehus, eller rettere, hun var saa

godt som død forinden man bragte hende derop. Dødsaarsagen var et hjemmestrikket, bredt, blaat Strømpebaand, af den Slags, som Bondefruentimmer snære en halv Snes Gange under et fyldigt Knæ. Her var Baandet for en Fejls Skyld lagt om Halsen.

Rygtevis hed det sig, at Doktoren vel havde erklæret sig bestemt for Selvmord — i Modstrid med en anden Antagelse — men tillige ytret, at det var en heldig Indskydelse med dette Strømpebaand, da Patienten ellers upaatvivlelig var død af en ubehagelig Sygdom.

Der blev snakket en Del herom i Sognet. Hvorledes Konen havde levet, det blev nu paany fremdraget ved hendes uhyggelige Død. Ingen talte om, at det næsten var et »russisk« Giftermaal dette, der var kommet i Stand for en Snes Aar siden. Ejeren af Gaarden, paa hvis Mark Huset laa, var forlængst inde i Amtsraadet og havde i to forskellige Sessioner siddet i Thinget, væsenligst støttet af Herredsfogden. Nu faldt hele Vægten af Uhyggeligheden tilbage paa den Eneste, der burde være forskaanet, paa Sønnen, som Ingen kunde sige noget paa, men som ikkedestomindre nu var Søn af en Bortløben og en Hængt!

Ulriks Stilling i Præstegaarden var umulig. Selv Husholdersken gav med et Suk efter for Trykket rundtomkring fra.

Vi kan dog, ved Gud, ikke have det Menneske i vort Brød . . .! havde Fruen ytret medens hun laa paa Chaiselongen og afvekslende læste Feuilletonen og Lederen i Godsejernes Organ.

Saa blev Havekarlen sagt op.

Han svarede intet. Han modtog sin Løn, tog sin blaa, tætsluttende Vadmelsfrakke paa, som fremhævede hans ranke, velbyggede Figur, følte til det krusede Kindskæg, som begyndte at lade sig se oppe ved Ørelappen, og gik forbi Husholderskens Vindu med en Gestus, som han allerede nu havde lagt sig til, en kæk, udfordrende.

Husholdersken bøjede Hovedet og lod en tung Taare falde ned i den Hummersalat, som hun tilberedte til Frokostbordet.

Han spaserede op til Byen, der laa oppe paa Højderyggen i Landskabet. Han vilde søge sig en Plads, eller more sig, han vidste ikke rigtig selv hvad.

Paa det Værtshus, hvor han søgte, havde for nogle Dage siden en Hundedressør, Linedanser, Elektrisør og stærk Mand indlogeret sig for at give »Gæsteforestillinger« i Byen, nemlig de samme, som han alt havde haft den Ære at give for de k. k. Hoffer i Wien, Petersborg, Afghanistan og Baden-Baden. Ved Manden var der i sig selv intet mærkeligt fremfor adskillige

af hans Kolleger, men han havde en Datter, hvis Skønhed gjorde et dybt og alvorligt Indtryk paa Ulrik. Han havde hidtil, naar undtages hans aldeles sværmeriske Interesse for den lille Marie og hendes Billed i den lille Ane, været den, som var bleven efterstræbt og havde givet sig. Her betoges han selv aldeles, pludselig, overvældende. I denne lille, buttede men elegante Figur med de kridtede Arme, de skinnende hvide Tænder, Øjnene, der vare blanke som Staal med den samme kolde Glans, som en dragen Kniv, de ganske smaa Fødder og den ungdommeligt runde, drejede Læg, i denne »den slappe Staaltraadlines frit udsvævende, attenaarige Sylfide« følte han med Et at Skæbnefuglen atter havde opslaaet sin Rede og sang ud til ham gennem to smaa, lidt blodløse men yndigt buede Læber i et ikke ganske korrekt, men derfor lige tillokkende Sprog.

Han var under Læsningen bleven opmærksom paa sin Magt. Han forsøgte at udbytte den her. Total Afvisning. Saa gik han til den stærke Mand og spurgte ham, om han ikke behøvede en flink Oppasser til Puddelhundene, de to haleløse Aber og Garderoben, hvortil hørte en Lirekasse.

Den stærke Mand tørte Draaberne fra det trettende Glas Øl af sit Fipskæg og strakte sin

Lammefjærding af en Haand ud, hvori Ulrik deponerede tre Femdalerseddeler som »Kavsjon«. Sagen var i Orden.

Før Afrejsen fra Byen foretog den ny Oppasser sig et bestemt Skridt udadtil. Kærlighed kan avle Satire, ligesom Had kan frembringe Idyller; det er Stødet, Tilskyndelsen, hvorpaa det kommer an.

Ulrik havde en Regning at opgøre med Sognet, og han skrev, Aftenen forinden sin Bortrejse med den lille Trup, ovenpaa den klogeste Puddels Bur følgende Poem, der under stor Jubel blev foredraget i Skænkestuen blandt Landslagtere, svirende Parcellister og Smaahaandværkere, og som Dagene efter i mange Afskrifter spredtes vide omkring.

Et noget sammentrængt Uddrag heraf maa være tilstrækkeligt.

Jeg tror nok, de drikker i det hele F—ske Sogn,
undtagen de Bæster, som sættes for en Vogn,
om Præsten ikke drikker, saa æder han dog vist
og kalder sig alligevel en rigtig god Christ,
og Sognefogden véd man, han er det største Nul,
han taler kun i ædru Stand men er bestandig fuld,
naar Pigerne ej drikker, saa véd jeg hvad de gør,
en Karl jeg aldrig kendte, hvis Hals var stadig tør,

det lærer nu de Børn fra deres Moders Bryster,
og hvorfor mon den gamle Mand paa Haanden
stadig ryster?
I Byen drikker Herredsfogden saa det kan forslaa,
og Doktor og Apotheker gør de ej ligesaa?
men Damerne de danser og majer sig ud,
og Koner er der nok af men ingen Jomfru-Brud,
saa snakker de saa Ondt om hinanden paa
deres Bag,
de sejler alle under det falskeste Flag,
i Kirke gaar de stadig hver Søndag paa Slæt,
men gør den hele Uge igennem intet Ret,
ja Gilder at gøre er Byen nok istand,
men skylder gør de Allesammen Gud og Hver-
mand,
det skal mig ikke undre, om Fanden vil dem ta'e,
Vorherre, er jeg vis paa, han vil dem ikke
ha'e. —

Var nu end disse Slag gennemsnitlig saa stærke, at de oftest traf ved Siden af, saa lagde man selv hist og her lidt til eller trak lidt fra, og nu og da kunde man give Udfaldet en bestemt Adresse, hvorved Digtets Popularitet voksede i utrolig kort Tid. Intet er Menneskene som Regel saa vrede paa, som Satire, og intet formaar som Satiren at bane sig Vej gennem

alle Samfundslag. Paa Landet er man desuden nøjsom.

Forfatteren domfældtes enstemmig, men Afskrifternes Antal øgedes, og en saadan fandt ogsaa Vejen til Præstegaarden.

Se se! sagde Pastoren og lo over Ubehjælpsomhederne og morede sig over Indignationen. Den Gartneraspirant var nok ikke saa ilde endda. Ret betænkt burde man vel have taget sig af hans videre Uddannelse! Hvad mener Du, Nathalia, en Naturpoet udgaaet fra Præstegaarden? Det klinger dog mindst lige saa godt, som den Haandværkssvend, de for nogle Aar tilbage fik pousseret frem ...!

Men Gerhard! læspede Fruen paa Chaiselongen. Hvor kan Du, en Verdensmand — en Præst ....! og tænk saa denne skrækkelige canaille, som man maatte vedkende sig at han var kommen af. Jeg gyser!

Imidlertid drog Satirens Forfatter paa Gæsteforestillinger omkring fra By til By. Han led gennemgaaende Nød og blev i det utroligste hundset af Dressøren, den stærke Mand, indtil han ved en Lejlighed opdagede, at han selv med sin sunde og hærdede Krop, hvori han kun til Maade hældte Spiritus, magelig kunde

tage det op med den laskede Kæmpe. Værre var det med Sylfiden. Hans Kærlighed til hende kujonerede ham aldeles. Han tømte denne Passionens Kalk helt til Bunden. Hun var saa gennemfordærvet, som en paa slap Staaltraadsline frit udsvævende Sylfide kan blive det. Ikke saaledes, at hendes Lidenskaber ødelagde hende. Tværtimod, hun syntes ingen at besidde. Forholdet mellem hende og »Faderen« — han var dog forhaabenlig ikke ganske hendes Ophav — var betænkeligt nok, og Ulrik led maanedlange Kvaler derunder, indtil han som sagt overvandt Kæmpen i en ganske almindelig Nævekamp. Saa tilstod hun den Sejrende sine Gunstbevisninger, men samtidig lod hun ham holde Lyset ved alle mulige Lejligheder, hvor hun mere og mindre frit spøgede med de Kavalerer, nærmest i Opvarter-, Vognmands-, Slagter- og Officerverdenen, der rundt omkring gjorde hende deres Kur. Ulrik stod paa sin Ret som erklæret Ven og Tilbeder, men hun saa' paa ham med sine Øjne, saa kolde som blankt Staal, skød Spidsen af sine smalle, buede Læber frem, og sagde:

Naadda!

Saa faldt hun ned ad den »slappe«, og stødte Hoften farligt. Dressøren havde gjort daarlige Forretninger og lod hende blive liggende

i et Aflukke af et Vognmandsskur. Ulrik blev tilbage hos hende og plejede hende. Han sang om Aftenerne lystige Viser i de smaa Skænke stuer for at tjene til hendes og sit eget Ophold. Hendes Tilstand forværredes, der gik Inflammation i Leddet med Bylder over Lænderne; hun laa i Saar og vaandede sig i Pine, hun led forfærdeligt og har rimeligvis afbetalt al sin Skyld i Livet herunder. Lige til det sidste var hun vrippen og urimelig som et Barn imod ham. Naar hun kunde trække Vejret for Smerter, skændtes hun med ham om Aarsagen til Faldet. Hun paastod, at han ikke havde smurt hendes Saaler med Kridt, men med Pibeler. Da hun mærkede Dødens Komme, veg for et Øjeblik den haarde Glans i Øjet; hun trykkede hans Haand med sin egen magre, afpillede, og hviskede: Du har alligevel vaaren den eneste, som har væt go' imod mig. Vil Du kysse mig endnu engang? Og saa døde hun.

Han bekostede hendes Begravelse ved at optræde som Behændighedskunstner, Visesanger og Bugtaler paa Markedet, som netop holdtes i de Dage dér i Ravnekrogen. Saa kom han med en Skipper til Hovedstaden, hvor han blev taget til Soldat. Snart gik han paa Kasernen under Navnet »Dægteren«. Men da hans Viser paa den ene Side laa for højt for Hovedstads-

vittigheden og da han paa den anden Side ikke vilde gaa tilstrækkelig lavt ned i Gemenheden for at træffe Kammeraternes og Korporalens Smag, saa haanede man ham for Fremtiden. Han blev da mut og indesluttet, som før, hvilket som bekendt er en utilgivelig Forseelse i Kompagniet. Underkorporalen sagde en Dag tænderskærende til ham:

Jeg skal huske Dig, din storsnudede Kommediantspiller!

Der blev et Klammeri paa en Knejpe, hvori Ulrik tog de Svageres Parti og brusede frem i hele sin tilbageholdte Hæftigheds Styrke. Ridderen fik mørk Arrest og den sorte Kokarde, og da Tjenestetiden var omme, sendtes han hjem til Sognet med Tvangspas.

Der var i disse Aar hændet saa meget for ham, at han havde glemt Satiren. I Sognet, hvor intet hænder, glemmes intet. Vrede Blikke, Mistillid, Afvisning overalt. Han blev da, ved nogle gamle Hovedstadsforbindelser, Kolportør af gyselige Romaner, Spaabøger, Hjærternes Trøst, unævnelige og unavngivne Viser. Dengang florerede den yppigste Gren af hin Literatur, som senere er søgt modarbejdet, uafgjort med hvor megen Indflydelse ned igennem Dybderne.

Han var endnu stadig velsét af Kvinderne rundtomkring, hvortil ikke lidet bidrog en efterhaanden udviklet Tilbøjelighed hos ham til at »tage sig ud« ved halvt tilslørede Meddelelser om sit mellemliggende Liv. Gjorde han det ikke værre, saa gjorde han det heller ikke bedre.

Med Mandfolkene levede han gennemgaaende paa halv eller hel Krigsfod, og nu og da stod der en Bataille.

Men i ét Slag forandredes det Hele.

Hvergang han fik en ny Sending Romaner og Viser til sin Taske, kastede han sig selv først over dem og slugte dem bogstavelig. Man kunde i nogenlunde godt Vejr se ham siddende ved Landevejsgrøften fordybet i et Bind med kanarigult eller skinnende rødt Omslag. Om han da ikke gjorde nogle Forretninger den Dag, hvad sagde det saa? Forretningen gik endda!

Saaledes havde han en sen Høstdag, hvor allerede store Hæs garnerede Bøndernes Gaarde, siddet i Nærheden af den bekendte Avlsgaard fra hans første Ungdom. Manden derinde var lige haard endnu, og mange var de Folk, som forlod hans Brød med garvet Skind. Sidst havde han jaget to Svenskere paa Porten.

Ulrik havde siddet og læst indtil Mørket faldt paa. Han blev ved at ligge og døse,

idet store, halvforrykte Tanker, Æventyr, ufuldbaarne Beslutninger eller gamle bitre Minder boltrede sig efter Sædvane i hans Hjærne. Han troede at se et Par Mænd luske omkring ved de høje Stakke tæt bagved Ladebygningen, men han var for optaget af sine Drømmerier, og tilsidst faldt han virkelig isøvn og drømte om den lille Marie, om sin hængte Moder, om Faderen, som var bleven General i Tyrkiet, om Sylfiden med den brudte Hofte, om sig selv, som havde lært at flyve og som ejede mange Kister Guld i et underjordisk Fængsel, hvor der vrimlede af bloddryppende Tyve i tressede Kjoler og hvor der lugtede af . . . Han vaagnede halvt og syntes virkelig at spore en stærk Lugt; men han faldt atter tilbage til sine Drømme, thi han vidste, at der var en Prinsesse, som skulde befries, en fransk Finansmand, som skulde bestjæles, en russisk Fyrste, som han skulde arve, og en foregiven svensk Baron, som han skulde dræbe i en Duel inde i en pragtfuld Sal, hvor der brændte den bekendte knitrende Romanild i Kaminen.

Han sprang op. Han saa' Ild lige for sig. Han gned sine Øjne; ja virkelig: de nærmeste Stakke og Ladebygningens Tag stod i Flammer, og Vinden, som havde rejst sig, drev allerede

Luer, Røg og Gnister bort fra ham lige over mod Staldene paa den modsatte Side af Gaarden.

Han hørte Raab og Larm; han fór uden omkring Laden og kom ind i Gaarden, hvor Alt var Røg, Raaben paa Vand, Eder og ikke Spor af Kommando. Da gik der en stor og stærk Tanke igennem ham, hvori han vistnok følte sig selv som en Helt, der skulde vise sig, men hvori ogsaa en Mands Beslutning om at være nyttig og virksom drev ham frem, tværs igennem den raadvilde Mængde, ind i den antændte Hestestald, tumlende mellem de sparkende Dyr, drivende dem ud, ind i Kostalden, ud og ind gennem Røg og Damp og Hede, indtil han, skoldet i Ansigtet, med forbrændte Klæder og smertende Hænder maatte sætte sig paa Vaaningshusets lave Stentrappe, hvor hans Moder var gaaet ud og ind og han selv havde faaet Prygl som Dreng.

Besætningen var reddet paa en gammel Griseso nær, som havde taget den heroiske Beslutning, ikke ulig en vis Sagahelt, at ville indebrændes med sine Børn.

Manden for det Hele var fraværende paa en Agitationsrejse dels for Regeringens politiske Program, dels for en lokal Sparebank oppe i Købstaden. Man har Lov til at formode, men man kan ikke med Bestemthed paastaa, at det

vilde være gaaet lige saa godt, om han selv havde været aktiv Brandofficiant paa Stedet. Branddirektør var han i al Fald i Forvejen.

Da Ulrik vaagnede den næste Morgen i det Værelse, der var bleven overladt ham, fandt han udenfor sin Seng et nyt Sæt Klæder, han fandt sine vablede Hænder indsmurte med Grønsæbe, og sig selv som Sognets erklærede Løve. Netop at det var h a m, som havde gjort dette, øgede hans Glans.

Der var kun det uheldige herved, at det kom for sent for hans Vedkommende. Ulrik var i den Alder, midt imellem Tyve og Tredive, hvor man nødig begynder, og hvor det maaske er umuligt at begynde helt forfra paa sin Opdragelse og Udvikling. Desuden rakte man heller ikke Haanden hertil. Hvem vilde have haft Ulejligheden? hvem vilde paatage sig Ansvaret? for ikke at tale om Udlæg af Tid og Penge?

Man begyndte dér, hvor man ellers plejer at slippe overfor Berømthederne i Landet, man begyndte med at forkæle ham. Kvinderne i første Række, men ogsaa Mændene; thi til hans første »store« Bedrift kom yderligere det Held, at han, da han i Spøg havde taget en halv Seddel sammen med et Par Gaardmandssønner,

gik hen og vandt i Lotteriet: femhundrede Rigsdaler for sin Part.

Nu var han i Fart, og nu gik det. Han havde Venner, hvorhen han saa'; om Veninderne er her slet ikke Tale. Man lo ad hans Besynderligheder, hans Overdrivelser, hans theatralske Væsen, hans Bramarbassader, ja man lo endogsaa ad ham, naar han undertiden — og i fuldt Alvor — fik sine indesluttede og melankolske Anfald. Des vildere, vidste man, var Lystigheden ovenpaa. Han skrev stadig Viser, og den Fart, der var i ham, prægede sig i hans Aandsfostre. Her er et af dem fra den Periode. Naar Tankegangen derigennem ikke er klart og ligeligt gennemført, saa har det sine Aarsager.

Jeg kærer mig om Ingenting,
  gør Du som jeg, min Ven!
Jeg kører Verden rundt i Ring,
  vi træffes nok igen.
Og har jeg mig en Blyhat, naa
saa holder Svende jeg derpaa,
omtrent som paa et Kirketag;
de banker fra den aarle Dag
  og ud paa Aften silde,
  der er jo altid Gilde.

Lad Verden jamre sig for Guld;
  hvad Jammer er det værd?
snart ligger jeg i sorten Muld,
  som Biblen har mig lært.
Og dér skal ogsaa Du, min Bro'r,
og Pigen med, jeg sikkert tror;
hvad skal saa Ven og Pige til?
det er et daarligt Kortenspil,
  hvor Værten Puljen stryger
  og vi i Lyset ryger.

Men havde jeg en fuldtro Ven,
  som jeg har aldrig haft,
jeg skulde vinde ind igen,
  hvad jeg saa dyrt har tabt;
jeg kan nok faa en Hjærtensven,
jeg peger blot paa den og den,
han springer hist, hun springer her,
som Lopper, der til Barsel er,
  som Fluer omkring Fløden.
  Ak; Kærlighed til Døden!

Unægtelig et Suk, dette sidste, som kunde tyde paa, at her var noget mere end sædvanligt, der stred, Evner, der burde faa en bedre Udgang. Men hvad!... Naturen er ødsel.

Han sank. Ikke som Faderen; dertil havde han formeget af Geniets Selvtro og Elasticitet; og synke som Moderen, som en Kvinde kan synke, det forbød sig af sig selv. Man kan i dette Land, og formodentlig andetsteds med, naar man er klog og sparsommelig leve længe paa én Heltebedrift. Men han trak for glubske Veksler herpaa; og saa kom den sunde Bondekritik, Ironien i Vadmel op imod Genialiteten i Vadmel. Kampen var ulige og snart afgjort. Ikke længe efter at de femhundrede Daler var fortærte, fandt han sig dreven ud til de yderste Grænser af Sognet med samt sin Kolportage, sine store underlige Ord om, hvad han kunde sætte i Værk, sine bitre Sarkasmer og sine afsnuppede Viser.

Her i den tyndest befolkede Del, mellem Husmænd og Indsiddere, levede en fattig Skomager med sin eneste Datter, Margrethe. Hun var ikke nogen Skønhed, men havde ret fine Træk, en bleg Hud, brunt, svært, kruset Haar; hele Udtrykket laa i de dybe, som oftest lidt aandsfraværende, graablaa Øjne; de skinnede som et lille Kær kan skinne langt inde i Skoven, saa hjærteligt, saa fortroligt kaldende, uden stor Intelligens, uden nogen Historie at fortælle, undtagen den ene, urgamle: jeg tilhører Dig, Vandringsmand!

Vandringsmanden og Ejermanden blev Ulrik. Der havde Ingen været her før ved dette lille Kær, og om der kom Nogen senere, var herefter ligegyldigt.

Hun lod Faderen fortvivle og dernæst, som det gaar blandt Smaafolk, tage sig i det. Hun lod dem snakke om sig og pege Fingre ad sig. Hun var hans lige fra det første Møde; hun fulgte ham som en Hund, som en Skygge. Han bød hende gaa fra sig, hun vendte tilbage; han var, hvad man i det finere Sprog vilde kalde »blaseret«, men saa megen Vedhængen rørte ham. Hun trættede ham ofte, men han blev aldrig raa imod hende; han var idetheletaget ikke anlagt for det Plumpe, snarere for det altfor Følelsesfulde. Han sagde hende ofte paa sin skruede Maade, at hvis han havde truffet hende for fem Aar siden, vilde han have givet sit Hjærteblod for hende og giftet sig med hende. Det var Musik for hendes Ører, hun fordrede intet for sig, hun vilde være bleven hos ham, selv om han havde mishandlet hende. Hun tilbad ham som et overnaturligt Væsen, alene fordi han ikke var slet.

Men han sagde sandt; det var for sent. Det lykkelige Øjeblik var forbi. Han var opreven, utaalmodig, sygelig forfængelig og barn-

agtig forknyt i samme Aandedrag. Han vedblev at læse Rub og Stub, hvad han kunde faa fat i, men tilsidst tiltalte kun den daarlige Læsning ham. Hun led med ham, men kunde ikke hjælpe ham, og led dobbelt under Følelsen deraf. Hun fik et Barn, som døde. Hun sørgede knap derover, hun sørgede over ham. Han købte sig hos en Jærnkræmmer en gammel Terzerol, som han stadig gik og skød af i Luften. Han syntes, at der i Knaldene laa nogle af de Stemmer, som kaldte paa ham og indvarslede noget stort for ham.

Han vilde absolut vinde sit tabte Ry tilbage. Man talte jo knap om ham længer; man undgik ham kun. Og lidt efter lidt blev dette hans fikse Idé og nedbrød den usynlige Skillevæg mellem Fantasteri og Sindets Syge.

Saa befandt han sig en Aftenstund i Nærheden af Avlsgaardens Udhuse, dér hvor han havde vundet sit store Slag. Han havde sin Pistol ladt i Lommen. Han saa' det store Hø-Hæs, der rejste sin foroverbøjede Pyramide tæt udenfor den straatækte, genopførte Lade. Han smilede ved sig selv, borede Pistolen ind i Høet og skød alle tre Løb af. Han stod og saa' derpaa, indtil Ilden havde faaet rigtig godt fat, indtil han hørte Raab og Larm. Saa gik han

selv med Pistolen i Haanden ind i Gaarden og angav sig. Og denne Gang var Manden paa Gaarden hjemme.

Det var den pure Ondskab — naturligvis! Saadan et slet Subjekt osv. Han blev belagt med Arrest og kørt til Herredsfogden.

Og nu skal han i Forbedringshuset.

H a n forbedres! og paa saadan et Sted? Ved Hjælp af hvilke Midler? . . .

Nej. Samfundet tager sig noget sent af sine Individer. Der havde i dette Liv, paa dets forskellige Stadier, været idetmindste ét Punkt for hvert Aar, hvor en af Samfundets Mænd — for ikke at bruge Ordet Støtter — kunde have grebet bevarende ind. Men hvor er Samfundet til daglig Brug?

Lad Jurisprudensen beskytte os for Tyve og Røvere. Men vi ville fordre en kombineret Videnskab til at vaage over, hvad man saadan i Almindelighed kalder »Forbrydelser«, og i denne kombinerede Ret skal Lægevidenskaben og Sjælevidenskaben være Bisiddere. Vi ville leve i vor egen Tid, ikke i Middelalderen.

Ikke saaledes, at der skal reddes »Digtere« ud af slige Eksistenser. Digtere have vi nok af, og der er ingen Grund til at tro, at dette rudimentære Byron-Æmne skulde være kaldet

til at bestige nogen Throne. Men nyttige Samfundskræfter kan der indvindes overalt. Og denne kunde jo være bleven — ja hvorfor ikke f. Eks. Journalist.





Syndflodssagn.

Det var nogle besynderlige Mennesker, der bode her i Marsken langs Havet. De var paa samme Tid enfoldige og bevidste; det Ene syntes ikke at staa i Modstrid med det Andet. Maaske havde de gennemgaaende slet ikke, hvad man kalder moralske Begreber. Moral forudsætter en Sondring; men for dem gik det Hele noget nær ud i Et, ligesom Engenes grønne Uendelighed.

Enfoldige, forsaavidt som de i Generationer havde levet uden Berøring med Omverdenen, kendte de meget godt Brugen af Betegnelser som Snydere, Doblere, Drankere og andre Vederstyggelighedens Mennesker. Men de lo kun paa deres lune Maade, naar slige stærke Udtryk nu og da faldt: Aa hva'! lad os . . . lad os bare . . . . .!

Sagen var vel den, at ingen kunde sige sig fri. Og hvor Alle føle sig delagtige i det samme, der trives ikke disse Betegnelser.

Saa havde de desuden deres sunde Forstand, og den sagde dem, at den fede Marsk ligefrem nærede slette Tilbøjeligheder paa samme Tid som den nærede deres Krop. Det muntre Kød blev dobbelt muntert ved at vide sig tryg bag faste Diger, som Forfædre i deres Ansigts Sved havde opført. Nu var der ingen Sved her, undtagen ved Gilderne. Gilderne vare mange. Spillemand, frem med Fiolen! Kortene paa Bordet, mens Ungdommen danser! Hvad spiller vi om? Vi spiller højt! Trekort om tre Tønder Hvede, tre Fag Hus, hele Besætningen — Fanden ivold! Præsten spiller med; Degnen spiller med. Taber vi idag, saa vinder vi imorgen. Det er bare Omsætning. Lad Brændevinskaraflen gaa! Muntert, muntert ....!

De vidste som sagt god Besked om sig selv; og de levede gladeligt. De hyklede ingen Dyd, hvor Dyden ikke fandtes. Hvad var Dyd, naar det ikke var at være sund og rask og rund og stærk? De holdt det mageligt ud; og Dyden begynder først at faa Overtaget, naar Maven bliver svag. Deres Fædre havde været Bønder, deres Forfædre havde pløjet Havet. De selv handlede med Stude. Først

havde Havet været, saa var Landet kommet; Landet var blevet dyrket; nu dyrkede de Studeavlen. Det var det nemmeste. De handlede; det laa i Blodet, i Racen. Og endnu vare de ligesaa stærke som deres egne Stude.

De bevarede ogsaa Styrken i Racen — det vil sige i Studenes. Hvad dem selv angik, saa . . . . ja Luften og Jordbunden alene kan ikke vedblive at gøre Underværker. Studene kan sagtens. De svire ikke Nætterne igennem, de hidses ikke stadig af Spillet og de stærke Drikke. Folkene her langs Havet forandredes kendeligt, om end de modstod længe: Hej, Spillemand, op med Fiolen! Kortene paa Bordet, Brændevinen rundt! . . . . . Der laa Forklaringen.

Og saa giftede den ene Gaard sig ind i den anden. Hvorfor stryge af Landet for at finde sig Koner? De var jo her! Værs'god. Hvormeget ejer Du og hvormeget har hun? Er det dit Næstsøskendebarn, dit Søskendebarn, din Farbrors Enke? er det — ja hvorfor ikke — din Halvsøster? Om saa var, hvad saa? Hvad der bliver en Regel, det bliver efterhaanden en Lov. Vi er en Verden for os selv. Ingen kommer til os udefra. Vi er Præst og Degn og Øvrighed og det Hele. Frisk op, Musikanter! der skal spilles til Bryllup. Bede-

mænd ud, Skaffere frem! En lang Vognrække henad de side Marskveje. Pisk paa de Heste for S—n! Brudgom og Brud ligne hinanden, som vare de Søskende. Hele Brudefølget ligner hverandre. Er Brudgommen fuld? Naa nej, men det kommer nok. Kirken er propfuld; man er én stor Familje. Tale af en tyk Præst, der skinner som Ratafia i en Flaske. Amen af en Degn, der bærer Parykken forkert med Pisken ud til Siden. Muntert bare, og saa kort som muligt! Og saa hjem til Dans og Svir, til Æden, Drikken og Doblen. Den skinnende Præst, den visne Degn, den struttende Brudgom, Forlovere, Forældre paa begge Sider: alle ere perialiserede. Lystigt, lystigt for Pokker! Vi har hele tre Dage, ja Ugen ud, til at svire i!

Og hele Ugen igennem raver Marskbyen, som om underjordiske Kræfter vare i Bevægelse, som om Havet rystede Grunden . . . .

Havet? Man ser det blinke derude som et stort Spejl, der vendes i Solen. Det skinner langt borte over de uendelige Enges side Grønning. Naar man kan taale at se derud saa øjner man bølgende Linjer, der spænde hele Horisonten over: det er Øerne, der have været sammenhængende Land. Landet blev voldsomt revet over . . . . . Hvorlænge er det

siden? Aa, saadan for mange Herrens Tider siden. Hvad kommer det os ved! Vi er Marsk, vi har Diger, Grøfter, Volde omkring vore Æblehaver og Gaarde; vi holde Bryllup idag, vi gifte os med Nabogaarden; der sidder vor Farbrors Enke med to Børn med runde, oppustede Maver og røde Øjne. Farbror kunde ikke spille sig ihjel; Gaar den var for stærk, og han var en Heksemester til at kunne se igennem Kortene: Ha ha! Har man fortalt, at han var slem imod Smaapigerne? Det er muligt. Han var en Spilopmager. Og saa drak han sig ihjel, den gode Sjæl! . . . .

Sukke for Pigerne! De sukke jo ikke for os. De ville more sig, og vi ville more os. Nu er der Dans her, og nu er der Dans dér. Hvis man tror at Pigerne ikke tørste, saa har man aldrig været til Gilde. Ingen drikker Vand i Marsken; det er ikke sundt. Sødt Øl, gammelt Øl, stærkt Øl; for ikke at tale om Solbær paa Brændevin. Det glider saa lindt ned. Og Dansen gør ør. Pigerne og de unge Koner blive varme, Klæderne dampe; der er svalt udenfor i den mørke Æblehave. Eva og Æbletræet og Manden. Det er den gamle Historie fra før Syndfloden. Men Paradiset lukkes ikke efter de Skyldige her. Hvorfor være saa stræng? Her synde vi alle. —

Ikke som om Hjærterne havde nogen Del heri. Hjærtet tier bomstille; kun den raaeste Sans lader høre fra sig. Ungdommen er opdraget under Forældrenes letfærdige Snak. Degnen og Præsten jager paa hinandens Vildbane; Sognet er fuldt af smudsige Historier, og Pigerne have længst ophørt at rødme. Et Møde i Æblehaven svarer for Pigernes Vedkommende til en Perial hos de unge Karle. Man kan sove det væk. Og kan man ikke det, — nuvel: et Giftermaal hjælper. Og hvor Giftermaalet udebliver, dér ler man ad Tosserne, som lod sig narre.

Undertiden narres Mændene, og man ler dobbelt. Rødmede den unge Pige ikke, saa rødmer den unge Kone endnu mindre. Degnen lister rundt og gnider de blankslidte Knæbuxer med Haandfladerne. Han er fuld op til Halskluden af den Slags Familjegeschichter, men endda maa han have en Snaps for at fortælle. Og saa ler hele Familjen — og Børnene med!

Den stigende Fordærvelse medførte den synkende Sundhed; og saa begyndte Smaasagnene at vokse frem her langs Havet. Hvem lavede dem? De lavede formodenlig sig selv. De spirede frem af Tankerne hos nogle Enkelte, som syntes, at det omtrent var saa galt som det kunde blive, og som haabede

paa banet Vej og ren Luft midt i Uføret. Spirerne skød op, satte Frugt, og Vinden greb Frugtkornene og strøede dem omkring, hvor det kunde falde sig, ligegyldigt om de traf modtagelig Muld eller sved bort i Sandet. Vinden bærer intet Ansvar. Hvem vilde stævne den?

Naar det er helt galt fat, saa bliver Gemyttet uroligt, selv hos de Sløveste. Uroen og Indbildningskraften er Broder og Søster. Igrunden — hvad, ikkesandt Du? — det er galt! Véd Du noget at fortælle? Jeg maa høre noget rigtig kønt; jo kønnere, desbedre. Smør bare tykt paa! Jeg er bange, skal jeg sige Dig; jeg véd ikke hvorfor, men det klemmer mig om Hjærtet. Jeg er ækel. Jeg har sviret 8 Nætter itræk; jeg har gjort meget slemme Ting. Fortæl noget af det kønneste Du véd! —

Der er en Himmel over os! — Jeg véd det! — Den er køn at se paa, især naar Solen gaar ned. — Aa ja! — Der er en stor, gylden Port paa den, og igennem den gaar Menneskene ind, naar de er døde . . . . .! — Hva' for en Snak? — Stille! naar vi er døde og naar vi er bleven til Engle . . . . — Ak, kære Søster; jeg ser at Du vil have Løjer med mig; for vi her i Marsken bliver aldrig til Engle. Naar vi

lever som Svin, saa kan vi i det højeste staa op som Stude. Det siger min Forstand mig; og den har vi endnu her i Marsken! . . . . . .

Saa var der et vældigt Gilde. Man var i November og det var henimod Midnat. Stormregnen piskede mod de smaa, blyfældte Ruder, og Havet væltede sig derude og brølede, som om alle Strandmarskens Stude paa én Gang lod høre fra sig. Man var vant til den Musik. Den gjorde i det højeste, at Spillemændene oppe paa Bordet maatte slide lidt stærkere paa Kattetarmene. De spyttede af Varme, de arme Musikantere; fugtig Damp af fugtige Klæder, Støv og Finkelos stod op omkring dem. De tørrede sig efter Tur med de svedige Skjorteærmer i Ansigtet, til Armene skinnede igennem Skjorten og Øjnene løb over af mudret Vand, saa forlangte de ti Minuters Holdt, hvilket under lydelig Knurren blev indrømmet dem.

Saasnart Musiken holdt op og de Dansendes Trampen ligesaa, slog Stormregnen voldsomt mod Ruderne, og en ganske ung Pige, næsten et Barn endnu, fór helt forskrækket frem paa Gulvet. En plump Karl stødte hende med Albuen for Brystet og en uanstændig Gebærde tilbage. Hun blev opfanget af en ung Knøs, hvem hun takkede med et Smil. Den unge

Knøs fik derved Trang til at plante sin knyttede Haand midt i den raa Slagsbroders Ansigt. En ulige Kamp skulde til at opstaa, da Døren i Gavlsiden ud imod Havet voldsomt blev revet op, og en Mand styrtede ind og raabte: Havet! Havet kommer . . . .!

Det meldte sig selv gennem den aabne Dør og den øjeblikkelige Tavshed. Der er intet andet Ord herfor, end dette ene: det brølede.

Man stimlede sammen omkring ham. Han snappede efter Vejret; man gav ham et stort Glas Brændevin; han tømte det og fortalte, at det store Dige var sprængt, og at Havet var lige i Hælene paa ham. Han havde redet, men Hesten var bleven stikkende i Mudderet. Her var han; han vilde vare Gildefolkene ad!

Alle tumlede imellem hverandre. Nogle gik udenfor i Mørket. I Mørket ser man Syner. De kom tilbage og raabte, at Haven stod under Vand. Nu skreg Kvinderne. Nogle styrtede op paa Loftet, andre hen i en Krog, hvor de med Skørterne over Hovedet trykkede sig sammen, ligesom Moseænder for en Hund. Tællelysene flammede i Trækvinden; man raabte paa Lygter, man vilde ud i Stalden og have Hestene frem, man vilde Alt, og hvert

Øjeblik blev der skreget Et og Andet, og Intet blev der gjort.

Men i den inderste Stue sad et Spilleparti, som ikke lod sig forstyrre. De røg lange Kridtpiber, øste Punsch op i Kopper af den store, dampende Kumme; de havde trukket ud i Skjorteærmer; der var hedt i den lave Stue, Punschen var hed, og Spillet — ja der stod meget paa Spil.

Det var firskaarne, svære Folk, alle. Da Præsten havde kastet sin sorte, bredskødede Kjole og knappet den lange Vest op, var der ikke anden Forskel, end Halskluden. Men ogsaa den maatte vige, og nu laa Præsten slængt over en Stol, og der sad fire Brødre ved Bordet — Svirebrødre vare de idetmindste.

Man kom styrtende ind og fortalte om Oversvømmelsen. Gaardens Ejer slog et Kortblad i Bordet og satte Knoerne i med det samme. Stik den, Præst! — Stukket! raabte Præsten og tog hjem. — Sludder med Vandet! Vi ligger for højt. Skrub Jer ud af Stuen, og sig, at Musiken skal spille op! Djævlen selv kan ikke spille med Præsten. Sikke Styrvolter, han gi'er! Da jeg var Dreng, kom Vandet ogsaa. Hvad saa? Der druknede et Par Hundrede Stude. Pyt! Om Havet ta'er vore Kvæghøveder, eller vi taber dem i Kortenspil,

det bliver lige godt. Nej, bliv siddende og lad dem vræle derinde. Vi ligger for højt. Jeg véd det!

Og efterhaanden samledes de Ængstelige om denne Avtoritet, Spillebordet. Der udstraalede Sikkerhed derfra, syntes man.

Den voksende Maane derude havde omsider faaet brudt sig et Kighul gennem Skyerne. Den saa' ned paa de side Marker, paa de brede Grøfter. De gik i Et; vidt og bredt over Landskabet gik det skyllende Havvand med en mægtig, skvulpende Dønning forude, som skummede højt op ved enhver Hindring; og Stormen piskede og piskede paa, for at stemme Vandet endnu højere op.

Paa Kanten af Diget omkring den hundredaarige Æblehave stod den unge Knøs og kiggede frem gennem Stormen ned for sig. Der laa en Pram nedenfor Jordvolden i den opsvulmede Grøft. Den unge Knøs iagttog spændt, om Prammen løftede sig eller ikke. Den syntes ikke at løfte sig. Vandet var paa sit Højeste; det steg ikke mere.

Nogen greb fat om hans Ben. Han vendte sig, bøjede sig ned og halede den unge Pige op til sig fra Havens fedtede Ælte.

Er det Dig? spurgte han.

Ja det er. Du maa ikke gaa tilbage, hører Du! sagde hun. Resten af hendes Ord tog Stormen med sig.

Han lod sig sammen med hende glide ned ad Diget i Haven.

Vi maa i Læ! sagde han. Hvad er det, Du vil sige mig?

Du maa ikke gaa derind igen. Han vil slaa Dig ihjel!

Jeg er ikke bange! svarede han.

Jamen han gør det alligevel. Han slog To fordærvet sidst; og Du er meget mindre end han. Følg med ud i Gaarden. Du kan sagtens komme op paa en Hest; der er nogle med Grimeskafter paa; og saa afsted!

Hun trak i ham. Men Slægtens Blod var oppe i ham, og han havde desuden allerede drukket noget. De drak jo Alle. Han stødte hende barsk tilbage; hun vaklede, gled ud og faldt med et Skrig.

Han bøjede sig hurtig og løftede hende op. Hvad er der? spurgte han. Slog jeg Dig?

Der er Ingenting! svarede hun og støttede sig paa ham.

Han tog hende pludselig om begge Armene og kyssede hende hæftigt.

Kom saa med; kom saa med! raabte hun, da hun atter havde gjort sig fri.

Ja, hvis Du vil være min Kæreste. Vil Du?

Hun mærkede, hvormeget han havde drukket. Sligt kan ikke skjules, naar man kysser. Ja! ja! raabte hun og trak ham med sig. Kom blot; kom!

Han lod sig lede hen bag den store Lade. Mellem Stalden og Ladebygningen var Hestene trukken ud. En af Karlene stod og tumlede med en høj, sort Vallak. Knøsen sprang til, rev Grimen fra Karlen, op paa Ryggen af Hesten og afsted. Der blev raabt efter ham. Pigen hørte Hovslagene og derpaa Lyden af plaskende Vand ude over Landevejen. Saa kaldte hun paa Karlen. Han kom til med Lygte. Hun var sunket om. Hun havde brækket Foden over Anklen.

Vandet faldt, Stormen aftog i Hæftighed. Man forsøgte at faa Gildet til at glide igen; Karlen, som ikke kunde faa fat i den unge Knøs, slog paa staaende Fod tre Fortænder ind i Munden paa en gammel Ven; man gjorde sit Bedste for at oprette det Forsømte, men hvad hjalp det Altsammen. Man var bleven skræmt og forstyrret. Og disse Folk plejede ikke at forstyrres i deres Fornøjelser.

Da Morgenen brød frem med et gult Dagskær under smudsigfarvede Skyer, saa' man et Selskab af forvaagede og forsvirede Mænd og Kvinder udenfor Gaarden, betragtende Landskabet, der ikke ulig en stor Mødding dukkede frem af det faldende Vand. Et Tog af Ryttere drog langsomt ned ad Stranden til. Kapstøvler paa Benene; den tunge Ridepisk stak i Støvleskafterne; de bredskødede Kjoler, med Taskelommerne og de store Ærmeopslag, vare knappede som de bedst kunde; Halskludene vare sjaskede og hos nogle drejede forkert, saa at Snipperne hang ned ad Ryggen under Haarpisken. Den opkrampede Hat blev trukket ned i Panden, for at skærme de svulne Øjne mod det skarpe Morgenskær; — og igennem dette Morgenskær drog Svirebrødrene ned for at aflægge Stranden et Besøg, og nogle nikkede forover, medens Andre slingrede ud til Siden og stivede sig af med Haanden paa Sadelknappen; men Præstens og Gaardejerens Kæmpekroppe dannede Togets stadselige Spidse, og deres blussende Ansigter skinnede som to opgaaende Sole — en Drankers Morgendrøm, som ser Alting dobbelt.

Dér holdt det smukke Tog i Række paa Levningerne af det kostbare Dige, Arven fra de ihærdige Forfædre. Havet laa og væltede

sig tungt som smeltet Metal, der er ved at gaa over i Størkning. Det havde anrettet, hvad Fortræd, det kunde eller vilde anrette denne Gang. Den store Sluse var sprængt og Diget gennemhullet paa lange Strækninger; paa andre Steder var det ligesom kæmmet med Havets store Harve, og Afkæmningen — leret Jord blandet med vældige Tangmasser — laa og smaaskvulpede, steg og faldt med den lange Dønning og farvede Havet med Marskens lerede Slam; og Dønningen brusede, idet den rullede sig op om sig selv, og Havet indeholdt en murrende Trusel, der er saa meget stærkere, fordi den ikke udtales helt.

Da vendte den svære Marskbonde sig i Sadlen og saa' nedad Geleddet. Hans Rus begyndte at virke i Morgenkulden. Han slog en Skoggerlatter op ved at se de forskellige Blikke, som Svirebrødrene sendte Ødelæggelsen.

Aa hvad! raabte han. Om saa er, saa kan jeg betale det Hele af min egen Lomme!

Amen! sagde Præsten og huggede med Ridepisken i Luften. Og saa vendte de Hestene, og Skridt for Skridt gik det gennem det frygtelige Søle hjemad til Gaarden — for at begynde forfra.

Det var efter denne forstyrrede Gildenat at Sagnene fik ny Næring og frisk Tilførsel. Vel at mærke: selve Begivenheden forsvandt snart af daglig Omtale. Den dukkede ned i det Dyb, hvoraf Tingene sjældent rejse sig i den samme Skikkelse. Af nogle Gemytter forsvandt den sporløst — især da Diget først var rejst og Gaardejeren ved et nyt Gilde havde indviet sit indfriede Løfte. Man valfartede til den nye Sluse og Dæmning, saa længe indtil de begge vare blevne gamle. Hvorlænge er en ny Hat ny? Den kommer altfor hurtigt til at ligne den forrige.

Men i andre og blødere Gemytter var Begivenheden bleven siddende som en vis Angst overfor en Indgriben i Vaner, der, lad dem være saa daarlig bevendt som mulig, dog er en Art Harmoni. Hint Raab: Havet kommer! blev ved at klinge i En og Andens Tanker, indtil Tankerne selv sprængtes ligesom Diget og drev omkring, søgende efter Fæste. Livet her langs Stranden blev ikke bedre, fordi der den Nat var sket en Indgriben af Elementerne. Sindene lukkede sig hurtigt over Indtrykket; man levede frisk væk som før, snarere galere end bedre; men der var, som sagt, de Enkelte. Og jo galere det gik, jo mere Voldsomheder og Udskejelser tog til, jo mere tyede disse

Enkelte til Indtrykket fra hin Nat, hvor en pludselig Magt. havde vist sig iblandt dem, havde varslet om noget og var gaaet igen.

Stumper og Stykker af gamle Viser blev sammenflikkede med Begivenheden; og Præsten havde tilfældigvis en Søndag givet Møde paa Prækestolen og sagt en Hoben kønne Ting. Det var en Sjældenhed, ligesom det var en Tilfældighed, at der var mødt Nogen i Kirken ved den Lejlighed. Degnen plejede at besørge Forretningen, og man blev derfor rolig hjemme. Desmere blev nu de smukke Ting gemt; — det varede ogsaa længe, inden de gentoges.

Saa spirede i al denne Fraadsen, Drikken og Uterlighed et Sagn op, som blev overmaade smukt.

Det gik omkring som en blank Skuemønt, og det blev blankere under Gnidningen paa dets Vandring. Det lyste, det skinnede, og det lød saa:

Der stod et stort Bryllup, hvortil Alverdens Mennesker var indbudne. Hele Sognet var nemlig indbudt og det halve Nabosogn, og begge laa de langs Havet og var Strandsogn, og begge havde de daarligt Rygte paa sig. Der var Rigdom nok i Brudens Hjem og Brudgommen havde ogsaa noget tilbedste. I

Reglen var det jo Gaardene, som kom sammen, men her var det virkelig to unge Hjærter, som havde fundet hinanden; begge vare de hjærtensgode unge Folk, som havde bevaret deres Renhed og Tro midt under den almindelige Fordærvelse.

Saa stod altsaa Bryllupet. Det var i Efterhøstens Dage, og det havde været et sandt Guds Vejr at køre til og fra Kirke i. Desmere maatte der nu spises og drikkes, da man atter var kommen under Tag; og da Præsten skulde føre Dansen op med Bruden, saa var han alt saa beskænket, at han lige akkurat kunde støtte paa Benene uden at falde; og det gik de Andre ikke stort bedre. Der blev en Vildskab og en Trængsel og Spektakler og Slagsmaal mellem de drukne Mandfolk. Kvinderne, baade unge og gamle, havde taget deres Part med, og de skreg og hvinede og lod sig jage omkring i Stuerne; og de halvvoksne Børn havde deres Morskab af dette ugudelige Syn.

Saa tager Brudgommen Bruden til Side, og han var ganske bleg, og hun med. Han havde maattet værge hende mod Overlast og Vold, og hun var meget angst og rystede over hele Kroppen. Vorherre se i Naade til os! sagde han. Hvorledes skal dette ende? —

Og som han siger saadan, saa gaar Døren op ud til Haven, og fra Mørket derudenfor og den susende Storm springer en ganske tilsølet Mand ind i Stuen og raaber: Havet . . Havet!

Der blev en Angst og Forfærdelse, og de Fleste styrtede op paa Loftet, saasnart som Vandet kom ind i Stuerne. Og Vandet voksede med rivende Fart, og Lysene bleve slukkede, og saa gav Loftsbjælkerne efter, og Alt, hvad der ikke straks var omkommet udenfor, styrtede ned i den mørke, vaade Grav, og Taget lagde sig over det Hele og gemte godt paa al Forargelsen og Ugudeligheden derunder.

Men Brud og Brudgom var ikke deriblandt. Saasnart den unge Karl hørte Raabet, tog han sit Kæreste paa Armen og vadede gennem det strømmende Vand tværsover Gaarden til Stalden. Dér søgte han mellem Hestene, som sparkede i Spiltovene, et trofast Dyr, der havde baaret de Unge som Børn. De kom udenfor, han svang sig op, Bruden foran sig i Favnen, og afsted gik det i Mørket gennem de brusende Vande.

Hvorledes det gik, véd Ingen. Men de Magter, der var stærkere end Stormen og Vandene, vaagede over Dyret og de To i Rædselsnatten.

Strandsognene laa, tomme for Mennesker og Bygninger, hærgede og øde langs Havet. Men ude paa en af Øerne var Dagen efter Stormflodsnatten landet et dødblegt Brudepar paa en udmattet Hest. Dyret døde kort efter, men de to unge Folk levede. For Brudens Smykker, samt for Brudgommens Sølvknapper købte de sig Hus og Jord. Efter dem nedstammer en Slægt, som aldrig kommer bort fra Øen, aldrig gaar iland paa Marsken. Den blomstrer i Dyd og gode Gerninger, ved mandig Idræt ude og ved kvindelig Ynde hjemme; og Havet tilsmiler Øen Held og Fred og gode Aar, saa langt som Bølgen blinkende ruller. —

Et kønt Sagn, et rigtig smukt Sagn. Man faar det ikke bedre mange Steder . . . .

. . . .

»Ja, det er nu godt nok!« sagde en meget gammel Kvinde, som sad paa sin Skorsten og stoppede en lang Tobakspibe af en Kardus, som en Vejfarende havde foræret hende. Hun tog mod Gaver som en Suveræn, uden at blinke med Øjnene; og helst tog hun mod Tobak. Jo mere den bed, jo bedre smagte den.

Hun maatte være meget gammel. Man tæller Træets Alder efter Ringene i Veddet.

Hvis man vilde tælle hendes Aar efter Ansigtets Furer og Rynker, saa fik man et stort Tal ud. Hun havde skarpe Øjne, der saa' lige ret ud paa En gennem den bedske Tobaksdamp. Om Taagen var nok saa stor for Ansigtet, saa skinnede disse Øjne igennem. Hun bode i en Hytte, der laa paa den nøgne Strand, umiddelbart ved Havet. Hun lignede et Vrag, hvori Tiden og Stormene har bidt deres Mærke, men som vil vedblive at trodse Tid og Storm, indtil den sidste Nagle falder fra den sidste Planke.

Hun hed gamle Telche. Og Alle, som kom ned til Stranden for at se, hvor Marsken ikke længer var, men hvor den efter Geografien havde været engang, besøgte det sejglivede Mindesmærke om en Tid og en Slægt, der syntes sporløst forsvundet.

I Virkeligheden var det saa, at Krigstid, Dyrtid, Epidemier og Havets Oversvømmelser havde saa godt som udslettet Sporene af hin Tid og hin Slægt. Tilovers var kun blevet det fornævnte smukke Sagn — og saa Telche. Sagnet havde vist sig i Besiddelse af Levekraft, og ligesaa havde Telche. Det syntes imidlertid at det første skulde overleve den sidste. Maaske var det derfor at den gamle Kvinde nu saa ivrig slog Ild, saa ivrig sugede den skarpe Tobaksdamp til sig og ivrig mumlede:

»Det er meget godt; det er kønt Altsammen, men . . .«

»Forholder det sig ikke saaledes, Telche?« spurgte den Vejfarende.

Hun saa' paa Spørgeren som paa en Grønskolling, der ikke kan lade gamle Folk tale ud. Piben, som hun vedblev at dampe af, lod imidlertid til at berolige hende. Hun tog den af Munden, spyttede paa Karlemanér, tørte sig med Bagen af Haanden om Læberne og blinkede næsten skælmsk med de hvasse Øjne.

»De kom ud til Øen? siger man. Ja—a, javel saa! Og Hus og Jord købte de for Brudestadsen? J—o! Jeg maa vel vide det, som selv pyntede hende. Det var d e n g a n g at en Brud var værd en halv Gaard som hun stod paa Kirkegulvet. Nu er der næppe Raad til en Merinos Kjole og et Markedstørklæde og lidt Blonder. Og saa stikker man dem en Dusk Grønt under Hagen ligesom en Julegris. Dengang var der Krone paa Hovedet med hollandske Dukater, og Kæder over Livstykket og to Ringe paa hver Finger. Det kunde nok blive til et Hus med Jord. Og saa havde Brudgommen de dejlige Knapper!«

Den Gamle stirrede ret ud for sig og greb i Luften med de krummede Fingre, som om hun vilde mane hele Begivenheden lyslevende frem

og fatte om hvert Ord saa kort og knapt som muligt: »Bedre end os andre! Hvem siger at de var bedre? og hvorfra skulde de være bleven bedre? Nej; han var en ung, køn Karl, ligesom hans Fader havde været; men han drak, ligesom Faderen gjorde. De havde leget Kærester lige siden den Nat, da Søen første Gang kom og bankede paa hos os, og Ingen agtede paa det. Da havde hun varet ham ad for den store Mattis, der vilde lemlæste ham. Men hun holdt sig nok ikke til ham alene. Sandheden skal frem, om den saa skal durk igennem Sidebenene. Hun kunde nok lide Ganteri, den Lille; for kvik og frisk og fuld af Nykker var hun. Og der var ogsaa dem, som vilde mene, at hun vel var den smukkeste Brud men ikke Jomfru paa Kirkegulvet! Naa ja; hvem var Jomfru dengang? De kunde tælles, skøndt der var ungt Kvindfolk nok.

Saa døde hans Fa'er, og han fik Gaarden, og saa skulde der jo være Bryllup. Ja, det var et Bryllup. Men hvem siger, at det var værre end de andre? Det var større end nogensinde noget kunde huskes; — og saa kom Vandet.

Nej hvor de skreg! Jeg kan høre det endnu. Men de fleste druknede vist i Rus; og det maa da allenfals ikke være værre end at fortæres af

Gigt eller den slemme Syge. Jeg saa' Brudgommen i det sidste Øjeblik, førend Lysene blev slaaet omkuld. Han var bleg som Væggens Kalk, men han svinglede ikke mere. Han sprang ud igennem Havevinduet og hjalp Pigebarnet efter sig. Der var En, som vilde ud efter dem; maaske har det været en af hendes mange Venner. Han faldt tilbage med knust Ansigt. Jo jo, man slog til, den Nat!

Jeg kom ud og fik en Hest lokket ud af Stalden. De fleste af Dyrene stod og druknede i Spiltovene. Menneskene vare som forheksede den Nat. De krøb op rundtomkring og vilde vente til Vandet faldt. Saa faldt hele Gaarden. Det var næsten, som om alle de Mennesker skulde ødelægges. Men naar man ikke vil hjælpe til selv, saa skaaner Vandet En heller ikke.

De To kom i en Pram, som laa og flød ved Havediget. De drev omkring hele Natten, og var hundrede Gange paa Nippet til at omkomme. Men de har vel havt Øjnene med sig og Hænderne for sig. Da Morgenstunden kom, kunde de næsten ikke kende hinanden. Det var troligt nok, naar man tænker paa al det Smuds og Skarn, som de maatte igennem. Men Ansigterne var desforuden bleven gamle i Trækkene, og hans Haar var graat. De laa, da Solen endelig kom frem, paa Knæerne i

Bunden af Prammen og holdt fast paa hinanden. Saa var det, at han saa' paa hende og sagde:

Dersom vi slipper levende fra dette, saa lover jeg, aldrig at drikke en Draabe mere, andet end Vand og tyndt Øl!

Og hun tog ham fast i Haanden og saa' paa ham og sagde:

Dersom vi ikke drukner nu, saa lover jeg at blive Dig tro hele Livet igennem, og aldrig saa meget som se til nogen Anden!

Og saa ramsede de op alle de slemme Ting, baade det værste og det allermindste, de havde begaaet. Og Taarerne strømmede dem ud af deres Øjne og de omfavnede hinanden og kyssede hinanden og gav hinanden Forladelse for alle Ting, hvis de nu skulde dø, og Løfte om en lykkelig Fremtid, hvis de slap fra Stormfloden.

Og da Vandet begyndte at falde, og Havet trak sig tilbage, saa tog det Prammen og de To med sig. Og i yderste Øjeblik, da alle deres Kræfter var udtømte af at øse og styre, strandede de paa en af de smaa Øer derude, som kloge Folk paastaar selv har været Fastland engang.

Han havde taget Brudekronen af hende, slaaet den flad og stukket den i Lommen tilligemed al den øvrige Stads. De købte sig Jord

og Hus af nogle Folk derovre; og de vendte aldrig tilbage.

Jeg var til Barsel derude, og dér fortalte de mig Historien. De holdt troligt deres Løfte, hver især. Maaske havde de lettere ved det derovre end hjemme; men de levede i hvert Fald lykkeligt, og det var jo det, som de havde lovet hinanden. De blev ikke gamle Folk, men de satte flinke Børn ind i Verden; og Øen er den driftigste paa hele denne Kyst. De har hverken Præst eller Jordemoder eller Doktor, ja ikke saa meget som en Skriver derovre; men de hjælper sig godt foruden — og ønsker ingen Forandring. Og nu kan man forresten fortælle, hvad man vil derom. Men saadan gik det til, saasandt mit Navn er Telche. Jeg nægter ikke at det andet er kønt, dette med ... ja hvordan var det nu? Jeg synes, jeg bliver saa dum; eller ogsaa er det Tobakken. Jeg har røget den stærkere! —





Efter Orkanen.

Hvorledes Køge ser ud i godt Vejr, kan jeg ikke give nogen Besked om; jeg har ikke været der før og kommer der maaske heller ikke siden. Det regnede stærkt. Taage foroven og Smuds forneden; noget af Dyndet fra Oversvømmelsen var blevet liggende og formerede sig med det, som Regnen dannede. Vi drejede om Hjørnet forbi den lange Reberbane, og nu præsenterede Havnen sig for vort Blik med et helt Udenværk af splintrede Baade og Tømmerstokke. Sand laa her nok af langs Bolværket og helt op imod Toldkammeret. Her var ryddet til Side i de otte Dage efter den skæbnesvangre 13de. Da vi kom ud, hvor den yderste smalle Mole begynder, fik vi et nyt Syn paa Sagen. Det var her, at Kalkovnen havde ligget. Der var ikke Spor af Kalkovn. Et maset, knaset, sammenstyrtet Hus, Kalkbrænderens, stod ved den øde Tomt. Dette Hus havde været fuld-

stændig omflydt med Vand som en lille, skrøbelig Ø midt ude i Brændingen, og — her havde Teglbrænderens Kone ligget i Barnsnød; her havde det stakkels Fruentimmer i det allerede den Gang halvt sammenstyrtede Hus maattet afvente den Baad, der endelig langt om længe kunde komme derud. Man viste mig oppe i Gaden den Port, hvor Baaden med den ulykkelige Kone var roet ind i.

Her var, som bemærket, ryddet til Side, og der saa' i det Hele ikke nær saa molesteret ud langs Havnen, som jeg havde ventet. Men det var kun den ene Side af Medaillen.

Vi gik bagom Husene ned ad Gasværket til. Over Haver, over Bygninger, gennem Plankeværker, gennem Vinduer, gennem Døre havde Vandet skudt en eneste sammenhængende, flere Alen høj Masse af Tang, Dynd og Sand. Grøn, graa, sort, hist og her spækket med Buske, Flagstænger, Brøndtræer, osv., strakte denne Masse sig, ligesom Slamlavaen fra Macaluba, over hele den Flade, der begrænses af Køgebugten paa den ene Side og Jærnbanelinjen paa den anden.

Vi vadede over dette snart faste, snart gyngende Overtræk. Nærmest ved Husene var man i Færd med at foretage Udgravninger. Et Kuloplag kom til Syne, Havestole, Lyst-

huse, Husgeraad. Vi arbejdede os henimod Jærnbanelinjen, hvor en Række Grusvogne stod sønderslaaede paa Skinnerne. Her udenfor laa store knækkede Skibsmaster, Touge, Blokke og Kættinger; og hele Smaaholme vare af Vandet afskrællede ved Strandkanten og slyngede op hertil.

Marchen blev os for trættende. Vi vendte tilbage til Havnen og lod os i en Baad sætte over paa den sydlige Side. Herude laa den svenske Skonnert, om hvis Besætnings Frelse man i de to Stormflodsdage havde næret grundet Tvivl. Skibet var af Vandet løftet op over Bolværket. Boret ned i Sandet, knust og splintret i Bunden, kølsprængt, gnavet og skrabet laa det nu dér under Aftakling.

Vi vare et Par Kunstnere i Følge. Vandet sivede op forneden, og Regnen dryssede ned fra oven. Skitsebøgernes Blade vare snart krummede og vaade; vi maatte opgive dette Forsøg paa at fængsle det, vi saa' for vore Øjne. Men hvad vi saa', blev staaende i vor Hukommelse, og her er det.

Paa den nordlige Moles Hoved ragede Levningerne af Havnefyret op. Sorte og triste stod de nøgne Bjælker mod den graa Luft. Kammeret, hvori Fyrpasseren bode, var forsvundet. Kun selve Fyrhætten sad som en

Stærkasse øverst oppe paa Bjælken; det røde Glas kunde man svagt skimte, og Vejrfløjen strittede sørgmodig skævt til den ene Side. Her udfor, en knap Kvartmil i sydostlig Retning, laa et stort norsk Skib med kappet Mesan og Stormast. I nordlig Retning og længere inde mod Land stak en preussisk Bark sine nøgne Master op, og bag den kunde man begynde at tælle hele den lange Række af forulykkede Fartøjer, et efter et, indtil de ude ad »Skillingskroen« til tabte sig i Dis og Tykning. Et sørgeligt Syn! Og Landet med de stillestaaende Møller, med Fabrikskorstenene, der ikke røg, med Byen, der lignede en uformelig Taageklump omkring et Kirketaarn, faldt nøjagtig ind i den blytunge, stillestaaende Vandflades Tone.

Over Strandmarken, hvor Vandet endnu stod et Par Fod højt, førte vor Cicerone os til det lille Hus, der havde været Scene for saa »stormende« Begivenheder. Det laa med sin ødelagte Have og sin tilsandede Brønd paa en Forhøjning af Terrænet, der havde bevaret det for fuldstændig at udslettes af Husenes Tal. Dets Gavl var knust, Halvdelen af Taget ludede ned mod Jorden, og da vi med nogen Varsomhed traadte indenfor, var det første, jeg kom til at tænke paa: et Bombardement. Skorstenen var

styrtet, og dens sodede Rester vare slyngede om i alle Kroge; Skillerummene vare nedbrudte, og Muren gabede med store Huller. Da jeg stampede med Foden i Jorden, knagede og bragede det i Loftsbjælkerne, den hele Hytte rystede, og jeg fik en levende Idé om, hvorledes der maatte have været derinde, dengang da Brændingerne traadte i mine Støvlehæles Sted.

Det var en Fisker, som havde boet her med sin Familje. Da Vandet steg og Gavlen faldt, havde en Baad kæmpet sig derud oppe fra Landevejen og havde taget Konen og Børnene med sig. Manden vilde ikke forlade Huset og — sin Ko. Han og Dyret saa's at gaa frem og tilbage paa den lille Ø, som Toppen af Forhøjningen dannede. Et Forsøg gjorde han paa at slippe gennem Vandet sydpaa ned til de nærmeste Huse, men han maatte vende tilbage igen. Endelig blev han reddet, men Koen var bleven borte.

Her gik han, sagde vor Fører, og pegede paa en Strækning af en halv Snes Alen. Koen fulgte ham ufortrødent; han raabte, og Dyret brølede. De havde Havet paa den ene Side, og Brændingerne inde over Marken paa den anden Side. De kan tro, det var uhyggeligt at se paa. Hvad skulde han gøre? Øster paa

kunde han jo ikke komme, det var lige lukt ud i Bugten!

Jeg tænkte paa Heibergs: (Køge Huskors)

Mod Østen en Rytter har ingen Flugt;
man rider ej let over Køgebugt.

Vi vadede videre gennem Vandet og krøb op paa Storehedingelandevejen, dér hvor den skæres af Jærnbanelinjen. En stor Muddermaskine laa paa den anden Side af Jærnbanebroen, slynget over Brogelænderet, strandet i det Mudder, som den ifølge sin Natur skulde føre Udryddelseskrig imod. Landevejen gennem det saakaldte Sønderkøge var garneret med Tang, store Baade og uhyre Egeplanker.

Saadanne tangklædte Buske dannede besynderlige Figurer. Nogle af dem, der bøjede sig ud over en gammel, aflivet Dæksbaad, mindede om Sørgefaner, som sænkes over en ærlig Sømandssjæl, der nu har udstridt. Sørgefaner lignede de i Grunden allesammen, saaledes som de, piskede af Regnen, var stukne ud overalt, hvor Markerne var ødelagte og Husene sammensunkne. I et Hus paa den østre Side af Vejen var vi inde. Dér havde Vandet efter en gammel Kones Sigende »kun« naaet til Vindueskarmen, og Væggene havde endda

holdt. Da vi spurgte, hvorledes det var gaaet hendes Hjem, udbrød hun i en sand Fryd over, at hun var sluppet »ubegribeligt« i Sammenligning med hendes Genboer. Hun var endnu ganske nervøs ovenpaa den udstandne Spænding og Angst. Taarerne stod hende hver Minut i Øjnene, medens hun fortalte, hvorledes Manden og hun maatte op paa Loftet, da Vandet steg.

Dengang tabte vor Fa'er Modet, men jeg holdt det oppe!

Vi gik ind i et andet Hus. Der stod kun tilbage af Huset Stolperne og Taget. Man kunde se tværs igennem det. I den forhenværende Have laa ved Siden af den tilsandede Brønd en væltet Barnevugge. De to Ting tilsammen dannede en Idéassociation over det gamle Ordsprog.

En Mand stod i Døren beskæftiget med at rydde. Jeg spurgte, om det var hans Hus, hvortil han svarede, at det tilhørte hans Broderkone, der nu var Enke.

Tror De, at De faar dette Hus repareret igen? spurgte jeg.

Næ! svarede han aldeles afgørende.

Faar Konen ingen Hjælp? spurgte jeg atter.

Næ! var Svaret. Hun er bleven tilbudt 27 Rdl. 3 Mk. fra ham, Manden hist paa Gaarden, og da hun sagde, at hun ikke kunde

rejse Hus for dem, lod Forvalteren hende vide. at saa kunde hun komme med Papirerne.

Disse Ord blev fremført med en Betoning, som jeg ikke kunde tage fejl af, og Manden gav sig til at rydde med en Ivrighed, som om han derved vilde give sit Sind Luft. Jeg udspurgte vor Fører om denne Sag, og han bekræftede Mandens Udsagn med det Tilføjende, at Grunden, hvorpaa disse Huse stod, hørte til Gamle Køgegaard.

I Hotel Prinsen var der fuldt af strandede Kaptajner og Assurancebefuldmægtigede. Gennem Tobaksdampen hørte jeg Strandingshistorier for- og agterfra, fra Styrbord og fra Bagbord. Jeg spurgte, hvor Oversvømmelsen ytrede sig mærkeligst, og hvor de fleste Vrag laa. Man nævnede mig hundrede Steder. En fortalte om Stevns Klint. om hvorledes en ung Fyr under Orkanen havde ladet sig fire ned i et Toug oppe fra Klinten og havde, hængende over Brændingen, en efter en grebet de Søfolk, der kæmpede med Havet, og paa denne Maade reddet 8 Mennesker. Men Stevns Klint har en lang Udstrækning.

Saa bestemte jeg mig for Præstø. Det første Indtryk af det meget Fredelige her skulde

snart forsvinde. Jeg saa' mig omkring. Splintrede Skibsjoller, oversvømmede Haver, Vraggods og et utaaleligt Ælte. Jeg balancerede ud paa den forhenværende Havnedæmning. Her havde Vandet staaet 6 Fod over Fortøjningspælene.

Jeg gik ombord i en Slup og gav mig i Snak med Skipperen. Han stod og røg paa en sortbrændt Kridtpibe, kiggede i Vejret og saa' sluttelig paa mig.

Naa, De har været ude i det Værste? spurgte jeg.

Det har jeg, var Svaret.

Hvor naar kom De paa?

Noget førend jeg kom af, lød Svaret igen.

Det var vel stygt?

Aa, det var noget Svineri!

Dette var Indledningen. Herpaa blev Enden spunden, om Stormens første Anmarch under Bornholm, om Umuligheden af at føre Sejl, om Lidelseskammeraterne, der ligesom lydende en fælles, forfærdelig Tiltrækningskraft, Mil for Mil nærmede sig Kysten, indtil endelig »Nordmandssandene« fik Tag i dem og holdt dem fast.

En sejg Bornholmer havde ligget fortøjet ude ved Brohovedet. Vandet voksede, den laa ikke længere ved Broen, men paa Broen, og Brændingen dundrede den ned imod Pælene.

I tre Timer havde den havt Nødflag, uden at det havde været muligt at gøre det Ringeste for at komme den til Hjælp. Jeg talte med Folkene. De havde været surrede i Masten og havde alle ventet at skulle finde Døden — maaske næppe tre Favne fra den faste Grund.

Jeg saa' uvilkaarlig ud over den skikkelige Fjord med sin bølgelinjede, fredelige Skov. Det var mig i dette Øjeblik umuligt at tænke mig, hvorledes denne »Indsø« selv med nok saa høj en Vandstand kunde sætte en saadan Brænding inde i Fjorden. Senere, da jeg ude ved Indløbet til Fjorden saa' de Mærker, som Østersøens uhyre Stormflodsbølge havde afsat paa den høje Kyst dér, og da jeg fik at vide, at Fjordens gamle Dæmning, det saakaldte »Fedland«, var bleven gennembrudt, kunde jeg forestille mig den Vandmasse, der havde med sit Skvulp kunnet smide en stor Jagt op i Nysøes ærværdige Allé.

Ja, Nysøes Allé. — Ak, hvor forandret! — Her havde jeg for Aar tilbage i Sommerens Tid gaaet langs den blinkende Fjord, forbi det gamle Herresædes Have ud ad Hollænder-Skoven til. Og nu?

Tværsover Alleen var Vandet gaaet. Helt inde paa Marken laa den sidste Hilsen fra

Østersøens Tangflora, sammenrullet som kartet Uld.

Jeg vadede hen til Nysøes hvide Haveport, hvor de fire Stenvaser byde den Indtrædende en Buket. Store Aske og Egetræer, oprevne og omstyrtede af Vandet, der med raa Haand var brudt gennem det naturlige Hegn og havde uindbuden aflagt den gammeldags Have sit Besøg, og havde kigget paa de hvide Gudinder og Guder, der, maaske ikke som de allernærmeste Slægtninge, erindrede om den gamle Mester, der havde knyttet Nysøes Navn til den danske Kunsts Historie.

Videre gik det gennem Bønsvig til Skoven, Store Hestehave, der strækker sig langs Strandkanten tæt hen til »Maderne« og det ligeoverfor liggende »Fedet«, hvor Indløbet til Præstofjorden er. Vi lod Vognen holde ved Ledvogterhuset. Frem og tilbage, saa langt Øjet rækkede, var Skovkanten falden, Stranden oversaaet med Stammer, Rødder og Vraggods, som endnu ikke var samlet. Hvilken Brænding maatte her ikke have staaet! Hvilken vanvittig, fordærvelig Blanding af Vand, Sand, Ler og Dele af de Fartøjer, der nu afmastede og halvsunkne viste sig for mit Øje enkeltvis og samlede i Smaaklumper derude paa Grundene!

Min Kusk og jeg fandt en enlig, halvdaarlig Baad paa Stranden; vi fik den bragt i Vandet, øst læns og tog hver sin Aare. Udefter gik det. Roturen blev ikke saa kort endda. En kvart, en halv og en hel Mil fra Land laa Skibene ude; i Antal en Snes Stykker, i Nationalitet og Størrelse meget forskellige. Et Par af de nærmeste bordede vi. Det sidste Skib var en engelsk Brig, som laa grundstødt med Dækket akkurat over Vandet og Næsen lidt nedefter. Baand, Bolte, Nagler og Ringe, Alt af Jærn, var vredet og drejet som med særlige dertil afpassede Instrumenter. Jeg kiggede ned igennem Kahytskappen. En Mahogni Bordplade var stukket gennem Sofaryggen. Skabet mellem Døren og Væggen var opbrudt, og Skufferne manglede paa to nær. Den øverste var trukken ud. Jeg fandt deri Kladden til et Brev. Der var udstreget saameget med Blæk og udslettet saameget af Søvand, at det kun lykkedes mig at tyde følgende:

»Min elskede. Arbejdet haardt i to Dage. Vi lide meget og har ikke Vand. Ingen Ild paa . . . . .

Jeg har engang været udenbords, men slap dog Tørt Uldtøj savner jeg meget, og Sø-

støvlerne burde været lappede, før jeg gik fra Land. Husker Du mit sidste Kys? Jeg tænker ikke paa noget andet end paa det. Kaptajnen . . . . . . altid fuld; jeg maa stadig . . . . . .«

Jeg lagde Brevet ned i Skuffen igen, og saa roede min halvbefarne Køresvend og jeg i Land.

I Ledvogterhuset gik vi ind. Det salte Vand vil slet ikke tørre! sagde Konen og pegede paa en ophængt Række Klædningsstykker. Paa mit Spørgsmaal om alt dette Tøj svarede hun:

Det er saamænd de strandede Folks Tøj, som jeg lovede at skaffe i Orden, dengang de tog ind til Byen. Her laa hele sex Mennesker i vor Hytte den Nat, da det var galt fat.

Min Mand og jeg vaagnede kort før Midnat. Inde i Skoven kunde vi høre Træerne styrte, og saa tudede da Søen, saa det var forskrækkeligt. Du gaar ikke ned til Søen i saadant Vejr! sagde jeg til min Mand, men han havde alligevel faaet Tøjet om sig og vilde afsted, da der idetsamme bliver sparket mod Døren udenfra. — Børnene vaagnede nu og gav sig til at skrige. Mørkt var det, og de blev ved at dundre paa Døren derude. Saa tænder vor Fa'er et Lys, og lukker op. Ih,

Kors! siger jeg og styrter hen til Børnene. Der stod en Flok Mænd udenfor, og Vandet drev nedad dem, og de havde En imellem sig, som nok var mere død end levende, og ganske blodig var han.

Vi ere strandede Søfolk! siger saa en af dem; lad os komme lidt indenfor! — Det var nok saadan Svensk de talte, og de sagde ogsaa senere, at de var fra Norge. —

Jeg takkede Konen for god Besked. Hesten kom atter for Vognen, og tilbage til Præstø gik det.

Saa kom jeg til Møens Klint. En barsk, regnfuld Udflugt, som med hele sin taagede, uhyggelige Stemning kun stod i saa meget des større Modsætning til Pintseturenes smilende, vaargrønne Erindringer. I det oversvømmede Borre, der ligger i Midten af det store Engdrag, som næsten gennemskærer Landet fra Nord til Syd, havde Stormfloden grebet ind med sin ødelæggende Haand. Lige ved Siden af Vejen stod to Huse, som Vandet

havde rammet paa forskellig Maade. Grunden under begge var sunken, og saaledes, at det ene Hus var bolnet ud paa Midten og lignede en tyk Mand, der kror sig; det andet havde faaet Gavlen trykket indefter paa Midten og lignede en tynd Mand, der ydmyg bukker for den Tykke. Bag disse stak sort Sparreværk op i Luften; Beboerne løb omkring og vare beskæftigede ved deres ødelagte Sager; og over det hele vaade, dyndede, ødelagte Landskab svøbte Taagen sine lange Gevanter og løftede dem kun engang imellem lidt, for dog ikke ganske at lade den Rejsende i Uvidenhed om, hvad Novembertykningens tro Bundsforvandte, Stormen, havde foretaget sig. Jeg vilde gærne have kørt langs Borresøen ud til Stranden, for at besé Ødelæggelserne derude og om muligt faa Kig paa Vragene, som efter Sigende skulde ligge der. Men Vejene derud vare ufremkommelige, og jeg fortsatte Rejsen opad Klinten til.

Det susede i Klinteskoven. Fugtigheden løb ned ad Stammerne, dryppede fra Grenene og sivede gennem Mosset og det brune Løv. — Stærkt var Skoven medtagen, og jo højere man kom op, desto tyndere viste den sig. Jeg blev ganske betaget ved saaledes at gaa alene om-

kring paa disse kendte Steder, som nu vare saa sørgelig forandrede. Stierne blev mere og mere ufremkommelige ved de styrtede Træer og nedfaldne Grene; jeg maatte krydse ind imellem Stammerne og gik længe omkring paa den Maade, indtil jeg fandt ud omtrent ved Aborrebjærget, og over dette kom jeg endelig til Taleren og ned til Liselunds Have. Her begyndte jeg min Vandring nede paa Stranden og arbejdede mig sydefter igen. Ofte maatte jeg kravle op, gaa et Stykke langs Klinten ovenfor, smutte ned, hvor jeg saa' mit Snit, og jeg tør uden Overdrivelse paastaa, at denne besynderlige Vandring mere end én Gang var forbunden med Fare. Jeg saa' Vraget, som var kommet drivende ind med den norske Skipper ligge som Benraden af en stor Hval under Taleren. Hvert Øjeblik stødte jeg paa Baadstykker, Master og andet Skibsgods. Bjærgningen var nok for besværlig for de gode Folk langs denne Kyst. Af Sved, Kalkælte og Smaafald saa' jeg til Slutningen selv ud som en Skibbrudden, der vandrer vejløs og hjemløs om paa en øde Strand. Taage og fin Støvregn kom hvert Øjeblik dryssende ovenfra ned over Klinteskrænterne. Naar Taagen lettede lidt, saa' jeg de nedvæltede Kridtknolde, Træerne,

der hang som vissent Ærtehalm højt over mit Hoved, Rodstykker og sønderbrudte Stammer, der vare skredne ud og laa hulter til bulter mellem Sandet og de mægtige Rullesten.

Jeg havde saaledes arbejdet mig hen under den nedstyrtede Dronningestol, og ganske aandeløs satte jeg mig ned. Jeg tog Skitsebogen op og stak den til mig igen og saa' ud over Vandet: Træstammer og Mastestykker! Jeg gik helt ned paa Havstokken, hvor lange, tunge Dønninger brød sig med en sørgmodig raslende Efterlyd af de frem- og tilbagerullende Smaasten. I nogen Afstand derude laa Noget, som jeg antog for en Raanok med sin Blok. Det bevægedes af Vandet læmpeligt frem og tilbage. Noget Linegods var kommet hen over det og ind under det. Pludselig løftede en Dønning det paa sin Ryg. Det saa' besynderligt ud. Jeg kastede Kikkerten for Øjet. Det var et Lig. Længe ventede jeg paa, at det skulde komme ind, men Linegodset maatte have fat et eller andet Sted i noget Vrag nedenunder. Det kom i hvert Fald ikke. Derimod begyndte den korte Dags Skumring at falde stærkt paa. Jeg vidste, at Stranden længere Syd paa hen under Sommerspiret og videre ad Fyret til var usikker. Enkelte Smaaskred

højt oppe havde jeg allerede iagttaget, og jeg anstrængte min Marche, og mere krybende end gaaende kom jeg ad de glatte, slibrige Stier op gennem Maglevandsfaldet og stod atter deroppe paa den skaldede Brink mellem de omblæste Træer i den klamme Klinteskov.

Er det Havets Krampetrækning,
naar det vrider sig i Vaande,
naar det drager kort sin Aande,
raller, fraader, rejser sig
og i hundred Miles Strækning
springer mod et vejløst Maal?
er det hans, den gamle Gales,
Flugt med vildt udslagen Manke,
med den sønderrevne Tales
Sætningsstumpers hæse Skraal? —
er det sligt, som gør vor Tanke
syg og stemmer for vort Sind,
medens Hjærtets Sitren suger
  Blodets Væske fra vor Kind?

Er det Stormens Orgelstemme,
Kæmpehymnens dybe Tone
fra Gud véd hvor fjærn en Zone,
som til os fra Luften skælver
ude dér hvor Skyen hvælver
Kirkeskibets høje Rum —
er det sligt, som gør os stum?
er det ham, den mørke Mester,
Organisten uden Mage,
med Syd-Ost til Bælgetræder,
som igennem Spillet græder
mens han hulker Latter frem —
er det ham, som mægter tage
Tanken fangen i sit Hjem
og hudflette den med sikre
  Slag af Tonens Svøberem?

Nej; der er en Vildhed, større
end de hæse Skraal og Skrig;
der er Efterdønning-Dagens
Valplads med et ukendt Lig;
der er denne Stumheds øde
Klage, som har ingen Ord,
men hvori Naturens bløde
Hjærte krymper sig paa Jord:

som en Stakkel i St. Veits Dans
tumlet om, til Døden træt,
som en Orm, der ligger dér hvor
  Magtens Sprog er Lov og Ret.

Da har Skyen tunge Taarer
over, hvad der er forbi,
Træets stille Graad og Buskens
blander sin Musik deri;
der skal fine Ører til
for at fange dette Spil,
der skal mangeaarig Færden
i Naturens tavse Verden
for at tolke dette Sprog: —
øde Strand, hvor Stormen slængte
sine Vrag og Lig iland,
al din Kval, den indestængte,
hvad Du led og hvad Du tænkte,
det er Alt en aaben Bog
  for en følsom Vandringsmand.

Det var en frisk, blæsende Morgentime, da jeg forlod Gæstgivergaarden i Stubbekøbing og rumlede gennem Hovedgaden Øster paa over den forfærdelige Brolægning, der mindede mig om de Landkort for Blinde, hvor Højderne i Terrænet ere ansatte med ophævet Tryk. Straks udenfor den lille By havde vi Virkningerne af Højvandet. Dæmningen havde givet sig i Midten, Stenafviserne langs Siden vare kastede omkuld og Jærngelænderet brækket. Jeg vendte mig om. I Havnen saa' jeg de halvsunkne Fartøjer. Den lille, lave Kirke ragede akkurat op over Tagryggene paa de omliggende Huse. Skorstenspiberne sendte deres lette, blaa Røg op mod den klare Luft; den friske Vind legede med Røgen; Solen skinnede i Pludderet paa Strandkanten, og jeg lovede mig en smuk Dag, en Undtagelse fra Novemberreglen. Desværre, jeg skulde faa Reglen at føle og ikke Undtagelsen. Langs Næsgaard Nor kørte vi. Vandet havde staaet højt op over Vejen. Træer, Dynd og afskaarne Rørstakke laa ved Grøfterne. Et Hus var ødelagt; Senge, Borde, Stole og Vugger smidt mellem hverandre udenfor; og bag det sammensunkne Hus strakte en klar Indsø sig paa Størrelse som Peblingesøen. Det var Noret, der for nogle Aar tilbage var indvundet fra

Østersøen med Grønsund som Mellemmand. Noret var atter Nor. Græsgangene og Hvedemarkerne dannede Bunden af Søen. En lille Ø laa i Midten med et sammenstyrtet Hus; forskellige Genstande sejlede omkring derude, og oppe paa Næssegaarden havde man faaet en ny Udsigt og et nyt Bevis paa det højst Usikre i de store Inddæmningsarbejder, som navnlig Falster var gaaet i Spidsen for.

Foran Næssegaardens Indkørsel, hvor Vejen til Grønsunds Færgegaard skiller sig fra Vejen til Nykøbing, holdt vi et Øjeblik stille. Jeg havde det store Panorama for mig. Solen skinnede derovre paa Bogø's højtliggende Marker, paa Kirken i Fanefjord, paa Møenslandets bølgelinjede Kyst, der helt ude mod Horisonten falder af i den stejle »Madses« Klint. Falsterlandet laa i Skygge. I Midten af Landskabet trak Grønsund sin blanke Stribe, og Striben blev brudt af hvide Skumbælter ude dér hvor »Tolken« strækker sin lange, farlige Grund. Vejen til Grønsunds Færgegaard var afspærret. Den løber langs Strandkanten, indtil den forbi det hvide Lodsmærke drejer af mod Færgegaarden. Hele denne Strækning havde staaet under Vand. Østersøen havde væltet sine Brændinger højt op over de flade Marker; Lods-

husene havde været omflydte paa alle Sider, Baadene vare paa én nær sønderslaaede, og Beboernes Liv havde været stærkt truet. Vi kørte videre. Hvor Korselitses Skove begynde, stod jeg af og lod Vognen køre i Forvejen. Nede ved Stranden omtrent udfor den lille, venlige Skovfogedbolig, Hjortelund, skulde der ligge et Fartøj. Det laa der ganske rigtig ogsaa. Helt op over Forstranden var det kastet. Brændingen havde skaaret et stort Stykke ud af Brinken og puttet Skibet derind. Master og Tougværk blandede sig paa en kammeratlig Maade mellem Skovens Bøgetræer. Stammerne ragede ud over Dækket, og Masterne nikkede ind mellem Træerne. Bremerskipperen, som havde ført Skibet, gik omkring og besaa' sin »Vilhelmine Sofie«. Stakkels »Vilhelmine Sofie«! Søen havde handlet temmelig uridderlig med hende, og det saa' ikke ud til, at den gode Dame nogensinde mere skulde komme tilbage til sit rette Element.

I Fiskerlejet Hesnæs vare Huse omstyrtede, ét fuldstændig forsvundet, Baade bortrevne, og Folk havde været i Livsfare. Hele Stranden herned til saa' sørgelig ud. Paa Tolken vare et Par Skibe stødte, og ét var sunket med Mand og Mus. Tømmer og Vraggods var

drevet i Land og laa hele Kysten over. Man sled og slæbte og bjærgede Alt, hvad man kunde. Noget skulde dog Søen give fra sig til Gengæld for Alt, hvad den havde taget. Det var ligesom om det laa i Luften, at jeg nu nærmede mig Ødelæggelsernes sydligste og værst medtagne Del. Himlen var efterhaanden bleven overtrukken, Solen var forlængst borte, Vinden peb mellem de nøgne Brinker, og store, tunge Draaber oppe fra de afbladede Træer tydede paa en Gentagelse af Turen til Møens Klint.

Gentagelsen kom ogsaa. Jeg bøjede op i Skoven og fik fat i min Vogn, og nu øsede Regnen ned, Mørket lagde sig over Landskabet, og ad de dyndede Skovveje, de moradsige Bi veje, den opkørte Hovedvej kom jeg vaad og forfrossen til Sønder Alslev og videre ned imod Bøtø Noret.

Trækker man en Linje fra Østersøen forbi den nordligste Spidse af Bøtø Noret og derpaa over Stouby ud til Sundet ved Hasselø, har man saa nogenlunde den nordligste Grænse

for Sydfalsters saa at sige totale Oversvømmelse. Selv naaede jeg ikke Gjeddesby, hvor Ødelæggelsen var størst, men hvorom ogsaa Meddelelserne har været mangfoldigst. Vejene derud vare forfærdelige, og min Kusk erklærede, at Husly ikke var at faa. Jeg bestemte mig da til at blive i den nordlige Del af Odden. Der var en historisk Begivenhed, hvortil jeg straks havde Illustrationerne paa rede Haand ved at betragte det Landskab, der udfoldede sig rundtomkring mig. Det var Kong Hans's skæbnesvangre Ditmarskertog. Oversvømmede Marker, dybe Grøfter paa Siderne, bundløse Veje, en kold, klam Vind, der drev Regnen foran sig henover det flade Landskab, hvor nu og da Taget af et sammenstyrtet Hus ragede op over Dyndet. Det var Vejen fra Meldorp til Hejde, det var Sluserne ved Büsum, der havde oversvømmet Markerne, det var den slagne danske Hær. forfulgt af de sejrrige Ditmarskere, der havde oppløjet Vejen saaledes.

Jeg agter i korte, skitserede Træk at gengive det Landskab, som hærgedes af Vandet, og jeg maa have en Stemning at gaa ud fra, der er kendt af Alle, og som med hele sin Uhyggelighed kan danne Baggrunden for mit Billede.

Stouby, Væggerløse, Højet, Marrebæk og Bruserup vare Navne, der klang for mig ligesaa

fremmede, som de ville klinge for de fleste af disse Linjers Læsere. De betegnede større og mindre Landsbyer, der i større og mindre Udstrækning vare rammede af Ødelæggelsen. Liggende paa den smalle Landtunge mellem Bøtø Noret og Guldborgsundet havde de modtaget hele den Vandmasse, der efter at have sprængt Dæmningerne paa »Fanget« og ved Bøtø, og efter at have gjort det udtørrede Nor til en stor dyb Indsø, havde væltet sig over i Guldborgsundet, var gaaet tilbage igen og atter frem, medførende Skibsskrog, sønderlemmede Huse, Lig af Mennesker og Dyr. Bøtø var saa at sige raseret. De gribende Scener fra disse Gaardes og Huses Undergang saavelsom fra Gjeddesby's og Skjelby's ere alt bragte til de Flestes Kundskab. Men det er ikke Stormen og det imellem Brændingen omtumlede Skib, der taler højest, men snarere den øde Kyst Dagen efter med det matte, skvulpende Vand og det sønderbrudte, forladte Vrag, og saaledes gemte Alt, hvad jeg nu saa': disse undergravede Bygninger, de paa Jorden liggende Tage, Strandsandet henover Markerne, de døde Dyr og de forknyttede Mennesker, ja selve den øde, dumpe Ro, der hvilede over Landskabet, paa en tavs, hjærteskærende Klage, der i sig

samlede alle de enkelte Optrin fra hin stormfulde Nat og Dag, — og dette almindelige stumme Sprog fra den mishandlede Natur skal jeg ikke i Hast glemme. Rundtomkring traf jeg Folk, som ved Slægtskabs- og Venskabsforbindelser havde staaet nær de Forulykkede. Bestandig disse Fortællinger om Børn, der vare revne fra Moderen, nygifte Folk, der vare drevne i Havet hver paa sit Vrag, stærke Naturer, der havde kæmpet Fortvivlelsens Kamp til det Yderste, Svage, der vare bukkede under med ynkelige Nødraab, halvt vanvittige, sørgende Mødre og Enker. Jeg saa' en af de »Reddede« ovre fra Bøtø. Det var en Kone, der savnede sine Børn. Hun talte ikke, hun famlede underligt for sig med Hænderne. Hun havde faaet nok for dette Liv; og hvad Lykken angaar ved hendes »Redning«, faldt jeg i underlige Tanker. Jeg saa' disse skrøbelige, sønderbrudte Tage med Lægter og Bjælker stikkende gennem Tækningen, disse halvt opløste Høstakke, der var blevne hængende hist og her i et Gærde eller ved et Piletræ. Langs Nykøbing Landevej og langs Norets sumpige Side stod de, og det var mig en Gaade, hvorledes de i Brændingen og Hvirvlerne havde kunnet afgive svømmende Tilflugtssteder for de Mange, der

havde klamret sig fast til dem. Her var naturligvis Meget bjærget, og det lod til, at man tog fat med Kraft, ligesom det ogsaa syntes, at Efterretningerne om den danske Godgørenheds ualmindelige Anstrængelser havde sat Mod i mange af Ulykken nedslagne Gemytter. Men stod man stille foran et omstyrtet Hus, hvor Manden eller Konen var beskæftiget med at ordne de sørgelige Levninger af det fattige Bohave, og lagde man Mærke til Udtrykket i de furede, vejrslagne Ansigter, da kunde man gøre Mandens eller Konens Ord til sine egne:

»Vi faar jo nok Erstatning, og Gudskelov for det, og Tak til. Men Jorden er ødelagt, Koen er druknet og Hytten ligger dér. Alt kunne vi ikke faa igen, og nu er vi blevne gamle i at slide sammen; Kræfterne mangle til at begynde forfra — ja, det var en gruelig Ulykke.«

Som det blev bemærket fra alle Kanter, var Sandet det værste ved Oversvømmelsen. Overalt laa dette golde Lag, blandet med Grus, Sten og Tang. Ind i Husene var det trængt; det strakte sig over Marker, Enge og Haver; det var ikke længer den frugtbare Øs Sydspidse, man vandrede paa, det var Havets Bund, bedækket med Alt, hvad der hørte Havet til: Vrag, Tilintetgørelse. Som én stor, sydende

Sø med mægtige Brændinger blev hele Landet Sønden for den omtalte Grænse beskrevet af Folk, der havde oplevet hin Nat og Dag. Søen havde krævet sine Offre. Den havde faaet dem; nu var den store Bølge gaaet tilbage igen, ligesom en Armé, der trækker bort fra det hærgede Land. Men en Besætning havde den ladet blive, og der skulde Aars vedholdende Kamp, sejg Energi til, for at drive Fjenden fuldstændig ud, — hvis han i det Hele kunde drives ud. Og det var med en snart lydelig udtalt, snart henmumlet Tvivl fra Mange om dette sidste, at jeg igen satte mig til Vogns og arbejdede mig Nord paa over Grænsen mellem Velstand og Forarmelse, Tryghed og Usikkerhed. Skumringen faldt stærkt paa, den lange Aften og længere Nat forestod; og Skyggerne spredte sig som Forløbere for noget uhyggeligt ud over det flade, trøstesløse Landskab, Regnen piskede ind fra Siden, Kusken piskede paa Hestene, snart var det fuldstændig mørkt, og i Mørket og under Vindens Susen og Regnens Fald havde jeg hele Stormnatten for mig. Jeg hørte Lyden af Brændingen, hørte Bygningerne styrte, hørte Kvægets Stønnen og Folkenes gennemtrængende Skrig om Hjælp. Jeg vendte mig i Sædet. Landskabet bag mig var forsvundet i Mørket, ligesom det hin Nat

forsvandt. Vinden sagtnede et Øjeblik; Alt var stille, men det var en Stilhed, som gemte paa Meget.

»For alt det stakkels Kreatur«, begyndte min Kusk.

»Ja og Menneskene!« tilføjede jeg.





Dreven af!

Ellen Margrethe var Skudens Navn.
— Hu ha, hale langsomt ind —
Det stod der at læse paa Spejl og i Stavn,
og paa Vandtønden med,
og saa mangt et andet Sted,
for de Rhedere sparede ikke.

Ellen Margrethe sprang læk en Dag.
— Hu ha, hale langsomt ind —
Hun var gammel og mør baade for og bag,
og i Vandgangen med
og saa mangt et andet Sted,
for de Rhedere sparede ikke.

Ellen Margrethe hun gik tilbunds.
— Hu ha, hale langsomt ind —
Men hvis hun vil drukne, saa lad hende kuns

og ta' Rhederne med
paa det dybeste Sted,
for de Rhedere sparer os ikke.

Nu kunde vi næsten Folkenes Vise udenad, og kunde for den Sags Skyld gerne have sunget med. Vi havde hørt denne Opsang to Dage itræk, hver Gang nemlig et nyt og forgæves Forsøg blev gjort paa at bringe os bort fra den gæstfri Oase i Isørkenen: Sprogø. Hver Gang Opsangens Toner lød, troede vi, at nu vilde det nok gaa denne Gang; og hver Gang de sidste Ord — med dette truende Plimsollske i sig — hendøde under de frugtesløse Forsøg i Isen, vendte vi slukørede tilbage til Stranden og Husene under Fyrbakken.

Bare Taalmodighed! sagde Baadenes Fører, den gamle Peder Rask; det kommer nok! —

Det kom ogsaa. Vi kom over til Fyns Land men rigtignok ad Omveje.

Naa ja, man kommer ikke altid lige til Maalet. Blot at man naa'r det engang! Og dertil udfordres Taalmodighed, som Peder Rask anbefalede, — og saa en god Fører. Hvilket her nu skal berettes.

Hvad er Vinden? spurgte jeg Føreren, som stod i Døren med sin Lammeskindskabuds i Haanden.

S. O. til S. svarede han. Hun sætter megen Is herop fra Østersøen, men vi maa prøve det nu, da Damperen ligger herude og vil tage os paa Slæb. Værs'go, Passagererne til Knudshoved holde sig klar; nu gaar Jollerne ud!

Vi vare en halv Snes Lidelsesfæller med et Dusin Brevsække og saa lidt som muligt Rejsegods fordelte mellem de fire Joller, som hver igen havde fem Mands Besætning, udsøgt Mandskab, Kærnekarle, foruden Føreren, som selv endnu var et Stykke af en gammel Kærnekarl.

Vi sagde Sprogø Farvel og haabede — uansét den gode Behandling hos Øens gæstfri Herre — at dette Farvel var for bestandig, idetmindste til næste Isvinter. Der blev arbejdet dels ved Aarer, dels ved Hager ud gennem Sjapisen til Damperen, der ventede paa os, og i hvis Kølvand vi rangerede os. Sprogø skinnede endnu en Gang med sin hvide Fyrbakke gennem den graa og tunge Frostluft, der omgav den; og saa gjorde Øen sig »usynlig«. En Snebyge fra S.O. kom op, og i denne Byge var det næppe at vi kunde skimte Damperen, der trak os.

Det er lidt ubehageligt! sagde den Pelskappe, som sad ved Siden af mig paa den vaade Tofte. Men heldigvis er vi da snart

ovre, siden vi nu har faaet Lokomotiv forspændt!

Det var en ung Landmand, oprindelig Polytekniker, som skulde over til Svendborgkanten for at holde Bryllup.

De længes? spurgte jeg og smilede.

Om jeg gør! Han nikkede og tog sin Feltflaske frem. Den er endnu fra Krigens Tid, sagde han og bød mig. Jeg vilde ønske, at Portvinen var ligesaa gammel! —

Tror De ikke at vi gjorde bedre i at gemme den lidt endnu? Derved bliver den ældre, og — man véd dog ikke hvad der kan hænde!

Aa hvad!

Imidlertid stak han den dog i Lommen.

Mener De, at der kan være nogen Tvivl . . .? spurgte den anden Pelskappe, en tyk Herre, der var Grosserer og Rejsende selv »i disse daarlige Tider«. Vi havde en Formodning om, at det var i Guano-Branchen, Poudrette, Fosforsur Kalk, Benmel etc. Men Grossereren talte ikke herom.

Jeg har aldrig været med før til en Istransport, sagde jeg, men jeg har vænnet mig til ikke at stole paa noget — naar man er tilsøs!

Jeg stoler paa Vorherre! sagde en Seminarist i Enspænderoverfrakke og Sivsko. Jeg gør!

sagde han og saa' sig udfordrende omkring idet han bankede sig i de valne Hænder.

Javel! svarede jeg. Men det er, om jeg saa maa sige, en selvfølgelig Sag. Hvad mener De om vor Fører?

Vores Fører? svarede han kraftig og med Eftertryk paa Stavelsen es.. Tror De ikke jeg kender Peder Rask? Jeg er barnefødt i samme By, hvor han har hjemme. Der er Gudskelov Mænd endnu i gamle Danmark. Men jeg siger: Forsynet over os alle, og ingen Kraft uden Forsynets Kraft!

Det er besynderligt, saa visse Folk aldrig kan være i nogen Situation sammen udenfor det dagligdags, uden at man straks skal høre om Forsyn og gamle Danmark. Kunde vi ikke foreløbig nøjes med Peder Rask og vort eget Selskab — indtil vi kommer i Land? —

Det var en lille pibende Stemme, som tilhørte en lille Mand i en Slags graa Militærkavaj med Slaghætte og en blank Knap bag i Spændetampen. Hvad han egenlig var, havde vi ikke ret kunnet bringe i Erfaring. Han havde rejst meget, kunde en hel Del forskellige Ting og havde haft meget omvekslende Skæbner. Formodningen var omsider for, at han nu havde et Apothek ude paa Landet i Koldingegnen. Han disputerede idelig med den noget »stærke«,

forresten brave og godmodige Seminarist, hvis afgjort positive Standpunkter i alle aandelige Sager ikke altid var lige godt pansrede mod den andens Indhug. De to Herrer var straks den første Dag kommen ud for hinanden i en Holmgang om de darwinske Afstamnings- og Udviklingsspørgsmaal.

Seminaristen virrede med Hovedet, men vendte sig denne Gang bort. Sneen føg ham og os andre lige i Ansigtet; der var ingen videre Opfordring til Disput. Kun den lille Mand havde itide dukket sig ned i den luv Baadside med Ryggen og Kavajhætten op imod Vinden. Hans smaa, klare Øjne glinsede venligt indbydende op imod hans Modstander.

Fryser De? spurgte han denne.

Aa ... De kan selv fryse, kan De! —

Vi lo. Det gjorde den femte Medrejsende med. Han var »Professionist« og daarlig klædt, forsaavidt som han kun havde en tynd sort Frakke, tæt knappet over en linned Krave, der stedse gled op foran i Brystet og maatte hales ned ved Hjælp af et enkelt Bændel. Paa denne utilstrækkelige Udrustning maatte hans Profession og deraf følgende Hærdelse bøde. Han var Smed. Manden i den graa Kappe havde bemærket, at Naturen som oftest paa en viselig Maade sørger for sine Skabninger.

Dem, som ere spinkle med Disposition til Brystforkølelser, giver den en Skindtrøje indvendig og en graa Rytterkappe udvendig; en hvilkensomhelst Anden vilde fryse ihjel paa denne Aarstid i en tynd Klædesfrakke over et bart Bryst; Smedesvende ikke. Seminaristen var bleven vred over Tonen i disse Ord, men den lille graa Mand havde givet Smeden et Hestedækken og et Par Vanter. De sidste havde Modtageren stukket ind paa Brystet; om Hænderne havde han Skal iforvejen, erklærede han. Dermed var Smeden hjulpen og Skolelæreren gjort tavs.

Passagererne vare, som man vil se, saa nogenlunde bleven »indspillede« i disse Dage. Det bliver man nemt, naar man kommer sammen paa en lille Ø og ikke kan slippe bort. Menneskene ere en selskabelig Race, bemærkede Apothekeren. De skændes i Fællesskab og slutter sig sammen for ikke at dø af Kedsomhed. Selv Eneboerne i gamle Dage maatte føje sig efter de almindelige Love; de flyttede fra Ørknens Huler ind i Klostrene for at afsondre sig kasernevis. Vi skulde foreløbig til det samme Maal, Knudshoved, og var foreløbig i samme Baad.

Kast los! raabtes der gennem Snefoget fra Damperen.

Los skal være! svarede Peder Rask i vor Baad.

Jollerne var atter overladt til deres egne Anstrængelser. Damperen kunde ikke bringe os videre. Isen var altfor sammenpakket her.

Vi var vel den faste Is under Knudshoved paa en kvart Mil nær, men den stærke Søndenstrøm tiltog tillige med Stormen og Snefoget. Mandskabet sled af alle Kræfter. Vi Passagerer var snart udenbords, snart indenbords igen. Isen var en rigtig krakilsk Is. Den vilde hverken bære Jollerne eller Mændene. De sidste tog Aarer og Tofter og lagde dem paa Isen, for at faa nogenlunde fast Grund at føre de første frem paa; men da Føreren en Gang var plumpet i til midt paa Livet, og en anden af Mændene var sluppen igennem lige til Næsen, og da dette Tilfælde truede med at blive det almindelige, saa kommandertes der noget, som jeg ikke hørte, men jeg saa' at alle Jollernes Forender blev lagt op imod Strømretningen, og nu sad vi atter, Mandskab og Passagerer, indenbords paa Tofterne og saa' dels ud paa Isen, dels paa hinanden.

Hvor gaar Damperen hen? spurgte Grossereren, som søgte at holde fast paa det svindende Skrog i Snetykningen.

Den ligger stille! svarede Peder Rask kort.

Jamen — vi da?

Vi driver af!

Driver af? Ih Gudbevares, hvorhen? —

Nordpaa!

Det var kort Besked, men der var næppe anden at give. Vi drev Nord paa med rivende Fart. Jeg kunde selv følge Farten, naar Landet derinde viste sig gennem Snefoget. Gennem Tykningen hørte vi nogen Tid efter en Raaben ud til os i en ikke saa stor Afstand endda. Vi besvarede den.

Holla! raabte Peder Rask.

Holla! brølede vi alle af fuld Hals. Man vil saa gærne vise, at man er ivrig ved en saadan Lejlighed.

Hol—la! lød det svagt ud til os.

Tag fat, Folkens! kommanderte Føreren. Det er Jollerne inde fra Knudshoved. Lad os se, om vi ikke kan faa Forbindelse! —

Mændene sled med Aarer og Hager. Men det var forgæves. Stævnene blev næppe vendt mod Land, førend de atter drejedes. Tykningen blev stærkere, Vinden hæftigere; Intet kunde vi øjne, tilsidst hørte vi heller ikke mere nogen Raab. Vi var i fuld Drift.

Lamperøg! sagde Smeden.

Men ingen af os lo.

Vor Stilling var i Grunden heller ikke morsom. Jeg véd ikke, hvad de andre tænkte, men Sandsynligheden er vel for, at de tænkte nogenlunde som jeg. Medens Tusmørket faldt hen over de vilde, øde Omgivelser, anstillede jeg for mig selv disse Betragtninger:

Det bærer nordpaa. Stormen og Strømmen har fat i os, og vi maa lystre. Det bliver efter alle menneskelige Beregninger en Tur Natten over i aabne Baade, omringet af Isflager, i Bælmørke, fygende Snestorm og knagende Kulde. Det er ikke behageligt; langtfra. Nu bliver Spørgsmaalet: vil det blive bedre i Morgen? hvor vil vi være til den Tid? og har vi Proviant?

Det sidste tænkte jeg nok højt. Apotheкeren ved min Side gentog i det mindste Spørgsmaalet, idet han henvendte sig til Peder Rask.

Man undersøgte sine Lommer og Folkene deres Beholdninger. Resultatet var ikke oplivende. Et Par, hvoriblandt jeg, havde nogle Tvebakker, Landmanden havde sin Portvinsflaske, Seminaristen havde ingenting, og Smeden en lille Lærke med Brændevin. Folkene havde akkurat deres Rationer Dagen over. Peder Rask tog Ordet:

Da vi under disse Omstændigheder ikke véd noget om, hvornaar vi slipper iland, saa maa vi passe, at disse Pillerier strække saa langt

som muligt. Folkene deler med Passagererne, til der ikke er mere. Videre kan jeg ikke gøre. Resten maa Vorherre sørge for! —

Der kom ingen Indsigelse fra nogen, ikke engang fra Apothekeren. Han tog blot til sin Kavajlomme, hvor han havde en Rulle Skraatobak. Denne skar han sindig i lige store Portioner, som han uddelte til Folkene.

Tobak er bedre end Brændevin, sagde han. Det véd jeg — og enhver, som har været i Felten! —

Har De ogsaa været i Krigen? spurgte Landmanden.

Jeg har været med til alt. Forresten tænkte jeg her paa vanskelige Tilfælde idetheletaget. Jeg var med til at forlise paa Kysten af Brasilien. Selvfemte flakkede jeg omkring i Skovene i fire Dage, og vi havde givet fortabt, hvis jeg ikke havde haft Tobak hos mig ligesom nu. Den var rigtignok først bleven gennemtrukket af Saltvand og desto virksommere var den formodenlig, men det staar jo enhver frit for ogsaa her at dyppe sin Ende! —

Folkene lo.

Apothekeren fortsatte.

Jeg tager siden den Tid aldrig bort paa nok saa lille en Tur, uden at jeg har Tobak

med i Lommen. Man vil dog nødig krepere, naar man kan undgaa det! —

Hm! sagde Grossereren, som havde været den mest urolige af os.

Jeg tror ikke, sagde Peder Rask paa sin støtte Maade, at det er værd at fortælle saadanne Ting. Vi kan maaske nok komme i Trang for Historier, men der maa lige godt være nogen Maade med dem! —

Ganske af Deres Mening! fortsatte Apothekeren. Jeg har dem i enhver Dosis og af forskellige Krukker. Jeg var sidst i Paris under Kommunen; selvfølgelig nødtvungen. Det gik ganske muntert . . .

Her nedlagde Seminaristen Indsigelser. Øjeblikket, mente han, var ikke til at spøge hverken paa den ene eller den anden Maade.

De befinder Dem stedse i Vildfarelse overfor mig, min unge Ven! svarede Apothekeren med afgjort Selvbeherskelse. Øjeblikket er altid som man tager Øjeblikket. Hvad mig angaar, saa kan jeg forsikre, at jeg befinder mig fuldstændig vel her og i hvert Fald bedre baade end paa Kysten af Brasilien og iblandt Kommunarderne. Væn Dem engang af med Deres belærende Tone, til De selv har oplevet lidt mere end at tage til og fra København for at søge Degnekald!

Det var skarpere end ellers. Der blev en lidt pinlig Pavse, som strakte sig med nogle enkelte mislykkede Forsøg paa Afbrydelser ud over den største Del af den lange, mørke Februaraften.

Det blev virkelig en lang Aften denne. »Ingen maa falde i Søvn!« havde vor Fører kommanderet. Saa snart nogen af os viste Tegn hertil, blev han straks purret. Grossereren var temmelig fortrydelig.

Det er den eneste Fornøjelse, man har, og den skal tages fra En! —

Vor Fører trak paa Skuldrene. Ved den lille Lanterne i Baaden kunde jeg se et stille Smil over hans furede Træk.

De kunde nemt komme til at fortryde det! sagde han undvigende.

Sov De bare ind! faldt Apothekeren i. Hvis De har forsikret Deres Liv højt og i en solid Anstalt, saa vil Deres Enke være et godt Parti imorgen!

Folkene tilligemed Smedesvenden lo.

Jeg har hverken Kone eller Livsforsikring, sagde Købmanden hidsig. Men dette er en uanstændig Maade at behandle Passagererne paa! —

Anstanden regnes efter Vandstanden, og begge regnes efter Graderne paa Termometret

herude, sagde den utrættelige Apotheker. Forresten kan De jo klage til Postvæsenet — i Morgen eller paa Søndag eller en anden Dag!

Der blev atter lidt Munterhed, og under denne opdagede Peder Rask, som havde været forude, at vi nu havde en stor, fast Isflade i Læ af os, som kunde bære Jollerne. Der blev straks givet Ordrer og prajet til de andre Baade, og det livede op.

Apothekeren var den første, som rejste sig og kravlede ud.

Nu kan vi strække Benene, som Mynden sagde til Grævlingehunden. Jeg tror begge mine sover; — og jeg, som er gaaet i Rette med Grossereren! ...

Jeg saa' paa mit Uhr. Klokken var da 11. Vi havde altsaa endnu hele Natten for os.

Efterhaanden kom de tre andre Joller til. Passagererne steg ud; alle Jollerne blev halede op paa den faste Isflade og lagt i Rundkreds omkring et aabent Hul i Midten af Isen, som Folkene havde hugget med deres Haandøkser, og hvor de nu stod med et Par Lanterner, Kompas og en Lodline, for at beregne, hvor vi omtrent vare og hvorhen vi drev. Thi drive gjorde vi stedse, det kunde vi være temmelig sikker paa.

Jeg vil ikke tale om de Klager, vi maatte høre paa fra de andre Medrejsende. Klager er altid trættende. Vi maatte døje disse, fordi Føreren, Peder Rask, var i vor Baad; og det skal jo altid gaa ud over Førerne.

Han tog det koldblodig og stilfærdig som altid:

Hvis Passagererne vil sove nu, saa kan de tørne ind i Jollerne en halv Time eller i det højeste tre Kvarter. Efter den Tid bliver Alle purrede. Der gælder ingen Undtagelser! —

De fleste af os krøb ind. Masten var bleven lagt midtskibs over Tofterne i hver Baad med Smaksejlene bredt over og nogle tunge Genstande til at holde fast paa Fligene, at de ikke skulde blæse op. Førend jeg for min Part overgav mig til den knap tilmaalte Hvile, kunde jeg ikke dy mig fra at løfte op i vort Sejldugs Sengetæppe og se mig om i dette Sovegemak under aaben Himmel.

Det var et ret virkningsfuldt Billede. Noget for en gammel nederlandsk Maler. I Midten Folkenes Gruppe, dæmpet mumlende indbyrdes, kastende lange, brede Slagskygger fra Lanternen som Lyspunkt ud over Isen og Sneen. Himlen oven over bælmørk uden Stjærner; Baadene i Rundkreds væltede om paa Siden med Dækkener over som trætte Kavalleriheste omkring en Bi-

vouakild. Hist og her fra lød Snorken. Stormen havde lagt sig noget, men endnu fór enkelte Vindstød tudende hen over den lille Lejr paa Ismarken, og fin Sne blev drevet mig ind i Øjnene. Fra Baad til Baad, snart udenom, snart indenom Kredsen, snart henvendende sig til Vagtmandskabet i Midten, gik vor utrættelige Fører med en Feltherres Ro, Overblik og Aarvaagenhed. Jeg følte mig tryg i denne Mands Selskab, stolt over at have gjort hans Bekendtskab, stolt over at være af samme Nation som han.

En saadan enkelt Mand betegner en Races Særkende, tænkte jeg ved mig selv med en hemmelig national Glæde. Jeg huskede i dette Øjeblik en Slædefart op over St. Gotthardt under vanskelige Omstændigheder; ogsaa den Gang havde der været en saadan enkelt Mand, Føreren, som havde indgydt os hin forunderlige Tillid, hvorom Soldater maa kunne tale saa meget fra Felten, og hvorom Sømænd maaske endnu oftere kunne tale. Men dengang havde det været en F r e m m e d, hvis Uri-Dialekt jeg endda næppe forstod. Kom nu og benægt det Nationale. Ja, disse e n k e l t e Mænd ...!

Et Hoved stak op ved min Side.

Spanterne i Baaden er just ikke Krølhaarsmadrasser! sagde Apothekeren. Men det er

dog bedre end at plages af Moskiterne i Brasilien eller Lopperne i Italien. Er De en Ven af det Maleriske? spurgte han.

Jeg bejaede og pegede omkring os.

Aa ja, det er ganske vakkert. Skade, at jeg lod min Mappe blive i min Kuffert, og at det er saa mørkt, og at mine Fingre ere døde, ellers kunde der være bleven en nydelig Skitse ud af det! —

Kan De ogsaa tegne? spurgte jeg.

Jeg kan Alting, uden at rose mig selv. Jeg kan ogsaa sove paa en Trærist. De skulde prøve paa det samme. Godnat! —

Jeg lod ham faa nogle Minuters Forspring, inden jeg selv dukkede mig ned. Da jeg var kommen til at ligge, mærkede jeg, at jeg havde Landmanden ved min ene Side. Han sov og trak Vejret med et sundt og normalt Menneskes dybe Drag. Han snakkede lidt i Søvne. Det var Brylluppet, han tænkte paa.

Ja, sagde jeg ved mig selv og strakte mig mellem Pelskapperne, hvorved Grossereren gav sig fortrædelig. Livet er i Grunden en løjerlig Ting; det har sine Omvekslinger, sine Modsætninger, sine Modsigelser. For et Par Aftener siden i det kgl. Teater til Blomsterfesten i Genzano. Iaftes til et improviseret Gilde paa Sprogø, og inat — tilkøjs paa Isen

i Bæltet eller Kattegat. Større Afveksling kan man næppe ønske sig. Og saa klager man over, at Aladdins Lampe er bleven borte. Utaknemlige Slægt! —

Jeg sov. Eller jeg sov maaske ikke, men laa blot hen i en Tilstand af Døs med Fantasier fremkaldt ved den stærke Kulde og Dagens Strabadser. Jeg syntes, at jeg var med den store Armé paa Tilbagetoget fra Moskow, at jeg var udmattet faldet om paa den øde Snemark, og at en Kosak vilde kvæle mig, for nemmere at kunne tilegne sig mine Skjorteknapper, der var en Foræring af Napoleon selv for Bravour paa Slagmarken ved Beresina. Jeg løftede Hovedet. Det var Landmandens Haand, der var kommen til at ligge omkring min Hals.

Jeg befriede mig og døsede atter ind. Jeg hørte Vinden tude sin sørgelige Melodi over mit Hoved og mærkede den fine Sne kildre mig om Næsen. Jeg tænkte paa Koldbrand i Næsen og paa at sove ind den lange Søvn, hvoraf man aldrig vaagner, men jeg var allerede for sløv til at rejse mig. Det forekom mig, at jeg var med et Selskab paa en Nordpolsekspedition. Vort Skib var skruet i Stykker af Isen; vi var paa Slæderne. Slæderne havde gjort Holdt, vi havde spist vore Hunde og gnavede paa Seletøjet. Jeg sad og gnavede paa den

sidste Rem, da en Isbjørn kom til og vilde have sin Part med. Den tog fat i mig med sin Lab, jeg slog efter den; den ruskede i mig, stærkere og stærkere . . .

. . . Jeg vaagnede; Lanternelyset skinnede mig i Øjnene, jeg rejste mig overende og saa' lige ind i Peder Rask's skæggede Ansigt.

De maa op, hører De! —

Jeg tumlede op. Sneen føg mig i Ansigtet, jeg saa' Folk omkring mig i Kapper, jeg saa' Baadene i Rundkreds og den bælmørke Luft.

Jeg var atter med.

Der blev bandet en hel Del mere end egenlig nødvendigt omkring mig. Alle Passagererne ravede mellem hverandre, kun Folkene stod fast — og Føreren.

Alle Mand ved Jollerne! kommanderte han. Passagererne tager Haand i med!

Vi tog fat mekanisk. Jollerne blev trukne — ikke som vi straks troede afsted ud over Isen igen, men i en Kreds rundt nogle Omgange om Lanternen i Midten. Blodet kom atter i Bevægelse. Mandskabet sang og vi med:

Ellen Margrethe var Skudens Navn.
— Hu ha, hale langsomt ind —
Det stod der at læse paa Spejl og i Stavn,
og paa Vandtønden med

og saa mangt et andet Sted,
for de Rhedere sparede ikke. —

Kommer vi ikke videre? spurgte en Herre en af Folkene.

Denne, en stor, stærk Fisker, som jeg særlig havde bidt Mærke i om Dagen, svarede paa sit Fynske:

Nej, vi kører bare i Karousselbane lidt!

De lo rundt omkring.

Landmanden, som havde taget et dygtigt Drag af sin Portvin, bød Flasken videre. Den kom tom tilbage.

Den skal Du have, sagde Flaskens Ejermand til den store Fisker, som en Erindring om denne Tur. Den har været med i Krigen, skal jeg sige Dig!

Ja den ser mig ud til det, svarede Manden og vendte Flaskehalsen nedefter, inden han stak den til sig. Men lige godt: den kan blive fyldt igen!

Og nu sang han, og flere med ham, den bekendte Vise:

Ja min Flaske er tom, den skal fyldes,
den skal fyldes med Brændevin ...

Nej, vi skal have en ordenlig Sang, Folk! raabte Seminaristen. En Fædrelandssang! —

Mindre kan ikke gøre det! sagde Apothekeren.

Ja lad os saa kun synge! sagde Peder Rask. For nu maa vi se at holde os muntre til Daggry!

Op med en! blev der raabt.

Jeg kan en ganske ny! sagde Seminaristen.

Vort Land, hvor Vintrens strænge Tid,
naar Stormen over Sletten kuler,
gør Skoven tynd og Marken hvid
og Bondens travle Hænders Flid
bag Tæppet gennem lange Tider skjuler,
vort Land, hvor atter Somrens Vind
udsletter Vintrens mørke Minder ganske:
Du voksed os i Hjærtet ind;
af al vor Sjæl og alt vort Sind
vi elsker Dig, saa sandt som vi er Danske.

Et stort Kor gentog de tre sidste Linjer.

Vort Land, hvor Tidens tunge Tryk,
mens Vold og List i Verden hærged,
har krøget mang'en senet Ryg
og i en filtret Knudes Løk
har bundet Haanden, som tilforn bar Værget,
vort Land! der kommer vel den Tid,
hvor vi tør drage paa den haarde Handske:

naar vi kun slaar til Retten Lid
og vogter os for Genbyrdsstrid,
saa bliver det nok Sommer for de Danske.

Vi gentog alle:

Saa bliver det nok Sommer for de Danske.

Jamen, der er et Vers endnu! sagde Peder Rask.

Det husker jeg ikke, — jeg har først for nylig lært Sangen, sagde Skolelæreren.

Peder Rask sang:

Vort Land! Du ligner fast en Baad,
som gennem stride Strømme driver,
men vi er kendt med Sømands-Raad
og kan vel bryde Strømmens Braad;
Kompassets Naal os Kursen foreskriver.
Vort Land! din Voves vide Gem
er os en aaben Bog, som vi bør granske:
dér stiger store Skygger frem
og sender nedenom og hjem
med Sømandsslag hver Uven af de Danske.

Hurra! raabte vi.

Peder Rask skal leve! raabte nogle.

Tak! sagde han beskeden. Det gør han

nok alligevel; men lad os bare blive ved, saa længe vi har Dampen oppe! —

Der blev nu sunget adskillige gode gamle Fædrelandssange. Nogle af de Rejsende i de andre Joller vare bedre forsynede end vi med vaade Varer. Der kom et Par Flasker frem, og uagtet Peder Rask heller havde sét, at der blev sparet og gemt til Dagen, saa gik Flaskerne dog rundt, og det gode Humør blev holdt oven Vande. Vi havde maaske alle en hemmelig Følelse af, at Natten var lang og at, saasnart Humøret ovenpaa denne bratte Vækkelse engang begyndte at dale, saa vilde det hurtigt synke samtidig med baade Termometer og Barometer paa denne vor ufrivillige Ishavsekspedition.

Kunde vi monstro ikke komme ind i en anden Dur? afbrød Apothekeren den utrættelige Seminarist, som allerede var halv hæs af at overdøve Vinden.

Ja værs'go, svarede han; det staar Dem frit for!

Jeg synger ikke selv, sagde hans Modstander tørt. Det er en af de meget faa Ting, som jeg ikke kan; allerhelst ikke i 7—8 Graders Kulde paa Store Bælt. Dertil fordres Lunger som Deres og Begejstring som en Tyrtæus. Men jeg kunde maaske opflamme en Andens

Begejstring i en anden Retning. Hør De, Landmand, har De ikke fortalt os, at De skulde holde Bryllup imorgen?

Jo det skulde jeg rigtignok — det vil sige, jeg skulde egenlig have holdt det iaften! svarede den godmodige unge Mand.

Der blev klappet og raabt Hurra.

Det er kedeligt! sagde Apothekeren uforstyrrelig. Men da De dog sandsynligvis stadig er i Stemningen, kunde De saa ikke synge os en Vise i samme Stemning? —

Jeg kan ingen!

Sniksnak. En Landmand og Krigsmand skulde ikke kunne synge en Kærlighedsvise — ovenikøbet sin Brudenat? Op med den! —

Brudgommen betænkte sig.

Jeg kan en Bondevise! —

Meget godt!

En, som de synger hjemme paa Gaarden! —

Fortræffeligt!

Men den er rørende!

Lad os bare høre!

Han sang:

Jeg véd en Magt, som større er
end selv de største Kanoner,
og om den Magt jeg synger her,
det er de bekendte Toner:

Jeg elsker Dig af al min Magt
og al min yderste Eje,
og elsker Du mig, saa er Ordet sagt
og Tingen paa gode Veje!

De Krigsfolk gaar i Verden om
og gør saa megen Slags Skade,
de tramper Kornet paa Marken om
og brænder den Bondes Lade;
men kommer Soldaten hjem igen,
saa maa han lystre sin Pige,
thi ingen kan dog sin kæreste Ven
et eneste ondt Ord sige.

Der flyver vel saa mangen stolt Fugl
og bor paa de høje Steder,
og Ørnen er vel den vildeste Fugl
og haver de bedste Klæder;
men vil jeg om Kvæld i Lunden gaa
og have min Ven i Tale,
saa er der en Fugl, som vi kan forstaa,
og det er de Nattergale.

Og ligger Vintren tung og graa
og knuger os med sin' Kulde:
der ligger ej megen Magt derpaa,
naar vi nu til Bryllup skulle.

Der gror en Blomst ved Vinter og Vaar
og under saa megen Smerte,
der synger en Fugl, som alle forstaar,
der haver et Menneskes Hjærte.

De klappede; nogle gjorde flove Bemærkninger. Jeg trak mig lidt udenfor Kredsen og saa' op imod den bælmørke Himmel og ud over den mørke, øde Flade, hvor Sneen blinkede dæmpet, hvor Isstykkerne derude i Strømmen skurede med underlige Lyde mod hverandre, hvor hvert Haab syntes udslukt i Vinternattens Dyb, hver Trøst, hver Glæde, hver Sjælens Opsving syntes flakkende som husvilde Fanger omkring i det evige Sibirien.

Og ud over dette Øde lød den enfoldige Sang saa simpel — saa sælsom i sin Simpelhed.

Jeg maa nok være bleven staaende temmelig længe udenfor Baadlejren i mine egne Betragtninger, thi vor Fører, som altid havde et Øje paa hver Finger og som savnede en af Passagererne, traadte ud til mig, hvor jeg stod, og sagde høflig men afgørende:

Undskyld, De kunde nemt blive borte for os, og det er mig, som skal svare til Dem. Vil De ikke »komme til Flaget igen!« —

Jeg gik tilbage.

Apothekeren var i Færd med at fortælle Historier fra sine Rejser.

Det var vist meget interessant; men jeg var nu engang bleven adspredt.

Af og til lød der:

Nej, hør, véd De nu hvad . . .!

Den er for grov! —

Han gør Nar af os!

Ha ha ha!

Apothekeren vedblev uforstyrrelig:

Det er utroligt, hvad en svær Mand indgyder Verden Respekt, i Sammenligning med os magre. Min Ven var kommen for 8 Dage siden til Boston for at forsøge sin Lykke som Portrætmaler. Han havde et Par Dollars til Rest og var endnu ikke begyndt sin Karriere med at sulte. Han havde sin fulde Vægt plus sit Kindskæg, men endnu ingen Kunder. Han mente, at det muligvis kunde ligge i Kindskæget, og gik derfor ind i en Barberstue for at blive raget mere artistisk. Butiken var fuld af Kunder, som kastede et Blik paa den svære unge Mand. I Boston ere alle Mennesker meget gudfrygtige og meget magre; alle Mennesker er tillige Købmænd dér, Barbererne iberegnet. Der var Varelager i Kælderrummet under Stuen, Lemmen stod aaben, nogle stærke

Negre var beskæftigede med at stuve Vareballer væk dernede. Da min Ven var bleven raget, stod han op, tog Servietten fra Halsen, tørte sig og gik baglæns tilbage gennem Stuen, idet han beundrende saa' sig selv i Pillespejlet. Han gik baglæns ned igennem Kælderlugen, knuste Ryggen paa to af de stærkeste Negre, kravlede op og gav sig til at skælde Barberen ud paa sit bedste Engelsk, idet han krævede Erstatning for udstaaet Angst og Tabet af sin Lommekniv.

Barberen maalte ham Skæppen fuld og fordrede Erstatning for sine Negre. Kunderne i Butiken tog Parti for den Fremmede. Negrene blev hejsede op og lagt paa en Vægt. De vejede tilsammen 400 Pund i død Vægt. Min Ven lod Lodderne tage væk og stillede sig selv op. Han vejede 50 Pund i Overvægt, 450 Pund i Modvægt — uden Støvler; thi dem havde han begge flækket i Faldet. Barberen tilbød straks at slutte en Akkord med ham, hvis han vilde lade sig vise frem nogle Dage med Negrene i et særskilt Værelse imod Entrée. Men da det var i Sommertiden, og Negrene allerede lugtede iforvejen, saa afslog min Ven Akkorden. Samme Uge fik han Bestilling paa alle Kundernes Portræter og malede desforuden hele Barberstuen med Optrinet og

de døde Negre. Billedet blev offenlig udstillet og indbragte ham en betydelig Sum; senere købte Barberen det som Skilt for sin Forretning, men lod det atter tage ned under Krigen mellem Nord- og Sydstaterne. Min Vens Karriere var gjort. Men han var uforsigtig, han rejste til New-Orleans, medens Krigen endnu stod paa, og blev skudt som Abolitionist! —

Grossereren spurgte ganske alvorlig:

Er det virkelig sandt?

Ja omtrent! sagde Apothekeren og rejste sig fra Rejlingen af Jollen, hvor han havde siddet.

Man lo. Der var flere, som fortalte Historier. Men disse bleve af en stedse lettere Art, efterhaanden som de tilstedeværende Handelsrejsende fra de andre Joller leverede Kontingentet. Apothekeren gik hen til mig, og idet han stødte blidelig til min Arm, deklamerede han det Sted af Goethes Faust, hvor Mefistofeles slaar Gækken løs blandt Studenterne i Vinkælderen:

Giv Agt, nu først begynder
for Alvor Bestialiteten.

Jeg ynder ikke Handelsrejsende! tilføjede han.

Jeg ikke heller; men hvorfor giver De Tonen an?

Aa, hvis de blot holdt sig indenfor den Tone . . .! hvad er Klokken forresten?

Jeg saa' paa Uhret. Klokken var henimod tre.

Saaledes forløb Natten. Man var i Stemning, og man havde alle en forunderlig haardnakket Tro paa, at Morgenen vilde bringe det forønskede Land i Sigte og den forønskede Ende paa Rejsen.

Hen ad Daggry var man noget træt. Beholdningen af Vin og Spirituosa var sluppen op. Jeg saa' paa Peder Rask; han syntes ikke om det, men, som han sagde, »Natten var nu gaaet og det var altid noget!«

Vi krøb igen ned en halv Timestid og blev atter purrede, dennegang under lydelig Knurren.

Snefoget vedvarede. Smeden og Seminaristen gik op og ned sammen og slog sig med Hænderne under Armene.

Hvem der nu havde en Kop Kaffe!

Jeg har ikke rørt min Flaske endnu! hørte jeg Smeden hviske til Skolelæreren.

Jeg tænkte ved mig selv, at jeg ved Lejlighed vilde tage mig dette til Indtægt, thi jeg

kunde se paa Peder Rask, at der ikke var synderlig gode Udsigter.

Det gik vel efterhaanden op for de fleste. Føreren behøvede ikke at sige noget; Folkene lige saa lidt. Inat havde nogle af Passagererne — ifølge en ikke ualmindelig Drift ved slige Lejligheder — sluttet mere og mindre varme Bekendtskaber med enkelte af Mandskabet; man mener paa den Maade at komme hurtigere afsted, eller Gud véd hvad man mener, men Overtroen er stor endnu, i vor Tidsalder.

Saa blev der holdt Frokost, og under denne Frokost, som var noget knap, viste det sig, ifølge Indberetning fra Mandskabet, at der kun var Proviant til ét Maaltid endnu.

Vi kommer vel sluttelig til at spise hverandre! sagde Apothekeren.

Peder Rask gik hen til ham og bad ham mindelig, ikke at tale saaledes, da Passagererne nemt kunde blive angst og derved Kommandoen over Ekspeditionen gaa i Stykker.

Apothekeren rettede sine Ord til »at vi sluttelig kom til at spise de Pelsstøvler, som forefandtes.«

Han var og blev uforbederlig.

Imidlertid betroede Peder Rask mig dog sagte, »at denne Mand rigtignok havde en ford— aaben Mund, men han (Peder Rask)

havde sine Kendetegn paa, at den Slags Folk ikke nemt blev forknyt, og det kunde komme os til Gode, hvis vi virkelig skulde drive nogle Etmaal endnu.«

Det var en lovende Trøst.

Da Middag var forbi — men uden Middagsmad — klarede det efterhaanden op i Vejret, og den alt gennemtrængende Vind lagde sig. Vi saa' allesammen V. S. V. efter, hvor Føreren pegede.

Det var en Landkending, og Peder Rask erklærede, at det var Fynshoved.

Et Suk af Lettelse opsteg fra det hele Selskab; men den store Fisker skiftede sin Skraa og blinkede til sine Kammerater.

Grossereren spurgte ivrig:

Hvornaar kan vi være inde?

Det skal vi sige Dem, naar vi kommer iland! svarede Fiskeren.

Peder Rask sendte ham et Øjekast og vedblev selv:

Der kan være noget over en Milsvej ind, men det gaar begribeligvis ikke saa let, som paa Odense Landevej. Vi skal gøre vort bedste; men nu holder jeg for, at vi skaffer til Middag med den Proviant, som endnu haves; og jeg vil spørge Passagererne, om de ikke selv finder, at Mandskabet bør have Broder-

parten, thi Folkene har et godt Stykke Arbejde for sig og alle Kræfter nødige; og her kommer det an paa Mandskabet! —

Der var selvfølgelig ingen, som gjorde Indvendinger herimod, saa meget mindre, som de fleste — man behøvede blot at raadspørge Ansigterne — længtes efter at faa Ende paa det og havde det bedste Haab, med Landet saa nær for Øje.

Det sidste Stykke Brød og Flæsk og den sidste halve Snaps forsvandt, og nu hed det: Klar ved Jollerne!

Men forinden der blev lagt Haand paa Værket, og medens Folkene endnu stod og gjorde Selerne fast over Skuldren, for at hale Baadene frem over Isfladen, spurgte Peder Rask:

Er der ingen, som nu vil synge en Vise med rigtig Humør i?

Peder Rask viste sig stedse som en dygtig Anfører. Han vilde have Musiken i Spidsen, naar hans Folk skulde gaa paa.

Jeg skal synge en? raabte Smeden, som havde sluttet sig til Mandskabet og deltog i Arbejdet, dels af gammel Vane, dels fordi han kendelig frøs i sin lette Paaklædning.

Han kastede Apothekerens Hestedækken i Jollen, svingede de solide Arme, og sagde:

Jeg er Grovsmed, skal jeg sige Dem! Derpaa sang han:

En Snedker maa lime og lirke sig frem,
en Klejnsmed maa file saa sindig,
men Grovsmeden ta'er
sin Hammer og sla'r
et Slag, som er mere gesvindig.
De andre maa immer med Fil og med Klud
og Høvlen gaa Arbejdet efter,
men Grovsmeden gør det med Hammeren ud,
for han har de stærkeste Kræfter.

En Skrædder maa stikke og lappe og sy,
og stikker som oftest iblinde,
en Væver han staar
et halvt Fjerdingaar
forinden han Traaden kan finde.
Det gaar, som det kan, efter bedste Beskub,
og Arbejdet blir jo derefter,
men Grovsmeden gør det forbi i en Snup,
for han har de stærkeste Kræfter.

En Skomager bejser og bider sin Traad,
en Slagter han lugter af Galde,
en Smed kun af Rust,
en Høker af Ost,
og Garveren værst af dem alle;

men Rusten og Soden, som Grovsmeden faar,
kan vaskes af Fjæset bagefter,
og naar han i Pudsen om Søndagen gaar,
saa har han de stærkeste Kræfter.

Hvad kerer jeg mig, om de alle kom frem
og vilde med Smeden regere?
En Grovsmed han ta'er
sin Næve og sla'r
et Slag, som kan Alting spolere.
Ja lad dem kun komme, saa mange de vil,
jeg tæller dem slet ikke efter;
en eneste Grovsmed slaar magelig til,
for han har de stærkeste Kræfter.

Hurra! raabte Folkene og Smeden med.

Og saa trak de alle fire Joller afsted i en Række hen over den faste Isflade, som havde givet os Nattekvarter.

Ak, Haabet er skuffende. Ved Kanten af Isfladen steg Passagererne i Jollerne, og nu begyndte der den gamle Kamp fra Mandskabets Side med Aarer og Hager imod Strømmen og alle Arter af Is, Sjapis, Grødis, Skrueis, drivende Iskamper og faste Iskamper. Naar Aarer og Hager intet formaaede mere, saa maatte Folkene ud over Baadsiden og arbejde i bogstaveligste Forstand som Brolæggerjomfruer med de tunge

Støvler, medens Hænderne, med og uden Vanter, holdt fast om Rejlingen. Nu og da gik en Mand igennem og halede sig selv op igen, eller blev halet op af de andre.

I Begyndelsen raabtes der Hurra for ethvert saadant Tilfælde, men Raabene døde efterhaanden hen. Folkene holdt sig udmærket. En af dem, en lille sejg, sindig Fyr, som havde den forreste Tofte og som var gaaet igennem lige op til Halsen, erklærede til Apothekerens ikke ringe Glæde, »at der ikke engang var saa meget Vand i den Grød, at man kunde blive ordenlig vaad.«

Dette maa noteres, sagde Apothekeren. Det har jeg aldrig læst om ved Nordpolsekspeditionerne, og det er sandsynligvis ejendommeligt for disse Farvande. Blev De virkelig ikke vaad?

Jo i Støvlerne!

Men saa træk dem af, Mand! raabte Grossereren, som var ganske blaa om Kinderne af Kulde.

Skulde vi trække Støvlerne a', hver Gang vi fik dem fyldt, saa kom vi nok ikke langt! sagde Fiskeren, idet han rystede sig som en Jagthund, der har været ude i en Mose.

Det var svart, som en gammel Viking vilde have svart! sagde Seminaristen.

Er De vis paa, at man brugte Støvler dengang? spurgte Apothekeren.

Jeg taler ikke til Dem! —

Men jeg spørger Dem! —

Og jeg svarer ikke! . . . .

Lad os nu ikke mundhugges, sagde Landmanden forsonlig. Nu gaar det jo rask indefter! —

Desværre, det gik ikke saa rask indefter. Jeg saa' paa Kompasset, som Peder Rask netop sad og balancerede med mellem sine Vanter, hvorfra begge Tommeltutterne strittede ud til Siderne som Vingerne paa det sællandske Jærnbaneselskabs Vaabenmærke. Strømmen satte os N. V. efter og vi skulde S. V.

Dette gaar ikke godt? hviskede jeg spørgende til ham.

Føreren saa' op til mig med sine lysegraa, lidt tungsindige Øjne.

De kan vel taale at høre det? svarede han.

Jeg kan se det, sagde jeg. Vi kommer ud i Kattegat!

Eller vi er der, sagde han. Men lad Dem ikke mærke med noget; vi kommer vel nok i Land etsteds. Der er jo Øer her rundt omkring. Naar vi blot havde Proviant! —

Jeg samlede Kappen om mig og begyndte at føle til mine Underben, om de var der

endnu. Jeg overbeviste mig om, at de var der, men føle dem kunde jeg ikke.

Tusmørket faldt paa. Vinden rejste sig klagende derude fra den bevægelige Ismark, men heldigvis havde vi den paa den gunstige Boug. Det var altid nogen Trøst.

Det var snart vor eneste. Det begyndte at gaa op for Passagererne, at Alt ikke var, som det skulde være. Jollerne blev holdt tæt sammen i Række efter hinanden. Ved den forreste Jolle arbejdedes der med det samtlige Mandskab; derpaa toges der fat paa den næste, og saa fremdeles. Isen kunde ikke bære Jollerne paa Kølen, de maatte kæntres om paa Siden og hales frem paa Slæbelisterne. Passagererne maatte stadig krybe fra den agterste til den forreste. Paa denne Maade holdtes Øjnene i det mindste aabne og Blodet i Bevægelse, men Mandskabet trættedes synligt ved det mere og mere besværlige Arbejde. Der blev nu næsten intet talt, kun korte Kommandoord hørtes og engang imellem et Hiv ohøj! sammen med Vindens Tuden.

Paa engang skinnede et Lys frem i Mørket.

Hvad er det?

Samsø Fyr! svarede Peder Rask.

Men Gudbevares! hørtes Grossererens Stemme. Skal vi iland paa Samsø?

Vi skulde helst et andet Sted! svarede Peder Rask mut. Vi maa nu tage det, som det falder. Vorherre holde sin Haand over os! —

Amen! sagde Seminaristen.

Modet dalede nu iblandt os med hver trættende lang Time.

En Ting kan vi være glade over, sagde Peder Rask, hvis Barometerstand stedse viste paa »uforanderlig«.

Naa, og det er? spurgte Apothekeren.

At vi ikke har Fruentimmer med!

Landmanden sukkede.

Jeg skal have ondt ved at forklare, hvad jeg egenlig følte. Jeg tror, at det nærmest var en Sløvhedstilstand, der havde grebet mig — og de andre formodenlig med — som Følge af denne stadige Frysen og dette stadig opdukkende Spørgsmaal: hvor vil dette ende?

I Begyndelsen foruroligede dette Spørgsmaal og fremkaldte en vis febrilsk Stemning, hvori man ikke var langt fra at give sig til at anklage Peder Rask — i Mangel af en anden. Men efterhaanden som Kulden og Mangel paa ordenlig Hvile og paa Søvn gjorde sin Indflydelse gældende, forenede disse tre Kræfter sig med Frygten og frembragte Resultatet Sløvhed eller Tankeløshed. Menneskene — og

især Bymennesker — er kun tilgængelige for et vist Kvantum Besværlighed og Ængstelse; ud over dette synes kun Fiskeres og Anføreres Nerver at række; Resten sløves og udfører mekanisk de paabudte Bevægelser. Ellers vilde rimeligvis ingen Krig — ligesaalidt som nogen parlamentarisk Kamp blive udfægtet.

Jeg halvsov indeni, og halvt sad jeg og tænkte saadan noget. Nu var det strængt forbudt at give sig hen til Søvnen, thi Kulden var steget og Modstandskraften efterhaanden brudt. Det var den anden Nat under aaben Himmel i Isbaad.

Vi Passagerer talte ikke længer til hinanden. Med korte Mellemrum skræmmedes vi op af vor Dvale ved den utrættelige Førers: De maa ikke sove! eller vi blev purrede til at kravle ud af Jollen og assistere Folkene. Det sidste var nok mere for at understøtte Vækkelsen, end for at understøtte Folkene: thi vi lystrede kun mekanisk. Smeden var den eneste, som tog fat med for Alvor. Men han var jo ogsaa Grovsmed og havde »de stærkeste Kræfter«.

Og saa havde han ingen Pels, som Apothekeren filosofisk bemærkede. Han gjorde en Dyd af Nødvendigheden.

Det sidste gjorde Seminaristen til Dels ogsaa. Min Agtelse for denne Mand steg.

Grossereren klynkede i et væk. Landmanden holdt stadig Ild paa sin Pibe ved Hjælp af Fyrtøj og Lunte, men sagde intet. Apothekeren gjorde hver halve Time en Bemærkning og hostede nu og da.

Ud over Midnat erklærede Mandskabet, at de maatte holde Hvil; de kunde ikke længer.

Smeden tog nu sin Flaske op af Lommen. O ve, den var knust. Han puttede Frakkeforet i Munden og sugede paa det, men »Kraften var fordunstet«; som han sagde.

Peder Rask lod Folkene lægge sig paa Tofterne. Selv syntes han hverken at trænge til Søvn eller Hvile.

Han sad agter i Jollen med Lanternen og Kompasset staaende foran sig. Lyset faldt over hans Ansigtet. Det var roligt som altid, ingen Udmattelse, ingen Ophidselse. Hans Øjne søgte Kompasset eller de saa' ud over Baadsiden mod Samsøfyret og nu og da op over Nattehimlen, hvor Stjærnerne begyndte at skinne mere og mere grønlige; Tegn paa stigende Frost.

Engang imellem bankede han sig lidt i Hænderne, betragtede derpaa os Passagerer ligesaa opmærksomt og i en vis Henseende ligesaa mistænksomt som en Lærer sine Elever, henvendte en kort Bemærkning til os eller til

Folkene, og rejste sig sluttelig med en Hage i Haanden for at inspicere de andre Joller, der vare betroede i hans Varetægt.

Det er en flink Mand! sagde jeg, da han var gaaet, til en af Folkene, den lille sindige Fisker, som halvt sad, halvt laa over en af Tofterne.

Ja han er saa!

Det er en Mand, som man kan forlade sig paa?

Ja det er saa!

Der er vel ikke bedre Fører paa Sællands-siden?

Nej, det bliver nok den voveste; men han har jo ogsaa i mange Aar været ved det. Ja en saadan Istransport kan være ubekvemmelig nok til sine Tider!

Jo jeg skal love for det! —

Vi tav en lille Stund. Saa spurgte jeg Folkene:

Kan I ikke fortælle en lille Historie? denne Nat er saa lang!

Ja den er saa. Nej, vi kan ellers ingen Historier. Det kan han, som sidder dér hos Dem!

Apothekeren løftede Hovedet og sagde:

Aa jeg be'er. Jeg renoncerer!

Folkene forstod ham ikke. De snakkede dæmpet indbyrdes.

I skal ikke komme til at fortryde paa det, saa snart vi kommer iland engang, sagde jeg opmuntrende.

Ja De skal ha' saa mange Tak. Men vi kan ingen Historier.

Atter snakkede de sammen og lo.

En af dem sagde:

Lille-Niels kan nok fortælle noget, men det er ingen Historier, det er kun saadan noget Kommers, som vi har imellem os derhjemme i Lejet! —

Lad os høre det »Kommers«! bad jeg.

Den lille sindige Fisker begyndte:

Ja jeg skal bare fortælle om Hendrik Stryvens den nye Baad. De kender vel nok Hendrik Stryven? Naa saa De har ikke været i Stabohusene før? Ja saa kommer De der nok, for efter hvad man siger, saa kommer De jo alle Steder. Nej Hendrik Stryven hedder egenlig Hendrik Nielsen, men da vi nu allesammen hedder Nielsen derhjemme, saa kalder vi ham saadan. Og saa er han ogsaa nemmere at kende. Se han, Hendrik, var jo allerede til Aars og havde brugt sin gamle Baad længe, og den maatte tjene baade Sommer og Vinter og ved Istransporten med — naar der var

nogen. Saa tænkte han da og snakkede med os derom, at han nok vilde se at faa sig en ny Baad, for den gamle kunde næsten ikke længer. Hun var skør og gammel baade for og bag, ligesom vi synger om Ellen Margrethe. Og Ellen Margrethe, skal jeg sige Dem, var egenlig hjemmehørende i Odense men blev købt af et Rhederi i Nyborg. Hun var en gammel Brig, men skarp i Bunden ligesom de engelske Kulslæbere, hvoraf mange ere velsejlende Fartøjer, endda de ser daarlige ud baade oven Vandet og i Riggen. Jeg har selv faret til Koffardis og set mange af den Slags og . . . . .

Glem ikke den nye Baad! afbrød Apothekeren.

Nej. Jeg skal da sige, at Hendrik snakkede længe frem og tilbage med os derom, og vi sagde ham ogsaa alle, at han dog skulde se at faa sig en ny Baad. For nogle Skillinger havde han jo selv lagt hen, og nogle havde han arvet efter sin Bro'r, som døde derinde paa Kina og som saa Konsulen inde i Nyborg . . . .

Jamen Baaden? spurgte jeg.

Nu kommer det. Han kunde altsaa nok lade en ny bygge, og hvad han ikke kunde betale kontant, det vilde nok Baadebyggeren derhjemme i Stabohusene skrive ham for. Naa

ja, da vi saa er sammen en Aften i Værtshuset og Baadebyggeren netop er til Stede, saa bliver det da saadan ordnet og foranstaltet, at den næste Dag skal Baaden paabegyndes, og Baadebyggeren gjorde straks et løseligt Overslag, og det kunde da komme paa en trehundrede Kroner, lidt over, lidt under, som det kunde falde sig. Men som vi nu gaar hjem om Aftenen og det er Maaneskin, saa gaar vi ned paa Stranden, og dér ligger Hendriks gamle Baad optrukken med Mast og Sejl og alle Redskaber i.

Igrunden er det en rar, gammel Baad! siger saa en af os saadan mere i Tankeløshed end for Plasér. For det var virkelig og havde altid været en god Baad; blot at den nu var gammel, som vi alle kan blive.

Hendrik svarer intet herpaa, men tier ganske stille og spytter kun ud paaskøns Tobakssaften af Munden, som han havde for Vane, og siger Hm! ja.

Naa; vi gik hjem alle og skiltes. Og næste Dag møder en af os Hendrik og spørger ham, om han saa havde været hos Baadebyggeren?

Ja, det havde han da!

Og om han da var begyndt paa Baaden?

Nej, han, Hendrik, havde betænkt, at det dog var en rar gammel Baad, som vi jo ogsaa

havde sagt, og naar den fik et Par nye Bord i den ene Side, og en ny Toft over Mastesporet, og lidt nye Knæer hist og her og saadan lidt Pilleri, saa kunde han magelig hjælpe sig; for Bunden var god! sagde han.

Naa, Baaden var jo hans egen og han havde Lov til at gøre med den, hvad han vilde. Den blev halet op og sat ind, og den fik sine Reparationer, og den blev tjæret og malet og sat i Søen igen, og samme Efteraar forliste han med den paa en Sten.

Nu blev den taget op og sat paa Stranden, og Hendrik vilde have sig en ny Baad. Men da han nu tænkte, at han dog havde kostet den sidste Reparation og det blot var Bunden, som havde faaet et Hul, saa lod han den komme ind i Skuret hos Baadebyggeren, og den fik en ny Bund og en rigtig god ny Køl og blev set godt efter i Snuden, som var vrikket lidt løs, og saa blev den tjæret og malet og sat i Søen igen, og nu var den en rigtig stiv, god Baad, som Hendrik kunde sejle haardt med. Det havde han ikke kunnet gøre med den gamle . . . .

Jamen det var jo den gamle! rettede Apothekeren.

Javel! Altsaa han sejlede rigtig haardt med den, og saa en Dag i en Byge sejlede han Masten ud af den!

Naa! sagde jeg. Det kom allenfals ikke Baaden ved?

Nej. Men Masten havde taget den nye Mastetofte med og flækket Mastesporet, og var med Stumpen gaaet igennem den gamle Side, den, som ikke havde de nye Bord; og kort sagt, det var et svært Havari, og gamle Hendrik blev fisket op af os, og han var jo lidt gnaven, for, hvis blot Masten var gaaet ud til den Side, hvor de nye Bord var, saa vilde der ikke være sket noget! sagde han.

Saa fik han sig altsaa en ny Baad? spurgte jeg.

Nej. For han var nu desperat og gal i Ho'det. Baaden var jo hans egen, og han havde Lov til at gøre med den, hvad han vilde. Den blev halet op og sat ind, og den fik sine Reparationer, og den blev tjæret og malet og sat i Søen igen; men da den kom ud, vilde den ikke flyde!

Ikke det! sagde Apothekeren. Hvad vilde den da?

Den vilde synke. Den vilde gaa tilbunds; og det gjorde den ogsaa som en Graasten. Alle Forbindinger vare løse i den, formedelst denne evige Lappen; den trak Vand som et Sold, og den blev ved at trække Vand, og alt

hvad Hendrik ventede, at den skulde høre op, saa blev den ved at være læk. Og saa . . . .

Saa fik han altsaa den nye Baad?

Nej. Saa døde han. Og vi mente Alle, at det var af Ærgrelse over Regningen. For da vi skulde se, hvad han havde betalt, saa var det akkurat firehundredeoghalvtredsindstyve Kroner og syvogtyve og en halv Øre!

Apothekeren lo. Det var første Gang paa hele Turen, jeg havde hørt ham le hjærteligt.

Den Historie skulde I skrive op, Folk, og sende ind til Byraadet i — ja I kunde for den Sags Skyld sende den ind til hvilketsomhelst Byraad eller Borgerrepræsentation i hvilkensomhelst By! sagde Apothekeren.

Folkene lo.

Det var sidste Gang der blev lét og sidste Gang der blev fortalt Historier.

Hvorledes denne Nat gik? Ja, hvorledes gik den? Folkene havde ligget en halv Times Tid, da de begyndte at klage over Smerter i Lemmerne af Kulden og Anstrængelserne. De forlangte at komme i Arbejde igen. Det var drøjt, men det var dog bedre end at ligge stille og blive stive. Peder Rask beordrede da Jollerne frem paany. Det gamle Arbejde blev optaget med at ase og slide, plumpe i, kravle op, bryde Isen, trænge sig frem mod et

Maal, som ingen øjnede, som kun Førerens Kompas antydede. Han selv var bestandig forude, bestandig utrættelig, opmuntrende, tilskyndende eller advarende, naar nogen vilde give efter.

Den, som nu sover ind, han vaagner aldrig mere! sagde han til os Passagerer.

Vi tog Haand i med, forsaavidt vi formaaede. Kulden steg. Vi følte allermindst vore Fødder, noget mere vore Hænder, og mest vore Ansigter, hvor Kulden brændte i Kinder, Næse og Øjne. Et Par Gange blev der skiftet Strømper. Det hjalp for en kort Tid; saa blev det næsten værre igen. Folkene arbejdede som Helte. Vi Passagerer ravede fremad som drukne Mennesker. De fleste af os i sløv Tavshed, nogle bandede, en Handelsrejsende, et ganske ungt Menneske, græd af Anstrængelser og Smerter i Hovedet, Grossereren næsten af Arrighed.

Da Dagen faldt paa, tog Vinden fat paany. Vi kunde næsten ikke kende hinanden, saa opsvulmede vare vi i Ansigterne, og vi kunde knap se ud af Øjnene.

Dagslyset blev stærkere. Den tredje Dag brød frem. Peder Rask standsede og pegede forefter:

Dér ligger Æbleøen! sagde han. Dér maa vi se at komme ind til! —

Folkene gav et mat Hurra fra sig. Ingen af os spurgte nu, hvor langt der var til Land. Vi saa' den lille Ø med Skov eller Bakker forude over den hvide Ismark med sine Huller, Revner, Render og sammenskruede Forhøjninger. Vi skulde frem.

Vi var udmattede af Vaagen, Anstrængelser, Sult og Tørst. Den sidste var næsten den værste. Vi prøvede paa at tage Is i Munden, men Isen brændte kun Tungen. Min Mave knurrede, mine Øjne glødede og jeg følte en Prikken i Albuer, Knæer og Kinder, som i Begyndelsen havde noget af en kildrende Fornemmelse ved sig, men sluttelig gik over til ulidelig Smerte.

Jeg saa' til Siden. Jeg saa' en By med Kirketaarn, Husgavle og Skibsmaster. Jeg troede, at Kulden og Lysbrydningerne forvildede mig, og spurgte med hæs og tyk Stemme vor Fører, om det var saa.

Nej, det er ganske rigtig Bogense paa Fyns Nordland! svarede han.

Bogense? stønnede Grossereren. Kan vi da ikke komme dertil?

Det er dobbelt saa lang Vej, som til Æbleøen, sagde Peder Rask. Men jeg tænker, at de nu har observeret os inde fra Byen og

sender Læge og Proviant til Øen for at modtage os! —

»Læge!« Jeg gentog for mig selv dette Ord og tænkte paa Koldbrand og Amputationer. Men navnlig dvælede jeg ved Ordet Proviant.

Skulde der slet ikke være nogle Tvebakker eller nogetsomhelst andet tilbage i Lommerne? spurgte jeg paa maa og faa omkring mig.

Spørgsmaalet blev grebet næsten i Luften. Man begyndte at ransage ikke blot sine egne men ogsaa Næstens Lommer. En greb fat omkring Grossererens Pels og beføIte ham.

Han har! raabtes der. Han har gemt noget!

Den stakkels Mand blev næsten kastet omkuld, trods hans ivrige Benægtelser. Menneskene ere ikke høflige, naar de komme paa Sultekur, og medens de rent dyriske Drifter stige, dale de selskabelige Sædvaner.

Men saa slip dog! Jeg forsikrer . . . jeg . . jeg . . . det er ingen Ting. De tager fejl!

Op med det! blev der raabt.

Man trak to smaa Poser frem. Finderen holdt dem hoverende i Vejret.

Er det Gryn? blev der spurgt.

Det er Guanoprøver! sagde Grossereren ganske udmattet.

Man blev slukøret. Men man lo ikke. Der var ikke længer nogen, som var oplagt til Spøg.

Nu traadte Peder Rask til:

Vi maa nu snart have naaet den faste Is omkring Øen, sagde han. Saasnart vi har naaet den, saa er der en Mil iland, men saa vil jeg spørge Passagererne, om de ikke nu vil kaste Overtøjet og hjælpe med ved Jollerne, thi Mandskabet kan snart ikke længer? —

Jo jo! raabte vi. Lad os bare komme frem.

Og vi naaede den faste Is. Det var da Middag. Vi kastede Rejsetøjet af, og tog fat med Opbydelse af vore sidste Kræfter. De strakte ikke vidt. Vi opdagede, efter to Timers Halen og Skyden i Jollerne, dels at den »faste« Is som sædvanlig ikke var saa aldeles fast, dels at den frembød utallige Ujevnheder og Forhindringer selv dér, hvor den var fast. Kun Smedesvenden holdt ud. Vi andre tog atter Tøjet paa. Vi kunde umuligt mere; vi kunde kun ved dette Forsøg danne os et Begreb om, hvad Slags Arbejde det var for Folkene, og hvad det allerede havde kostet dem.

Hør, Peder Rask, sagde Apothekeren, som nu hostede i et væk. Hvis vi skal komme iland iaften — og det vilde min Hoste slet ikke have noget imod — kan vi saa ikke overlade en

Jolle og alle disse Brevsække her til deres egne stille Betragtninger? De véd, at man undertiden ofrer det mindre for at frelse det mere, og en Nat til paa Isen tror jeg ikke . . .!

Vorherre bevares! raabte Grossereren. De vil da ikke lade Posten gaa tabt? —

Jeg er saa ubeskeden, at regne mig selv og det øvrige Selskab for mere, end alt dette Papir. Vi véd — i hvert Fald tildels — hvad vi selv indeholder, men om disse Sække kan vi kun have højst løse Formodninger. Om saa var, kunde vi jo sprætte dem op og tage alle Pengebreve og rekommanderte Breve paa os. Det er altid de færreste. De øvrige Epistler kan vist uden Skade blive liggende. Vi er vel alle — her saa' han sig om — hæderlige Folk, og forøvrigt kunde jo Hr. Seminaristen tage os i Ed!

Peder Rask svarede rolig:

Hvad der er bleven lagt i Jollerne, det bliver liggende, og hele Toget bliver sammen, saa længe der er nogen Mulighed for at holde det sammen: Joller, Mandskab, Passagerer og Gods!

Jeg bøjer mig! sagde Apothekeren.

Altsaa frem efter, Folk! kommanderte Føreren.

Vi tumlede, slingrede og ravede os frem. Hvert Øjeblik snublede en, faldt, blev liggende, rejste sig eller blev rejst op. Hvis jeg idethele-taget havde kunnet tænke paa noget, saa kunde jeg nu tænke paa Tilbagetoget fra Rusland — kun med den Forskel, at dér blev de Faldende som Regel liggende.

Seminaristens Næse blødte. Smeden havde store Blaser i Ansigtet »des formedelst at han var vasket saa mange Gange, siden han sidst havde været i Arbejde«. Apothekeren erklærede, »at hvis han slap med Livet efter denne Tur, saa vilde han aldrig gaa med Tørklæde mere for at beskytte sin Hals!«

Jeg selv var halvt forvildet. Til Slutningen svævede alt, Joller, Mandskab, Medrejsende, Isen, Luften og den efterhaanden fremvoksende Ø som en bølgende Taage for mine Øjne.

Jeg plejer aldrig at nærme mig selv det allerubetydeligste fremmede Sted, uden at have hele en videbegærlig Rejsendes fulde friske Nysgerrighed ved Synet.

Vi nærmede os Øen; det mere følte end saa' jeg. Men jeg havde ikke Spor af Interesse for den. Jeg bevægede mig frem, fordi de andre bevægede sig frem, jeg havde haft ulige mere Lyst til at blive liggende de Gange, hvor jeg gled og faldt paa Isen, men jeg vidste, at

der altid kom en Mand med et stort Skæg og nogle klare, lysegraa, en lille Smule af Vinden medtagne Øjne og pirrede mig op. Jeg lystrede min Herre.

Paa denne Maade blive Dyr dresserede. Nu vidste jeg det.

Og paa denne Maade satte jeg — tilligemed de andre — Foden paa fast Land, netop som Skumringen faldt paa. Der var stadig denne Taage for mine Øjne. At det var fast Land, vi traadte paa, blev sagt rundt omkring mig. Selv følte jeg ligesaa lidet ved at betræde Sneen her paa Stranden, som ved at træde paa Isen derude over Søen; jeg følte nemlig aldeles intet til mine Ben fra Knæerne af og nedefter.

Igennem Taagen saa' jeg venlige Folk, der stod ved Vogne og bød Spise- og Drikkevarer frem. Jeg saa' Mandskabet og alle Passagerer — alene med Undtagelse af Peder Rask — kaste sig som Ulve over hvad der raktes. Jeg har rimeligvis selv gjort det samme. Jeg véd med Sikkerhed, at jeg fik noget ned igennem min Hals, og at det først brændte og siden oplivede. Jeg saa' ogsaa en Mand, som vistnok har været Lægen, bevæge sig ivrig frem og tilbage mellem os, idet han, understøttet af den stedse uforanderlige Peder Rask, formanede til

først og fremmest at faa Tørt paa Fødderne, og dernæst til at holde Maade med Nydelserne.

Ja præk De kun! sagde Apothekeren. Maven er stærkere end Hovedet, Tarmene sætter sig op imod Hjærnen!

Hvadbehager? spurgte Lægen

Intet. Jeg er bare sulten og nederdrægtig forkølet! svarede Apothekeren.

Saa kom jeg op paa en Vogn og fandt mig noget efter i en Hølade, delvis oplyst af Vognlygter.

Her var hele Mandskabet og Størstedelen af de Rejsende samlet. Folk gik omkring imellem os med Uldtøj og Linned, og nu blev der skiftet fra inderst til yderst.

Det faldt mig slet ikke ind at søge efter en Kakkelovn. Varmen vendte efterhaanden tilbage her i Høet, efterat Tøjet var skiftet og efterat et reglementeret Maaltid var indtaget. Og — ah hvor det var dejligt at strække sig!

Der er nogle gaaet ind i Husene her omkring, sagde Peder Rask, som sad paa sine Brevsække. De vil nok tøes op ved Ilden, men de vil fortryde det imorgen!

Det gjorde de nok ogsaa. Lægen i Bogense fik Praksis; men det var ubehageligt for Patienterne.

Og saa kom Natten. Det blev ikke nogen uafbrudt Søvn, for enten vaagnede man selv op ved Smerter i Lemmerne, eller man vaagnede ved at høre de andre vaande sig. Det var næstendels som et Lazareth. Og Vinden tudede udenfor den lune Lade, og Apothekeren, Seminaristen og jeg kom til at se paa hverandre ved Lygteskæret.

Hvad mener De nu om at være paa Isen inat? spurgte min Sidemand.

Jeg takker! svarede jeg.

Vorherre hjalp os dog! sagde Seminaristen.

Ja, han kender sine! nikkede Apothekeren.

Og saa faldt vi isøvn.

Ved Frokosten næste Dag var der betydelig Bedring i den lille Lejr. Peder Rask havde faaet sine Brevsække sendt afsted til Fastlandet, og Landmanden var kørt med paa samme Slæde. Nu havde Føreren kun Jollerne og Mandskabet at sørge for.

Ja vi maa vel holde en Dags Rast endnu? spurgte han med sit stille Smil omkring sig.

De skal ikke forivre Dem for min Skyld! sagde Apothekeren.

Folkene lo. De behøvede ikke at sige noget. Anstrængelserne stod endnu at læse paa alle de vejrslagne, stærkt rødmussede Ansigter.

Vi forsøgte paa at spasere lidt, men vi vendte snart tilbage til vor Lade. Benene vilde ikke rigtig følge med endnu.

Ved Middagstid tittede efterhaanden nysgerrige Piger, Koner og Børn ind til os. Baade med de første og de sidste skæmtede Fiskerne i deres godlidende, syngende Sprog.

Da Middagsmaden var spist, rejste Apothekeren sig og trak Peder Rask med sig. De kom lidt efter tilbage med en dampende Bolle, en Slev og en Bakke med Glas.

Apothekeren holdt en Tale og drak selv Folkene til.

De var nu snart fuldstændig »optøet« forklarede de.

Saa var der en iblandt dem, der tog sin Skraa — Apothekerens — ud af Munden og sagde:

De fynske Pigers Skaal!

Og saa sang han:

Dengang da jeg var ung, aa ja,
og fór til Koffardis
paa England og Amerika,
og Kina ligervis —
hiv ind, hiv ind i Trossen, Gutter, lad det faa en Ende,
og sæt i Toppen Flaget, Gutter, at de kan os kende —

saa hev vi rundt og sprang,
og bedst vi var i Gang,
saa stemmed Tømmermanden op
de fynske Pigers Sang.

I England og Amerika,
og hvor vi ellers kom,
der var saa mange Pigebørn,
hvad Kant vi saa' os om —
men alle dem, vi saa',
de kunde ej forstaa
det Sprog, vi snakkede; det kan
de fynske Piger smaa.

I Portugal og Spanien
der var det rent besat,
for disse sorte Tingester
de vilde ha' os fat —
de vimsed om og sprang,
saa Trøjen blev os trang;
men vi jog dem paa Porten med
de fynske Pigers Sang.

Og hvergang vi paa Siden kom
en udenlandsk Galej,
og Skuden gired af sin Kurs
og lystred Roret ej —

saa bytted vi vor Skraa,
og gav dem at forstaa,
at vi var nok forlibt, men i
de fynske Piger smaa.

Og saadan kom vi hjem igen,
og dér vi blive vil,
for dér er vore Pigebørn,
og dem vi passer til —
vi hev, saa Sveden sprang
og Trossen med, dengang
da vi kom hjem og stemmed op
de fynske Pigers Sang.

Og de er bare Trofasthed,
paa dem vi stole tør,
og de har saadan Øjne blaa
og Haar saa gult som Hør —
og dem kan vi forstaa,
og vi kan Bryllup faa
med dem og mange Drengebørn
og fynske Piger smaa.

Og er jeg ikke ung som før,
og er snart Visen endt,
og trænger Skroget til en Pæ'l
og er den vel fortjent —

hiv ind, hiv ind i Trossen, Gutter, lad det faa
en Ende,
og sæt i Toppen Flaget, Gutter, at de kan os
kende —
jeg blir dog ung og lang
og væver nok en Gang
endnu, saa tidt jeg stemmer op
de fynske Pigers Sang.

Vi sang det sidste om igen, og saa sagde Apothekeren:

Ja værs'god og hils!

Fra os med! sagde vi alle.

Peder Rask tog Glasset og takkede:

Paa en bedre Tur videre, hvorhen det saa gaar — og ingen Afdrift! ....

Peder Rask blev Dannebrogsmand efter denne Tur. Han var ridderlig anlagt, som man vil have set.



PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PT
8126
V5

Drachmann, Holger Henrik
Herholdt
Vildt og taemmet


UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 13 02 05 05 021 4